

56004

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VERNE GYULA ÖSSZES MUNKÁI

ÚJ OLCSÓBB KÉPES DISZKIADÁS.

20 krajczáros füzetekben. — Kéthetenként egy füzet.

Az I. füzet készséggel küldetik mutattványul.

Nem szorul dicséretre VERNE GYULA a közönség előtt. Nem egy munkája kedves ismerőse neki. Elragadtatással barangol a VERNE mesélte kalandok világában s rajong a nagy festő káprázatos leírásaiért. Feszült érdeklődéssel követi őt fel a csillagok titokzatos világába, le a tenger néma mélységébe, hogy bámulója legyen a természet csodáinak; vele megy az északi és déli sark jégsivatagai közé és Brazília ezer- és ezer éves rengeteg őserdőibe, körülutazza a földet, lehatal annak központja felé és bekalandozza a felhők világát; az afrikai sivatagok kietlensége, a tropikus vidékek bujasága, mint egy óriás panoráma vonulnak el szemeink előtt ezer meg ezer képeivel, föld felett és víz alatt. S a természet nagyságát tarkítja a bámulatos kalandok számtalansága, az emberi ész legtökéletesebb, legcsodálatosabb találmányainak sokasága. S a merre megyünk vele, a hová követjük őt, lépten nyomon a mulatság mellett ott a tanulság. A fizika törvényei, a földrajz, a természettudományok, a technika eredményei, a történelem tanulságai, mind-mind mulatva lesznek a mieink. Nincs író, ki méltó versenytársa lehetne ebben VERNE GYULÁNAK.

★

Verne Gyula munkái ez új és tegyük hozzá, rendkívül gazdagon illusztrált kiadásában, az író összes dolgozatai meg fognak jelenni. Megjelentek a következők:

1. köt. A rejtelmes sziget.	10. köt. Kéraban a vasfejű.
2. „ Utazás a Holdba.	11. „ Az úszó sziget.
3. „ Utazás a Hold körül.	12. „ Utazás a tenger alatt.
4. „ A Jangada. 800 mértföld az Amazon folyamon.	13. „ Lángban álló szigettenger.
5. „ Öt hét légghajón. Utazás Afrikában.	14. „ A hódító Robur.
6. „ Servadac Hector kalandos utazása a Naprendszeren át.	15. „ Utazás a föld körül.
7. „ Dél csillaga.	16. „ Sztrogoff Mihály utazása.
8. „ A Robinsonok iskolája.	17. „ Hatteras kapitány, vagy az angolok az északi sarkon.
9. „ Utazás a föld központja felé.	18. „ Grant kapitány gyermekei.
	19. „ Sándor Mátyás.
	20. „ Egy kínai viszontagságai Kínában.

Ezeket követni fogják Verne többi regényei.

Diszes bekötési táblák kötetenkint 40 kr.

Ara füzve 1 fnt 60 kr., vászonkötésben 2 fnt 20 kr.

VERNE GYULA.

★

A BUNDÁK HAZÁJA.

REGÉNY KÉT KÖTETBEN. 470

EGYEDÜL JOGOSÍTOTT MAGYAR KÉPES KIADÁS.

FORDITOTTA

GAAL MÓZES.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.

1899.

Országos Széchényi Könyvtár

56094

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
I. Nyomt. Növekedéskönyv
189 1-6v 1107. sz.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

ELSŐ FEJEZET.

Mulatság a Reliance-erődben.

1859 márczius 17-ikén este Craventy kapitány a Reliance-erődben házi mulatságot rendezett.

Világért se gondolják, hogy ez a mulatság holmi nagy-szerű estély volt, avagy udvari bál, előre kikürtölt «raout» vagy hangversenynyel egybekötött ünnepség. Craventy kapitány nem adta ilyen nagyban, egyszerűbb volt a mulatság, de a házi gazda tőle kitelhetőleg min-dent elkövetett, hogy fényessé tegye.

Joliffe káplár műértő keze a földszinten levő szalont egészen kivetköztette hétköznapi formájából. Igaz ugyan, hogy a félig-meddig gyalulatlan gerendák, melyekből a fal állott, sok helyütt kilátszottak, no de a terem négy sarkában felállított angol nemzeti zászlók meg az arzenálból ide hordott fegyverek disze némileg eltakarta. A nyers fából faragott és feketére festett mestergerendák valami nagy műízlésről nem tanuskodtak, ámde két bádog-ellenzős lámpás lógott le róluk, s a nedves párával telített teremben elegendő világosságot terjesztettek szét. A terem ablakai hasonlatosak valának a lőrésekhez, túlságosan keskenyeknek látszottak. Gondosan be voltak függönyözve, hogy kívülről a kíváncsi szem ne láthasson be, s ízlésesen felaggatott vörös gyapot kelméjük méltán bámulatra ragadta a vendégeket. A terem pad-

lója vastag talpfákból vala összeróva. Joliffe ez alkalomra pompásan kiséperte. Egyébiránt sem nádszék, sem heverő pamlag vagy egyéb efajta butor-darab nem lábatlankodott a szalonban, hanem a falak mentén falóczák ülésre alkalmas fatuskók, s két durván faragott asztal tette ki a terem minden butorzatát. Bezzeg annál czifrább volt az a fal, melynek ajtaja a mellékszobába nyílt. Izléses csoportozatban a legváltozatosabb prémek lógtak le, úgy hogy ahhoz hasonlót a Regent-street vagy Niewski-Perspective legelőkelőbb boltjának kirakatában is hiába keresnénk. A sark-vidék minden állatjának volt itt bundalakjában képviselője: farkasok, barna medvék, jegesmedvék, menyétek, hódok, pézsma-patkányok, hölgymenyétek, és ezüstszőrű rókák. Felül pedig színes papírból kivágva a világhírű «Hudson-öböl társaság»-nak jelmondata ékeskedett:

«Propelle cutem».

— Joliffe káplár — mondá Craventy kapitány alárendeltjének — kitettél emberül magadért!

— Meghiszem azt, kapitány úr, meghiszmem azt — felelé a káplár. — De legyünk igazságosak, a dicséret fele a hitestársamat, Joliffené asszonyt illeti. Ő volt a jobb kezem.

— Gyöngyasszony! mondhatom.

— Nincs párja neki, kapitány uram.

A szalon közepén óriási kályha állott, félig égetett téglából, félig zománczsból készült; vastag pléh-kürtője a ház tetejéből kinyult, sűrű füstgomoly szállott fel belőle. A kályhában pattogott, ízott a rengeteg sok köszén, melyet a fűtésre kirendelt katona hűségeseen utána rakott. Néha visszacsapott a szél, s a kályharoston keresztül sűrű füst özönlött be a szalonba, lángnyelvek nyultak fel a kályhában, szürke köd homálya ült meg a lámpások üvegét, s a mestergerendák még feke-

tébbekké váltak a koromtól. A Reliance-erőd vendégei ügyet sem vetettek az efféle kisebb fajta kellemetlenségekre. A kályha meleget terjesztett szét, mit törődtek a füsttel — mikor künn olyan pogány hideg volt, s füttyült a metsző északi szél.

A ház körül tombolt, örvényzett a vihar. A hó nem pelyhekben, hanem jegecekben hullott, csak úgy kopogtatta az ablaktáblákat, s a gerenda-közök vékony nyílásain át betolakodó szélnek olykor-olykor valósággal a füttyölését hallhatták a vendégek. Aztán megint mélységes csend lőn. Mintha a természet lélekzetet akarna venni, hogy újra kezdje rettentő tüdejével fújni az orkánt. Érezték, hogy a ház tetőtől-talpig remeg, hallották a gerendák és pántok recsegését. A helyi viszonyokkal nem annyira ismerős idegen, a levegő égnek e tombolását hallva, méltán megijedt volna; hátha a gerendákból és deszkákból összerótt házat ez a vihar darabokra tördeli szét; ámde a Reliance-erőd vendégei hozzá voltak már szokva. Craventy kapitány vendégei épenséggel nem törődtek vele, a minthogy a künn ideoda röpködő sirályok sem ijedtek meg tőle.

A társaság mintegy száz tagból állott: férfit és asszony népség vegyesen. Csak kettő — még pedig két nő — nem tartozott az erőd szokott lakói avagy vendégei közé. Az erőd állandó lakói Craventy kapitány, Hobson Gáspár hadnagy, Long őrmester, Joliffe káplár, s a társulatnak mintegy hatvan katonája és tisztviselője voltak. A katonák közül egyik-másik házasságban, így Joliffe káplárnak tűzről pattant kanadai asszony a hitestársa; továbbá Mac Nap, a ki skót ember lévén, skót asszonyt vett feleségül; John Raë, a ki viszont csak minapában kelt egybe a szomszédságból való egyik indianus nő személylyel. Craventy kapitány rang és személykülönbség nélkül mindnyájo-

kat meghívta a házi mulatságra: tiszteket, hivatalnokokat és katonákat.

Node nemcsak a társulat embereiből teltek ki a vendégek. A szomszédos erődök lakóiról sem feledkezett meg, már pedig ezen az isten háta mögött levő vidéken a száz mérföldnyire lakó is szomszéd számba megy. Számos hivatalnok meg üzletvezető jött el a Providence-, Resolution-, sőt még a messze délre fekvő Chipewan és Liard-erődökből is. A sarkvidékek eme remetéi, száműzöttjei, a kik mindennemű társadalomból mintegy önmagukat zárták ki, nem mulaszthatták el az alkalmat, mely váratlanul kínálkozott arra, hogy egy kicsit mulassanak és szórakozzanak.

Aztán a szomszédban tanyázó indiánusok főnökei sem utasították vissza a szíves meghívást. A társulatnak rendes szállítói ezek, ők adják el nagyobb részt csere-árúkéért a bundákat, melyeket a társulat a világpiacra hoz. Nagyobb részt chipeway-indiánusok voltak, izmos, szép testalkotású férfiak, a legpompásabb és legtarkább bőr, meg bunda-öltözetekben. Arczuknak színe feketébe játszó vöröses, körülbelül olyanformák, mint a milyennek a bűvész-produkciók alkalmával az ördögöt jelentetik meg. A fejük búbján sas-toll-dísz éktelenkedett, hasonlatos a hölgyek tollas-legyezőihez; lengett ide-oda, ha fekete-fejőket beszéd közben megrázták. Feleségeiket otthon hagyták, szegény «squawm»-ok, bizony nincs különbsorsuk nekik, mint a rabszolgáknak.

Ilyen társaságot gyűjtött össze Craventy kapitány esti mulatságára. Zene nem volt, tehát nem is táncoltak; node bőségesen pótolta az európai bálók ezredbe fogadott muzsikáját, a vacsora. Az asztal közepén egy óriási pudding-gula meredett fel. Joliffené asszony remekelte; lisztből, iram-szarvas meg bizon-ökör húsból készült fel; a szakácskönyvek tojást, lisztet és citromot is előírnak

«BUZGÓAN KINÁLGATTA A FRISSÍTŐKET.»

ugyan a pudding-receptben, de ezek híját rengeteg nagysága pótolta. Joliffené asszony minduntalan szelt belőle, a nélkül, hogy szemmel látható lett volna a pudding-hegyen. Továbbá sandwich-kenyérkéek minőségében kétszersült szeletek is valának ott nagy mennyiségben, bármennyire keménykedtek is, a chipeway-k foga megküzdött velök; Joliffené asszony találékony észszel «corn-beef»-et, vagyis páczolt marhahúst tett a kétszersültek közé, mely pótolta az európaiak yorki sonkáját. Frisítőül whiskyt és gint hordoztak körül bádogkannácskákban, nem is említvén az iszonyú nagy üstben készült punchot, mely a multság méltó záradékát képezte. . . . Az indiánusok wigwamjaikban bizonyára sokszor megemlegették.

No hiszen ki is jutott Joliffeéknak ezen az estén a dicséretből! De minő serények és szeretetreméltók is valának mind a ketten! Mintha tíz kezek és tíz szájok lett volna. Milyen buzgóan kínálgatták a frissítőket, kitalálták a vendégek kívánságait és teljesítették nyomban, senki sem kívánhatott vagy kérhetett valamit — már készen állott előtte. A sandwich-szeletekre következett a pudding, a puddingra a gin vagy whisky.

— Köszönöm, Joliffené asszony!

— Kedves káplár, ön agyon etet, hadd szuszogjak egyet!

— Joliffené asszony, hitemre mondom, megfuladok.

— Joliffe káplár, ön azt teszi velünk, a mi önnek tetszik.

— Nem lehet, Joliffené asszony, igazán nem fér már több belém. . . .

Itt is, ott is ezt kellett szüntelenül hallania a boldog párnak. A káplár és felesége azonban olyan szeretetreméltó rábeszéléssel kínálgatták őket, hogy még a legmakacsabb sem adhatott nekik kosarat. Ettek és ittak . . . folyton csak ettek és ittak.

«HOBSON GÁSPÁR HADNAGY ÉS LONG ÖRMESTER.»

Megeredt a szó; a katonák és tisztviselők mindinkább neki melegedtek. Egy rész a vadásatról, más rész az üzletről beszélt. Minő remények és tervek születtek a következő évadra vonatkozólag! A sarkvidék egész állatvilága kevés volt a vakmerő Nimródoknak. Medvék, ró kák, bizon-ökrök hullottak halomra. Ezer meg ezer menyét, hölgymenyét, hód, nyest esett törbe. A társulat raktárai megteltek a legdrágább bundákkal, bezzeg nem csurrant-cseppent, hanem zápormódra hullott az áldás ebben ez évben. Az itóka fölhevítette az európaiak képzelőtehetségét, bezzeg a komoly és hallgatag indiánusok sokkal büszkébbek voltak, hogysem csodálkozzanak valamin, sokkal óvatosabbak, hogysem ígéreteket tegyenek: okosabb felén fogták a dolgot, buzgón fogyasztották Craventy kapitány «tűz-víz»-ét.

A kapitány úszott a boldogságban, a mint látta, hogy ezek a szegény párák, kik az emberi társadalomból mintegy kikoptak, valahára vígan mulatnak, hol az egyikhez, hol a másikhoz ment, koczingtatott, s hahogy valaki a mulatságra vonatkozólag kérdést intézett hozzá, csak ezt felelte:

— Kérdezze meg Joliffetól! . . . Mindig csak Joliffe. Joliffe aztán készen is volt a nyájas felelettel.

Azok közül, kik a Reliance-erődben tartózkodnak állandóan, egyiket-másikat közelebből is meg kell ismernünk, mert történetünk folyamán emberi ésszel el nem képzelhető rettenetes viszonyok között fogunk velök újra találkozni. Ezek pedig: Hobson Gáspár hadnagy, Long őrmester, a Joliffe-pár, s az a két idegen hölgy, kiknek tiszteletére Craventy kapitány a mulatságot rendezte.

Hobson hadnagy negyven éves volt. Kicsiny testalkatú, sovány, erősnek sem mondhatnók, de szokatlan erélye minden bajban és megpróbáltatásban a helyzet urává

tette őt. A «társulat gyermeke» volt ő. Atyja Hobson őrnagy, dublini származású írlandi csak néhány éve, hogy meghalt. Hosszú ideig élt a feleségével Aniniboine-erődben, ott született Gáspár is. Ott a sziklás hegyek aljában cseperedett fel embernyi emberré.

Hobson őrnagy szigorú nevelése, hidegvére és vakmerő bátorsága *férfiúvá* érlelte a fiút, a mikor más még gyermek. Hobson Gáspár nem volt vadász, hanem katoná, derék képzett tiszt. Abban a harcban, melyet a társulat Oregonban a vetélkedő többi társulatok ellen viselt, nemcsak bátorságával, hanem ügybuzgóságával is annyira kitűnt, hogy csakhamar tisztté nevezték ki. Érdemeinek elismeréseül éppen most szemelték őt ki egy expedíció élére, melyet feljebb északra szándékoznak kiküldeni. Az expedíció feladata az lesz, hogy a «Nagy Medve tavá»-tól északra fekvő vidékeket kutassa fel, s az amerikai parton egy erődöt készítsen. Hobson Gáspár hadnagynak ápril első hetében kell útra kelnie.

A hadnagy a jó tisztnek mintaképe volt, Long őrmester viszont ős-typusa a jó katonának; ötvenéves lehetett, rőt szakála mintha kókuszrostokból készült volna; megbecsülhetetlen ember, már a természettől engedelmességre született, a parancsot vakon teljesítette s nem okoskodott, nem akadékoskodott, a szolgálat volt előtte a fődolog; egyenruhás gép volt ő, olyan gép, mely nem szorul javításra, ha megindítják jár fáradhatatlanul. Úgy a legénységgel, mint magával szemben kissé túlságosan mord ficzkó volt. A fegyelmet vasszigorral tartotta meg, kérlelhetetlenül feljelentett mindenkit, a ki a legkisebb vétséget is követte el, node nem is volt ellene soha egy mákszemnyi panasz sem. Őrmester lévén parancsolgatott is a legénységnek, de meglátszott rajta, hogy nincs nagyon inyére a parancsolás. Szóval engedelmességre született ő, vérévé vált, hogy saját énjét megtagadja. Ilyen

katonákból áll a rettenthetetlen sereg. Karok, melyek a fejre hallgatnak. Node nem úgy kívánja-e az erő szervezete? A mondák világa két alakban személyesíti meg: a százkarú Briareus és a százfejű hydra. Ha e két szörny egymásra támadott volna, bizonyára Briareus üli a diadalt.

Joliffe káplárról már tudunk egyet-mást. Olyan fajta volt, mint az ide-oda röpködő légy, melynek azonban nem kellemetlen a zümmögése. Kulcsárnak, mindenesnek inkább való, mint katonának, tudta ezt ő maga is. «Mindenes-káplár»-nak nevezgette magát, de aligha felelt volna meg a hivatásának, ha hűséges oldalbordája nem jár a kezére. Más szóval annyit jelent ez, hogy Joliffe káplár úgy járta a tánczot, a mint a felesége fújta, s megvigasztalódott bölcsen Sancho bölcs eme mondásán: «Az asszony-nép tanácsa valójában nem sokat ér, de bolond az olyan férfiú, a ki nem hallgat rája.»

A vendégek között, a mint már említettem, két idegen nő is volt, körülbelül negyven évesek lehettek. Az egyik méltán megérdemli, hogy a leghiresebb nő-utazók között szerepeljen a neve. Vetélytársa Pfeiffer Idának, Tinnének, Haumaire de Hellnek; Barnett Paulinának hívják s a királyi Földrajzi Társaság ülésein gyakran szóvá tették a nevét. Barnett Paulinának bőségesen alkalma volt arra, hogy a híres utazókat jellemző érényeit minden tekintetben kifejtse, míg a Bramaputrától a Tibeti-fensíkig, Ausztrália ismeretlen vidékeitől: a Hattyúk tavától a Carpentaria öbölíig barangolt. Magas termetű nő volt, tizenöt év óta özvegy, az utazás szenvedélye azóta egy helyről a másikra üzte. Itt-ott szürkülő haját széles szalagokkal kötötte össze, arcza csodálatos erélyt fejezett ki. Ezüst keretű lorgnon ült állandóan hosszú, egyenes orrának a nyergén, mivelhogy rövidlátó volt, orrának a czimpái ki-kitágultak, mintegy a «messzeségbe vágya-

kozva». Egészben véve férfias megjelenése volt, kevesebb báj, mint erkölcsi erő sugárzott ki lényéből. Yorki származású angol nő volt, gazdag s vagyonának javarészét kalandos utazásaira fordította. Annak is, hogy jelenleg a Reliance-erődben találjuk, az az oka, hogy hírért vette egy újfel fedező útnak, melyre innen indul ki az expedíció. Minekutána a forró égövet keresztül-kasul járta már, nyilván az északi sark vidékére éhezett reá. A társulat igazgatója sajátkezüleg írt levelében ajánlotta őt Craventy kapitánynak, hogy minden tőle kitelhető módon segítse a hölgyet abbeli szándékában, hogy a sark-tengerek végső határáig jusson el. Arról volt szó, hogy azt az utat tegyék meg, hová hajdan egy Hearne, egy Mackenzie, egy Raë és Franklin törekedtek. Minő viszontagságok, megpróbáltatások, minő küzdelmek vártak reá a sarkvidékeken! Hogy is merészkedett egy nő ilyen útra, honnan annyi felfedező visszatért már feleütről, avagy ott veszett? Csakhogy Barnett Paulina nem tartozott a hétköznapi emberek közé, az a Barnett Paulina volt ő, kit a Royal Society megkoszorúzott.

Még csak azt kell megjegyeznünk, hogy a másik nőt, a ki Paulinát erre az útra elkísérte, Magdának hívták, nem csak cselédje, hanem bátor, ragaszkodó barátnéja volt asszonyának; egyike vala azoknak a hűséges skót cselédeknek a régi időkben, a kit egy Calel méltán vehetett feleségül. Néhány évvel idősebb volt úrnőjénél, izmos termetű, szívós vászonceléd. Természetesen tegeződtek egymással. Paulina nénjének tekintette Magdát, Magda pedig leányának Paulinát. Szóval ők ketten egyek valának.

Craventy kapitány tehát ennek a Barnett Paulinának a tiszteletére rendezte a mulatságot, mely alkalommal hivatalnoktársait, a katonákat és a chipeway-indiánusokat megvendégelte. Az utazók Hobson Gáspár hadnagy

expedicziójához voltak csatlakozandók. Barnet Paulinát éltették az erőd vendégei hatalmas hurrah-ikkal.

Hogy ezen az emlékezetes estén a terem kályhája egy mázsa szenet emésztett meg, annak csupán az volt az oka, hogy künn 24 fok hideg volt (Celsius szerint), a Reliance-erőd pedig $61^{\circ} 47'$ — tehát öt fokkal feküdt az északi sarkkör alatt.

MÁSODIK FEJEZET.

Hudson's bay fur Company.

— Kapitány úr!
 — Asszonyom!
 — Mit tart Hobson Gáspár hadnagyról?
 — Olyan tiszt ő, a ki magasra tör fel.
 — Magasra tör fel?... Hogy érti ezt, kapitány? Úgy érti, hogy a 80° szélességi fokon túl hatol?

Craventy kapitány nem állhatta meg, hogy Barnett Paulina e megjegyzésére el ne mosolyodjék. A kályha mellett beszélgettek együtt, míg a vendégek az asztalok körül fel s alá jártak a teremben.

— Asszonyom, — felelé a kapitány, — a mit egy férfiú megtehet, azt Hobson Gáspár bizonyára meg fogja tenni. A társulat megbízta őt, hogy az északi területeket kutassa fel, s lehetőleg Észak-Amerika partjaihoz közel erődöt építsen — és ő meg fogja tenni a kötelességét.

— Hisz akkor nagy felelősség hárul a Hobson hadnagy vállaira! — jegyzé meg a hölgy.

— Úgy van, asszonyom, de tudja meg, hogy Hobson hadnagy soha, még a legvakmerőbb feladattól sem riadt vissza.

— Hiszem, kapitány, — felelé Barnett asszony. —

Különben is ott leszek mellette, majd meglátom. Azt szeretném tudni, hogy mi haszna van abból a társulatnak, hogy még feljebb északon erődöt építtessen.

— Oh, szerfelett nagy haszna, asszonyom, ha szabad magamat így kifejeznem: Kettős érdek parancsolja. Előre látható, hogy Oroszország amerikai birtokairól az Egyesült-Államok javára lemond.* Hahogy ez a cessio megtörténik, akkor a Csendes oczeán felé a társulat kereskedelme nagy akadályokba ütközik, ha ugyan a Mac Clure által felfedezett észak-nyugati átjáró nem kínálkozik alkalmasnak a hajó-közlekedésre. Ez irányban újabb kutatások folynak, s a tengerészeti főhatóság éppen most szerel fel egy hajót, mely a Behring-szorosból kiindulva az amerikai partok mentén a keleti határon fekvő koronázó-öbölhöz halad előre, hol az új erődöt kell majd felépíteni. Ha ez sikerül, bizony nagy fontosságú lesz az az új telep, mert az északi vidékek bunda-árú kereskedésének középpontjává növi ki magát. A prémek szállítása az indiánus-területeken keresztül sok ideig is tart, sok költséggel is jár, holott a Csendes oczeán felől a gőzhajók abból az erődből néhány nap alatt elszállítják.

— Bizony ez nagy fontosságú vívmány volna — jegyzi meg Barnett Paulina, — ha ugyan az észak nyugati tengeri út egyáltalában alkalmas erre. Ha jól emlékszem, ön kettős érdekről beszélt az imént?

— A másik érdek — folytatá a kapitány — bizonyos tekintetben létkérdése a társulatnak. Hogy világosan elmondhassam, engedje meg, hadd kezdjem elejéről a dolgot. Meglátja, hogy ezt a hajdan virágzó üzletet halálos veszedelem fenyegeti.

Röviden elmondotta a kapitány a világhírű társulatnak a történetét.

* Valósággal meg is történt utóbb.

Mindenki tudja, hogy az emberek már ősidőktől fogva megkivánták bizonyos állatoknak a bőrét és bundáját, hogy ruhát készítsenek maguknak belőle. A bundakereskedés tehát nagyon régi keletű. A ruházkodási fényűzés néha úgy elfajult, hogy szigorú rendeletekkel kellett szabályozni, s főleg a prémes öltözetekre adót vetettek ki, hogy a fényűzést korlátozzák. A XII. században a szürke prém viseletet el kellett tiltani.

1553-ban Oroszország az északi vidékeken több telepét állított fel, s az angolok nyomban követték a példájukat. Akkortáiban a czoboly, hermelin, hód-bundák szállítását a szamojédekre bízta. Erzsébet királyné a drága prémek használatát királyi rendelettel tiltotta el, s néhány évig ez árúk üzlete teljesen pangott.

1670 május 2-án a Hudson-öböl-bundaárú társulat kiváltságot kapott. Ennek a társulatnak volt egynéhány részvényese a legelőbbkelő körökből: így a yorki herceg, az albemorlei herceg, a shaftesbury gróf stb. Alaptőkéje eleinte csak 8400 font sterling volt. Vetélytársban sem volt hiány, akadtak bizonyos, főleg francia ügynökök, kik Canadában telepedtek meg, társulatokat hevenyésztek össze és néha szerfelett kalandos, de busás hajtvadászatokat rendeztek. Ezek a vakmerő «canadai utazók» — mert így nevezték el őket — veszedelmes konkurrensai voltak az újdonsült társulatnak, úgy hogy komoly veszély fenyegette a fenmaradhatását.

Node Canadaelfoglalása változtatott a veszedelmes helyzeten. Quebecnek 1766-ban történt elfoglalása után három évvel szemmel láthatólag felvirágzott a prém-üzlet. Az angol üzletvezetők hozzátörődtek a nehézségekhez, megismerkedtek a helyi viszonyokkal: az indiánusok szokásait, erkölceit, meg a csere-kereskedés módját kitanulták. Mindazonáltal arról még szó sem volt, hogy az üzlet jóvedelmet hajtszon. Ehhez járult még, hogy 1784

körül montreali kereskedők szövetkeztek ennek az üzletágnak kizsákmányolására, s megalapították a hatalmas «Észak-nyugati társulat»-ot, mely nemsokára minden tért meghódított. 1798-ban a társulat évi forgalma 120 millió font sterlingre rúgott, holott a Hudson-bay-társulatnak még mindig élet-halál harczot kellett vívnia.

Igaz, hogy az «Észak-nyugati társulat» nem igen válogatta meg eszközeit, hogy ha érdeke úgy kívánta; saját tisztviselőit is kizsebelte, az indiánusokat nyomorba döntötte, leitatatta, hogy kirabolhassa, s megszegte a parlament abbéli rendeletét, hogy a benszülöttek földjén szesz italokat árulni nem szabad. Így aztán bús aratásuk volt a társulat ügynökeinek, habár az időközben alapított amerikai és orosz hasonnemű üzlettársulatok, főleg pedig az «Amerikai szörmeárú-társulat», mely 1809-ben egy millió dollár alaptőkével alakult, s nyugaton a sziklás hegyek kizsákmányolásán fáradozott, hatatosan versenyeztek vele.

Az összes társulatok közül a leginkább pangó Hudson-bay-company volt, miglen 1821-ben hosszasan elhuzódó tárgyalások után régi vetélytársa, az Észak-nyugati társulat belé olvadt s ez időtől fogva «Hudson's bay fur Company» lön a neve.

Manapság már egyik vállalat sem vetélkedhetik ezzel a hatalmas társulattal, legfeijebb a st.-louisi «Amerikai prém-árú társulat». Számos telepe van, vadászterülete 3,700.000 négyszögméter; főbb raktárai a James-öbölben, a Sever-ek torkolatánál, a déli vidékeken és Felső-Canada határaihoz közel az Athapeskow, Winnipeg, Superior, Methye, Buffalo tavaknál, továbbá a Colombia, Mackenzie, Saskathavan, Assinipoil folyamok mentén vannak. A York-erőd, mely a Hudson öbölbe szakadó Nelson-folyón mintegy uralkodik, a társulat székhelye, itt vannak a legnagyobb áruraktárak. Ezeken kívül át-

vette évi 200,000 frank kárpótlással az Észak-Amerikában 1842 óta fennálló orosz telepeket. Így hát ura azoknak a rengeteg területeknek, melyek a Mississippi és a Csendes oczeán között terülnek el. Mindenfelé rettenthetetlen utazókat küldött ki: így Hearne-t a sark-tengerre, hol 1770-ben Coperniciát felfedezte; Franklint 1819—1822 a több mint 5550 mérföldnyire elnyúló amerikai tengerpart vidékére; Mackenziet, a ki felfedezvén a nevére nevezett folyót, eljutott a Csendes oczeánig $52^{\circ} 24'$ északi szélességben. 1833—1834-ig Európába a következő állatbőr, bunda- és prém-árakat szállította a társulat:

Hód	1.074
Fóka és fiók-hód	92.288
Bizam	694.092
Borz	1.069
Medve	7.451
Hölgymenyét	491
Róka	9.937
Hiúz	14.255
Nyest	64.490
Vidra	22.303
Mosó-medve	713
Hattyú	7.918
Farkas	8.484

Ebből megérthető, hogy milyen rengeteg forgalma lehetett a társulatnak. Bizonyára dús jövedelmet is hajtott az üzlet; csak hogy sajna, ezek a számok nagyon változtak később, s húsz év óta szüntelenül csökkentek.

— Vajjon mi lehetett ennek a megcsappanásnak az oka?

— 1837-ig, asszonyom, — magyarázá a kapitány, — elmondhatjuk, hogy a társulat üzlete virágzott. Ebben az évben emelkedett a kiviteli árúk száma 2.358,000

darabra. Azóta azonban mind kevesebb és kevesebb, ma alig a fele.

— Vajjon miben keresi ennek az okát ön, kapitány? kérde Barnett Paulina.

— Abban, asszonyom, hogy vadászaink kiméletlenül kipusztították a vadakat. Nincsenek semmire tekintettel ezek az emberek. A kölyköket, sőt még a vemhes nőstényeket sem kimélték. A vidrát csaknem teljesen kiirtották. Legfeljebb messze fenn északon található még csak. A társaséletet élő hódok már csak a legtávolabbra eső folyókba menekültek. Ugyanez az eset a drágább bundájú vadakkal, nyakra-főre el kellett menekülniök a vadászok elől. A vermek, török eddig tele voltak vaddal, most nagyobbára üresen állanak. A prémes ruhák hova tovább divatba jönnek, a prém megdrágult. A vadászok sem igen buzgólkodnak, csak a legbátrabbak merészkednek az amerikai tengerpartokig elhatolni.

— Most már értem, hogy minő üzleti érdek készítette a társulatot arra, hogy feljebb törekedjék északra, s a jeges-oczeán partján állítson fel erődöt, mert a vadászterület tulajdonképpen ott van most, miután az üldözött vadak oda menekültek.

— Úgy van, asszonyom, — mondá a kapitány. — Különben is meg kellett volna ezt cselekednie a társulatnak, mert a parlament ezelőtt két évvel törvényileg jelentékenyen meg szorította a vadászterületet.

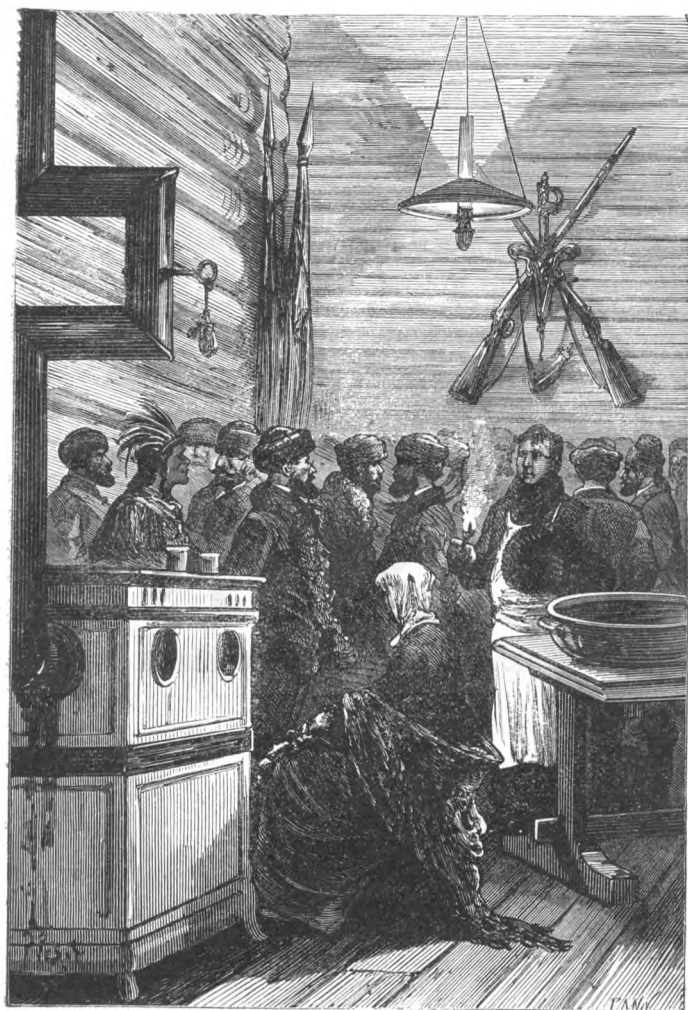
— Vajjon miért tette ezt? — kérde Barnett Paulina.

— Igen fontos nemzetgazdasági oka volt reá, asszonyom. Nagy-Britannia törvényhozóit szerfölött érdekelte. A társulat bizonyára nem teljesített holmi humanus missiót, ez tagadhatatlan, sőt ellenkezőleg. Az üzleti érdek azt parancsolta, hogy a vadonságokat hagyja meg vadonságoknak; arról tehát, hogy néminemüleg műveljék a földet, szó sem lehetett, hiszen akkor elriasztották

volna a bundás vadakat; minden ilynemű kísérletet kérelhetlenül megghiusított a társulat. Azt monopolizálja, a mi homlokegyenest ellenkezik a földműveléssel. A vállalat igazgató tanácsa mindent megakadályozott, a mi az üzlet érdekével ellenkezett. Ez az önkényes és bizonyos tekintetben embertelen eljárási mód adott okot a parlament közbeszólására és annak a törvénybe iktatására, hogy 1857 óta a gyarmatok felülvizsgálatára kiküldött bizottság eltiltotta a társulatot az olyan vidékek kizsákmányolásától, a melyek néminemüleg megművelhetők, így: a canadai és a Vörös meg a Saskaschavan folyók területei . . . s csupán azokat a területeket hagyta meg, hova a civilizáció amúgy is hiába tenné a lábát. A rá következő évben elvették a társulattól a szikla-hegy alját, s a gyarmat-igazgatóság felügyelete alá helyezték. Ez az oka annak, asszonyom, hogy miért igyekszik észak felé a társulat, hahogy fel nem akar hagyni az üzlettel, s miért törekszik útját-módját megtalálni annak, hogy a Csendes oczeánnal tengeri út kösse össze.

Barnett Paulina rendkívül meg volt elégedve a világ-hírű társulat tervével. E szerint ő is részese lesz az új erőd alapításának az északi jegestenger partján. Craventy kapitány elmondott mindent szegről-végre, s hogyha valami közbe nem jön, hajlandó lett volna még apróbb részletekbe bocsátkozni, mert hát nagyon beszédes ember volt.

Node Joliffe káplár jelentette, hogy ő meg a felesége a punchot akarják elkészíteni. Ebbéli szándékukat a jól megérdemlett méltánylás fogadta. Az üst, — vagy jobban mondva *kazán* tele volt már a drága nedűvel. Tíz kupa spiritus volt benne, a padlón egész rakás czukor halomba rakva, a kazánban pedig citromok úszkáltak, kissé ránczosok ugyan, mert nem akkor szedték frissen. Még csak az volt hátra, hogy meggyujtsák a spiritus-

«ТЎЗ ! ЖОЛИФФЕ.»

tengert; a káplár ott állott kezében az égő kanóczot tartva, katona volt, várta a kapitány parancsát, hogy lángra lobbantsa a — bombát.

— Tűz! Joliffe! — vezényelte Craventy kapitány.

A punch lángot vetett, a vendégek örömujjongással üdvözölték.

Két perczezel utóbb a telt poharak kézről-kézbe vándoroltak. Bezzeg egyik sem utasította vissza.

— Éljen! Éljen! Barnett Paulina! Éljen a mi kapitányunk is!

Az örömriadal e tengerében hirtelen kiáltás hallatszik be kívülről. A mulató társaság elnémul.

Long őrmester, nézze meg minő lárma van künn! — mondta a kapitány.

Az őrmester nyomban leteszi félig kiürített poharát s kísiet a szalonból.

HARMADIK FEJEZET.

Egy életre dörzsölt tudós.

Midőn Long őrmester a szűk folyosóra ért, melyre az erőd külső ajtaja nyílt, újra hallotta a kiabálást. Valaki erősen döngette a külső kaput, mely az erőd fakerítésén át a szűk udvarba vezetett. Az őrmester kinyitotta a kaput. Lábmagasságnyira állott a hó a földön. Térdig hóban, vakon neki a hóforgatagnak törtetett a pogány hidegben az udvaron keresztül a kapunak.

— Ki a manó jött ebben a czudar időben hozzánk, — mondá az őrmester, s e közben ritka szakértelemmel, hogy ne mondjuk «rendszabáshoz híven» leemelte a kapu keresztgerendáit, — ilyen zimankós időben csak az eszkimók dugják ki az orrukat.

— Nyissák ki! Nyissák ki! — tombolt odakünn a jövevény.

— Jól van no, — felelé Long őrmester, a tizenkét tempó közül egyről sem feledkezvén meg a kapunyitás alkalmával.

Végre-valahára a kapu két szárnya felnyílt, egy szánkó robogott be félig a hóba döntve az őrmestert, a hat kutyája oly villámgyorsan röpítette be. Kevésbe mult, hogy a derék Longot le nem gázolták. Zugolódás nélkül talpra ugrott s újra bezárta a kaput, s a szabályos hosszúságú léptekkel (perczenkint 75 lépés) a főépület felé tartott.

Craventy kapitány, Hobson Gáspár hadnagy és Joliffe káplár künn voltak már, s a rettentő hideggel nem törődve nézték a hóval borított szánt, mely előttük állott.

— A Reliance-erőd? — kérdé a jövevény.

— Az, — felelé a kapitány.

— Craventy kapitány?

— Én vagyok; és ön?

— A társulat futárja.

— Egyedül jött?

— Nem; egy utast hoztam.

— Utast? Mit akar itt az utas?

— A holdat akarja látni.

A kapitány azt gondolta, hogy valami örültséggel van dolga, a mi nagyon valószínűnek is tetszett a körülményekhez képest. Node nem volt idő arra, hogy fontolgassa. A futár egy hóval borított, zsáknak látszó tömeget húzott ki a szánból, s erőlködött, hogy a házba czipelje. A kapitány kérdezé tőle:

— Mit akar evvel a zsákkal?

— Ez az utas.

— Ki légyen?

— Black Tamás, a csillagász.

— Hiszen megfagyott.

— Ha megfagyott, majd fölenged újra.

Az őrmester, a káplár és a futár becipelték Black Tamást a házba, az egyik emeleti szobában letették őt, hol a kályha elég tűrhető meleget árasztott szét. Az ágyba fektették, s a kapitány megragadta a kezét.

A keze a szó szoros értelmében meg volt fagyva. Lefejtették róla a takarókat, meg a bundákat, melyekbe Black Tamás valósággal bele volt csomagolva, s ime egy ötven éves, kövér kis emberre bukkantak; deres volt a feje, torzonborz a szakála, ajkait összeszorította, szemeit lezárta. Egy cseppet sem lélekzett, Joliffe kigombolta a ruháit, ide-oda forgatta, mondván :

— Előre, uram! Hát nem szándékozik eszméletre térni?

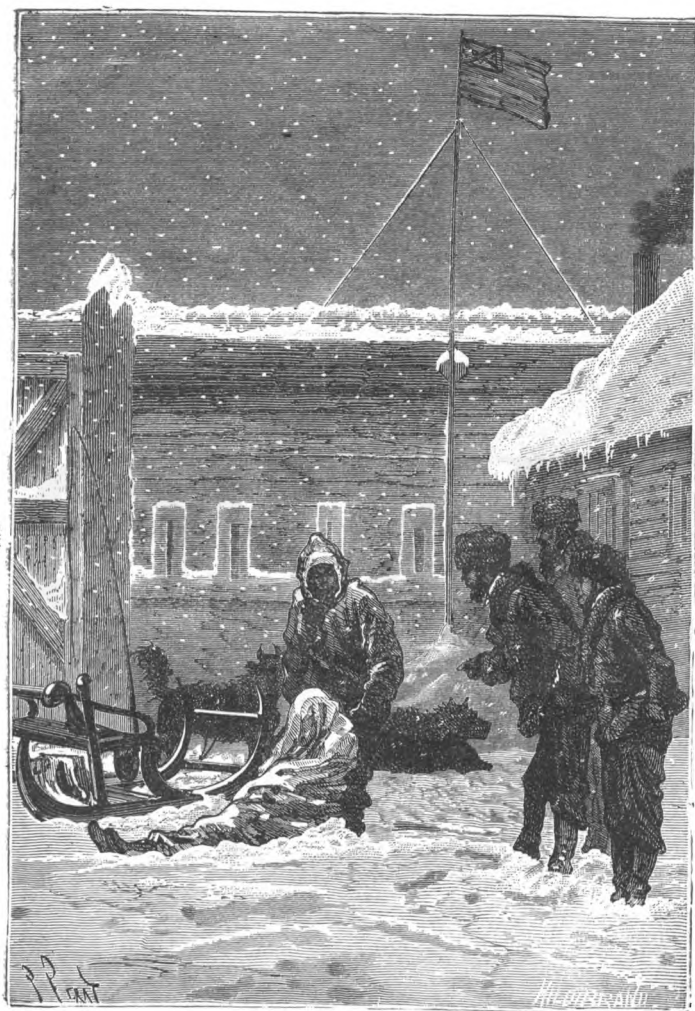
Hiába volt minden biztató szó, úgy hevert ott, mint egy darab fa. Joliffenek egy hatalmas ötlete támadt, ez volt szerinte az egyetlen mód, hogy fölélesszék: mártsák be a forró punchba

Black Tamás szerencséjére Hobson Gáspárnak más gondolata volt :

— Havat ide! Long őrmester, hozzon néhány marék havat! — parancsolá.

Hó volt elég az erőd udvarán. Míg az őrmester elsietett, hogy havat hozzon, Joliffe a csillagászt egészen levetköztette. A szerencsétlen ember testét már fehér foltok verték ki; a mi arra mutatott, hogy a fagy erősen behatolt a testbe. Éppen ideje volt, hogy a vért mozgásba hozzák. Hobson Gáspár teljes erővel igyekezett is, s hóval dörzsölték a megmerevedett testet. A sarkvidékeken ez a gyógyító mód általánosan használt, hogy a nagy hideg miatt szünetelő vérkeringést újra helyreállítsák.

Long őrmester is hozta a havat, s ő meg Joliffe káplár neki estek a jövevénynek s olyan dörzsölést vittek

«EZ AZ UTAS.»

rajta véghez, hogy ilyenben soha eddig nem volt része. Gyúrták-dagasztották irgalmatlanul, mintha tészta lett volna.

Ez operáció alatt a beszédes káplár minduntalan szóval tartotta a megfagyott utast, a nélkül, hogy feleletre számíthatott volna:

— No hát rajta, uram! Hogy is jutott eszébe, ejnye no, de így megfagyni! Ne legyen olyan érzéketlen!

Black Tamás azonban egyelőre még érzéketlen maradt, mert félóra múltán sem tért vissza belé az élet. Már-már azt hitték, hogy soha a szemét fel nem nyitja, s a dörzsölők is abba akarták hagyni fáradságos munkájokat, midőn a szegény ember gyöngén fellélekzett.

— Él! Magához fog térni! — kiáltott fel örömmel Hobson Gáspár.

Minekutána a dörzsölés a test felületét megmelegítette, most már a belső szervezet fölmelegítésére kellett gondolniok.

Joliffe káplár lefutott, hogy néhány pohár meleg punchot hozzon fel. Jót tett az a szerencsétlennek. Arczának vissza kezdett térni az életszíne, szemét felnyitotta, ajkai mozogtak; a kapitány számíthatott arra, hogy Black Tamás maga fogja elmondani, hogy miként jutott ilyen siralmas állapotba.

A melegen betakart Black Tamás félig fölemelkedett, s könyökére támaszkodva halk hangon kérdé:

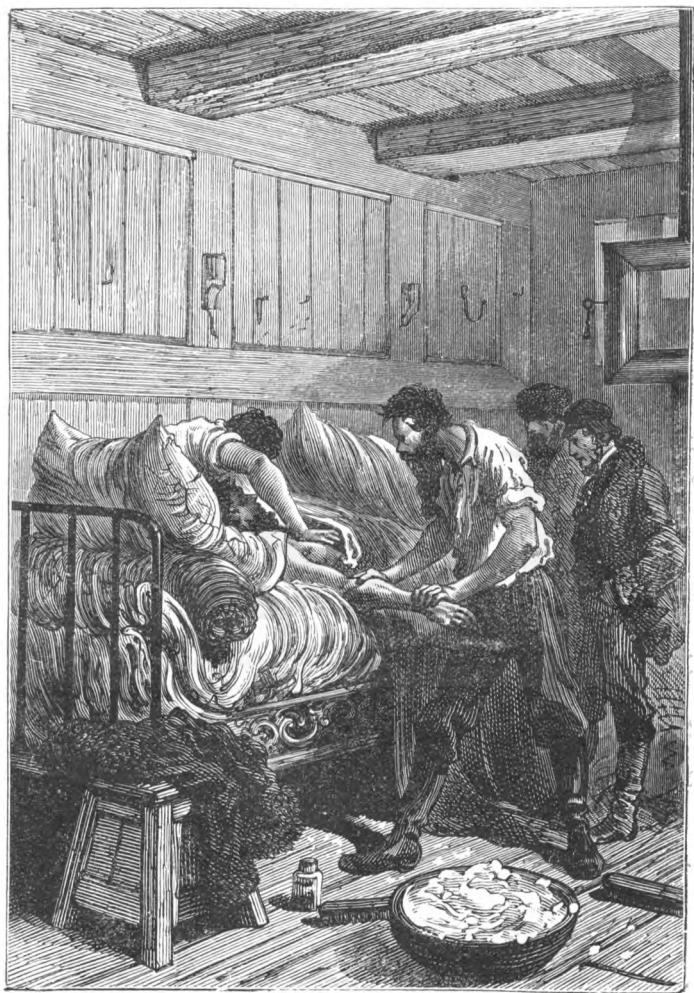
— Reliance-erőd?

— Az, — felelé a kapitány.

— Craventy kapitány?

— Én vagyok, uram, isten hozta önt nálam. Ha szabad tudnom, mi járatban van itt?

— A holdat akarja látni! — vágott közbe a futár, makacsul ismételve első feleletét.

HÓVAL DÖRZSÖLTÉK A MEGMEREVEDETT TESTET.

Black Tamás igenlőleg bólintott a fejével, aztán folytatá:

— Hobson hadnagy?

— Ő is itt áll ön előtt.

— Tehát nem indult még el?

— Amint látja, uram, még nem.

— Helyes, . . . helyes, uram, — felelé Black Tamás. Akkor hát köszönöm szivességöket, holnapig kialuszom magamat.

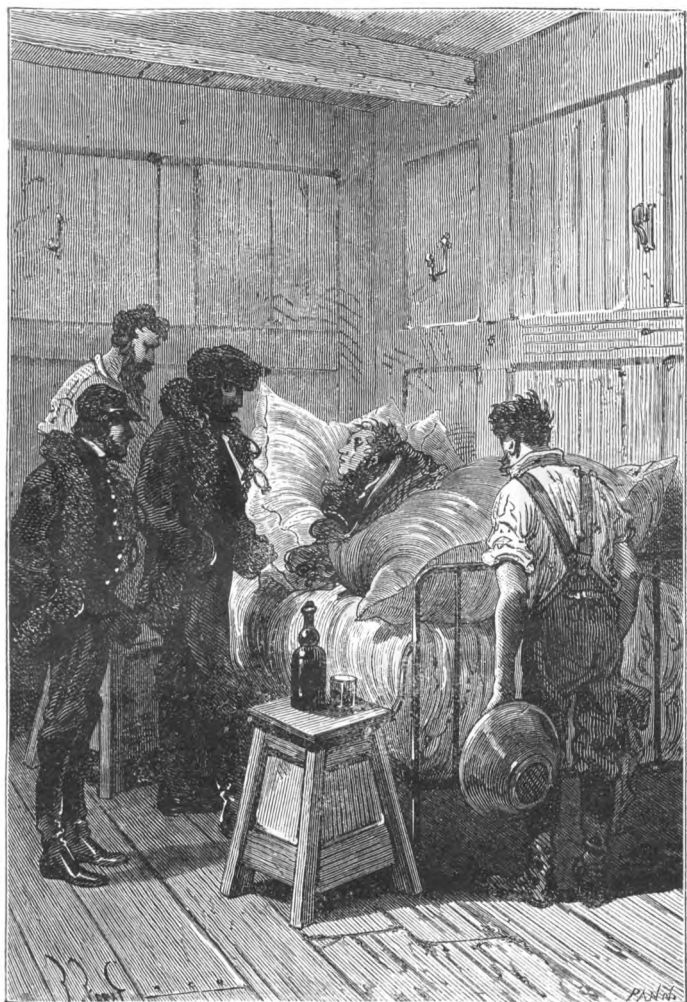
A kapitány és emberei eltávoztak a szobából, hadd aludjék az a különös ember. Félórával utóbb a mulatságnak is vége szakadt, s mindenik felkereste éjjeli tanóját, vagy magában az erődben, vagy azonkívül a szomszédságban.

Másnap reggel Black Tamás már úgy a hogy, de újra a régi volt. Erős szervezete megküzdött a rettentő hideggel. Más ember fia megfagyott volna bizonyára, de hát ő jobb fajta anyagból volt gyúrva.

Ki is volt tulajdonképpen ez a csillagász? Honnan vetődött ide? A társulat vadászterületein mit keres éppen tél derekán? Miért mondotta a futár, hogy a holdat akarja látni? Hát nem láthatta volna meg a holdat bárhol? Miért keresi éppen itt fenn északon?

Ezek felett a kérdések felett töprengett Craveny kapitány. De midőn másnap egy órácskát eldiskurálgatott a furá vendéggel, bezzeg tisztán látott mindent.

Black Tamás csakugyan csillagász volt, még pedig az Airy által oly ügyesen igazgatott greenwichi observatoriumban. Intelligens, okos fej, nem annyira theoretikus; 24 éves kora óta vizsgálja a csillagokat, s az uranografiának ezalatt igen nagy hasznára vált. A társaséletben hasznavehetetlen ember volt; reá nézve csak az astronomia volt valami, inkább az égben élt, mint a földön; méltó utódja volt az érdemes La Fontainenek, a ki tudva-

«A RELIANCE ERŐD?»

levőleg egy gémes kútba esett. Vele egyáltalában beszélni sem lehetett, ha nem csillagokról és csillagképeletről volt a szó. De bezzeg nem is volt párja a csillagok vizsgálásában! Minő példátlan türelem! Hónapokig keresgélt egy-egy kozmikus tűneményt. A meteorok és csillaghullások voltak az ő specziálitása, e tekintetben megbecsülhetetlen fölfedezései vannak. Ha valamit nagyon pontosan kellett megvizsgálni, megmérni vagy meghatározni, mindig Black Tamásra bízta, kinek bámulatosan gyakorlott szemei voltak. Pedig nem mindenki tud ám megfigyelni. Ezért tehát nem csoda, ha a greenwichi csillagászt bízta meg annak a megfigyelésével, a mit alább mondunk el részletesen, s a minek a hold földrajzában igen nagy fontossága van.

Tudni való dolog, hogy teljes napfogyatkozás alkalmával a holdat fénykoszorú övezi, hogy ennek az oka mi lehet: mai napig sem tudja senki. Vajjon meg van-e valósággal, vagy csak a napsugarak törési tűneménye a hold körül? Nyílt kérdés még.

Már 1706 óta tudományosan leírták a csillagászok ezt az «aureola»-t. Louville és Halley az 1715-diki teljes napfogyatkozáskor figyelték meg, Maraldi 1724-ben, Antonio de Ullva 1778-ban, Bouditch és Ferrer 1806-ban, még pedig a lehető legpontosabban. Az 1842-diki napfogyatkozás alkalmával számos tudós törte a fejét azon, hogy magyarázatát adja. Így többek között: Airy, Arago, Peytal, Laugier, Mauvais, Struve Otto, Petit, Baily; ámde bármily pontosak voltak is e megfigyelések, Arago így nyilatkozik az eredményről: «E tűnemény okát egyelőre meghatározni teljességgel lehetetlen, mert bármily szakavatott tudósok figyelték is meg, ugyanegy napfogyatkozásról különböző pontokról: megfigyeléseikben összhang nincs, s így a kérdést még sűrűbb homály borítja».

Pedig a kérdés szerfölött fontos a hold földrajzának ismeretére nézve, s minden áron megoldásra vár. Imhol újabb alkalom kínálkozik most, hogy a fénykoszorút megfigyeljék. 1860 július 18-dikán teljes napfogyatkozás lesz, melyet Észak-Amerikából, Spanyolországból és Afrika északi partjairól lehet jól látni.

Különféle országok csillagászhai megállapodtak abban, hogy megfigyeléseket eszközöltenek abban a zónában, hol látható lesz. Black Tamást bízták meg azzal, hogy Amerika északi vidékén figyelje meg. Reá is körülbelül az a munka várt, a mi az angol csillagászokra, kiket Svéd- és Norvégország északi vidékére küldöttek volt ki 1815-ben, hogy a napfogyatkozást megfigyeljék.

Magától értetődik, hogy ez a megbízás Black Tamást kimondhatatlan boldoggá tette. Egyúttal megbízták őt azzal is, hogy tegye lehetőleg vizsgálata tárgyává azokat a vöröses protuberanciákat, melyek a nap kerületén ez alkalommal láthatók. Ha e kérdés helyes megoldása sikerül a greenwichi csillagásznak: méltán számíthat a tudós világ legnagyobb elismerésére.

Black Tamás elindult, s a «Hudson's bay fur Company» főügynöke hathatós ajánló levelekkel látta el. No meg ugyanebben az időben kellett annak az expedíciónak is fölkerekednie, melyet új erőd alapításával bízott meg a társulat. Ezt a kínálkozó alkalmat fel kellett használni. Black Tamás neki vágott az Atlanti oczeánnak, áthajózott New-Yorkba, túl az amerikai tavakon a Vörösfolyó mellett levő gyarmatig jutott, azon kutyavontatta szánokon egyik erődből a másikba vitte őt a társulat egyik futárja. És ő nem riadt vissza téltől, fagytól, a sarkvidékek minden borzalmától, s márczius 17-dikén a mint imént elbeszéltük — megérkezett a Reliance-erődbe.

Ezeket mondotta el Black Tamás a kapitánynak, a ki

viszont őt újból üdvözölte, s kijelenté, hogy mindenben rendelkezésére áll.

— De Black úr, minek sietett ön olyan nyakra-főre ide, hiszen az a bizonyos napfogyatkozás csak a jövő évben, 1860-ban lesz?

— Hirül vettem, uram, hogy innen a társulat észak felé expedíciót küld ki, mely a 70° -on túl hatol, nem akartam Hobson hadnagy expedíciójától elszakadni — felelé Black.

— Black úr, — viszonzá a kapitány — ha a hadnagy esetleg már elment volna, büszke lettem volna reá, ha én kísérhettem volna a jeges tenger partjáiig.

Végül még egyszer biztosítá a csillagászt, hogy reá minden tekintetben számíthat, s újólág üdvözölte őt a Reliance-erődben.

HEGYEDIK FEJEZET.

Egy telep.

A 61-diki szélességi fok alatt a Rabszolga-tó egyike a legnagyobbaknak. Ötven mérföld széles és százötven mérföld hosszú; $61^\circ 25'$ északi szélesség és 144° nyugati hosszúság alatt fekszik.

E tóra meg környékére már régi idők óta nagy gondja volt a társulatnak, mert rengeteg sok bundás állat tartózkodott itten. Roppant sok folyó torkollik e tóba avagy foly le belőle: a Mackenzie, a Foin-folyója, az Athapiskon stb. Partján néhány tekintélyes erőd épült: így északra a Providence-erőd, délre a Resolutim-erőd. A Reliance-erőd a tónak északkeleti végén állott csak háromszáz mérföldnyire a Chesterfield-öböltől, melyet a Hudson-öböl lefolyásai töltnek meg vízzel.

A Rabszolga-tó tele van hintve 2—300 lábnyi magas gránitköves szigetekcskékkal. Északi partját sűrű őserdő borítja, ennek a határán kezdődik az a kopár, aczél-kemény sziklaföld, melyet nem ok nélkül neveztek el «megátkozott föld»-nek. A déli part azonban lapos, messzes talajú, alig van rajta domb avagy halom. Ez az a bizonyos határ, melyen túl a bölény és bizon-ökör nem tanyázik, húsok pedig a canadaiaknak és a benszülött vadászoknak csaknem egyedüli tápláléka.

Északra pompás erdők terülnek el. Éppenséggel nem kell azon csodálkoznunk, hogy ilyen messze északra eső vidéken oly gazdag vegetáció van. Elvégre is a Rabszolga-tó csak olyan szélességi fok alatt fekszik, mint például Stockholm és Christiania, Svéd és Norvégországban. Csakhogy meg kell jegyeznünk, hogy az isothermák vagyis az egyenlő melegség vonalai nem párhuzamosak a szélesség vonalaival, s hogy Amerikában ugyanaz alatt a szélességi fok alatt sokkal hidegebb van, mint Európában. Áprilisban New-York utcáit még hó borítja, holott New-York az Azorákkal egyenlő fok alatt fekszik. Ennek az oka nem egyéb, mint az, hogy a continens természetére és éghajlatára a tenger fekvése és saját talajviszonyai nagy befolyással vannak.

A Reliance-erődöt nyár idején szemet és szívet gyönyörködtető zöld pázsit, viruló erdők vették körül. Főleg jegenye-, fenyő- és nyírfa-erdők voltak. A tavi szigetekeken pompás fűzek zöldeltek. Vad roppant sok volt, még a hidegebb évszakokban sem távoztak el onnan. Az erőd vadászai főleg a délre eső vidékeken sok bizon-ökröt, s egy bizonyos kanadai fajta tüskés-disznót ejtettek el, ennek az állatnak a húsát sokra becsülik. A Rabszolga-tó tele volt hallal. A tavi-pisztrángok szerfölött nagyra nőttek meg benne, s néha nehezebbek voltak 60 fontnál is. Harcsákat, s a falánk csuka bizonyos fajtát, melye-

ket az angolok «kék hal»-nak neveznek — egész rakást fogtak, sőt még «tittameg»-eket vagyis «fehér corregu»-ket is bőven találtak. Így hát a «Reliance-erőd» lakói élelem dolgában szükségét nem szenvedtek, no meg a tél fagyától sem kellett megijedniök, hiszen ugyanolyan bundákba burkolóztak, a minőkbe a rókák, görények, medvék meg a többi bundás állatok.

Ez az erőd mindenekelőtt egy emeletes házból állott, melyben a kapitány és tisztjei laktak, e ház körül voltak köröskörül a katonák házikói, a társulat raktárai, irodái, melyekben a cserekereskedés ügyeit bonyolították le, továbbá egy kisded templom, melyből csak a pap hiányzott, végül egy kisded lőpor-kamra. Az egész telepet húsz láb magas czölöp-kerítés foglalta be, mely széles, csúcsos tetejű sarokbástyával ékeskedő parallelogrammot alkotott. Holmi hevenyészett támadás ellen az erőd eléggé meg volt erősítve. Ez az elővigyázat főleg abban az időben vált szükségessé, mikor az indiánusok a társulatnak nem szállítói, hanem nyílt ellenségei voltak, s függetlenségökért harczoltak; továbbá a többi társulat ügynökei és katonái ellenében is szükség volt ilyen erődökre, a mikoron az egyes társulatok erőszakhoz nyúltak, hogy ki-ki magának biztosítsa a terület kizsákmányolásának a jogát.

Hajdanában a Hudson's bay companynak ezer emberre volt szüksége összes vadászterületein. A tisztviselők és katonák felett a társulat igazgatóságának korlátlan hatalma volt, élet és halál felett rendelkezett. Az egyes telepek főnökei tetszésük szerint állapították meg a tisztviselők fizetését, a katonák zsoldját, az élelmi szerek vételárát, valamint a prémekét is. Ez ellenőrzés nélkül levő kezelés lehetővé tette, hogy olykor 2—300 perczentes hasznot is húztak.

Az alább következő táblázat, melyet «Lade Róbert

kapitány utazása»-ból vettünk át, feltünteteti, hogy minő árszába volt az indiánusoktól vásárolt árúknak. Egyéb-iránt az indiánusok lettek később a társulatnak leghasz-navehetőbb vadászaivá. A hódbőr volt a vételnél és eladásnál a pénzláb.

Az indiánusok vesznek:

Egy fegyvert	10 db. hódbőrön		
« félfont puskaport ...	1	«	«
Négy font ólmot	1	«	«
Egy baltát	1	«	«
Hat kést	1	«	«
Egy font kisebb fajta üveg-neműt	1	«	«
Egy vállrojtos kabátot ...	6	«	«
« közönséges kabátot ...	5	«	«
« díszesebb nőruhát ...	6	«	«
« font dohányt	1	«	«
« löporszarút	1	«	«
« fésűt és egy tükröt ...	2	«	«

De néhány év múlva úgy megfogyott a hódok száma, hogy a pénzlábat meg kellett változtatniok, s jelenleg a bizon-ökör bőre a pénzláb. Ha az indiánus bőrökkel állít be valamely erődbe, annyi fa-márkát kap, a hány darab bőrt beszolgáltat a raktárba, ezeken a famárkákon vásárolja a szükséges árucikkeket. Minthogy az áru-czikkek eladási árát a társulat tetszése szerint állapítja meg, busás nyereség üti a markát.

A Reliance-erődben is ezek az üzleti szabályok voltak érvényben. Barnett Paulina április 16-dikáig időzván az erődben, minderről személyesen meggyőződhetett. Az utazók gyakran beszélgettek Hobson Gáspár hadnagy-gyal, nagyszabású terveket kovácsoltak, s elhatározták, hogy semminemű akadálytól sem riadnak vissza. Black

Tamás csak akkor nyitotta fel a száját, ha a saját külön-missziójáról volt szó. A fénykoszorúkról s a vörös protuberanciákról álmódzott unos-untalan. Szemmel látható volt, hogy egész életét e problémák megfejtésének szentelte, s végül Barnett Paulina is élénken kezdett érdeklődni e tudományos kérdés iránt. Ó, mily édes epedés szállotta meg mind a kettőt, hogy minél előbb hátuk mögött lássák az északi sark-kört; s minő messze voltak még 1860 július 18-dikától! A csillagász előtt legalább egész örökkévalóságnak tetszett.

Az expedícióhoz való előkészületek csak márczius közepe táján kezdődhettek, s egy álló hónapig tartanak. Bizony nem is volt gyerekjáték a sarkvidéki expedícióra való készülődés; mindenről kell gondoskodni: élelmi szerről, ruházatról, szerszámokról, felszerelésekről, fegyverekről, löporról.

A Hobson Gáspár vezetése alatt elinduló expedíció egy tisztből, két altisztből, tíz katonából fog állani. A katonák közül három házasember, azok a feleségeiket is viszik. Az edzett és bátor őrségből Craventy kapitány a következőket válogatta ki:

1. *Hobson Gáspár* hadnagy.
2. *Long* őrmester.
3. *Joliffe* káplár.
4. *Petersen* közlegény
5. *Belcher* «
6. *Raë* «
7. *Marbre* «
8. *Garey* «
9. *Pond* «
10. *Mac Nap* «
11. *Sabine* «
12. *Hope* «
13. *Kellet* «

Azon kívül:

<i>Raë</i>	}	feleségei.
<i>Joliffe</i>		
<i>Mac Nap</i>		

Idegenek:

Barnett Paulina
Magda
Black Tamás.

Összesen tizenkilenczen voltak, kiket sok száz mér-földnyire ismeretlen, sivár jégmezőkön kellett szállítani.

Erre való tekintetből a társulat ügynökei jó előre gondoskodtak, hogy minden szükséges útravalót a Reliance-erődbe hordassanak. Tizenkét szán, s a megfelelő számú kutya készen állott. Ezek a szánok nagyon primitív szerkezetűek voltak. Könnyű talpfák, melyeket keresztfákkal egymáshoz erősítettek. A szán elejére egy korcsolya alakú fát alkalmaztak, melynek az orra felfelé kanyarodott, hogy ennek a segélyével a hóba ne sülyedjen mélyre és könnyebben sikamodjék tova. Mindenik szánba hat kutya volt párosával befogva; okos, gyors-lábú állatok, melyek kedvező viszonyok között óránként tizenöt mérföldnyi utat is megtesznek.

Az utazók ruhái iramszarvas-bőrből készültek és vastag prémmel voltak bélelve. Azonkívül mindenki vitt magával gyapjú-ruhát is, hogy a sarkvidékeken gyakran előforduló hirtelen hőmérsékváltozás esetén biztosítva legyenek. Úgy a tiszt, valamint a katonák és nők egyaránt fókabőr csizmát viseltek, melyeket bélhúrokkal varrottak össze. Ebben a benszülöttek páratlanul ügyesek. A víz nem hatol át rajtuk, s igen alkalmasak a hosszú gyaloglásra, mert nagyon hajlékonyak. A csizma talpára hóczipőket alkalmaztak, melyek fenyőfából készültek s három-négy lábnyi hosszúak valának, s így

a leglazább hófelületen is könnyedén lehetett velök járni, éppen úgy, mint a koresolyázók a jég hátán; végül prémes kucsmák és dāmavad bőréből készült övek egészítették ki a teljes rend-öltözetet.

Lőport és töltést elegendő mennyiségűt pakolt fel Hobson hadnagy, továbbá szolgálati fegyvereket, pisztolyokat s néhány szolgálati kardot; a szerszámok közül: baltákat, fűrészeket, gyalukat és egyéb ács meg asztalos szerszámokat; továbbá minden szükséges holmit, a mi egy új erőd felszereléséhez szükséges, egyebek közt kályhát, tűzhelyet, két légszivattyút szellőztetés céljából, egy «halkett-boat»-ot vagyis kaucsuk-csónokot, melyet szükség esetén felfűjtak.

Az élelem dolgában számíthattak a környék vadászaiknak segítségére. A katonák közül néhányan ügyes hajtók voltak, iramszarvas pedig akad elég azon a tájékon, hova mennek. Több indiánus és eszkimó törzs kenyér meg egyéb eleség híján ezeknek az állatoknak a húásával táplálkozik; böven is van, jó ízű is. Minthogy azonban minden kellemetlen eshetőségre el kellett készülniök, bizonyos mennyiségű élelmi szerről mégis jó eleve kellett gondoskodniök. Vittek magukkal bizon-ökö, jávor- és dāmavad-húst, a déli vidéken nagy hajtó-vadászatot rendeztek, s ott ejtették zsákmányul; továbbá páczolt-húst, mely jó ideig eláll, végül indiánus-módra készített húskivonatokat: száraz húst apró szemecskékre morzsolva, mely tápláló erejét ily parányok alakjában is megtartja. Ellévén morzsolva, arra sincs szükség, hogy megfőzzék, tápláló anyagokban nagyon gazdag.

Azonkívül Hobson hadnagy több baril (egy baril körülbelül 70 liter) szeszt, whiskyt is felrakott a szánokra, de jó előre elhatározta, hogy nagyon óvatos lesz a kiosztogatásban, mert a dermesztő hidegben a szesz italok mérséktelen élvezete könnyen végzetes lehet. A társulat

rendelkezésére bocsátott egy kis zseb-gyógyszertárt is, no meg egy csomó «lime juice»-t (citrom-levet), továbbá citromot és egyéb gyógyfűszer-árút, hogy azokkal elejét vehesse a sarkvidékeken ragályosan fel-feltűnő scorbutikus bántalmak ellen. Különben is az expedícióban résztvevőket gondosan kiválogatták, sem nagyon kövér, sem nagyon sovány nem volt közöttük; évek hosszú során át hozzá edződtek ezek az emberek a hideg éghajlathoz, így hát előreláthatólag minden baj nélkül kiállják a jeges tenger kegyetlen hidegét is. Aztán jóakarató, kedélyes és vakmerő ficzkók voltak egytül-egyig, mindnyájan jószántukból vállalkoztak az útra. Arra az időre, míg az amerikai partokon lesznek, dupla zsoldot ígért nekik a társulat, ha a 70°-on túl hatolnak.

Barnett Paulinának és hűséges Magdájának külön kényelmes szánt készítettetek. A hőslélkü asszony tudni sem akart ugyan erről a kedvezésről, de a kapitány rábeszélésének elvégre is ellenállani nem tudott, a ki egyébiránt csak a társulat nevében intézkedett.

Black Tamás számára azt a szánt jelölték ki, melyen műszereivel együtt a Reliance-erődbe jött. Műszereit gondosan bepakolta, különben sem hozott magával sokat, csak az elkerülhetetlenül szükségeseket: egy távcsövet, melylyel a holdat vizsgálhassa, egy sextansot a földrajzi szélesség meghatározására s egy chronometert, hogy a szélességi fokkal legyen tisztában; néhány térképet s végül egy-két könyvet. Black Tamás erősen bizakodott abban, hogy derék kutyái nem fogják őt cserben hagyni.

Azt talán nem is kell külön megemlítenünk, hogy a kutyák élelméről sem feledkeztek meg, pedig nem volt kis dolog, mert hetvenkét kutyáról, tehát egy egész csordáról kellett gondoskodniok. A kerület vadászaire várt ez a feladat. Az okos és erős kutyákat a chipeway-

indiánusok szerezték be, a kik pompásan értettek ahhoz, hogy a nehéz munkára azokat betanítsák.

A kis expedíció szervezete a legtapintatosabb és legokosabb berendezésű volt. Hobson Gáspár hadnagy valóban példátlan buzgóságot fejtett ki. Büszke volt a missziójára, lelkesült feladataért s mindent elkövetett, hogy a sikert biztosítsa. Joliffe káplár, a ki sohasem tudta, hogy a sok munkától hol áll a feje, nem igen dolgozott a kezére; no de ott volt a felesége, bezzeg hasznára vált ő az expedíciónak. Barnett Paulina nem-sokára nagyon megszerette ezt az okos, jókedvű, szőke hajú és nagyszemű canadai asszonyt.

Az is magától értetődik, hogy Craventy kapitány sem mulasztott el semmit a vállalat sikeressé tétele érdekében. A társulat főügynökségeitől jövő utasítások most már tanuskodtak arról, hogy minő nagy fontossága van ennek az expedíciónak, s a hetvenedik szélességi fokon túl alapítandó erődnek. Meg is tettek mindent, a mi emberi erőtől kitelik. De hátha a természet maga fog a bátor hadnagy elé legyőzhetetlen akadályokat gördíteni? . . . Erről persze előre nem tehettek volna semmit.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A Reliance-erődből az Entrepise-erődbe.

Közeledtek az enyhébb napok. A föld pázsit-takarója előbukkant itt-ott az olvadni kezdő hóréteg közül. Egy-két madárfaj is kezdett mutatkozni a langyos levegőben, délről jöttek: a hattyú, süketfajd, keselyű s más vándormadarak. A jegenyék, nyír és fűzfák ágai bimbóztak hajtani. Az olvadó hó itt-ott nagy tócsákat képezett, s ezek a tócsák előcsalogatták azokat a bizonyos

vörösfejű vadkacsákat, melyek Észak-Amerikában rengeteg tömegben és fajtában találhatók. Vízityúk, szárcsák, dunna-ludak északra vándoroltak keresván a még hidegebb éghajlatot. Mogyoró nagyságú mezei egerecskék az egérlyukak mellett játszadoztak, s hegyes farkinczáikkal szeszélyes vonalakat rajzoltak a földre. Minő kék volt az üde, tavaszi levegőt beszívni; levegő és nap-sugár tették éltetővé a tavaszt. A természet a végtelennek tetsző téli álomból fölébredt és mosolygott. Talán a föld egy vidékén sincs a tavasz közeledtének akkora hatása a kedélyre, mint a messze északi vidékeken.

Mindazonáltal a télnek még nem volt mindenütt vége. A hőmérő $+5^{\circ}$ -ot mutatott, de éjjelre újra lehűlt a levegő, fagyott. Szánkán megteendő útra ez az időjárás szerfelett kedvező volt. Hobson Gáspár fel is használta az alkalmat.

A tó jege még szilárd volt. Az erőd vadászai a tó sík jégtengerén gyakran vadászgattak s mindig gazdag zsákmánynyal tértek haza, mert a vadak újra felkeresték régi régi tartózkodó helyeiket. Barnett Paulina nem győzte eléggé csodálni, hogy mily ügyesen tudtak ezek az emberek hó-czipőikben szaladni. Az ügető lóval bátran felvehették volna a versenyt. Craventy kapitány tanácsára a három idegen is megpróbálkozott vele, s rövid idő alatt meglehetősen ügyesen tudtak a jég és hó hátán tova siklani.

Az utóbbi napokban csapatostúl jöttek az indiánusok, hogy az elejtett vadak bundáit a vállalat irodájában mindennemű árucikknek becseréljék. Bunda nem volt nagyon sok; görény- és menyétbőr még lett volna jócskán, de hód, vidra, hiúz és hölgymenyét alig egy néhány. A társulat tehát okosan cselekedett, ha feljebb igyekezett északra, hol az emberi rabló-vágy még nem pusztította ki a vadász-területeket.

Április 16-dikán reggel Hobson Gáspár hadnagy és emberei útra készen állottak. Előre meg kellett állapítani, hogy minő irányban haladnak a Rabszolga-tó meg a «Nagy-Medve-tó» között elterülő rengeteg nagy földön. Hobson Gáspárnak mindenekelőtt a Confidence-erődbe kellett mennie, mely a tónak északi partján van, aztán az Entreprise-erőd kínálkozott a legalkalmasabb helyül arra nézve, hogy élelmiszer-készletüket kiegészítsék. Ez az erőd északnyugatra fekszik, kétszáz mérföld távolságra, a kis Snure-tó partján. Minthogy a kutyákkal naponta tizenöt mérföldet meg lehetett tenni, Hobson Gáspár úgy számította, hogy május első hetében odaérhet.

Innen elindulva az expedíciónak lehetőleg rövid idő alatt el kellett érniök az amerikai partot, s innen a Bathurst-fokra kell majd törekedniök. Megállapodtak abban, hogy Craventy kapitány egy év múlva egy szállítmány élelmet küld ide, melyet Hobson hadnagy néhány emberével oda vitet, a hol majd tanyázni fog, illetőleg az erőd építésén fáradozik. E szerint az expedíció jövőjét minden tekintetben biztosították, és a hadnagy meg emberei, a kik erre a vállalatra önkényt jelentkeztek, nem lesznek egészen elzárva az emberi társadalomtól.

Április 16-dikán reggel a szánokba fogott kutyák az erőd külső kapuja előtt vártak az utazókra. Craventy kapitány összehívta az expedíció legénységét, s néhány nyájas szót mondott nekik biztatóul és búcsúképpen. Tanácsolta nekik, hogy a veszélyek közepett ne feledkezzenek meg az egyetértésről; a vállalat sikere csupán attól függ, hogy vezetőjüknek vakon engedelmeskedjenek; lemondás és odaadás a fő jelszavak. «Éljen!» zúgott fel a kapitány beszédére. Rövid búcsú után ki-kí a számára kijelölt szánban helyezkedett el. Az első szánban Hobson Gáspár és Long őrmester ültek, a má-

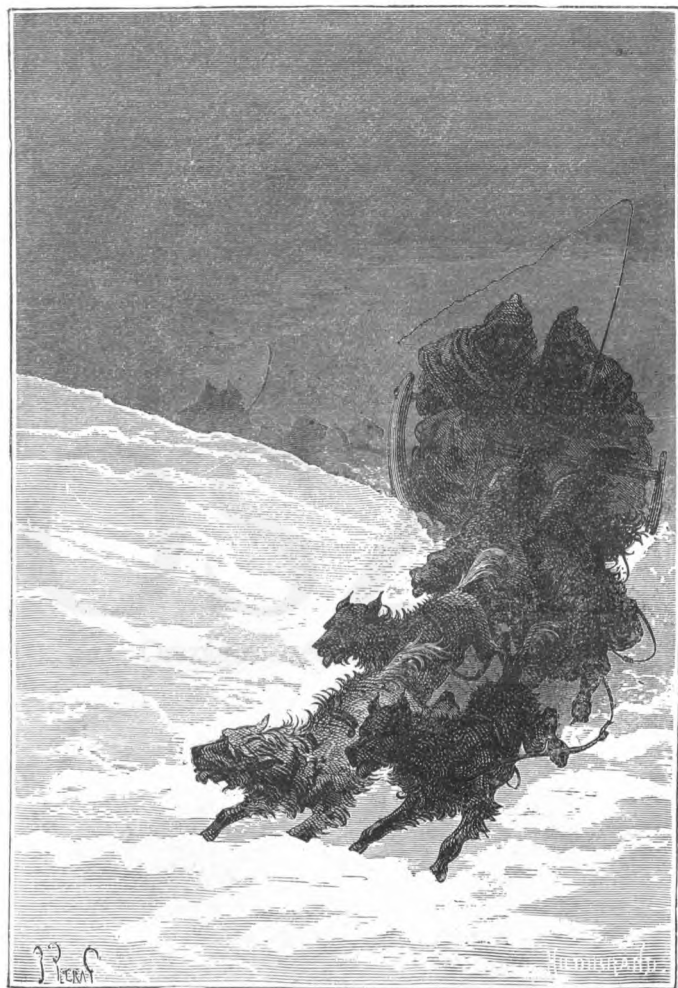
A KAPITÁNY ÖSSZEHÍVTA AZ EXPEDICZIÓ LEGÉNYSÉGÉT.

sodikban Barnett Paulina és Magda; ez utóbbi a bél-húrokból készült, hosszú eszkimó ostort ügyesen kezelte. A harmadikba Black Tamás és a canadai származású Petersen közlegény telepedett le, így sorjában a többi katonák meg a három asszony. Joliffe meg a hitestársa ültek az utolsó szánban. Hobson Gáspár úgy rendelte el, hogy a szánoknak ebben a sorrendben kell egymásután következniök még pedig kellő távolságra egymástól, hogy minden rendetlenségnek eleje vétessék. Az ilyen szánok, hahogy teljes sebességgel siklanak tova s egy másba ütődnek, könnyen veszélyesekké is válhatnak.

A Reliance-erődöt elhagyva Hobson Gáspár rögtön északnyugatnak vette az útját. Mindenek előtt azon a széles folyamon kellett áthaladniok, mely a Rabszolga-tavát a Wolmsley-tóval összeköti. A hótenger végtelen síkján azonban észre sem lehetett venni, hogy merre foly az a folyam, jégpánczél borította. Köröskörül magas hó-szőnyeg terült el, s a szilárd hó-kéreg fölött hatalmasan síklottak tova a szánok.

Az idő tiszta volt, de nagyon hideg. A szemhatár szélén előbukkanó nap nagyon csekély magasságra emelkedett fel. A hómezők vakító fehérségén megtört sugarai fényt sokat, de meleget alig terjesztettek. Szerencsére nem fújt a szél, s így a hideget is könnyebben el lehetett viselni. Hanem a szánok sebes repülése mégis támasztott szelet, mely a sarkvidékek éghajlatához nem szokott két idegen nőnek a szemébe csapta fagyasztó leheletét.

— Minden a rendes kerékvágásban megy — mondá Hobson Gáspár az őrmesternek, aki oly csendesen ült mellette, mintha «hapták»-ban állana... jól megy minden, mi? Az ég derült, a hőmérsék türhető, a kutyák úgy röpítik a szánokat, mintha gyorsvonat elé fogták volna, s ha tovább is így folyik minden, csakhamar a

«MINDEN A RENDES KERÉKVÁGÁSBAN MEGY.»

folyam másik partján leszünk. Mit gondol, Long őrmester?

— Amit ön, hadnagy úr — felelé az őrmester, aki képtelenségnek tartotta volna, hogy neki más véleménye legyen, mint hadnagyának.

— Ön is azt hiszi, a mit én, hogy tovább is lehetőleg északnak vegyük az irányt?

— Hadnagy úrnak a dolga, hogy parancsoljon, nekem az, hogy engedelmeskedjem.

— Tudom, őrmester, tudom jól, hogy csak parancsolnom kell önnek valamit, s az már teljesült is. Bár a többiek is annyira felfognák a vállalat nagy fontosságát, s a társulat érdekében testtel-lélekkel támogatnának engemet. Ó barátom, én ezt hiszem, hogyha önnek valami teljesíthetetlen parancsot is ad...

— Nincs parancs, a melyet ne lehetne teljesíteni, hadnagy úr.

— Micsoda? Hátha az északi sarkhoz küldeném önt...?

— Akkor oda mennék, hadnagy úr.

— S ha azt is parancsolnám, hogy onnan visszatérjen? — kérde mosolyogva Hobson Gáspár.

— Vissza is térnék — felelé nyugodtan az őrmester.

Ez alatt Barnett Paulina is beszélgetett Magdával, míg a szán lassabban haladott, hegynek menvén. Ez a két bátor nő nézegette a zordon tájékat, a magas jég-hegyek körvonalaikat, melyek a távol szemhatáron élesen kiváltak. Vidrabőr-főköttő és fehér medvebőr-bundákba voltak félig eltemetve. Elhagyták már a halmot, mely a Rabszolga-tó északi partját némileg egyenetlenné teszi, s melynek tetején magas fa-sudarak meredeznek fel. Szemeik előtt végtelen hó-sivatag terült el. Egy-két madár mégis megszólalt, a mint felettök a levegőt átszelte. Nehány falka hattyú vonult el, északnak tartva, fehér tol-

laik a környezett hó színével egybeolvadtak, csak a légkör szürkés háttéréből váltak ki, ámde, ha leszállottak a földre, még a legélesebb szem sem vehette őket észre.

— Minő csodálatos egy tájék! — jegyzé meg Barnett Paulina. — Mily kiáltó ellentét ez a jégvilág és Ausztrália pázsitos síkságai! Emlékszel-e még, édes Magdám, mikor a Carpentária-öbölben a hőség kínozott minket!... És az égboltozaton nem tűnt fel egy árva felhőcske, még csak párázat sem látszott.

— Leányom — felelé Magda — nekem nincs oly emlékező tehetségem, mint neked. Te számot adhatsz észleleteidről, én elfelejték mindent.

— Micsoda?... Hát te már megfeledkeztél India és Ausztrália forró égövérről? Nem jutnak eszedbe kinjaink, midőn a pusztán barangoltunk, vizünk nem volt, a forróság velönket égette, s még éjjel sem enyhültek egészen szenvedéseink? — kiáltott fel Barnett Paulina.

— Nem emlékszem, Paulina — felelé Magda — s még jobban beburkolózott vastag bundájába — valóban nem emlékszem már arra. De ugyan hogy is jut eszedbe most azokra a kinokra emlékeztetni engemet, mikor égető szomjuság gyötört, hőség kinzott most... holott köröttünk jéghegyek meredeznek fel, s ha a kezem kinyujtom, hó-labdát csinálhatnék minden pillanatban. A hőségről beszélsz, pedig didergünk mind a ketten a vastag bundák alatt. A nap égető tűzéről álmodozol, pedig ime az áprilisi napnak nincsen annyi ereje, hogy az ajkainkra fagyott jeget felolvassza. Nem, leányom ne beszélj te nekem hőségről, leányom, ne mondd, hogy valaha panaszkodtam a hőség miatt, most nem tudnám neked elhinni.

Barnett Paulina nem állhatta meg, hogy el ne mosolyodjék.

— Bizonyára nagyon fázol, édes Magdám?

— Annyi tény, leányom, hogy fádom, de azért tetszik nekem ez a hőmérsék. Sőt valószínűleg nagyon egészséges ez az éghajlat; remélem, hogy Amerikának ezen a partvidékén igen jól fogom magamat érezni. Igazán szép tájék!

— Igazad van, Magda, csodaszép föld ez, s eddigelé nem is igen láttunk sokat belőle, várj csak, a míg eljutunk a Jegestenger partjára, aztán hadd álljon be a tél a maga gigászi jégtorlaszaival, magas hó-takarójával, északi fergegeivel, vörös fényével, sziporkázó csillaghullásaival, hathónapos éjszakájával — akkor tapasztalod majd, hogy a Mindenható munkája mindenütt tökéletes.

Igy áradozott az erős képzelő tehetségű Barnett Paulina.

E messze vidéken, a rettentő hidegben a természetnek legszebb tüneményeiről álmodozék. Utazó-szenvedélye elhallgattatta a józan eszt. A sarkvidéknek látása dicsérő-hymnusokra lelkesítette, őt minőket a bölcsék a legendákban örökítettek meg, s melyekről Ossian korában a bárdok énekeltek. A józan Magda számot vetett azokkal a veszélyekkel is, melyek a sarkvidéki utazókra várnak, s előre tudta, hogy minő téllal kell megküzdeniök olyan tájon, hol a hőmérsék 30° alul is leszáll.

Annyi bizonyos, hogy gyakran még a leghatalmasabb szervezetű emberek is elpusztultak e zordon éghajlat alatt a testi nélkülözések, megpróbáltatások és lelki gyötrelmek miatt. Igaz ugyan, hogy Hobson Gáspár expedíciójának nem volt az a célja, hogy a legszélsőbb fokig hatoljon elő, az északi sarkot sem kellett elérnie, avagy olyan útra vállalkozzék, minőt egy Parry. Ross, Mac Clure, Kane és Moston tettek meg; ámde ha az ember a sarokkörig eljut, azontul a nehézségek csaknem ugyanazok maradnak, s a szélességi fokokkal nem növekednek. Hobson Gáspárnak eszeágában sem volt, hogy a hetve-

nedik fokon túl menjen! Nos hát! Csakhogy emlékezhetünk még, hogy Franklin és szerencsétlen társai az éhség és fagy áldozataivá lettek egy helyen, holott még a 68 fokon sem haladtak túl.

Az utolsó szánban, hol a Joliffe-család ült, bezzeg egészen más tárgyról folyt a beszéd. A káplár valószínűleg mélyebben nézett a búcsúpohár fenekére, mint kellett volna, mert — ó csodák csodája! — merészkedett vélemény-különbségben leledzeni a hitestársával. Sőt mi több, makacsul ellene szegült, a mi pedig vajmi ritkán szokott előfordulni.

— Nincs igazad, anyjukom! Szó se legyen félelemről. A szánt éppen oly könnyű hajtani, mint a ponnyfogatot, s vigyen el engemet az ördög, ha ránczba nem szedem ezeket a kutyákat.

— Hiszen tudom én azt, hogy ügyes kocsis vagy — felelé az asszony, — csak ilyen sebesen nem kell hajtani. Látod már a menet élére jutottunk, hallom, hogy Hobson hadnagy kiáltja: menj vissza a kirendelt helyedre.

— Hadd kiáltsa, anyjukom, hadd kiáltsa, a mig neki tetszik...

Nyakuk közé csördített a kutyáknak, s azok még sebesebben kezdettek szaladni.

— Vigyázz, Joliffe! Ne hajszold úgy a kutyákat, völgynek le visz az út! — intette az asszony.

— Micsoda? Völgynek le?... Hát ez lefelé visz neked?... okvetetlenkedék a káplár.

— Amint mondom, lefelé hajlik az út.

— Én meg biztosítalak téged, hogy nem úgy van az. Nézd, hogy megfeszül a hámistráng!

Pedig a kutyák épenséggel nem húzták a szánt. Szemmel látható volt a lejtő. Szédítő gyorsasággal siklott lefelé a szán, messze maga mögött hagyta a többieket.

„A KUTYÁK FÉLRE UGROTTAK, A SZÁN FÖLFORDULT.”

A házasfelek csak úgy ugráltak benne fel és alá. A hepehupás talaj ide-oda dobálta a szánt, s a hitvestársak hol jobbra, hol balra, hol egymás öléebe hullottak... majd kirázódott a lelkek. De hát a káplár most az egyszerű sem feleségének intő szavaira, sem a hadnagy parancsára nem akart hallgatni. Hobson hadnagy belátva azt, hogy ennek az örült hajtásnak még rossz vége lehet. Joliffékra nézve, kénytelen volt szintén sebesebb iramodásra készíteni kutyáit, hogy utóljérje Joliffet, a többi szán sem tehetett egyebet, s így villámgyorsan siklottak tova a szánok.

A káplár azonban tovább is hajszolta kutyáit; a gyors ügetéstől mámorossá lett; hadonászott a karjaival, kiáltozott, s úgy rittyentgetett hosszú ostorával, mintha valósgos sportsman lett volna.

— Micsoda derék egy holmi ez az ostor — mondá, — s milyen bámulatosan ügyesek az eszkimók a kezelésében.

— De te nem vagy eszkimó! — vágott közbe az oldalborda, s igyekezett férjének a kárjába kapaszkodni, hogy ne folytassa tovább az örületes hajszolást.

— Azt hallottam... hebegé... azt hallottam valakitől, hogy az eszkimók értenek ahhoz... miként kell a kutyákat bármely helyen eltalálni az ostor csapójával, sőt a kemény bélhúr-csapóval még a fülükből le tudnak egy-egy darabkát csipenteni... ha éppen kedvük szottyan. Megpróbálok én is...

— Meg ne próbáld, Joliffe... azt mondom, semmit se próbálj meg!... kiáltott fel szörnyű aggódással az asszony.

— Ne félj, Joliffené, csak te meg ne ijedj. Tudom én annak a módját. Nézd csak az az ötödik kutya ott nem fér a bőrében... mindjárt megtanítom én őt keztyűben dudálni.

Node úgy látszik, hogy a káplár még sem vált be egé-

szen eszkimónak, a hosszú ostonnal sem tudott illendően bánni — olyan hosszú volt, hogy az első pár kutya fején túl négy lábra nyult — mert végig zúgott ugyan a levegőben, az ügyetlenül kezelt visszakapásnál eltévesztette az irányt és Joliffené prémes-főkötője meg nyaka köré csavarodott; no meg az ő prémes kucsmáját szerencsésen lecsapta a fejről, ha ez nem lett volna fején, aligha nem a füle bánta volna meg.

Ugyanebben a pillanatban félreugrottak a kutyák, a szán felfordult, férj és feleség beleborultak a hóba; szerencsére elég mély volt, nem ütötték meg magukat. De mekkora szégyen volt ez a káplárra nézve! Milyen elképedve nézett a feleségére! Hát még Hobson hadnagynak a szemrehányásai!

A szánt újra talpra állították de a gyeplőt jogszerűleg az asszony kezébe adták. A megszégyenült káplárnak mindezt tünnie kellett, s a rövid időre megakadt karaván folytatta tovább az utat.

Két hét elmúlt, a nélkül hogy valami nevezetes dolog történt volna. Az időjárás állandóan kedvező volt, a hőmérsék tűrhető és május 1-jén megérkeztek az Entreprise-erődbe.

HATODIK FEJEZET.

A wapiti-párbaj.

Mióta a Reliance-erődből elindultak, kétszáz mérföldnyi utat tettek meg. Éjjel-nappal szánon voltak, s kedvező lévén az idő, csak úgy röpültek a hómezőkön át, ámde el is törődtek, s midőn a Snure-tó partjához érkeztek, hol az Entreprise-erőd állott, szörnyen ki voltak merülve.

Ezt az erődöt csak néhány évvel ezelőtt építette a

Hudson-öböl-társulat még pedig csupán azért, hogy élelmi raktára legyen a vállalatnak, s mint ilyen is csak másodrangú. Főleg pedig arra való volt, hogy a Nagy-Medve-tó környékéről, mely közel háromszáz mérföldre feküdt észak-nyugaton, jövő bőr és prém-szállítmányok kísérőinek megálló helye legyen. Mintegy tizenkét katona tanyázott benne. Egy fából épült, czölöpkerítéssel védett ház volt az egész. Hivogató éppenséggel nem volt, de azért nagyon kapóra jött Hobson Gáspár hadnagy embe-reinek, akik ott az út fáradalmaikat két napon át kipihenték.

A sarkvidékek tavasza ekkor már határozottan észrevehető volt. A hó minden felé olvadozott, s az éjszakai hidegnek nem volt annyi ereje, hogy friss jég-kérget vonjon rája. Helylyel-közzel mohák és gyöngé fűszálak dugták ki fejöket, s a kavicsok között egy-két szintelen virág bukkant elő. Jól esett a szemnek ez a kis zöld tenyészet a vakító és szemet gyengítő hómezők látása után; a sarkvidékek gyöngé flórájában is úgy gyönyörködtek.

Barnett Paulina és Hobson Gáspár hadnagy felhasználta a két napi pihenőt arra, hogy a kis tó partvidékét megismerjék. Mindketten lelkesedtek a természet szépségei iránt. Együtt barangoltak a jég-darabok hátán és a nap melege által elővarázsolt kaszkádokon. A Snure-taváról nem tűnt még el a jég, sehol semmi repedés nem volt rajta, mely előre sejtette volna, hogy ma-holnap megtörik az ereje.

Egy-két omladozó jéghegy meredett fel a síkon, saját-ságos szeszélyes formákat alkotva, s gyönyörű látvány vala, főleg ha a kristályok megtörték a nap sugarait, s a jégkoczkák különböző színekben játszottak. Úgy tűnt fel, mintha valami hatalmas kéz a szivárványt darabolta volna szét, s a színes sugarak a földre omlottak volna keresztül-kasul egymáson.

«MINDKETTEN LELKESEDTEK A TERMÉSZET SZÉPSÉGEI IRÁNT.»

— Pompás egy latvány, Hobson úr! — mondá ismételten Barnett Paulina. A fénytörés minden oldalról más meg más. Nem tűnik fel önnek is úgy, mintha egy óriási színkép váltó üvegén nézne át? Avagy ön már megszokta ezt a színjátékot, mely előtttem egészen új?

— Asszonyom, — felelé a hadnagy — világért sem közönbös előtttem, habár ennek a földnek a szülőtte vagyok, itt cseperedtem fel ifjúvá, itt értem férfiúvá, ámde szépségével nem tudok betelni. Ha kegyedet már ezek a jelenségek is elragadják, midőn a nap sugarai reá omlanak a jég-kristályokra, színessé varázsolván a táj egész képét, hát még mit fog mondani akkor, ha tél derekán figyelheti majd meg? — Őszintén meg kell vallanom, asszonyom, hogy a nap, mely a mérsékelt égaltalatt oly megfizethetetlen, nekem az én sarkvidéki hazámban nincs nagyon inyemre.

— Igazán? — kérde Barnett Paulina a hadnagy megjegyzésére mosolyogva. Én a napot mégis csak kedves útitársnak tartom, s melegét még a sarkvidéken sem szabad felpanaszolnunk.

— Asszonyom, én azok közé az emberek közé tartozom, akik Oroszországot legszivesebben télen s a Saha-rát nyáron szeretném látni. Ilyenkor tűnnek fel csak legjellemzetesebb mivoltukban. A nap pedig a mérsékelt és forró égövek égi teste. Az északi sarktól 30°-ra épen-séggel nem illik oda. Ennek a földnek a hideg, tiszta téli égboltozat kell, csillagmillióival és északi fényével. Itt asszonyom az éjjel az uralkodó nem a nappal, és a sarkvidékek hosszú éjjelének meg vannak a maga örömei és csodái.

— Hobson úr, járt ön Európának és Amerikának mérsékelt éghajlatú videkein? — kérde a hölgy.

— Jártam, asszonyom, s érdemük szerint mégbámultam; ámde mindannyiszor epedő vágygyal és megújuló

lelkesedéssel tértem vissza szülőföldemre. Én bizony a jég-orzágnak a fia vagyok, s azért nem is tudom be magamnak érdemül, ha a hideget elviselem. A hideg nem bánt soha, s hónapokon át élélnék eszkimók módjára egy hó-kunyhóban.

— Hobson úr, ön úgy beszél erről a rettentő ellenségről, hogy önt hallgatván, az embernek ugyancsak fölmelegszik a szive. Remélem, hogy méltó útítársa leszek én is, s együtt daczolok önnek, felfelé törekedvén a sarkpont felé.

— Derék, nagyon derék dolog, asszonyom, bárcsak az expedíció többi tagjai, a férfiak úgy, mint a nők hasonlóan gondolkodnának! Ha isten megsegít, sokra viszük együtt.

— Az út kezdete miatt remélem nincs panasza önnek. Eddigél nem történt semmi baj, az időjárás kedvezett, a hőmérsék türhető volt, szóval minden kedvünkre történt.

— Az már bizonyos, de várjon csak, asszonyom, meglátja nemsokára, hogy az ön által annyira dicsőített nap fog akadályokat és nehézségeket gördíteni az útunkba.

— Hogy hogy? — kérdé csodálkozva és kíváncsian Barnett Paulina.

— Mert a nap rövid idő múlva megváltoztatja e vidék külsejét; a jég elolvad, akkor aztán mit csinálunk a szánokkal? A talaj kemény, hepehupás lesz, kutyáink nagy ügygyel-bajjal vonszolják, s a lovakkal versenyt futni ingyen sem tudnak. A folyók, tavak itt is ott is elötünedeznek, s nekünk vagy meg kell kerülnünk azokat, vagy keresztül kell rajtok gázolnunk. Mindezeket a változásokat a napnak köszönhetjük; lesz majd késlekedés, fáradság, veszély elég s ezek között a süppedő hó, a jég-hegyekről alágördülő hó-lavina még a legjelentéktelenebbek. Látja ezt az áldást hozza reánk a szemhatá-

ron mind feljebb-feljebb kapaszkodó nap. Asszonyom, jussanak majd eszébe szavaim! Az ó-világ négy eleme közül csupán a levegő válik hasznunkra, az szükség, a nélkül nem élhetnénk; a többi három: a föld, tűz és víz reánk nézve egészen fölöslegesek, nem illenek a sarkvidékekhez!

A hadnagy bizonyára túlzott. Barnett Paulina saját érveivel megcáfolhatta volna, de neki tetszett az, hogy Hobson Gáspár ily hévvel és meggyőződéssel beszél. A hadnagy szenvedélyesen szerette azt a földet, melyre az élet viszontagsága most az utazókat vivé; e szavakból meggyőződött Paulina arról, hogy Hobson semmitől sem fog visszariadni.

Abban pedig igaza volt Hobson Gáspárnak, hogy a nap nemsokára sok nehézség előidézője lesz. Már akkor kezdték észrevenni, mikor az expedíció három napi pihenés után, május 4-dikén újra felkerekedett. A hőmérő-higany a leghidegebb éjszaka is állandóan a fagy-ponton felül emelkedett. A sík mező hava kezdett lazulni. A fehér takaró vízzé változott. A talaj gidrei-gödrei előtünedeztek, s a szánokban ülők ide-oda ütődtek. A kutyáknak ugyancsak dolgozniok kellett, szó sem volt sebes ügetésről, most már bizvást átvehette újra az ügyetlen Joliffe a gyeplőt. Hiába hajszoalta, hiába csipkedte ostorával a kutyákat, sebesebben nem röpítették a szánt.

Hogy a kutyáknak ne kellessék olyan nagy terhet cipelniök, az utazók időnként leszállottak a szánokról és gyalogoltak. Ennek főleg az expedíció vadászai örvendettek, mert hova tovább közeledtek a brit Amerika vadban gazdag területeihez. Barnett Paulina és hűségese társa igazi érdeklődéssel vettek részt ezekben a vadászatokban. Ellenben Black Tamás teljességgel nem törődött semmi ilyes dologgal. Nem azért jött ő ilyen messze-

vidékre, hogy menyétekre lessen, hanem csupán azért, hogy a holdat megfigyelje mikoron majd elfedi a napnak tűz-korongját. Mihelyt beállott az éj ő is beletemetkezett távcsövébe, s szemeivel majd elnyelte a holdat. Egyszer Hobson hadnagy nem állhatta meg, hogy úgy ne szóljon hozzá:

— Hallja, Black úr, hátha a hold 1860, július 18-án esetleg megtalálna feledkezni a légyottról, úgy-e egy kissé kellemetlen história volna önre nézve, mi?

— Hobson úr — felelé szörnyen komolyan a csillagász — ha a hold ilyen kvalifikálhatlan módra viselné magát, bűnvádi keresetet indítanék ellene.

Marbre és Sabine közlegények voltak az expedíció legügyesebb vadászai, mester vala mind a kettő a magánemében. Nem volt az az indiánus, a ki ügyesség, biztos szemmérték, kéz dolgában felvehetne volna velök a versenyt. Jó lövők és kitűnő leshányók is voltak. A török minden fajtáját tudták kezelni, a melyekkel görényeket, vidrákat, farkasokat, rókákat és medvéket szoktak fogni. A vadászok minden cselfogását ismerték. Szóval okos, ügyes ficzkók voltak, jól tudta Craventy kapitány, hogy mit csinál, mikor őket választotta ki Hobson hadnagy expedíciójába.

Útközben arra nem volt érkezésök, hogy töröket állítsanak fel, mert legfeljebb egy-két órára távozhattak el társaiktól s meg kellett elégedniök avval a vaddal, a mi lőtávolságba közeledett hozzájuk. Nagyon meg lettek volna elégedve, ha egy dāmivaddal találkoznak, csakhogy ezen a vidéken nagyon kevés fordul elő.

Egyik nap Hobson hadnagy, a két vadász meg Barnett Paulina néhány mérföldnyire eltávoztak a szánoktól. A hadnagy megengedte Marbrenak és Sabinenak, hogy a frissen felfedezett nyomokat kövessék, sőt Barnett Paulinával együtt ő is elkísérte őket.

A nyomról ítélve egész csorda dāmivad tanyázhat a közelben. Ebben nem tévedhettek, mindkettő annak ítélte, sőt még a fajtáját is bizvást meghatározhatták volna.

— Úgy tetszik, Hobson hadnagy, ön csodálkozik azon, hogy dāmivad ezen a vidéken előfordul? — kérde Barnett Paulina.

— Csodálkozom, asszonyom — felelé a hadnagy, mert ez az állatfaj az 57°-on túl nem igen található. Csak a Rabszolga-tó déli partján találtuk eddig, hol a jegenyék és fűzfák aljában vadrózsa-bokrok is tenyésznek. Ezeket szeretik a dāmivadak.

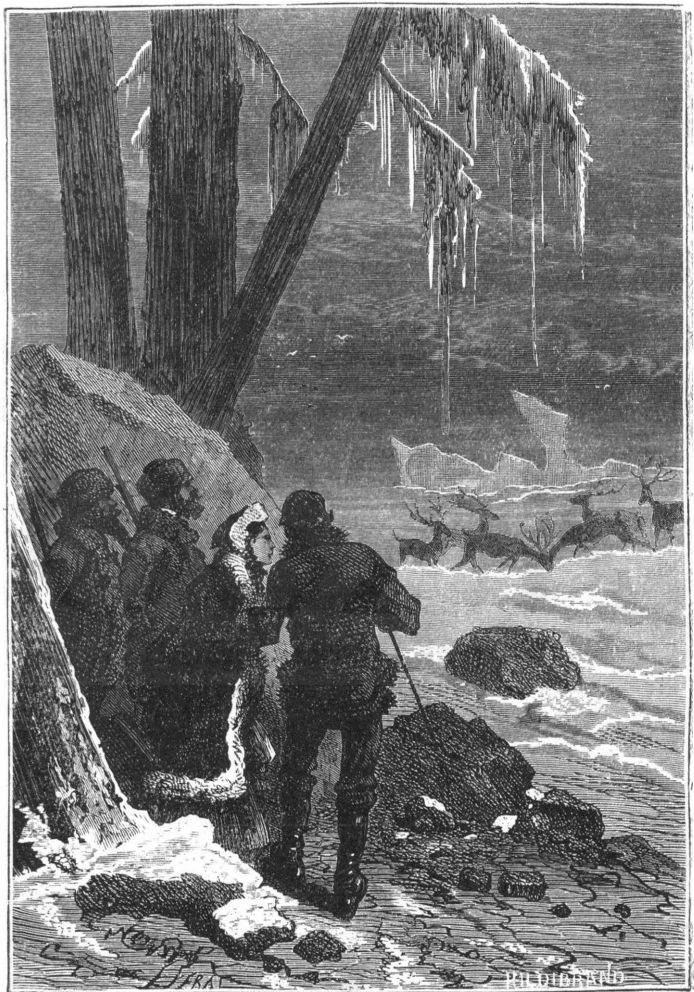
— Akkor valószínű, hogy a vadak, melyeket vadászaink nyomoznak, valamint a többi bundás vad is délről menekült ide a csendesebb tájakra.

— Én is csak ezt a magyarázatot adom annak, hogy a hatvanötödik szélességi fokon bukkanunk rájuk — felelé a hadnagy, — ha ugyan vadászaink nem tévedtek, midőn a nyomokról ítélve dāmivat sejtene.

— Hadnagy úr — viszonzá Sabine — tévedésről szó sem lehet. Ezek a nyomok a dāmivad patáit árulják el; mi vörös szarvasoknak, a benszülöttek «Wapiti»-knak is nevezik.

— Az már szent — bizonygatá Marbre is. Ilyen kipróbált cserkészek, mint mi vagyunk, nem tévedhetünk ebben. Egyébiránt nem hallja, hadnagy úr azt a sajátos fütttyöt?

Hobson Gáspár, Barnett Paulina és kísérőik egy kisdéd halom tövéhez értek, a halom oldaláról leolvadt már a hó, ott járható vala tehát. Előre siettek, s mindnyájan hallották a fütttyöt, melyre őket Marbre figyelmeztette. Olykor-olykor számár-bögés-szerű hang vegyült közbe. Ez nyilván tanuskodott a mellett, hogy a két vadász nem tévedett.

«KÉNYELMESEN LÁTHATTÁK A WAPITI CSORDÁT.»

A mint a halom tetejére feljutottak a keletre elterülő rónán siklott végig tekintetök. Nagyjában hó borította még a mezőt, de nagyon vékony rétegben, sok helyütt áttetszett a zöld fű. A háttérből, a levegőég szürkességében jéghegyek emelték fel fehér fejüket.

— Wapitik! Wapitik! Itt vannak ni! — kiáltott fel egyszerre Sabine és Marbre, s a mintegy negyedmértőldre látható sűrű állatsoportra mutattak.

— Ugyan mit csinálhatnak azok az állatok? — kérde Barnett Paulina.

— Viaskodnak egymással, asszonyom, — magyarázá Hobson Gáspár; ha a sarkvidéki nap felforralja vérüket, így szoktak tenni. Lám, ennek is a nap az oka!

Onnan; a hol állottak, igen kényelmesen láthatták a wapiti-csordát. Gyönyörűen megtermett vadak voltak. Különféle néven ismerik őket: dámvadak, amerikai szarvasok, szürke vagy vörös iramszarvasok. Lábaik karcsuk, vékonyak; barna hátukat vékony vöröses csíkok tarkázzák, ezek a melegebb évszakokban élénken kiválnak. A himeknek hatalmas, ágasbogas fehér agancsaik vannak, a nőstényeknek egyáltalában nincs szarvuk.

Hajdanában Amerika északi tartományaiban, sőt még az Egyesült Államokban is csordáinkint tanyáztak. A civilizáció elűzte őket Canada földjére, mert a fejszék kidöntötték az őserdők fáit, s a pusztaságon emberek ütöttek tanyát. Mikor az a vidék is nagyon lármás lett nekik, a Hudson-öböl mellékére menekültek. Szóval a hideg éghajlatot szeretik, de az 57°-on túl ritkán fordulnak elő — a mint a hadnagy is megjegyezte. Ez a csorda valószínűleg a chipeway-indiánusok irtó háborúja elől menekült ily magas északi vidékre.

Ez alatt a wapitik küzdelme elkeseredetten folyt tovább. Valószínűleg észre sem vették, hogy emberi szem vigyázza őket. Sabin és Marbre jól tudták, hogy minő

vak szenvedélylyel szoktak ezek a vadak viaskodni, azért bátran közelükbe férkőztek, hogy czélba vegyék őket.

Hobson hadnagy is ezt ajánlotta nekik.

— Bocsásson meg hadnagy úr, jó lesz, ha takarékoskodunk a puskaporral — mondá Marbre. Ezek az állatok életre-halálra küzdenek egymással, a csatatéren maradókhoz úgylis jókor érkezünk.

— Van a wapitik bőrének ára a piacon? — kérde Barnett Paulina.

— Van, asszonyom — felelé a hadnagy — bőrük nem olyan erős ugyan, mint az igazi iramszarvasoké, de azért nagyon értékes; ha ugyan ennek az állatnak zsirjával és velőjével dörzsölik nagyon megpuhul, szárazságnak meg nedvességnek egyaránt ellenáll. Azért buzgólkodnak maguk az indiánusok is, hogy a wapitibőrökre tegyenek szert.

— Hát a húsok nem jó ízű?

— Csak közepszerű, asszonyom, bizony csak éppen megjárja. Nagyon kemény és nem jó ízű; zsirjok, melyt a tűz mellől elveszik, megsűrűdik s a fogakhoz tapad. Nem is becsülik sokra, a többi dām vad húshoz nem is fogható. Ha a szükség parancsolja, reá fanyalodnak, s elvégre is húsnak hús, eszik bizony.

Ez a beszélgetés egy-két perczig tartott, ekkor a dām vadak viaskodása hirtelen megszűnt. Vajjon meglegeltek-e, avagy a vadászokat vették észre? Bármiként történt is, de két hatalmas him kivételével a többi egy pilanat alatt eltűnt a szemhatárról, mint a villám, olyan gyorsan elszaladtak keleti irányba, még a legjobb futó lóval sem lehetett volna utólni. Ámde két büszke dām vad ott maradt a csatatéren. Hátsó lábaikat a földnek feszítve, agancsaikkal egymásra roppantak, mint két elszánt harczos, kik addig abba nem hagyják a viadalt, míg ellenfelöket le nem tiporták.

— Micsoda elkeseredés! — kiáltott fel Barnett Paulina.

— Az ám — jegyzé meg Hobson Gáspár — ezek a wapitik nagyon haragtartó állatok, most is bizonyosan régi harag forralta fel a véröket.

— Vajjon nem volna-e ideje most rontani rájuk, míg a düh elvakítja? — kérde a hölgy.

— Korai volna még — magyarázza Sabine — ezek már nem szabadulnak ki körmeink közül. Akár három lépésnyire is közelökbé férközhetünk, vállunkhoz emelhetjük a fegyvert, czélozhatunk rájuk — arról a helyről el nem mozdulnak.

— Valóban?

— Úgy van — asszonyom — mondá Hobson Gáspár folyton a viaskodó szarvasokat szemlélve: ezek már áldozatul esnek, már akár a farkasok foga szaggatja őket szét, akár a mi fegyverünk oltja ki életöket, arról a helyről élve nem távoznak.

— Meg nem foghatom, hogy honnan tudja ön ezt oly biztosan, Hobson úr?

— No hát próbálja csak meg, menjen közelebb hozzájuk, ne féljen, el nem riasztja őket. Helyesen mondotta vadászunk, ezek az állatok már nem tudnak elmenekülni.

Barnett Paulina lefelé indult a dombról, a többiek követték őt. Nemsokára a viaskodó vadak közelébe jutottak. A wapitik egy tapodtat sem mozdultak el a helyükről. Most is vadul öklelöztek, mint a kecskebakok, s úgy tünt fel, mintha agancsaik össze lettek volna kötve.

Valósággal úgy volt. Az ágas-bogas szarvak úgy egymásba kapcsolódtak, hogy azokat egymástól elválasztani nem lehetett. Nem is ritka jelenség, hogy a vadászok az erdőben eltört vagy összekapcsolódó agancsokat találhatnak.

a földön. Az agancsok gazdái vagy éhen vesznek vagy ragadozó vadaknak esnek zsákmányul.

Két golyó véget vetett a wapitik párviadalának. Marbre és Sabine azon nyomban lehúzták róluk a bőrt, azt magukkal vitték, a véres rakás húst pedig ott hagyták farkasok és medvék prédájául.

HETEDIK FEJEZET.

A sarkkör.

Az expedíció folytatta útját tovább északra, de a göröngyös talajon a szánok nehezen haladtak előre, a kutyák nagyon erősen kifáradtak. A tüzes állatok, melyek eleinte alig voltak fékeezhetők, most már lassan vontatták a szánokat, úgy hogy 10—12 mérföldet sem tettek meg egy nap. És mégis igyekezett Hobson Gáspár, hogy az expedíció lehetőleg gyorsan haladjon előre. Sietett, hogy a Nagy Medve-tó partját minél előbb elérje és a Confidence-erődben megállapodjék. Remélte, hogy ott expedíciójára vonatkozólag fontos útbaigazításokat fog hallani. Vajjon a tó északi partján lakó indiánusok bebarangolták-e már a környéket? A jeges tenger ebben az évszakban felolvad-e? Mindezek fontos kérdések valának s az új erőd jövője ezektől függött.

Azt a helyet, hol az expedíció haladt, számos folyó szelte keresztül-kasul, nagyobbára annak a két hatalmas folyamnak a mellékágai voltak, melyek dél felől északra tartva az északi sarktengerbe ömöltek. A nyugati folyam neve Mackenzie, a keletié Coppermine. E két nagy folyam karja számos kisebb és nagyobb tavat, lagunát ölelt át. Szánnal nem igen lehetett neki vágni egyiknek sem, mert a jégtakaró felettük olvadásnak kez-

dett indulni. Meg kellett őket kerülniök; ez pedig útjokat lényegesen meghosszabbította.

Hobson hadnagynak tökéletesen igaza volt; ennek a földnek igazi évszaka a tél, legalább könnyű a közlekedés. Barnett Paulina erről még gyakrabban meg fog győződni.

Ez a tájék, melyet «elátkozott föld»-nek neveztek el, éppen úgy, mint az amerikai északi tartományok egészen elhagyottak voltak. A statisztika szerint tíz négyszögmérföld területre jut egy ember. A lakók, nem tekintve a csekély számú benszülötteket, különböző szücsárú-társulatok ügynökei s néhány ezer katonája. A lakosság inkább dél felé tömörül vagy az egyes erődökbe szorul össze. Expediczióink egy árva lélekkel sem találkozott. A puha hómezőkön csak vadak nyomaira bukkantak. Egy-két medvét pillantottak meg; iszonyú állatok ezek a jeges tenger mellékén. Barnett Paulina csodálta, hogy oly kevés itt a ragadozó vad (a húsevő): Azt hitte, hogy itt igen soknak kell lennie, legalább az útleírások szerint, mert hiszen a hajótörötteket, s a Baffin-öböl czethalászeit Grönlandban és a Spitzbergákon rendszeren a ragadozó vadak falják fel — s ime alig bukkan fel nagy távolságból egy-kettő.

— Várjon csak, asszonyom, ha majd beáll a tél; az éhséget a téli fagy felingerli, akkor majd teljesedik a kívánsága.

Végre valahára hosszú és roppant fáradtságos menet után a sarktenger partjára ért május 23-dikán az expediczió. Tudvalevő dolog, hogy a sarkponttól $23^{\circ} 27' 57''$ távolra eső párhuzamos kör jelöli meg azt a vonalat, a meddig a nap sugarai a legrövidebb napon eljutnak, ha a déli félgömbön nyár van. E ponton áthaladva új bátorsággal indult neki az expediczió a sarkvidéknek.

Black Tamás és Hobson Gáspár egyformán ügyesek

voltak a földrajzi szélesség meghatározásában, s a pontos műszerekkel lelkiismeretesen megállapították. Barnett Paulina is jelen volt ez alkalommal s öröm dagasztá kebelét, mikor meghallotta, hogy a sarkkörön túl léptek. Volt ebben némi önzés is, de hát ki nem bocsátaná meg neki?

— Asszonyom, kegyed eddigi utazásai alkalmával — jegyzé meg a hadnagy — a két trópusi égövön hatolt át, ime most az északi sarkkörnek fordít hátat. Kevés utazó tette meg ezt. Vannak olyanok, a kik valóságos speciálistái a forró égőknek: Afrika és Ausztrália az ő elemük. Így: Barth, Burton, Livingstone, Speke, Douglas és Stuart. Mások ismét a kevésbbé kultivált sarkvidékekre fordították figyelmüket, pl.: Mackenzie, Franklin, Penny, Kane, Parry és Raë. Mi is ez utóbbiak nyomán haladunk most. Azért hát tisztelet-becsület Barnett Paulinának, a ki az utazásban kozmopolita.

— Uram — viszonzá a hölgy — az embernek mindent kell látnia vagy legalább megkísértenie, hogy mindent lásson. Úgy vélem a nehézségek, melyekkel az embernek meg kell küzdenie, minden égővnél egyformán nagyok. A sarkvidékeken nem kell félni a forró égői láztól, a kiállhatatlan hőségtől, a veszedelmes vadállatoktól, de ezek helyett itt van az irtóztató hideg. Vadállat mindenütt van, s nem hiszem, hogy a jeges medve itt nyájasabb és udvariasabb volna, mint Tibetben a tigris, Afrikában az oroszlán. Szóval a sarkvidéken is éppen olyan veszély fenyegeti az utazót, mint a forró égöv alatt. Olyan földek ezek, melyek az emberek kutató szenvedélyével sokáig daczoltak.

— Szent igaz, asszonyom, — felelé Hobson Gáspár hadnagy, de én azt hiszem, hogy a sark vidék a leghosszabb ideig fog daczolni. A forró égöv alatt az őslakók a legveszedelmesebbek, jól tudom, hogy mennyi ember-

életet oltottak ki az afrikai vad benszülöttek, de előbb utóbb diadalra jut mégis köztük a civilizáció. A sarkvidékeken vad benszülöttektől nincs mit tartani, de viszont a természet áll útjába a kutatóknak, oly embertelen hideg van itt, hogy a szervezet ki nem állja.

— Ön tehát azt hiszi, Hobson hadnagy, hogy a forró égövi földet hamarább fogják szegtől-végre megismerni, mint a sarkvidéket kikutatni?

— Azt hiszem, még pedig nem ok nélkül, asszonyom. Eddigelé a legvakmerőbb sarkutazók: Parry, Penny, Franklin, Mac Clur stb. sem jutottak a 83° szélességen túl, pedig még hét fok van a sarkig. Holott Ausztráliát a rettenhetetlen Stuart déltől északig több ízben keresztül-kasul járta; Afrikát pedig, a rettenetes Afrikát Livingstone doktor a Loanga-öböltől a Zambese torkolatáig beutazta. Joggal mondhatjuk tehát, hogy a forró égövi tartományok földrajzát előbb fogjuk tökéletesen ismerni, mint a hideg égövét.

— Azt is hiszi ön, Hobson hadnagy, hogy az északi sarkpontra soha ember el nem juthat? — kérdé Barnett Paulina.

— Bizonyára odajut majd egykor egy férfiú — vagy nő, jegyzé meg udvariasan Hobson hadnagy, csak hogy az utazók eddig szokásos segítő-eszközeit gyökeresen meg kell változtatni. Beszélnek nyílt tengerről, melyre egyik-másik tengerész eljutott. Csak hogy ezt a be nem fagyott tengert elérni roppant nehéz, ha ugyan egyáltalában létezik, s így egyelőre senki sem mondhatja biztosra, hogy a sarkpontig eljut. Különben is nekem erős meggyőződése az, hogy a nyílt tenger nem hogy megkönnyítené, sőt ellenkezőleg, megnehezítené az oda juthatást. Én a magam részéről szívesebben választanék szárazföldet utamul, még ha befagyott tengerek hátán vivő jégmező volna is az. Aztán több ízben küldenék ki expedíciókat,

újabb meg újabb erődöket állíttatnék fel, hol raktáron tartanék bőven élelmiszereket, köszenet, s így mindközelebb férközném a sarkponthoz, csakhogy ez természetesen sok időbe, még több pénzbe és nem egy ember életébe kerülne — míg végre ott volnék a föld sarkán.

Nekem is szakasztott ez a véleményem, — felelé Barnett Paulina, — s hogyha ön valaha erre a feladatra vállalkoznék, engem sem fog semmi veszély avagy viszontagság visszariasztani attól, hogy önnel tartsak s az Egyesült királyság zászlaját kitűzzem az északi sarokra. No de ezúttal nem ez a célunk.

— Ezúttal nem, asszonyom, — viszonzá Hobson Gáspár. — Egyébiránt, ez az erőd, melyet a társulat megbízásából az amerikai parton szándékozunk alapítani, minden későbbi északi-sarki expedíciónak a kiinduló pontja fog lenni. Ha pedig bundás vadjaink idővel még feljebb menekülnek északra, akár a sarkig is üldözni fogjuk.

— Ha ugyan a prém-viselet addig ki nem megy a divatból — jegyzé meg Barnett Paulina.

— Ó asszonyom, higgye el, hogy mindig akad egy szép asszony, a ki megkívánja a czoboly-muffot meg a prém-gallérkát, már pedig, a mit egy szép asszony kíván, azt teljesíteni kell.

— Fájdalom, igaza van, — veté közbe mosolyogva a hölgy, így aztán valószínű, hogy az első ember, a ki a sarkig eljut, holmi vadász lesz, a ki görényt vagy ezüst-rókat hajtott fel, s azt nyomozza.

— Én is így gondolom, asszonyom. Benne gyökerezik az emberi természetben, hogy a kapzsiság inkább hajtja, mint a tudásvágya.

— Hogyan? Öntől kell ezt hallanom Hobson hadnagy?

— Nos hát nem vagyok én a Hudson's bay company-

nak a tisztviselője? Vajjon nem arra törekszik-e ez a társulat, meg ügynökei csupán, hogy a befektetett tőkét minél gyümölcsözőbben kamatoztassák?

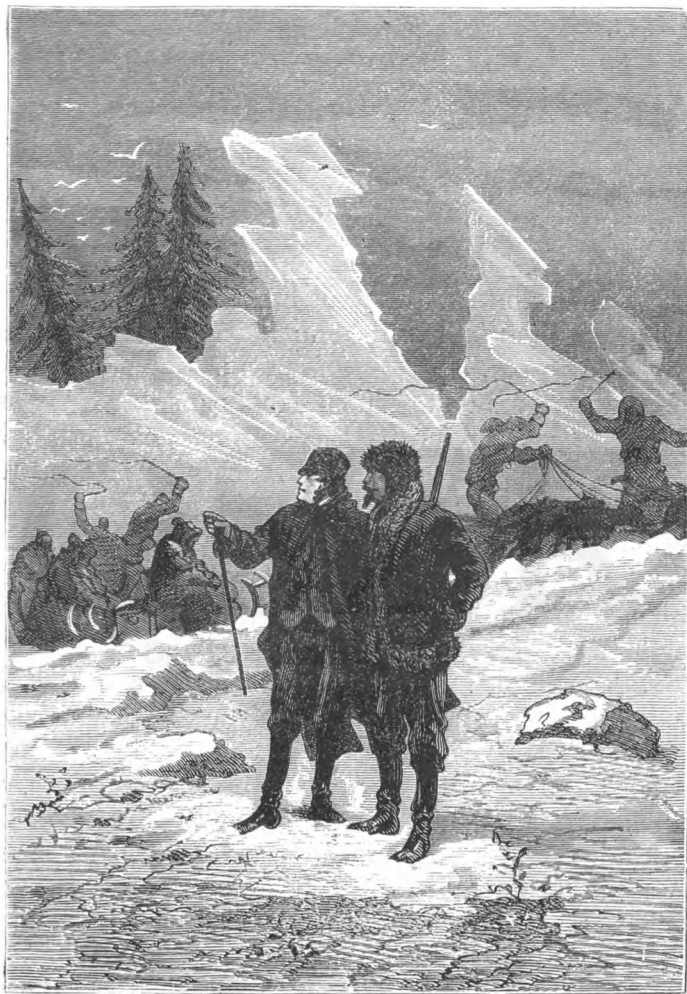
— Hobson hadnagy, azt hiszem eléggé ismerem önt, hogysen azt föl ne tételezhetném önről, hogy testét-lelkét feláldozná a tudomány érdekében. Ha csak földrajzi érdek is kívánná, hogy a sarkig elmenjen, ön egy perczig sem haboznék. No de — jegyzé meg — erről még van időnk gondolkodni. Ime most a sarkkörnél vagyunk, s remélhetőleg minden nagyobb baj nélkül keresztül hatolunk rajta.

— Nem tudom biztosan, asszonyom, — jegyzé meg Hobson Gáspár, mialatt az ég boltozatát vizsgálgatta. — Néhány nap óta holmi időjárás-változás-féle fenyeget. Nézze csak ezt a mindenütt egyformán szürke égboltozatot. Ezek a köd-oszlopok mind a fejünkre hullanak pelyhek alakjában, s ha megered a szél, irtózatoss zivatarra számíthatunk. Bizony szeretném, ha már ott volnánk a Nagy-Medve-tónál.

— Nos hát akkor, Hobson hadnagy, ne vesztegessük az időt csevegéssel, adjon jelt az indulásra! mondá a hölgy fölállva.

A hadnagy nem is várt több fölszólításra. Ha egyedül vagy csupa magafajta erős férfiúval tette volna az útát, éjjel-nappal folytatta volna azt. De nem várhatta mindenkitől azt a lelki erőt, melylyel ő rendelkezett. Avval nem törődött, hogy ő is kimerült, de társai pihenéséről kellett gondoskodnia. Aznap tehát a kis expedíciónak három órai pihenőt adott, s délután három órakor indultak tovább.

Hobson Gáspár sem csalódott abban, hogy az idő meg fog változni. Még aznap tömörültek a köd-oszlopok, s komor, sárgás színüekké váltak. A hadnagy nem mutatta ugyan, de szerfelett aggódott. A kutyák nehe-

«ELŐBB TANAKODOTT LONG ÖRMESTERREL.»

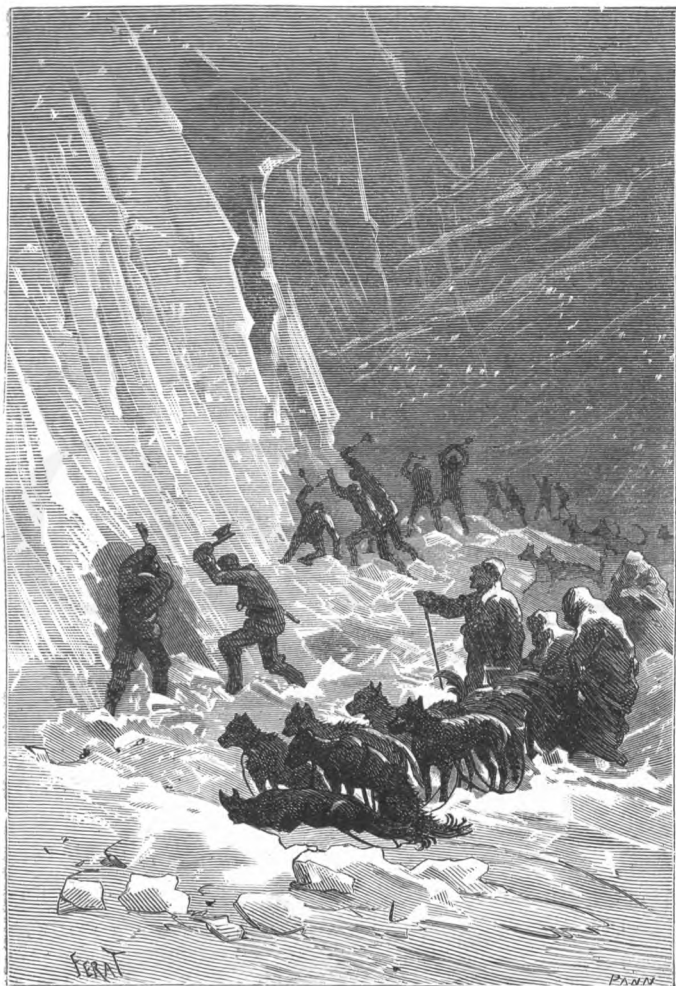
zen czipelték maguk után a szánokat, a hadnagy pedig beszédbe ereszkedett Long őrmesterrel, aki úgy látszik nem vette észre a vihar előjeleit.

A talaj sem volt alkalmas arra, hogy szánon járjanak rajta, hepe-hupás volt mindenütt, szakadékok szelték keresztül-kasul, gránit és jég-sziklák borították el az utat, s a kutyák nagy nehezen haladhattak előre. Hiába való volt az ostor, az állatok csaknem végképen kimerültek.

A hadnagy és emberei minduntalan kiszállottak a szánokból és gyalog mentek, sőt a szánokat is tologatták, hogy a kutyák munkáján könnyítsenek. A meredekebb lejtőkön tartották, hogy fel ne forduljanak. Így aztán ők is szörnyen elfáradtak, hanem azért panaszra egyik sem nyitotta az ajkát. Csupán Black Tamás maradt a szánjában, kereste a holdat... az ő kövér poczakja nem is volt alkalmas a gyaloglásra.

Mióta a sarkkörön túl voltak — a mint látszék — egészen megváltoztak a talajviszonyok. Ez óriási sziklatömböket a földnek gigászi evolúciói gördítették ide. E földön a vegetáció mintha valamivel fejlettebb volna. A halmok lejtőit nemcsak bokrok és cserjék, hanem fák is borították főleg az olyan helyeken, hol az északi szél ellen védve voltak. A fanemek közül a fenyők és fűzfák tenyésztek itt annak a bizonyosságául hogy a földnek van némi tenyészi ereje. Hobson Gáspár remélte, hogy a jég tenger partvidékén is talál hasonló vegetációra mert fára ott nagy szükség lesz, az erőd leendő lakóinak fűtésére. Mindnyájuk előtt feltűnt, hogy ennek a vidéknek mégis csak van termő képessége ellentétben a Rabszolga-tó és az Entreprise-erőd között elterülő rengeteg hómezővel.

Este felé a sárgás köd-tömeg elkezdett sötétülni. Megindult a szél. Csakhamar nagy pelyhekben hullott a hó,

«KÉSEL BALTÁVAL HOZZÁ LÁTTAK A MUNKÁHOZ.»

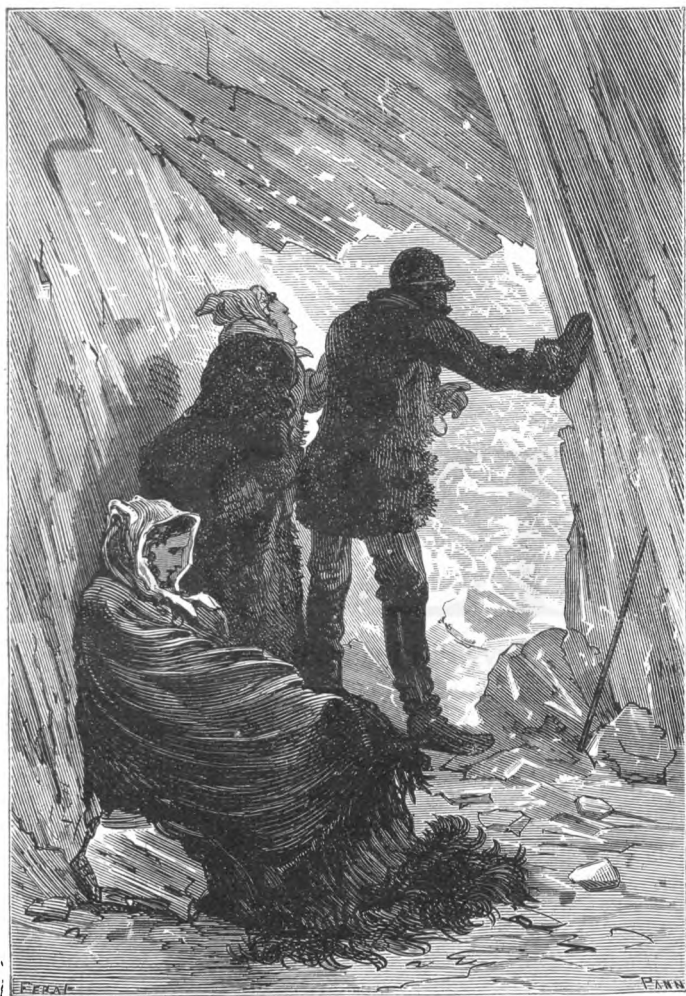
s néhány percz alatt vastag hó-réteg borította a földet. Egy óra sem telt el, s lábnyi magasra gyült meg a hó, csakhogy nyomban felolvadt és iszapos, sikamlós sárrá változott át; a szánokkal még nehezebben haladhattak. Felfelé kunkorodó orra mélyen belesüppedt, s lépten-nyomon megakadt.

Este nyolcz óra tájban kitört teljes erővel a vihar. A szél felmarkolta a sűrűen aláhulló havat, hol a földre sodorta, hol a levegőbe szórta és vadul forgatta. A kutyák egy tapodtat sem mozdulhattak előbbre, mert a szemükbe vágódó hózuhatag elvakította, a szél pedig hanyat vágta őket. Éppen egy keskeny szoros nyílásánál volt a menet. Jobbról-balról égbemeredő óriási jég-hegyek, a vihar üvöltve sepert végig a szoros torkolatán. A tetőről iszonyú nagyságú jég-darabok töredeztak le, s a szorosba zuhantak alá, teljesen elzárva az utat. Apróbb fajta lavinak voltak, akármelyik elég erős lett volna, hogy a szánokat kutyástól, gazdástól hó-sirba temesse. Továbbmenésre gondolni sem lehetett. Hobson Gáspárnak bele kellett a kellemetlen helyzetbe törődnie. Előbb tanakodott Long örmesterrel, aztán jelt adott, hogy álljanak meg. Mindennek előtt arról volt a szó, hogy a hó-forgatag elől valahová meneküljenek.

Ez a zivatar kétségbe nem ejthetett olyan embereket, akik a sarkvidéki expedíciókhoz hozzá voltak szokva. Hobson Gáspár és társai tudtak magukon segíteni. Nem egyszer történt meg, hogy száz mérföldnyire az erődtől utólérte őket valamely orkán, és nem akadtak hamarjában sem eszkimó-kunyhóra, sem indiánus wigwamra.

— A jég-hegyek felé! A jég-hegyek felé! — parancsolá Hobson hadnagy,

És mindenki tudta, hogy a hadnagy mit akar. Arról volt szó, hogy a jég-hegy oldalába odukat hevenyészse-

«NEGYVENNYOLCZ ÓRÁIG FOLYTAN NŐTT AZ ORKÁN DÜHE.»

nek, mely megvédi őket az orkán dühöngése ellen. Kés-sel, baltával hozzá láttak a munkához.

Háromnegyed óra múlva készen volt már tiz-tizenkét szűk nyílású jég-kunyhó, melyekbe kettesével-hármasával elfértek. A kutyákat kifogták és magukra hagyták. Reá bizták természetadta érzékükre, hadd keressenek oltalmat a hóban a vihar ellen.

Tíz óra előtt az expedíció minden tagja biztos men-helyet talált. Kettesével-hármasával vonták meg magu-kat a jég-kunyhókban, ki-ki tetszése szerint válogatta meg társát. Hobson hadnagy Barnett Paulinával és Mag-dával egy helyre vonult; Black Tamás Long őrmester-rel került össze; a többieket a véletlen kerítette egy-más mellé.

Ezek az odúk kényelmesek ugyan nem voltak, de a körülményekhez képest elég melegek. Elgondolták, hogy az eszkimók és indiánus még a legpogányabb telet is ilyen kunyhóban töltik el. Hobson Gáspár és társai most már nyugodtan várhatták be, míg a vihar kitom-bolja dühét, legfeljebb arról kellett gondoskodniok, hogy a nyílások elől fél óránként elseperjék a havat. Míg a vihar tartott, ki nem mozdulhattak a kunyhókból. Sze-rencsére élelmi szerők elegendő volt, s így sem a fagy-tól, sem az éhségtől félniök nem kellett. Negyvennyolcz óráig folyton nőtt az orkán dühe. Üvöltött a szél a szo-roson keresztül, letördelte a jég-hegyek ormait. Egy húsz-szoros visszhangra kelő mennydörgés hirdette, hogy meg-indult a hó-lavina. Hobson Gáspár csaknem biztosra vette, hogy útját a lezuhanó jég-sziklák teljesen eltorla-szolják. E mennydörgés zajába morgásszerű hang is ve-gyült, melynek gazdáit Hobson hadnagy nyomban fel-ismerte, nem is tagadta el a bátor lelkű Barnett Paulina előtt, hogy medvék totyognak a szoroson keresztül. A medvék nem értek reá, hogy körül szimatoljanak, s

így szerencsére nem vették észre az utazók kunyhóit, sem a kutyákat meg a szánokat, melyeket immár elborított a hó.

A 25-dikéről 26-dikára menő éjjel még rettenetesebb volt. Az orkán dűhe annyira fokozódott, hogy már-már attól féltek: hátha a jég-hegy egészen összeomlik, mert érezték, hogy alapjaiban inog-reng.

Iszonyatos halál várt volna rájuk, ha a jég-hegy maga alá temeti. A jégsziklák rémítően recsegték s már hely-lével-közzel meg-megrepedeztek, ellenálló képességek folyton csökkent. No de a hegy nem omlott össze, ellenállott mégis az orkán dühének. Hajnal felé elült a vihar, s mint az rendes jelenség a sarkvidéken, szörnyű hideg lett utána a levegő, s mire megvirradt, a lég-kör újra olyan csöndes volt, mint azelőtt.

NYOLCZADIK FEJEZET.

A Nagy Medve-tó.

Az a nagy hideg, mely néha még a mérsékelt égöv alatt is rövid időre jelentkezni szokott, embereinkre nézve kedvező volt. Éppen elegendő volt arra, hogy a frissen hullott hó kérgén tovább haladhassanak, mert újra jó volt az út. Hobson Gáspár folytatta útját, s a karaván szánjait röpitették ismét a kutyák.

Az út irányát néminemüleg megváltoztatták. Nem tartottak egyenesen északnak, hanem kissé nyugat felé hajlottak el a sarkkör vonalának irányában. A hadnagy a Confidence-erőd felé vette útját, mely a Nagy Medve-tó legszélsőbb partján állott. Véleménye szerint azt a néhány hideg napot ugyancsak fel kellett használniok; roppant gyorsan haladtak, s minthogy semmi akadály-

nem állta el az útjokat, május 30-dikán megérkeztek az erődbe.

A Confidence- meg a Good-Hope-erődök a Mackenzie folyam partján a leginkább északra eső telepei voltak a Hudson bay companynak. A rendkívül fontos Confidence-erőd a Nagy Medve-tó északi partján épült, s a tó úgy nyáron, mint télen közlekedési útja volt a Franklin-erődbe: nyáron hajóközlekedés, télen a befagyott tó hátán szánúl. Nem is számítva az indiánusokkal naponkint folytatott csere-üzletet; ennek az erődnek az őrsege a vizeket is ügyesen kizsákmányolta, búsás jövedelmet hajtott a halászat. Ez a tó valóságos fia-tenger, több szélességi meg hosszúsági fok alatt terjed el. A formája a tónak nagyon sajátos; közepe táján két hegye s előfok mintegy összeszorítja, s északi része háromszöget képez, mely felfelé szélesedik ki. Hasonlatos egy óriási szarvas bőréhez az alakja, melynek a fejét elvágták.

Jobb «elő lábá»-nak a végén épült a Confidence-erőd, legalább is kétszáz mérföldnyire a «kormányzó-öböl»-től, mely egyike az észak-amerikai partot oly szeszélyesen kirojtozó behajlásoknak. Tehát valamicskével feljebb esik, mint a sarkkör, de csaknem három fokkal errébb attól a bizonyos hetvenedik szélességi foktól, melyen túl a társulat új erődöt akart alapítani.

Nagyjában szakasztott olyan volt a Confidence-erőd, mint a többiek lejjebb délen. Volt a tiszteknek háza, aztán a katonák házikói meg áruraktárak a bőrök és bundák számára. Minden fából épült, s védőczölöpök kerítették be. Az erőd kapitánya nem volt otthon. Egy csapat indiánussal és katonával kirándult keletre, hogy vadban gazdagabb területet keressen. A legutóbbi vadászévad nem ütött be. Értékesebb bunda nem igen akadt. No de kárpótlásul legalább vidrát sokat fogtak a szomszédos tóban. Ámde az összes bunda-készletet rögz-

tön a szomszéd déli erődbe szállították, s így ez idő szerint üresen állottak a raktárak.

Hobson Gáspárt és társait egy őrmester fogadta a kapitány helyett. Ez az őrmester Longnak a sógora volt, Feltonnak hívták. Minden tekintetben rendelkezésére állott a hadnagynak, a ki elhatározta, hogy két-három napig kipihenteti embereit az erődben. Az őrség java-része távol levén, embernek, állatnak egyaránt bőven volt hely; kényelmesen elhelyezkedtek tehát. A legjobb szobát Barnett Paulinának bocsátottak rendelkezésére, a ki viszont nem győzte eléggé dicsérni Felton őrmesternek a figyelmét.

Hobson Gáspár mindenekelőtt azt kérdezte Felton őrmestertől, hogy vajjon a tó északi partján nem tanyá-zik-e ez idő szerint egy csoport indiánus?

— De tanyázik, hadnagy úr — felelé az őrmester. Nem régiben jelentették nekünk, hogy az északi part másik csúcsán egy csoport nyúl-indiánus fogott tanyát.

— Körülbelül milyen távolságra az erődtől? — kérde a hadnagy.

— Mintegy harmincz mérföldnyire — viszonzá Felton őrmester. Talán érdekében állana, hogy velök találko-zék, hadnagy úr?

— Minden esetre! — mondá Hobson Gáspár. Az indiánusok becses adatok birtokába juttathatnak engemet arra nézve, hogy milyen a sarktenger határvidéke el egészen a Bathurst-fokig. Ha alkalmas a hely, ott szeret-ném új erődünket felépíteni.

— Nos hát, hadnagy úr, a nyúl-indiánusok tanyájára igen könnyen rátalál.

— A tó partjának hosszában kell mennem?

— Nem; a tavon keresztül, most hajózható, előállítunk egy csolnakot, rendelkezésére bocsátunk egy mat-rózlegényt, s néhány óra múlva az indiánusok között van.

— Jól van, őrmester. Ajánlatát elfogadom, — mondá Hobson hadnagy, — s ha úgy tetszik holnap korán reggel . . .

— Parancsára, hadnagy úr!

Másnap reggelre tüzték ki az elindulást. Mikor Barnett Paulina meghallotta, hogy hova készül Hobson hadnagy, kérte, hadd mehessen ő is vele. A hadnagy készségesen megengedte.

Csak arról kellett gondoskodniok, hogy azt az egy napot jól felhasználják. Hobson hadnagyon kívül a következők vettek részt a kirándulásban: Barnett Paulina, Magda, egy néhány katona, Mac Napnak a felesége és Joliffe, végül a kalauzként szereplő Felton őrmester. A tó másik partját üde zöld pázsit vonta be. A part lejtőin fenyő-csoportok is valának láthatók, ezek a fák szolgáltaták az erőd őrségének tél idején a tüzelő anyagot. Negyven láb magasra is felnöttek. Hajlékony, sok ágyú törzsüknek sajátos szürkés színök volt. Sűrűn állottak egymás mellett, nagyon egyenesek és csaknem mind egyforma magasságúak voltak, s e miatt a környezet változatossá nem tették. E facsoportok között fehéres színű fű lepte el a földet, s a tömjénhez hasonló, kellemes illatot árasztott. Felton őrmester magyarázgatta, hogy ennek a fűnek «tömjén-fű» a neve, mert ha izzó parázsra hintik, szakasztott olyan füsttel és illattal ég el.

A kirándulók elhagyván az erődöt néhány száz lépésnyire attól egy kis gránit-sziklás kikötőre bukkantak. Ott horgonyzott a Confidence-erőd hajóhadacskája. Egyetlen egy halászbarkából állott, melyen holnap reggel Hobson Gáspárt az indiánusokhoz volt szállítandó. Erről a helyről szemök végig siklott a tó hátán: lankás, erdős partján, sajátos partvidékén, mely telve volt földnyelvecskékkal és öblökkel, a mozdulatlan víz tük-

rén, melyen jégsziklák éles körvonalai látszottak csak himbálózva. Dél felé végtelen síkja a tónak, mintha tenger lett volna, sehol semmi part, a szemhatár egybeolvadt a víz-rónával, a nap sugáresője pedig végig terült rajtok.

A Nagy Medve-tó széltében hosszában, homok- és gránitköves sziklapartjával, pászitos lejtőivel, erdős halmaival teljes képe volt a növény- és állat világnak. Számos kacsasereg surrant el fejökhöz hápogva; dunnalúdok, sipos kacsák («vén asszonyok»-nak is hívják őket, mert örökké mozog a csőrük). Száz meg száz szárcsa, viziúrkak röppent el mindenfelől. A fák árnyékában kényesen lépegettek a halász-sasok; két láb magasak, tulajdonképpen sólyom-fajta, hamvas szürke a hasuk, lábaik és csőrük kékbe játszó, szemök pedig narancssárga. Fészkeiket a fák ágai közé rakják, vízi növények száraiból készítik és roppant nagyra csinálják. Sabine kettőt szerencsésen lelőtt közülök, kiterjesztett szárnyaik hat láb szélesek, vándor-madarak és csupán halakkal táplálkoznak. Télen elvándorolnak egészen a mexicói öbölre, nyáron pedig Észak-Amerika legészakibb vidékére térnek vissza.

A kirándulókat azonban a leginkább egy vidra fogása érdekelte, melynek a bőre több száz rubel értékű szokott lenni.

Ennek a becses kétéletű állatnak a bundáját hajdanában a kínaiak nagyon keresték. Azóta a Mennyei birodalom piacán megcsappant az árak, de bezzeg keresett árucikk ma is Oroszországban. Ott nagyon drágán fizetik, s folyton nagy a kereslet. No meg az orosz bundakereskedők már csak azért is erősen fenik a fogukat rája, mert New-Cornwallistól a sarktengerig igen ritkán találhatnak vidrát. Ez egyúttal a magyarázata is annak, hogy miért ritka, mert jóformán kiűzték a világból.

A vadászok a kamcsatkai partokig sőt a Behring-sziget-tengerig űzték-hajszolták.

— No de az amerikai vidrák nem is éppen megveendő zsákmányok — jegyzé meg buzgó magyarázgatásai közben Felton őrmester, — mert a Nagy Medve-tóban fogottakért mindig adnak egyre-másra két-háromszáz frankot.

Valóban pompás vidrák tanyáztak ebben a tóban. Az a példány, melyet az őrmester szerencsésen elejtett, bátran felvehette súly dolgában a kamcsatkai «vizi kigyó»-val a versenyt. Egyébiránt szájától farka hegyéig harmadfél láb hosszú volt, a lábai kézalakúak, kurták, szőre barnás, a hátán sötétebb valamivel, hasán világosabb színtjatszó és olyan fénylő, mint a selyem.

— Derék zsákmány, őrmester, — mondá Hobson hadnagy, a vidra lenyúzott bőrét megmutatva Barnett Paulinának.

— Meghiszem azt, hadnagy úr — felelé az őrmester, s ha minden nap kijutna belőle egy, bizony nem volna okunk panaszra. De milyen sok vesződségünk van evvel az állattal, míg kibőjtöljük a vízből, mert roppant gyorsan úszik, és alámerül a vízben. Csak éjjel járnak zsákmány után, nappal nem igen merik kidugni orrukat a víz alól; odúik olyan elrejtett fatörzsekben vagy sziklák aljában van, hogy még a legtapasztaltabb vadászok is nehezen bukkannak rájuk.

— A vidrák száma is folyton csökken? — kérdé Barnett Paulina.

— Bizony csökken, asszonyom — felelé az őrmester, s ha ez a faj egyszer kipusztul végkép, akkor a társulat jövedelmén is nagy csorba esik. Minden vadász vidrára feni a fogát, az amerikai vadászok szörnyen vetélkednek velünk. Nem találkozott hadnagy úr idejövet egy amerikai társulat ügynökével sem?

— Egyetlen egygyel sem — felelé Hobson Gáspár. Hát eljönnek ily messze északra is?

— El ők, s ha ezek az alkalmatlan ficzkók a közeliünkbe férköznek, ugyancsak össze kell szednünk magunkat.

— Csak nem utonállók ezek az ügynökök?

— Azok épen nem, asszonyom, de nagyon veszedelmes vetélytársak, s hahogy kevés a vad, megtörténik, hogy vadász vadászra süti el a puskáját. Sőt bizvást előre megjósolhatom, hogy az amerikaik — vinné el őket az ördög — nyomban erődöt fognak szintén felállítani ott északon, ha önnek sikerül, hadnagy úr, már pedig sikerüljön, segítse meg az isten!

— Sebj. A vadászterület elég nagy, s a föld hátán mindenki talál helyet magának. Nyugod lélekkel tesszük meg az úttörő lépést. Csak előre isten nevében, míg föld van a lábaink alatt!

Három órai séta után mindnyájan visszatértek az erődbe. A nagy teremben izletes ebéd várt rájuk, friss hal és friss vadhús. Bezzeg jó étvágygyal láttak is hozzá. Néhány óráig még elcsevegtek a társalgóban, s aztán álmra hajtották fejüket... édes álmra.

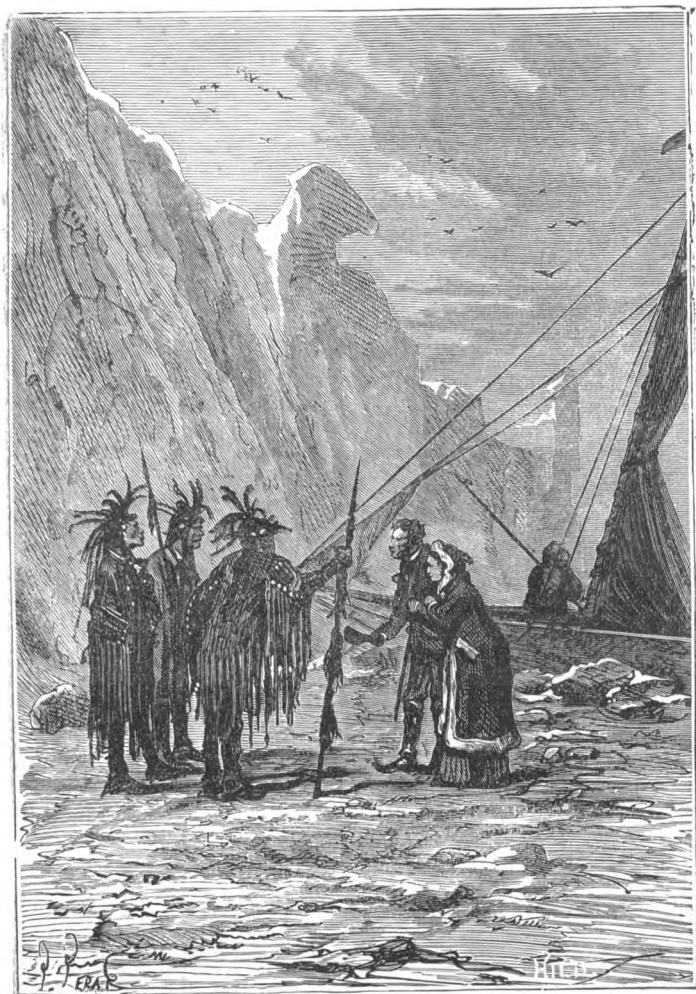
Másnap, május 31-dikén Barnett Paulina és Hobson Gáspár tíz órakor már talpon voltak. A hadnagy az egész napot az indiánusoknál akarta eltölteni, hogy tőlük mindenre vonatkozólag kimerítő felvilágosítást kapjon. Fel szólította Black Tamást is, hogy tartson vele. A csillagásznak nem akarózott a vízi út. Egynémely csillagászati megfigyelést vett tervbe, s az erőd hosszúsági és szélességi helyzetét akarta pontosan kiszámítani. Így hát Hobson Gáspár és Barnett Paulina mentek csak át, a bárkát egy vén tengerész, — Normannak hívták — kormányozta, aki már nagyon régóta szolgálja a társulatot.

Felton őrmester elkísérte a két utazót a kis kikötőbe, hol a vén Norman várakozott már rájuk a halászbárkában, mely egészen egyszerű fedetlen jószág volt, egy ember eligazíthatta. Az idő szép volt. Észak-keleti szellő fujdogált, még pedig az átkelésre nagyon kedvező irányban. Felton őrmester bocsánatot kért, hogy nem kísérheti el őket, de a kapitány távollétében oly messzire nem mehet el az erődből, búcsút vett tehát vendégeitől. A hajó kötelét megoldották, s a kis csónak vigan hagyta el a kikötőt.

Valósággal csak kéj-csolnakázásnak tetszett az út. A viharedzett, vén matróz csendesesen állott a hajó fenékben, a kormánylapátot tartva kezében, Barnett Paulina és Hobson hadnagy az oldal-padokon ülve nézték a vidéket.

A halászbárka mintegy három mérföldnyi utat tett meg a tó északi partjától, akkor egyenes irányban haladt tovább. Kényelmesen végig lehetett nézni a nyugati part mentén, melyet mindinkább sűrűsödő erdők borítottak; erről a partról tekintve úgy tűnt fel, mintha a tó északi partvidéke egészen lapályos volna, mert a szemhatára észrevehetőleg kitágult. Különben is igen élénk volt az ellentét ennek a partnak, s a Confidence-erőd fenyő-koszorúza vidéke között. Még látszott az erőd bástyáján lengő zászló. Dél felé helylyel-közzel fényesen megcsillant a tó tükre, a nap sugarai üzték játékokat ott; a jéghegyek vakítóan csillogtak, mintha olvadó félben levő ezüst-sziklák lettek volna. A szem belevakult, ha rájuk tekintett.

Nyoma sem volt a jég-kéregnek, mely télenként a tó felszínét szokta borítani. Csak az úszó jégsziklák hirdették, melyeket fölolvasztani nem tudott a májusi nap; mintha óvást akartak volna emelni a sarkvidék napja ellen, mely az égen csak csekélyke körivet ír le, fényesek van, de melege édes-kevés.

AZ INDIANUS FŐNÖKNÉL.

A két utas csevegett egymással azokról az érzelmekről, melyeket bennök a sarkvidék látása keltett. Emlékek egész raja támadt fel a keblökben, a csolnak pedig csendesen úszott tovább a tó hátán.

Réggel hat órakor indultak el, s kilencz óra tájban már megpillantották a partot, hol ki kell majd szállniok. Az indiánusok tanyája közel feküdt a tó észak-nyugati partjához. Még nem volt egészen tíz óra, midőn Norman kikötötte a bárkát a meglehetősen meredek parton.

A hadnagy és Barnett Paulina rögtön kiszállottak.

Két vagy három indiánus fogadta őket. Köztük volt tolltarajos fejű főnökük is, aki eléggé érthetően törte az angol nyelvet.

A nyúl-indiánusok valamint a réz- és hód-indiánusok a chipeway-fajhoz tartoznak s életmód meg viselet dolgában alig van közöttük különbség. Olyan gyakori a társulattal való érintkezésök, hogy a mennyire ilyen vad törzsnél elképzelhető — félig-meddig megangolosodtak. Elh hozzák a bundákat és bőroket az erődökbe s egyéb szükséges áruczikkért becserélik, s immár évek óta effajta czikkek készítésével nem is foglalkoznak. Némi leg a társulat zsoldosai; létföltétel rájuk nézve ez az összeköttetés; nem is volna csoda, ha ős-jellegökből akár teljesen kivetkőztek volna. Olyan indiánusok, akik európai embernek a színét sem látták, már csak eszkimók hazájában, az északi sarkvidéken találhatók. Az északi sarkvidékek igazi fia csak az eszkimó meg a grönlandi.

Barnett Paulina és Hobson hadnagy a félmérföldre eső indiánus-tanya felé vették útjokat. Mintegy harmincz benszülottet találtak ott összeverődve: férfiakat, nőket és gyermekeket vegyes. Vadászatból és halászatból éltek. Nem régiben jöttek vissza az északibb tájakról, s ha fogyatékosan is, de valamelyest felvilágosították Hobson

hadnagyot a 70-dik szélességi fok alatt fekvő vidék saját-ságairól. A Bathust-fokot, hova a hadnagy igyekezett, nem ismerték. A főnök azt mondta, hogy a Nagy-Medve tó és Bathust-fok között elterülő föld nagyon járhatatlan, sok a halma és számos folyó szeli keresztül-kasul. Azt tanácsolta a hadnagynak, hogy menjen a tó észak-keleti részén folyó Coppermine partjának a mentén, úgy ér leghamarább a tenger partjához. A jeges-tenger partján könnyebb lesz az útja, akkor aztán ott, a hol neki tetszik, felütheti a sátorfáját.

A hadnagy megköszönte az indiánus főnöknek az útbaigazítást, apró-cseprő tárgyakat osztott ki közöttük ajándécul, aztán Barnett Paulinával megnézte az indiánus-tanya környékét, s délután három óra tájban visszatért a csolnakhoz.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Vihar a tó hátán.

A vén matróz már kissé türelmetlenül várta az utasokat.

Egy óra óta szemmel láthatólag megváltozott az időjárás; ezt természetesen csak a gyakorlott szem vehette észre, mely a felhők alakját, a szél irányát jól ismerte. Sűrű köd szállotta meg a levegőséget, áttetsző fehérség szűrődött át azon: ott rejtőzött a nap. A szél elült ugyan, de délről hallatszott a tó hullámainak moraja. Oly hirtelen jelentkezett a fenyegető vihar, hogy ilyesmi csak messze északon fordul elő.

— Siessünk, hadnagy úr, — mondá a vén Norman, — nincs veszteni való időnk. Baj lesz.

— Úgy látszik — felelé Hobson hadnagy — az

ég arczulata megváltozott, nem is vettük észre, asszonyom.

— Attól fél, hogy vihar lesz? — kérde Normantól a hölgy.

— Alighanem, asszonyom — felelé az öreg, — már pedig a Nagy-Medve tó viharai szörnyűségesek, úgy tombol itt az orkán, mint akár az atlanti óceánon.

A fejünk felett összetorlódott fellegek baljóslatúak. Meglehet, hogy három-négy óra is eltelik, míg a boszorkány-táncz ott fenn elkezdődik, s addig már otthon lehetünk. De siessünk, mert a bárka könnyen beleütődhetik egyik-másik jégsziklába.

A hadnagy hitt a tapasztalt Normannak, a ki ezt a tavat olyan jól ismerte; alkalmazkodniok kellett ahhoz, a mit mondott. A hadnagy és Barnett Paulina beszálltak a csolnakba.

Mikor Norman a csolnak tat-kötelét eloldotta, halkan mormogá: — Jobb volna talán, ha itt várnók be a végét! . . .

Balsejtelem szállotta meg az öreget.

Hobson Gáspár meghallotta, s aggódva tekintett Normanra, a ki már elfoglalta helyét a kormányrúdnál. Ha egymaga lett volna, oda se neki a viharak, de vele volt Barnett Paulina is, kötelessége volt tehát, hogy óvatosabb legyen. A nő kiolvasta arcából szándékát.

— Reám ne gondoljon, Hobson úr, vegye úgy, mintha itt sem volnék. Ha a derék Norman úgy vélekedik, hogy el kell indulnunk, csak rajta!

— No hát isten nevében! . . . dörmögé Norman, — siessünk, hogy minél előbb hazaérkezzünk.

A bárka elindult. Eltelt egy óra, s bizony nem sokkal haladt előre. A vitorlát hol ide, hol oda feszítette a szél, hozzá csapódott az árboczhoz. A köd sűrűbbé vált.

Ide-oda ingott a bárka a hullámszínen kezdő tó hátán, melyet a vihar szele borzongatott.

A két utas némán áll a padon, a vén matróz félig csukott szempilláin keresztül kémlelte a tornyosuló felhőket. Mindenre el volt készülve, ha a vihar teljes erővel ki talál törni, lehúzza a vitorlákat, s nem megy neki oktanul.

Egyelőre nem viaskodtak még az elemek, s hahogy a csolnak előbbre haladhatott volna, nincs semmi baj. Ámde két óra múlva is csak mintegy két mérföldnyire jutottak a parttól. Azonkívül szerencsétlenségükre a szárazföld felől jövő szélroham a nyílt tóra hajtotta a bárkát, s immár a part is egészen ködbe veszett. Aggasztó volt a helyzet; ha az északi szél megtartja eddigi irányát, a könnyű bárka, melynek gyöngye vitorlái szél ellenében semmit sem érnek, a nyílt tó hátára sodródik.

— Alig jutunk előbbre — mondá a hadnagy Normannak.

— Alig bizony — jegyzé meg az öreg. A szél több felől jön, s alighanem bajba sodor minket. Meglehet, hogy előbb jutunk a délre eső Franklin-erődbe, mint haza.

— Nos hát, akkor legfeljebb hosszabb kirándulást teszünk — jegyzé meg mosolyogva a nő. Ez a Nagy-Medve-tó pompás egy tó, megérdemli, hogy északról-délig bejárjuk, feltéve Norman, hogy a Franklin-erődtől vissza is megtaláljuk az utat.

— A már szent igaz, asszonyom, csakhogy előbb oda kellene jutnunk. Csakhogy az ilyen vihar nálunk két hétig is el szokott tartani, s ha esetleg a déli partig eldob minket, könnyen megeshetik, hogy Hobson úr egy hónap múlva jut vissza csupán Confidenceba.

— Akkor ugyancsak vigyázzunk — veté közbe a

hadnagy, — mert ekkora késedelem könnyen meghiusíthatná szándékunkat. Kedves öreg barátom, kövessen el mindent és valahol az északi parton rakjon ki miniket. Barnett Paulina ő nagysága, úgy hiszem, nem retten vissza húsz-huszonöt mérföldnyi gyaloglástól.

— Hobson úr, szívesen kiszállítanám az északi partra — jegyzé meg Norman — de oda már nem térhetünk vissza. Látja, onnan fúj a szél, és nem akar alább hagyni. Legfeljebb az észak-nyugati fokhoz vergődhetnénk, s ha addig nem tör ki a vihar, remélem szerencsén járjuk meg az utat.

Csakhogy fél öt tájban jelentkezett az orkán. A felsőbb légrétegekből éles füttyülő hang hallatszott. A vihar tombolása egyelőre fenn volt még, a tó tükrét nem bolygatta meg, de ez nem fog sokáig így maradni.

A fenn keringő madarak élesen rikoltoztak; a felhőtömeg részekre szakadozott és alább ereszkedett, a felhő-rongyok kergették egymást örült sebességgel dél felé. Igaza volt tehát az öreg tengerésznek. Északi szél dühöngött, hozva sötét szárnyain az orkánt.

— Vigyázat! — kiáltá Norman, megfeszítvén a vitorla kötelét, hogy a kormányrud segélyével a szél irányába terelje.

Kitört a vihar. Majdnem felfordult a bárka, aztán elkezdett táncolni a hullámok hátán. Ettől a pillanattól kezdve a tó mintha valóságos tengerre változott volna át. Nem lévén a tó nagyon mély, a lecsapódó hullámok a fenékbe csapódtak, s aztán roppant magasra emelkedtek fel. — Segítség! Segítség! — kiáltá az öreg matróz, míg avval bajmólódott, hogy a vitorlát bevonja.

Hobson Gáspár, sőt Barnett Paulina is siettek, hogy az öregnek kezére járjanak, de nem sokat lendíthettek a dolgon, mert édes-keveset értettek a tengerészethez. Norman nem mozdulhatott el egy pillanatra sem a kor-

mányrúd mellől, s minthogy a vitorla az árbocz hegyébe beleakadt, semmiképpen sem vonhatta be. Minden pillanatban attól kellett tartaniok, hogy a bárka felfordul, egyik oldalán már víz is hatolt beléje. A felhőbe burkolt ég mind sötétebbé vált. Hóval vegyes hideg eső kezdett alázuhogni, az orkán fékevesztetten tombolt, s a hullámokat dühösen korbácsolta.

— Vágják le! Vágják le! — ordítá Norman a vihar zugásának közepette.

Hobson Gáspárnak fejről lekapta a szél a kucsmát, az alázuhanó eső miatt alig látott valamit, mindazonáltal átvette Normantól a kést, s ketté vágta a hárfa-húrjaként megfeszült vitorla kötelet; a nedves vitorlavászon azonban ott maradt a régi helyén, az árbocz csúcsáról lengett alá.

Most már dél felé akart Norman menekülni, csak menekülni, mert a szél ellenében hasztalan volt minden erőlködés. Menekülni akart, pedig a hullám-hegyek a bárkánál gyorsabban torlódtak egymásra, ezek közül kimenekülni istenkisértés lett volna!... csak menekülni minden áron, még ha déli partig űzi is a vihar szele.

Hobson Gáspár és hőslelkű társa felfogták egész minémiségében a veszélyt, mely őket fenyegette. Ez a törékeny bárka meg nem állhat a hullámok harczában: vagy darabokra törik, vagy mindenestül felfordul. Isten kezében van mindhármuk élete.

Sem a hadnagy, sem Barnett Paulina nem estek kétségbe. Csurren víz voltak a szakadó záportól, fejük felett sötét viharfelhők ontották ki mérgöket, körülöttük háborgott a tó: ők pedig görcsösen belekapaszkodtak a padokba, s nézték a vihar őrjöngését. Szárazföldről szó sem lehetett. Alig egy kábelnyi távolságra mintha felhő és hullám ölelkeznének. Aztán kérdőleg néztek az öreg Normanra, aki makacsul összeszorította ajkát, görcsösen

a kormányrudba kapaszkodott, s még mindig remélte, hogy a bárkát a szél irányába terelheti.

Az orkán oly heves volt, hogy a bárka ebben az irányban már nem sokáig maradhatott meg. Az oldalról reácsapódó hullámok föltétlenül szilánkokra törtek; az elő rész két oldal-deszkája már ketté hasadt, s hahogy alázuhan a legközelebbi hullám-völgybe: kérdés vajjon föl-emelkedik-e még egyszer.

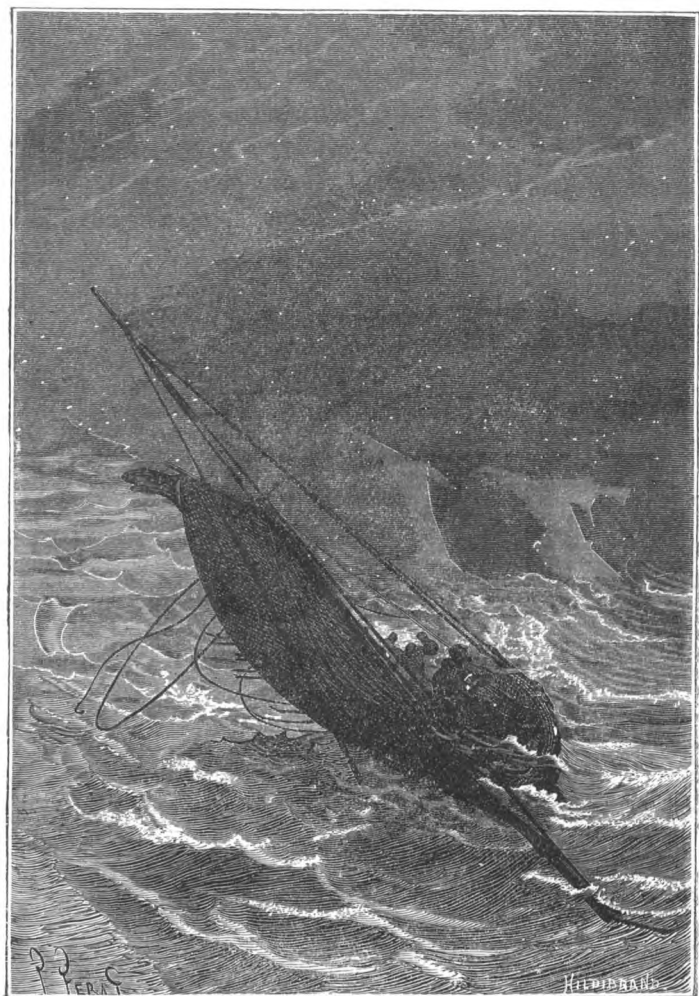
— És mégis menekülnünk kell... mindenáron menekülnünk! — dörmögé az öreg.

Megfordította a kormányrudat, neki feszíté az irányzó kötelet és dél felé terelte a bárkát. A szél belekapaszkodott a dagadó vitorlába és rettentő sebességgel hajtotta a csolnakot. Ámde az óriási hullám-karikák még vesztebb gyorsasággal gyűrűztek előbbre, s a szél-hajtotta bárkának ez volt a pusztulása. A bárka orrán hullámok csaptak keresztül, a vizet minduntalan ki kellett a bárkából meríteniök, ha azt nem akarták, hogy elsüllyedjen. Minél inkább eltávoztak a parttól, s kijutottak a nyílt tó hátára, annál ádázabb volt az orkán. Néha világosabb lett a levegő, a meghasadt felhők nyílásain át jéghegyek ormai villogtak rájuk; miként ha óriási horgonybojék lettek volna, fel és alá sodorta a háborgó tó hullámkarjával.

Fél hatra járt az idő; sem Norman sem Hobson Gáspár nem tudták megállapítani, hogy mennyire haladtak előre, valamint az irányról sem voltak tájékozódva.

Nem voltak immár urai a csolnaknak, a vihar játszott vele kényére-kedvére.

Ekkor a csolnak háta mögött mintegy száz lépésnyire habtarajos, óriási hullám-hegy támadott, előtte mélyen örvényezett a víz, a vihar azt is erősen hullámoztatta. Az örvény mélyén egészen fekete volt a víz színe. A csolnak belesodródott ebbe a hullám-sírba, s mind alább-

«A VIHAR JÁTSZOTT VELE KÉNYÉRE-KEDVÉRE.»

alább süllyedt. A hullám-hegy pedig közeledett hozzá, immár utólérte, hogy eltemesse. Norman hátrahajlott és megpillantotta. Hobson Gáspár és Barnett Paulina tágra nyitott szemekkel meredtek rá — szivszorongva várták, hogy mikor csap le.

Ebben a pillanatban fejük felett összecsapott az ár, hátsórészét elöntötte egészen. Iszonyatos lökést éreztek, aztán a hadnagy és Barnett Paulina sikoltása hallatszott. Azt kellett hinniök, hogy vége mindennek. És mégis háromnegyedrészből vízzel telve újra fölszínre került mégis... de Normant nem látták sehol.

Hobson Gáspár kétségbeesetten kiáltott fel. Barnett Paulina feléje fordult.

— Norman! — kiáltja a hadnagy az üres kormányra mutatva.

— A szerencsétlen! — mondá a hölgy.

Hobson Gáspár és Paulina fölálltak a bárkában, nem törődve avval, hogy beleesnek a hullámokba, s keresték, de nem látták sehol. Se kiáltása nem hallatszott, sem testét nem vetette fel a víz... Az öreg tengerész a hullámok között lelte sirját.

Barnett Paulina és Hobson Gáspár visszaroskadtak a padra. Most már maguknak kellett megmentésükről gondoskodniok. Csakhogy kettejük közül egyik sem volt járatos a hajózásban, ámbár a legügyesebb hajós sem boldogulhatott volna ilyen körülmények között. A bárka labda volt a hullámok kezében. A feldagadt vitorla ragadta magával: vajjon megfékezhetette volna-e Hobson Gáspár.

Iszonyatos volt a helyzetök.

— Végünk van! — mondá a hadnagy.

— Nincs végünk, hadnagy úr, — viszonzá a bátor nő; — segítsünk magunkon, s az isten is megsegít.

Ekkor ismerte csak meg teljesen Hobson Gáspár a

rettenhetetlen nőt, midőn mindkettőjüket ugyanaz a halálos veszedelem fenyegette.

Mindenekelőtt a vizet kellett a bárkából kimeríteniök. Ha még egy hullám csap keresztül rajtok, alámerülnek. Olyan könnyűvé kellett a csolnakot tenniök, hogy a hullámok háta elbírja, s össze ne zúzza. Hozzá láttak, és egyesült erővel csakhamar kimerítették a betódult vizet belőle; nehéz munka volt pedig, mert minduntalan újabb vizet zúdított be az áradat. A vízmerő kannát egy pillanatra sem tehették le a kezükből. Főleg a nő végezte ezt a munkát, mert a hadnagynak a kormányrúdhhoz kellett állania, hogy valamikép a szél irányától el ne térjenek.

Szerencsétlenségükre rájok szakadt az éj — avagy jobban mondva a szürkület, mert ezen a vidéken csak néhány óráig tart az éj. A felhőket is alig lehetett már látni, sőt alig két csolnak hossznyira terjedt látásuk határa. Pedig minden perczen az a veszély fenyegette, hogy beleütődnek egy jégsziklába, s akkor aztán végök van. A csolnakot gyorsan hajtotta a szél, a jégsziklák mindenfelé fel-felbukkanhatnak: kikerülni teljes lehetetlenség.

— Hobson úr, nem tudná a csolnakot kormányozni? — kérde a nő.

— Nem, asszonyom! — Legyen a legrosszabbra elkészülve.

— El vagyok készülve! — felelé nyugodtan a bátor-lelkű hölgy.

Ebben a pillanatban csaknem süketítő recsegés hallatszott. A széldagasztott vitorla lerepült az árboczfáról, s fehér felhőcske gyanánt szállott tova. Még néhány perczig tovább siklott a csolnak, míg a sebességi erő tartotta benne a lelket, aztán hajóroncsként ide-oda vetődött a tó hátán. Hobson Gáspár és Barnett Paulina.

«MINDKETTEN ELMERÜLTEK.»

tudták, hogy közeledik haláluk órája. Ide-oda hánymta őket a vihar, eltépte a padtót, megsebezte, összenyomorgatta. A csolnakon nem volt egy darabka vászon se, hogy a szél ellenében kifeszíthették volna. Oly sötét volt, úgy zuhogott alá a zápor, hogy a szerencsétlenek egymást is alig látták. Beszélgetni sem lehetett; megszállotta őket halálos aggodalom, s így telt el egy teljes óra . . . istenbe vetették bizalmukat, emberi hatalom rajtok nem segíthetett.

Sem a hadnagy, sem Barnett Paulina nem tudták volna megmondani, hogy meddig hánymta-vetette őket az orkán. Végül iszonyú lökést éreztek.

A csolnak neki vágódott egy rengeteg, úszó jéghegynek meredek, sima oldalának, melybe belekapaszkodni sem lehetett. A csolnak előrésze ketté tört, a víz mohón tódult a bákába.

— Sülyedünk! Sülyedünk! — kiáltott fel Hobson Gáspár.

Csakugyan sülyedt a csolnak. A víz már a padok magasságáig ért fel.

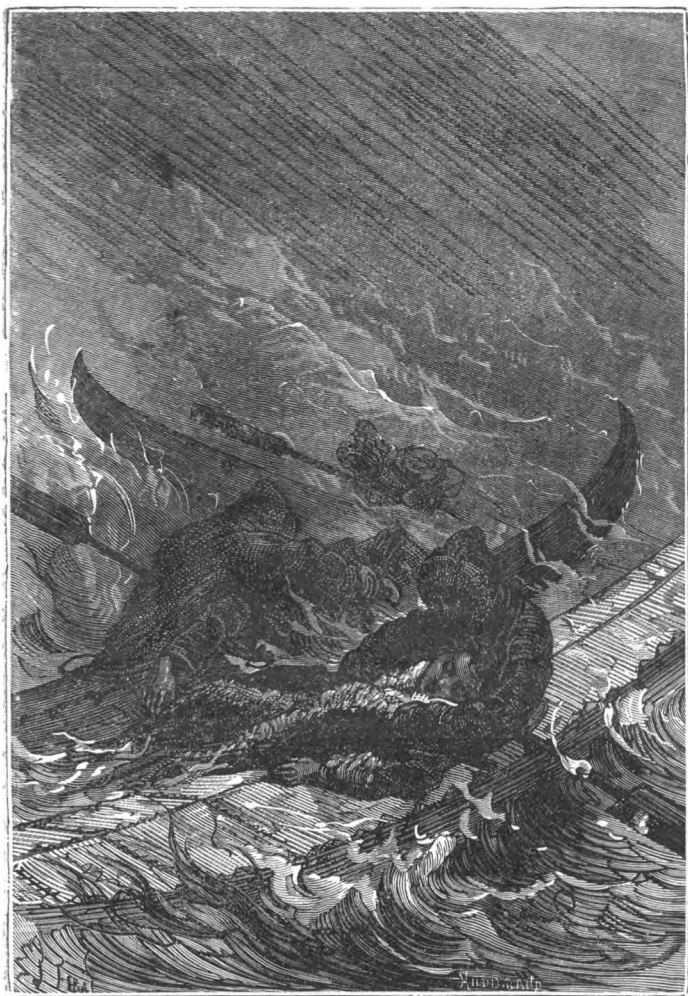
— Asszonyom! Asszonyom! . . . Itt vagyok, ön mellett maradok! — kiáltá a hadnagy.

— Nem, Gáspár úr, egyedül megmenekülhet — viszonzá Paulina, együtt a halál várna reánk! . . . Hagyjon a sorsomra! . . . Hagyjon a sorsomra!

— Soha! — kiáltott fel Hobson hadnagy.

Alig hogy ezt a szót kiejtő, új hullám csapott rájuk, s a csolnak hanyathomlok sülyedt alá.

Mindketten elmerültek a habok között, s a tajtékzó víz fejük felett örvényezett. Nehány pillanat múlva újra a felszínen voltak. Hobson Gáspár félkarjával átölelte a nőt, másik karjával hatalmasan szelte a hullámokat. A tomboló áradat ellenében nem fog sokáig boldogulni,

«EGY IZMOS KÉZ FELHÚZTA ŐKET A VIZBŐL.»

s bizonyára avval együtt, a kit meg akart menteni, a habok között vész el.

Ebben a pillanatban idegen hangok üték meg füleit. Nem visongó madarak, hanem emberek lehettek, a kik így beszéltek. Hobson Gáspár végső erőlködéssel a felszínen tartotta magát és a nőt, gyorsan körülnézett kémlelve.

De csak a tajtékzó hullámokat látta köröskörül, hanem a hangot hallotta, még pedig mind közelebből.

Minő eszeveszett vakmerőség szállhatta meg azokat, a kik segélyökre siettek? Ám, lett légyen akárki, bizonyára későn érkezik. A hadnagyot ruhája akadályozta az úszásban, s érezte, hogy a szerencsétlen nővel együtt, a kinek már a fejét is alig tudta a víz színe felett tartani, süllyed . . . süllyed . . . Mintegy végső életjelt adván magáról, szivettépő kiáltás szakadt fel kebeléből, aztán elborította őket egy hatalmas hullám.

Pedig nem csalódott az imént. Három ember látta a veszendő csolnakot és segélyére sietett. Ez a három ember sajátságos szerkezetű sajkában ült és daczolt a hullámok erejével. Csak ilyen sajka veheti fel némi sikerrel a harcot az orkán ellenében.

Három eszkimó volt. Mindenik odakötözve kaiak-jához. A kaiak egy hosszú mindkét részen felkunkorodó végű naszádocska, roppant könnyű fából készülnek, főkabór-vitorla feszül ki felettük, melynek csak a közepén van nyílása. Itt ül az eszkimó, vízáthatlan zubbonnyát oda varrja a vitorla széléhez, s így sajkájával együtt elválaszthatatlan egészlet képez. Egy csöpp víz sem hatolhat be a sajkába.

Ez a könnyű és irányozható csolnak ott tánczol folyton a hullámok hátán, el nem merülhet, legfeljebb elfordul, de a kettős evező egyetlen csapása elég, hogy újra talpra álljon. A legszilárdabban készült hajók szí-

lánkokra tördelöznek, az eszkimó kaiakja daczol az orkánnal.

Mikor a hadnagy utolsó kiáltása elhangzott, a három eszkimó arra a helyre ért, hol a csolnak elmerült volt. Hobson Gáspár és Barnett Paulina mindketten félig eszméletlenül még csak azt érezték, hogy egy izmos kéz megragadta őket, s felhúzta a vízből. A nagy sötétség miatt nem láthatták, ki volt a szabadító. Az egyik eszkimó a hadnagyot, a másik Barnett Paulinát ragadta meg, kihúzta, és sajkáján keresztbe fektette. S a három kaiak gyorsan siklott tova a hullámok tajtékzó hátán.

Félóra mulva a hajótöröttek egy fövényes parton szállottak ki a Providence-erődtől három mérföldnyire délnek.

Csak az öreg Norman nem tért soha vissza az erődbe.

TIZEDIK FEJEZET.

Visszapillantás.

Körülbelül tiz óra tájban zörgettek Barnett Paulina és Hobson Gáspár az erőd külső kapuján. Minő örömmel fogadták őket! Hiszen már azt hitték, hogy odavesztek. Az öröm szomorúságra vált, mikor megtudták, hogy az öreg Norman belehalt a tóba. A derék öreget mindnyájan szerették, gyászos halála mindenkit eltöltött őszinte részvéttel. Az áldozatra kész, bátor eszkimók nagyon közönyösen fogadták a hadnagy és Barnett Paulina hálálkodó szavait, még csak az erődbe sem akartak velök menni. Egészen természetes dolognak tartották, a mit tettek; nem először történt már ilyesmi, aztán nyomban visszatértek kaiakjaikba, s folytatták veszedelmes útjukat

a tavon keresztül, hiszen néha több napon és éjen át a tó hátán mozognak vidrára vagy vízi madarakra lesve.

A rákövetkező két napot a teljes pihenésre szánták. Hobson hadnagy szilárd határozata volt, hogy június 2-dikán útra kél ismét. Akkorra a vihar is szerencsére elült. Az erődben levő minden segítő eszközt rendelkezésükre bocsátott Felton őrmester. Nehány kutya kidült útközben, azokat újakkal pótolták, az elindulás percében a szánok készen várták az expedíció tagjait az erőd külső kapujánál.

Elbúcsúztak. Megköszönték Felton őrmesternek a vendéglátó szivességet, Barnett Paulina külön is kezet szorított vele elismerése jeléül. Long őrmesternek a markába hatalmas parolát csapott a házi gazda — s a búcsúzódás evvel véget ért.

Kiki helyet foglalt a maga szánjában, avval a különbséggel, hogy az első szánba Hobson hadnagy mellé Barnett Paulina került, a másodikba Magdához Long őrmester.

Hobson hadnagy nem feledkezett meg az indiánusfőnök tanácsáról, azért mindenekelőtt a legrövidebb útat választotta, melyen az amerikai partra juthat. A keze ügyében levő térkép szerint, a mely természetesen nagyon megbízhatatlan volt, a Coppermine-folyó völgyének a hosszában szándékozott menni. Ez a folyó meglehetősen nagy, s a «Koronázó-öböl»-be szakad. Az erőd és az öböl között másfél szélességi fok lehet: körülbelül 85—90 mérföld. A mélyen benyúló öböl északi kiszögellését Krusenstern-foknak hívják; innen kezdve lapályos a talaj egészen a Bathurst-előfokig.

Ezért tehát Hobson megváltoztatta útjának eddigi irányát, kelet felé tért el, hogy a víz folyásának irányáig jusson. Nehány órai út és odaér.

Másnap, június 3-dikán, délután a folyónál voltak.

A Coppermine folyó hátát nem borította jég, gyorsan hömpölygött alá medrében tiszta vize. Jobbról is balról is számos patak szakadt belé, de azok egyáltalában nem akadályozták karavánunkat az előhaladásban. A szánok vigan siklottak előre. Útközben Hobson hadnagy elbeszélte uti társának a vidék történetét. Kettejük között a közös sors, meg a csaknem egyenlő kor miatt valóságos barátság fejlődött ki. Barnett Paulina tudásra szomjas lelkű lévén, szívesen meghallgatta a felfedezőkről szóló történetet.

Hobson szegtől-végre ismerte «Észak-Amerikájá»-t, s így teljesen kielégíthette uti társának kíváncsiságát.

— Ezelőtt mintegy kilenczven esztendővel a Coppermine folyó környékét még senki sem ismerte. A Hudson bay Company néhány ágense fedezte fel, még pedig olyanformán — a mint ez a felfedezések történetében mindennapi dolog — hogy egyebet kerestek és erre bukkantak. Ott van Columbus például: Ázsiát kereste, s Amerikát fedezte fel.

— Mit kerestek akkor a társulat emberei? — kérde Barnett Paulina. Talán csak nem a híres észak-nyugati átjárást?

— Nem azt keresték, asszonyom, — felelé a hadnagy. Száz esztendővel ezelőtt eszeágában sem volt a társulatnak, hogy átjárókat keressen, hiszen avval vetélytársainak a malmára hajtotta volna a vizet. Sőt azt mesélik, hogy a társulat egy bizonyos Middleton Kristóf nevű utazónak, a ki 1741-ben bejárta azokat a vidékeket, 5000 font sterlinget adott csak azért, hogy jelentse ki annak a képtelenségét: mintha a két tenger között tengeri út volna.

— No evvel a cselekedetével ugyancsak nem dicsekedhetik a híres társulat — veté közbe Barnett Paulina.

— E részben én sem kelnék pártjára a társulatnak —

folytatá Hobson Gáspár. Megjegyzem, hogy később a parlament a társulat eljárását még inkább rosszalta, mert 1746-ban 20.000 font sterling jutalmat ígért annak, a ki a szóban forgó tengeri útat felfedezi. Még ugyanabban az évben útra kerekedett két vakmerő ember: Moore Vilmos és Smith Ferencz, elhatoltak a Repulse-öbölíig keresve a két tenger között az összeköttetést. Másfél évig keresték, de végül is eredmény nélkül kellett hazatérniök Angliába.

— És más tapasztaltabb utazók, a kik megbizonyosodtak affelől, hogy kell ilyen tengeri útnak léteznie, nem siettek annak felfedezésére? — kérdé Barnett Paulina.

— Nem, asszonyom; harmincz esztendeig nem vállalkozott reá senki daczára a parlament fényes ígérétnek. Csak 1769-ben merészkedett a mi társulatunknak egyik ügynöke megindulni azon a nyomon, melyet Moore és Smith hagytak hátra.

— E szerint időközben az önök társulata sem gondolkozott ebben a dologban oly szükkeblűen, mint az előtt?

— De bizony még mindig úgy gondolkozott, asszonyom. Hearne Sámuel — úgy hívták a társulat emberét — azt a megbizatást kapta, hogy kutasson fel egy réz-bányát, melyről az ide-oda barangoló bennszülöttek egyet-mást mesélgettek. 1769 november 6-dikán indult el a Hudson-öböl nyugati partján fekvő Churchill folyó mentén épült Prince-de-Galles erődből. Észak-nyugat felé gyorsan hatolt előre, de az iszonyú hideg és az élelemhiány kényszerítette, hogy visszatérjen a Prince-de-Galles erődbe. Szerencsére nem volt az az ember, ki hamar elcsügged. Február 23-dikán újra felkerekedett egy csapat indiánussal. Ez alkalommal szörnyű megpróbáltatások vártak reá. Sem vadra, sem halra nem találtak. Egy-

szer egy álló hétig nem ettek egyebet, mint vad-gyümölcsöt, avatag bőrt rágtak és égett csontokat. A bátor utazó újra kénytelen volt eredmény nélkül térni haza. 1770 december 7-dikén indult el harmadszor és tizenkilencz hónapi küzdelem után, 1772 július 13-dikán fölfedezte a Coppermine-folyóját, elhatolt a torkolatáig, azért, hogy megláthassa innen a tengert. Ez volt az első eset, hogy valaki Észak-Amerika partjáig jutott el.

— De az észak-nyugati tengeri útat, vagyis az Atlanti-óceán és a Csendes-tenger között az átjárót még nem fedezte fel? — kérde Barnett Paulina.

— Azt nem, asszonyom; ó hány kalandra szomjas utazó kereste később is! Hasztalan kísérették meg Phipps (1773), Cook György és Clerke (1776-1779), Kotzebue (1815-1818), Ross, Parry, Franklin és még többen. És csak a legújabb időkben sikerült a vakmerő Mac Clurenak, hogy egyik tengertől a másikig átvergődjék a sark-tengeren.

— Már az igaz, hogy ez nagyfontosságú dolog a földrajzi felfedezések történetében, méltán büszkék lehetünk reá mi, angolok — jegyzé meg Barnett Paulina. De mondja csak, nem küldött Hearne után másokat is ki a Hudson-társulat, avagy nem támogatta a vállalkozókat?

— De bizony igen. Igy Franklin csupán a társulatsnak köszönheti, hogy 1819-től 1822-ig bejárhatta a Hearne-folyójától a Turnagaia-fokig elterülő vidéket. Ez az út is tele volt viszontagsággal és akadálylyal, mert gyakran nem volt az utazóknak egy betevő falatjuk sem. Két kanadait öltek meg, s a húsokkal csillapították éhségöket. És e rettentő kinok daczára éppen 5500 mérföldnyi útat tett meg Franklin Észak-Amerikának eddig ismeretlen vidékein.

— Csodálatos akaratereje is volt annak az embernek — mondá Barnett Paulina. Mert jól tudva, hogy

mit cselekszik, mégis újabb sarkvidéki expedícióra vállalkozott, nemde?

— Az már igaz, asszonyom, míg végre életével adózott a ritka erélyű ember. Azonban több, mint valószínű, hogy az ő expedíciójának nem minden tagja veszett oda, s az életben maradott szerencsétlenek ott bolyonganak valahol a jég-hegyek puszta országában. Ha szomorú elhagyatottságukra gondolok, elszorul a szívem. Asszonyom — folytatá Hobson hadnagy láthatóan meghatva, — mikor én is bebarangolom majd azokat az ismeretlen országokat, hol az irtózatos katasztrófa történt. . .

— És én . . . én ott leszek hűséges társaként az oldalánál — mondá Paulina a hadnagy kezét melegen megszorítva. — Én is oly szánalommal gondolok gyakran azokra a boldogtalanokra, mint ön, s a szívem majd megszakad, ha elképzelem, hogy honfitársaink, angolok epedve várják a segítséget. . .

— Sokra nézve bizonyosan későn fog érkezni a segítség, de remélem lesznek olyanok is, akik hasznát veszik majd.

— Isten tanuja annak, amit most mond, Hobson úr! — mondá csaknem ünnepélyes hangon Barnett Paulina. Különben azt hinném, hogy az északi vidék környékén fekvő erődök ügynökeinek volna szent kötelességük, hogy ezt az emberbaráti feladatot teljesítsék.

— Tökéletesen igaza van, asszonyom, mert ezek az emberek vannak leginkább hozzá edződve a sarkvidék fagyasztó hidegéhez. Aminthogy több alkalommal be is bizonyították. Hiszen ők jártak kezére 1834-ben Back kapitánynak, aki a «Vilmos-király földjé»-t felfedezte, vagyis azt a területet, a mely valószínűleg a Franklin-expedíció katasztrófájának színtere volt. Továbbá a mi embereink voltak Dease és Simpson, kiket 1738-ban a társulat igazgatója avval bizott meg, hogy a sark-tenger

partjának vidékét kémleljék ki — s így fedezték fel a «Viktória-földjét»-t. Úgy látszik, hogy társulatunk majd a jövőben fogja lassankint felkutattatni az északi régiókat. A vadász terület hova-tovább északra szorul, oda menekülnek lassankint bundás állataink, egyik erőd a másik után épül, s végül a sarkpontig jutunk, addig a mathemathikai pontig, hol a földgömb minden délköre metszi egymást.

E beszélgetés közben reá tért Hobson hadnagy azokra a szolgálatokra is, melyeket ő tett eddig a társulatnak; elmondotta küzdelmeit, harczait a vetélkedő társulatok ügyvivőivel, felfedező kísérleteit messze fenn északon. Barnett Paulina is beszélt a forró égöv alatt tett utazásairól; megemlékezett arról, a mit eddig elért, s a mit még ezután akar elérni. Ilyen érdekes társalgás fejlődött ki kettejük között, s a hosszú órák rövid percekké váltak.

A szánkákat pedig röpítették észak felé a kutyák. Minél inkább közeledtek a tengerhez, annál szélesebb lett a Coppermine folyó völgye. A partszegély mind kevésbbé tűnt fel szaggatottnak, s folyton lankásabbá lön. Az idegenszerű vidék örök egyformaságát helylyel-közzel fenyő-csoportok tették változatossá. A víz hátán itt-ott jég-sziklák úszkáltak daczolva a nap melegével: csak-hogy napról-napra csökkent a számuk. A csolnakon, sőt akár kisebb-fajta hajón is meg lehetett volna tenni a folyón az utat. Coppermine medre széles és mély. Tiszta hullámai gyorsan folytak ugyan alá, de sehol sem örvényzetek veszélyesen. Partja fvényes volt, sőt néhol fű is borította, de gyéren, s így a szánok aránylag a kutyák megerőltetése nélkül elég könnyedén csúsztak el felettök.

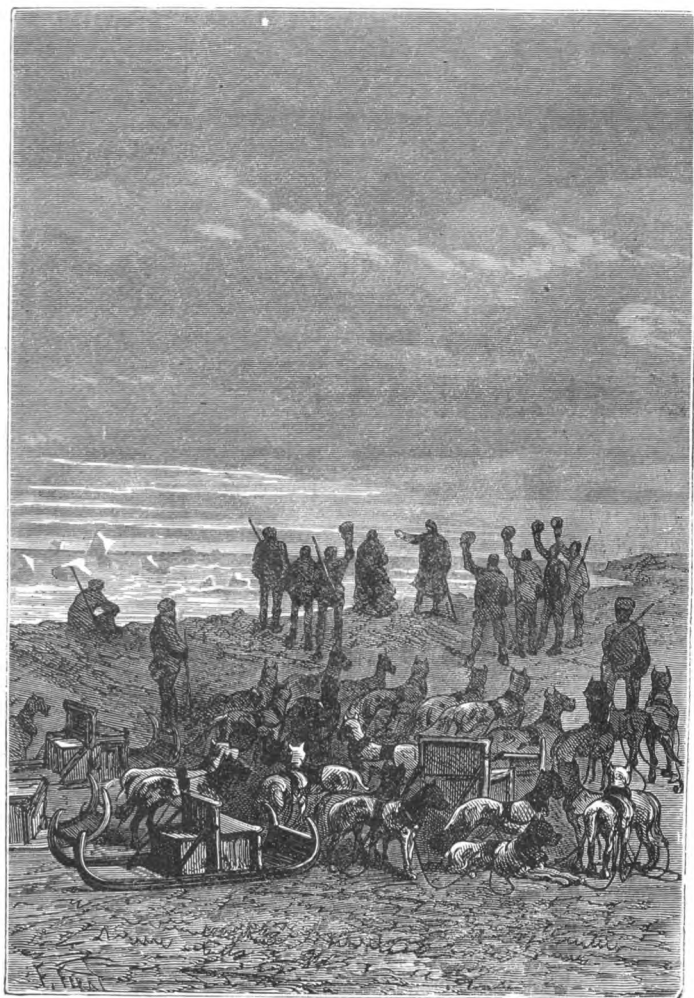
A karaván gyorsan haladt tehát előre. Éjjel-nappal mentek, ha ugyan illik ez a kifejezés oly vidékre, a hol a nap a szemhatáron nagyon kis körivet ír le. Az igazi éj

tulajdonképpen csak két óráig tartott, a hajnali meg esti szürkület csaknem egymásután következtek. Az idő is kedvezett, az ég egy kissé ködös volt ugyan, de elég tiszta; panaszra nem volt semmi okuk.

Két napja haladtak már a Coppermine völgyében, a nélkül, hogy valami akadályra találtak volna. Bundás állat, úgy látszik, kevés van itt, de annál több a madár. Az előbbi jelenségen nem csodálkozott Hobson hadnagy, az emberek vadász-szenvedélye itt is dühöngött, ez az oka annak. Még inkább megerősödött ebbeli feltevésében, midőn itt is-ott is sátrak helyére és kihamvadt tűzhelyekre bukkantak. Vagy bennszülöttek, vagy európai vadászok jártak itt nem régen. Hobson Gáspár örvendett azon, hogy nem ok nélkül kell neki feljebb hatolnia északra s hogy elérkezvén a Coppermine torkolatához utjának egy részét megtette. Sietett, hogy minél előbb azon a földön legyen, melyet Hearne Samuel fedezett fel, azért lehetőleg gyorsította a karaván haladását.

Az expedíció többi tagjai is éppen olyan türelmetlenek voltak, mint Hobson Gáspár. Valami megfejthetetlen vonzó erő hatott a bátor utasokra, hogy mind előbbre-előbbre törekedtek. Az ismeretlen után való vágy csillogott szemökben. Hátha komoly akadályok ütköznek útjukba? Sebj, csak azért is kívánták, hogy minél előbb szemtől-szembe álljanak azokkal. Csak a cél felé! Ez a föld, melyen most haladtak, nem az igazi, nem ezt keresik; majd a jeges tenger partján kezdődik igazán az ő feladatuk. Mindenik szeretett volna már ott lenni a tengerparton, melyet néhány száz mérföldre nyugat felé a 70-dik szélességi fok vonala metsz át.

Végre június 5-dikén, négy nappal utóbb, hogy a Confidence-erődből elindultak, észrevette Hobson Gáspár, hogy a Coppermine medre nagyon kiszélesedik. A nyugati partvonal görbülni kezdett, s csaknem egye-

«RÁMUTATOTT A VÉGTELEN TENGERRRE.»

nesen északnak vette irányát, kelet felől pedig elveszett a végtelenben.

Hobson Gáspár rögtön megállította a szánt, s társai felé fordulva reámutatott a végtelen tengerre.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

A part mentén.

A széles tengeröböl, hova az expedíció végre hatheti utazás után érkezett, trapez alakú volt, s mélyen bele-nyult Amerika földjébe.

Nyugati szögletével szakadt belé a Coppermine folyó, a keletin pedig hosszú tenger-út vonult végig, ennek a neve «Bathurst kapu.» Ezen a részen a partképződés nagyon szeszélyes; minduntalan öblök, hegyes földnyelvek, előfokok láthatók igazi jellemző vonásaival a sarkvidéki tengerpartoknak. A másik, tehát a nyugati részen mindinkább emelkedik a part a Coppermine torkolatától kezdve észak felé, miglen a Krusenstern hegyfokban tetéződik.

Ennek az öbölnek «Koronázó-öböl» a neve. Sok benne a sziget és zátony, együtt véve a «Yorki herczeg szigetcsoportjá»-nak keresztelték el.

Hobson Gáspár tanakodott előbb Long őrmesterrel, s aztán elhatározá, hogy embereinek egy napi pihenőt ad.

Itt kezdődött tulajdonképpen a hadnagy küldetése: hogy alkalmas helyet keressen egy új erőd építésére. A társulat azt ajánlotta, hogy lehetőleg, a 70-dik fokon túl, a jeges-tenger partján szemeljen ki alkalmas helyet. Ehhez mérten a hadnagnak feltétlenül nyugat felé kellett azt a helyet keresnie, mely a kívánt magasságban, s még mindig szárazföldön legyen. Kelet felé

a földterületek nagyon szaggatottak (az egyetlen Bootia-földet nem számítva), s a 70-dik fok alatt fekvők már a tulajdonképpeni sarkvidéknek eddigelé fel nem kutatott részei.

Pontosan felmérték annak a helynek, a hol megállapodtak, a földrajzi fekvését, reá applikálták a térképre, s akkor tűnt ki, hogy száz mérföldnél nagyobb távolságra vannak még a 70°-tól. A Krusenstern-foktól északra pedig az észak-nyugat felé haladó tengerpart metszi a százharminczadik délkört, azt a párhuzamosan haladó kört a Bathurst-fokkal egy vonalban, melyet Craventi kapitány kijelölt találkozó helyül. Erre a pontra mindenáron el kell jutniok, s esetleg ott valahol a közelben kell az új erődöt is felépíteniök, hahogy a hely erődítésére elég alkalmas.

— Nézzen ide, őrmester, látja a térképen azt a pontot! Ha ide jutunk, a társulat föltételét teljesítettük. Innen kezdve nyár idején nyitva áll előttünk a tengeri út, mely a Behring-tengerrel összeköti erődünket. Itt lesz a kiviteli raktárunk.

— Nem is említve azt, hadnagy úr, hogy mihelyt a 70°-on túl érünk, a legénységnek dupla lénung jár, — tevé hozzá Long.

— Természetesen, s úgy hiszem nem is fogják önök visszautasítani.

— Nos hát, hadnagy úr, előre a Bathurst fokra! — mondá nyugodtan az őrmester.

Az ám, de az egy napi pihenőt meg kellett tartani, így hát csak másnap, június 6-dikán indultak tovább.

Utazásuknak ez a fele bizonyára nagyon fog különbözni az előbbitől. Bizony különbözött is. A szánok most már nem haladtak a sorrendben, amint először állapították meg. Napról-napra, többszöri megállapodással, gyakori gyaloglással mentek előre. Hobson hadnagy

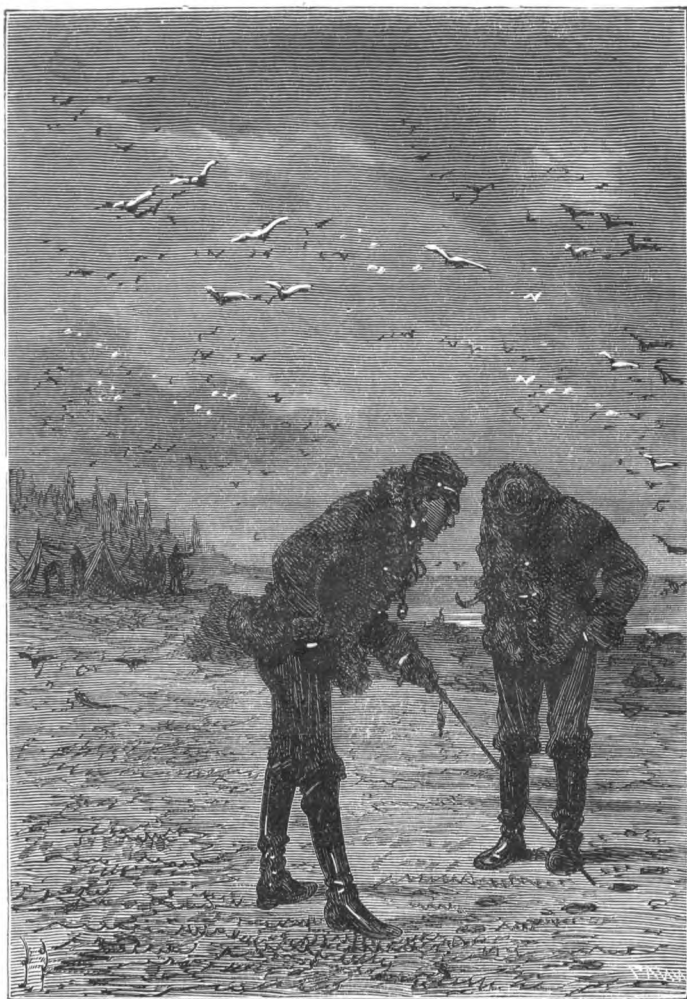
megparancsolta embereinek, hogy három mérföldnél távolabb ne távozzanak a tengerparttól, s naponként kétszer: délben és este térjenek vissza a fő-csathoz. Ha az éj beállott, tanyát fogtak valahol. Az időjárás állandóan kedvező volt. A hőmérő $+ 15$ Celsius fokot mutatott. Nehányszor sűrű hó hullott, de a levegő hőmérsékére különösebb hatással nem volt.

Az amerikai partnak azt a részét, mely a Krusenstern és Parry-fokok között van, tehát 250 mérföldnyi területet a 6—20 fok között igen részletesen bejárták. Hahogy a földrajzi adatok erre a földre vonatkozólag helyesek, s hahogy Hobson Gáspár Black Tamás segítségével a föld vizrajzában ejtett egy-két hibát helyesen javított ki: úgy a szomszédos földet is erősen szemügyre vették, főleg abból a szempontból, mely a társulatot érdekelte.

Például: Van-e elég vad? Ehető-e a húsa az itt tanyázó vadaknak? Bundás állat akad-e elég? Nyujt-e a föld elegendő segély-forrást arra, legalább nyáron, hogy erődöt lehessen alapítani? Ezek a kérdések lebegtek Hobson Gáspár lelki szeme előtt és joggal. A következőket tapasztalta:

Vad, legalább is olyan vad, melyet Joliffe káplár, no meg a többiek is valamire becsültek, nem volt sok. Szárnyas, kiváltképpen kacsa iszonyú sok akadt, de a négylábúak közül egy-két sark-vidéki nyulat láttak csak, s azokhoz is nehezen lehetett férni. Medvének soknak kellett lennie. Marbre és Sabin minduntalan friss nyomaikra bukkantak. Többet felnyomoztak is, távolról megpillantották, de össze nem akadtak egygyel sem. Azt azonban akár bizonyosra vehették, hogy majd tél idején szorítja őket az éhség, s akkor a tengerpartján gyakran megfordulnak.

— Egyébiránt a medve sem rossz falat, ha a kamarában lóg — jegyzé meg Joliffe, akinek az éléskamra úgye

REÁ MUTATOTT AZ IRAMSZARVAS-NYOMOKRA.

feküdt leginkább a szívéen. Ha ott nem lóg, akkor fura egy állat, ugyancsak szedjétek össze magatokat vadászok, hogy úgy ne bánják veletek, mint ti szoktatok vele.

Ennél okosabban ember még nem beszélt. Az erőd lakóinak élelmül a medve-hús nem lett volna elég. Szerencsére járták még ezt a vidéket a medvéknél hasznosabb állatok is, olyanok, melyek az indiánusoknak és eszkimóknak egyedüli táplálói szoktak lenni: a canadai iramszarvasok.

Joliffe káplár határozottan állította, hogy ilyenek is vannak. És valóban a természet gondoskodott is arról, hogy lehessenek, mert moha és zuzmó termett itt bőven, ezek pedig az iramszarvas csemegéi. Tél idején a hó közül is kiássza, s élél csupán ebből is.

Hobson Gáspár éppen úgy örvendett, mint Joliffe káplár, midőn reá mutatott iramszarvas nyomokra. Könnyű rájuk ismerni, mert talpuk, valamint a tevéké domború nyomot hagy hátra. Észak-Amerikában néha roppant nagy csordákban fordulnak elő, néhány ezer is verődik össze. Könnyen szelidíthetők, s nagy hasznára vannak gazdáiknak; tejök táplálóbb, mint a tehéntej, szánok elé fogva, pompás igavonók. Bőrükből ruhát csinálnak, szőrükből kelméket; húsok meglehetősen izletes. Alig van északon hasznosabb állat náluk. Hobson Gáspár tehát méltán örvendett azoknak a nyomoknak, s bizvást gondolhatott arra, hogy erődöt építsen ezen a vidéken.

Bundás állatban sem volt éppen hiány. A folyók partján sok helyütt láttak hód és bizampatkány-házakat; számos borz, hiúz, hölgy-menyét, nyest és közönséges menyét akadt a környéken, mert vadász itt még nem háborgatta őket. Emberi nyomra sehol sem bukkantak, azért vannak a vadak is biztonságban itt. Együttal kék és ezüst-rókának a nyomaira is találtak, pedig ez a faj

már csaknem kiveszöben van, bundáik mesés áron kelnek el. A vadászoknak e kirándulások alkalmával gyakran állott volna módjukba, hogy becses vadakat ejtsenek zsákmányul, de Hobson Gáspár bölcsen eltiltotta egyelőre a vadászatot. Nem akarta a vadakat most elriasztani, mielőtt az igazi évad beáll. Akkor sűrűbb és szebb a prém, az ára is jóval nagyobb. No meg a szánokat túl terhelniök sem lett volna okos dolog. Sabine és Marbre belátták, hogy a hadnagynak igaza van, s mégis, önkénytelenül a puskáikhoz nyultak, ha egy-egy czoboly vagy ezüst-róka iramodott el lőtávolban. Ámde a hadnagy parancsa nem volt szellő... azt teljesítenie kellett mindenkinek.

Igy hát e második út alkalmával a vadászok fegyverének nem volt egyéb dolga, mint arra a néhány jeges-medvére puffantani, melyek a karavánhoz tulságosan közel merészkedtek jönni. El is kotródtak hamar, mert az éhség nem kinozta még őket s így komolyabb összetűzésre nem került még a sor velök. Bezzeg szenvedtek a szárnyas jószágok vadászainktól. Egy rakás fehér tarkójú sast, halász-sólymot lőttek le. Ezek a sólymok odvas fák üregeibe rakják fészkeiket, s nyaranta elvándorolnak a legészakibb vidékekre; továbbá lőttek hófehér tollú dunna-lúdakat, s fákra fészkelő vadlúdakat, melyeknek a húsa izletes; piros bóbitájú és fekete mellű vad-réczéket, hamvas-szürke varjakat, és roppant csúnya harkályokat. Számos egyéb lúd és kácsa-fajok estek zsákmányul. Ezek a madarak iszonyú lármát szoktak csapni e tájékon, visszhangoznak tőlük a jéghegyek. Szó azt ki nem fejezheti, hogy hány millió meg millió röpdös itt szerte-széjjel.

Vadászaink el lévén tiltva a többi vadtól, a madarakon töltötték ki boszujokat. Több száz darabot lőttek le az első két hétben, s így a páczolt húsból meg ten-

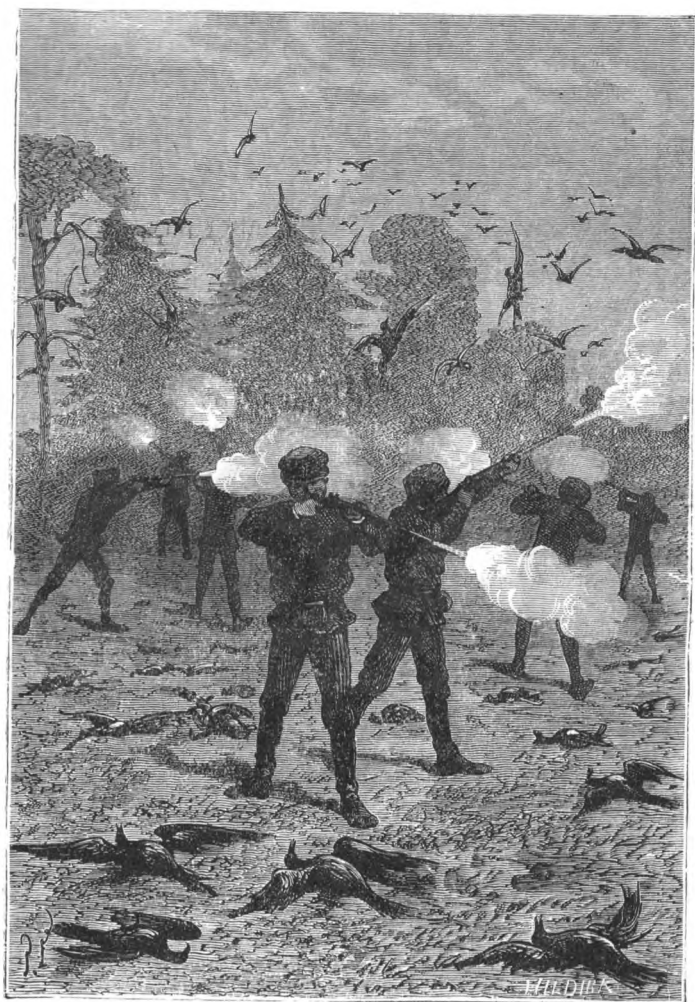
gerész kétszersültből álló étlapot jólesően változtatossá tették.

Vad tehát bőséggel akadt erre felé. A társulat raktárai csakhamar megtelnének bundákkal, s az új erőd őrségének sem volna üres az éléskamrája. Csakhogy ez a két körülmény nem volt elég egy új erőd jövőjének a biztosítására. Tüzelő anyag a fő ilyen magas északi vidéken, hol meg kell majd küzdeni a sarkvidék dermesztő téli hidegével.

Szerencsájökre a tengerparton erdő is akadt. A halmos partvidéket sűrű fenyvek borították. Másutt meg fűzfa-csoportokat, jegenyéket, törpe-nyirfa s egyéb cserjéket és bokrokat is látott Hobson Gáspár. Most nyarat-szaka zöldeltek ezek a fák mind, s a sarkvidékek szokott kopárságával szemben csaknem különös érzést keltett az emberben látásuk. A halmok aljában gyér pázsitzöngy huzódott végig. Ide jártak az iramszarvasok, tél idején is, ez lévén egyedüli takarmányuk.

Nyilvánvaló, hogy a hadnagy szerencsésnek vallhatta magát, hogy az észak-amerikai partvidéken erre az új vadászterületre bukkant.

Állat bőven volt, de emberi nyomra teljességgel nem találtak. Sem eszkimókra, sem indiánusokra nem bukkantak: azok a Hudson-öböl környékén csatangoltak, ezek nem igen kalandoztak el a messze északi vidékekre. Mert valóban, az egyenként csatangoló vadászokat könnyen fenyegette az a veszély, hogy hirtelen rosszra fordul az időjárás, s akkor hosszú időre elzárja előlük a visszatérés útját. Az is bizonyos, hogy Hobson hadnagy örvendett annak, hogy idegen vadászszal nem találkozott, mert hiszen az csak vetélytársa lett volna. Szűzföldet keresett ő, olyan menedék helyet, hova a bundás vadak menekültek. Erről a dologról gyakran beszélt Barnett Paulinával, aki rendkívül érdeklődött a vállalat

«TÖBB SZÁZ DARABOT LÖTTEK I.E.»

sikere iránt. Nem feledkezett meg soha arról, hogy ő a Hudson-öböl-társulat vendége, s teljes szívéből kívánta, hogy Hobson Gáspár terve minden tekintetben megvalósuljon.

Minő kellemetlen lehetett a hadnagy meglepetése, midőn június 20-dikán egyszerre csak arra ébredt, hogy egy tanya előtt állott, melyet valószínűleg csak rövid idővel ezelőtt hagyhattak el lakói.

A Darnley-öböl előtt volt ez a táborhely, az öböl nyugati hegyfokát Parry nevére neveztek el. Egy kised halom alján czövekeket láttak, melyek valószínűleg kerítésül szolgáltak. A tűzhelyeken kihamvadt üszök barnult.

Mindnyájan a tanya köré gyülekeztek.

Sejtették, hogy Hobson hadnagyot ez rendkívül kellemetlenül érinthette.

— Baj bizony — mormolá fogai között; inkább egy csorda jeges medvére találtunk volna.

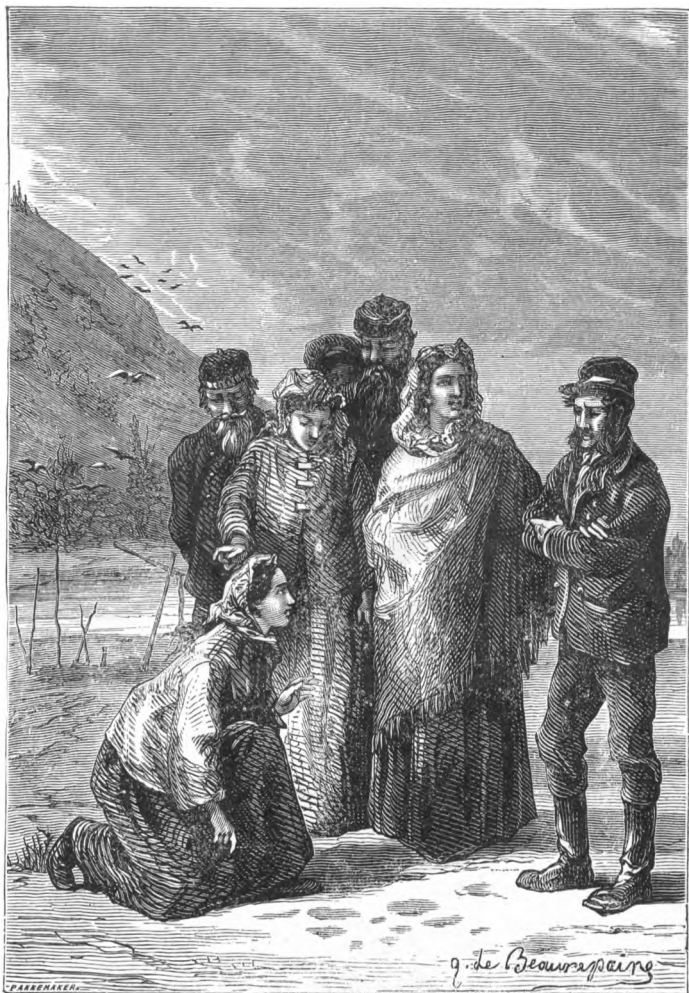
— De hát azok az emberek, a kik itt tanyáztak, bizonyára messze vannak már innen — jegyzé meg Barnett Paulina, — s visszatértek déli tartózkodási helyökre.

— Az még kérdés, asszonyom — felelé a hadnagy. Ha eszkimók voltak, bizonyosan feljebb mentek északra; ha pedig indiánusok voltak, több mint valószínű a szándékuk: új vadászterületek kikutatására menesztette őket ide valamelyik társulat. Ez esetben kellemetlen dolgokra lehetünk előkészülve.

— Hát egyáltalában semmi nyomról sem lehet megtudni, hogy miféle fajta emberek tanyáztak itt? — kérde Barnett Paulina. Eszkimók vagy indiánusok voltak-e? Különböző fajok más meg másféle módon ütik fel tanyáikat.

Barnett Paulinának nyilván igaza volt. Hahogy jobban szemügyre veszik, hátha kitalálhatják.

Hobson Gáspár nehányad magával közelebről vizs-

«EZEKET A LÁBNYOMOKAT VALAMELY TÁNCZOLÓ SZEMÉLY HAGYTA ITT.»

gálta a tanyahelyet: gondosan szemügyre vett mindent: vajjon nem feledtek-e ott valami házi szerszámot, nem hagyták-e hátra lábaik nyomát, a mi őket elárulhatná. Sehol semmi útbaigazító nyom. A szanaszét heverő állatsontok nem voltak tájékoztatók. Már-már abba akarta Hobson hadnagy a hiábavaló nyomozást hagyni, midőn Joliffenak a felesége, a ki tőlük mintegy száz lépésre vizsgálgatta a földet, felkiáltott:

Hobson Gáspár, Barnett Paulina, Long örmester és még többen oda siettek az ifjú canadai nőhöz, a ki mozdulatlanul vizsgálta a földet.

— Hadnagy úr lábnyomokat keres, nos hát itt vannak lábnyomok. És a földre mutatott, a hol csakugyan számos lábnak a nyoma volt látható az agyagos talajban. A lábnyom pedig jó útbaigazító lehetett, mert az eszkimók és indiánusok lába meg csizmái egymástól lényegesen különböznek.

Legkivált Hobson Gáspárt ejtették bámulatba ezek a lábnyomok. Bizonyos, hogy emberi lábak, még pedig csizmák nyomai, csakhogy csupán a talpat mutatták, a sarok nyoma hiányzott, no meg szanaszét voltak szórva, néhol igen sűrűn egymás mellett.

Hobson Gáspár figyelmeztette társait erre a különös jelenségre.

— Nem lehet járó-kelő embernek ilyen a lába nyoma — jegyzé meg.

— Sem ugró embereké, mert a sarok nyomának is ott kellene lennie — tévé hozzá Barnett Paulina.

— Nem ám, mert ezeket a lábnyomokat valamely tánczoló személy hagyta itt.

Joliffenének teljesen igaza volt. Közelebbi vizsgálat után arról győződtek meg, hogy valósággal tánczolt itt valaki még pedig nem lassan, kimért léptekkel, hanem pajzán vidámsággal, frissen. Ez a tény tagadhatatlan.

Ugyan bizony micsoda könnyüvérű ficzko lehetett az, a kinek eszébe jutott, hogy Észak-Amerika határán, nehány fokkal a sarkponttól innen ropja a vig tánczot?

— Eszkimó bizonyára nem lehetett, — vélekedék Hobson Gáspár.

— Indiánus sem — veté közbe Joliffe káplár.

— Szó sincs róla, bizonyosan franczia volt — dönté el Long őrmester komolyan a vitát.

És abban mindnyájan egyetértettek, hogy a földgömbnek ezen a részén csak egy francziának szottyanhatott tánczoló kedve.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Éjféli nap.

Vajjon nem volt-e Long őrmester véleménye mégis egy kissé merész? Tény, hogy tánczolt valaki ezen a helyen, de a lábnyomok mutatta könnyedségéről annak a táncznak lehetett-e arra következtetni, hogy okvetlenül franczia volt a tánczoló? . . .

No de Hobson Gáspár elfogadta az őrmester véleményét, s a többiek is mind aláírták. Megállapodtak abban, hogy itt egy utazó társaság tanyázott, s köztük legalább is egy Vestris-nek volt a honfitársa.

Hogy Hobson hadnagy nem igen lelkesedett e felfedezésen — az már bizonyos. Attól félt, hogy valamely versenytársulat küldöttei már megelőzték őt, s ámbátor a társulat az ő expedíciójának tervét nagy titokban tartotta, mégis lehetséges, hogy Canada vagy az Egyesült Államok kereskedői góczpontjain valahogy neszét vették.

Amint aztán tovább folytatta rövid időre megszakított szemleútját, megtelt a szíve aggodalommal; hanem arról már szó sem lehetett, hogy visszatérjen.

Ily előzmények után kérdezte tőle Barnett Paulina:

— Hobson úr, járnak a sarkvidéken francziák is?

— Járnak, asszonyom; vagy ha nem is éppen törül-szakadt francziák, de canadaiak, mert tudni való dolog, hogy Canada egykor francia gyarmat volt, s így cana-daiba oltott francziák Amerikában is vannak. Ezek pedig nem megvetendő ellenfelek.

— Azt hittem eddig, hogy a Hudson bay company-nak, miután az Északkeleti társulattal egyesült, Amerikában vetélytársai nincsenek — mondá a nő.

— Igaz ugyan, hogy nagyobb szabású társulat nincsen, de számos kisebb érdek-szövetkezet alakult, melyek függetlenül manipulálnak. Tulajdonképpen amerikaiak ezek a szövetkezetek, de francia, illetve francia származású ügynökök járnak a kezükre.

— Az ügynökök úgy látszik befolyásos emberek? — kérde Barnett Paulina.

— Úgy van, s mi több nem ok nélkül. Az alatt a kilenczvennégy év alatt, míg Canada francia főhatóság alatt állott, a francia ügynökök mindig túl tettek a miéinken. Ellenfeleinkkel szemben is igazságosaknak kell lennünk.

— Kivált vetélytársainkkal szemben! — javítá ki Barnett Paulina.

— Úgy van, kivált velök szemben . . . Abban az időben a francia ügynökök főfészkekből, Montrealból vakmerően hatoltak észak felé. Nem volt párjuk a bátorságban. Évekig éltek az indiánusok között, s indiánusnőket vettek feleségül is. Úgy hívták őket, hogy «Erdőbúvók» vagy «Canada-utazók», egymás között testvéri viszony volt. Vakmerő, ügyes ficzkók valának, pompásan értettek a hajózáshoz, könnyűvérű, gondtalan életet éltek, s az élet minden viszonyába beleélték magukat, a mint ez már a francziákat jellemzi. Hívek, jókedvűek

voltak, s bármi érte is őket, nótára, tánczra könnyen reáfeledkeztek.

— S ön úgy sejti, hogy csak azért hatolt fel az a bizonyos tánczoló társaság ily messze északra, hogy vadásszon?

— Egyébre nem is gondolhatok, asszonyom — felelé Hobson hadnagy. Minthogy pedig nincs módunk és eszünkünk arra, hogy őket eltiltsuk a vadászástól, igyekezzünk, hogy célunkat minél előbb elérjük, s vetélytársainkkal bátran szembe szálljunk.

Hobson hadnagy nem tudta ebbéli aggodalmát leküzdeni, s így lehetőleg siettette expedíciójának előre haladását, hogy minél előbb túl legyen a 70°-n. Hátha odáig nem követik őt a vetélytársak . . . így reménykedett.

A rákövetkező napokban a kis karaván húsz mérföldet tett meg déli irányban, hogy minél előbb megkerülje a Franklin-öblöt. A vidék mindenütt föld volt. Az eddig látott emlősök és madarak száma sem csökkent, s valószínűleg az egész észak-nyugati fél ilyen gazdag vadban.

A tenger, mely itt már a partokat nyaldosta, a végtelenben nyúlt el, s a legújabb térképek sem adtak számot szárazföldről, mely a partvidéktől északra feküdnék. Így hát nyitva állott a tengeri út az északi sarktól a Behring tengerig, hahogy az úszó jéghegyek nem akadályozták meg a hajózást.

Julius 4-dikén a mélyen belenyúló Washburn-öbölhöz érkezett a karaván, s egy eddig ismeretlen, kisebb terjedelmű tóra bukkant, mindössze két négyszögmérföldnyi lehetett. Nagyobb fajta édesvizű tónak vált be.

A szának könnyedén csúsztak tova. A környék nagyon csalogató volt az erődépítésre. Minden tekintetben nagyon előnyös lett volna ez a hely erődalapításra, főleg a Bathurst-fokon, mely mögött az a bizonyos tó terült el,

szemben vele pedig a nyílt tenger, mely négy hónapon át alkalmas közlekedési vonal a Behring-tengerbe, s így az áruközvetítés nagyon könnyű lett volna, valamint az élelmezés is.

Julius 5-dikén, délután három óra tájban megállapodott a karaván a Bathurst-fokon. A térképek szerint ez a fok a 70-ik szélességen túl van, ámde erről még pontos felvétellel előbb meg kellett győződniök. E hely vizrajzi adataiban föltétlenül megbízni nem lehetett, mert még javarészt ismeretlen volt a tájék. Hobson Gáspár elhatározta, hogy itt egyelőre megállapodik.

— Miért nem maradunk itt állandóan? — kérde Joliffe káplár. Hadnagy úr is belátja, hogy ez a vidék nagyon csábító.

— Még csalogatóbbnak fog ön előtt tetszeni, derék káplár, ha megtudja, hogy itt már dupla lénung járja.

— Az már szent — felelé a káplár. Kinek is jutna eszébe, hogy a társulat ígéretében kételkedjék?

— Várjon holnapig, s ha igaznak bizonyul, a mit mondanak, hogy a Bathurst-fok a hetvenedik szélességi fokon túl van, felütjük itt a sátrunkat.

Erőd-építésre csakugyan szerfelett alkalmas volt ez a vidék. A tó környékén erdők voltak; fenyő, nyirfa bőséggel akadt házépítésre és fűtésre. A hadnagy néhányad magával a hegyfok széleig hatolt előre, s látta, hogy a tengerpart nyugat felé hosszú ívben kanyarodik el. A tó vize édes volt, iható tehát, nem sós, mint a tengeré, ámbár közel feküdt a tengerhez; s attól féltek, hogy sós lesz. Egyébiránt ivóvíz dolgában sem akadtak volna fenn, mert a közelben egy tiszta, hideg patak folydogált a jeges tenger felé, melynek egyik szűk öblöcskéjébe ömlött a Bathurst-foktól néhány száz lépésnyire délkelet felé.

Az öböl partja nem sziklás, hanem fövenyes volt, ke-

ményebb fajta talaj, két-három hajó benne biztos menekéshelyre talált volna a tengeren dühöngő vihar ellenében.

Pompás kikötője lehetne esetleg azoknak az áruszállító hajóknak, melyek a Bathurst-fok és a Behring-tenger között közlekednének. A kis folyót Hobson udvariasságból elnevezte «Paulina folyó»-nak, az öblöt pedig «Barnett-öböl»-nek. Barnett Paulinát kétségkívül kellemesen érintette ez a figyelem.

Hahogy az új erődöt valamivel beljebb fogják építeni a Bathurst-fokon, akkor úgy a fő épületnek, mint a raktároknak a metsző szelek ellenében védett helyet kell keresniök. A talaj emelkedése az iszonyú hó-lávinák ellen is remélhetőleg biztosítani fogja, melyek néha egy-két óra alatt egész épületeket hóval temetnek be. Az előfok és a tó között elterülő hely elég nagy volt arra nézve, hogy az erőd minden melléképülete elférjen rajta. Azonkívül védő czölöp-kerítésnek is volt helye, a mely a meredek tópartra támaszkodhatott. Az előfok felől sánczot is hányhatnak — erődítményszerűleg, kivált arra az esetre, ha esetleg vetélytársaik akadnának. Hobson Gáspár egyelőre nem gondolt arra, hogy mindezt meg is fogja tenni, de azt belátta, hogy a hely maga rendkívül alkalmas és könnyen megvédhető.

Az idő még mindig szép volt, a meleg jelentékeny. Sem a zenithen, sem a szemhatáron nem mutatkozott felhő. Arról természetesen szó sem lehetett, hogy az ég olyan derült legyen, mint a mérsékelt vagy forró égöv alatt. Itt nyáron is állandóan köd lebegett a magasban. Hát még minő lehet a Bathurst-fok felett az ég télen, mikor a zord északi szél korbácsolja a tengerpartot, s reá borul a négy hónapig tartó éjszaka? Bezzeg ez most nem jutott eszébe senkinek, mert pompás volt az idő, köröskörül zöld a tájék, kellemes a meleg, s a tenger tükrén játszadoztak a napsugarak.

A tó partján ideiglenesen sátrat ütöttek, hogy az éjszakát ott töltsék. Hobson hadnagy, Barnett Paulina, Long őrmester, sőt velök tartott Black Tamás is, bejárták a tó közvetlen környékét, hogy megismerjék. A föld minden tekintetben kedvező volt. Gáspár türelmetlenül várta a holnapot, hogy pontosan felmérje a földrajzi fekvést. Vajjon a 70° -on innen vagy túl vannak-e?

— Lám, hadnagy, — mondá a csillagász, midőn a sétából hazafelé jöttek, úgy gondolnám, hogy pompás egy helyecske ez, fogalmam sem volt róla, hogy a sarkvidéken ilyen is lehet.

— Black úr — felelé Hobson Gáspár — a föld legszebb helyeit fogja ön még itt találni. Égek a vágytól, hogy minél előbb megtudjuk e hely földrajzi helyzetét.

— Főleg a szélességi-fokot — veté közbe Black, aki csak a bekövetkezendő napfogyatkozásra gondolt, — úgy vélem, hogy az ön derék emberei is éppen olyan epedve várják, mint ön, Hobson úr! Dupla zsoldot kapnak, ha a hetvenedik fokon túl leledzünk.

— És ön, Black úr?... Önnek nem áll érdekében tudományos buvárlata szempontjából, hogy a hetvenedik fokon túl hatoljunk? — kérdé Barnett Paulina.

— De nekem is szükségem van rá, asszonyom — de messze eltávozni tőle, nem — felelé a tudós. A mi megbízható számításaink szerint a napfogyatkozást teljesnek csak az fogja látni, aki valamicskével a 70° -on túl figyeli meg. Azért hát én is olyan kíváncsi vagyok a Bathurst-fok földrajzi fekvésére, mint a mi hadnagyunk.

— Amint tudom, az a napfogyatkozás csak július 18-dikán lesz, Black úr! jegyzé meg a hölgy.

— Úgy van, asszonyom, 1860 július 18-dikán.

— Ma pedig 1859 július 5-dike van! Több ideig kell várnia egy álló esztendőnél.

— Helyes!... felelé a csillagász. De ha én csak a

«A TÓ PARTJÁN IDEIGLENESEN SÁTRAT ÜTÖTTEK.»

jövő évben indultam volna el, úgy-e bizony könnyen elkészhettem volna?

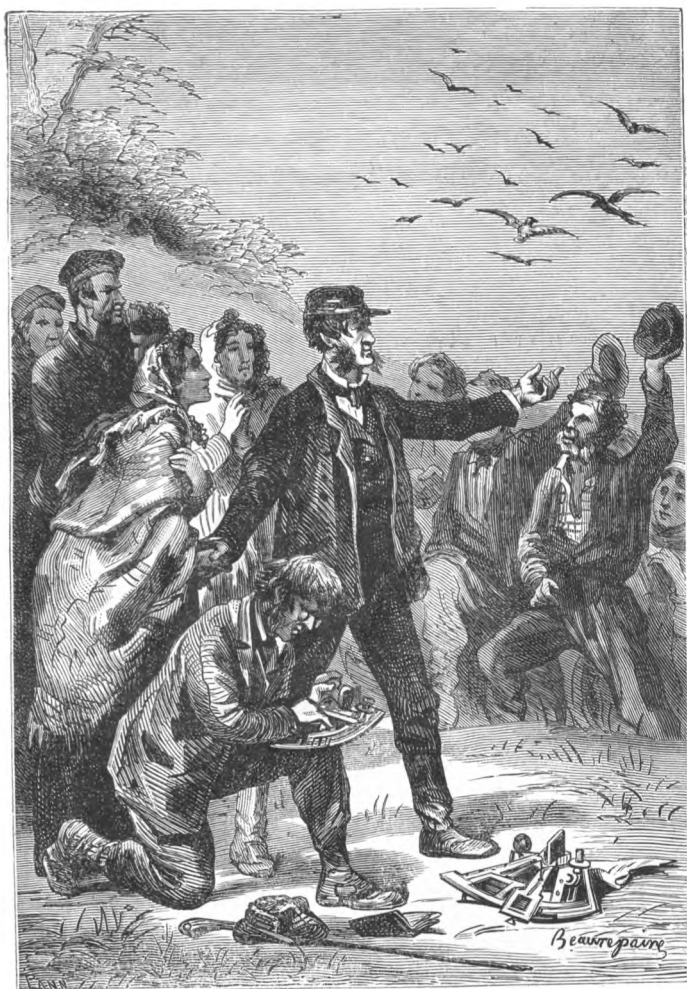
— Az már megeshetett volna, Black úr, — veté közbe Hobson Gáspár. Jól tette, hogy korán elindult. Így már biztos lehet affelől, hogy a napfogyatkozástól nem késett el; egyébiránt meg kell vallanom, hogy mi a Reliance-erődből a Bathurst-fokig nagyon kedvező körülmények között tettük meg az utat. Aránylag kevés akadálylyal kellett megküzdenünk, s így nem késlekedtünk sokat. Őszintén bevallva én úgy számítottam, hogy augusztus közepe előtt nem érünk ide, s ha a napfogyatkozás ebben az évben, 1859 július 18-dikán következett volna be, kegyed alaposan elkészhetett volna. Egyébiránt még most sem tudjuk biztosan, hogy a 70° -nál vagyunk-e vagy nem?

— Kedves hadnagyom, én egy csöppet sem sajnálom, hogy önnel tehettem meg ezt az utat — felelé Black Tamás — s türelmesen bevárom a jövő évig napfogyatkozásomat. A szöke Phoebus elég nagyúri hölgy ahhoz, hogy megtisztelje az ember ilyen kis várakozással.

Másnap, július 6-dikán Hobson Gáspár és Black Tamás minden műszert előkészítettek, hogy a Bathurst-fok szélességét és hosszúságát pontosan megmérjék. A nap fénye elég erős volt, hogy perifériát pontosan fölvehessék, különben is éppen most érte el legnagyobb magasságát, s a délkörön való áthaladása lényegesen megkönnyítette a megfigyelők munkáját.

Már az előző este, s a rákövetkező reggel különböző magaslatoknak felvétele, s az óraszög kiszámítása után pontosan megállapították a hosszúságot, de Hobson hadnagy inkább érdeklődött a magassági viszony iránt. A Bathurst-fok délköre nem volt fontos, ha ugyan a 70° -on felül fekszik.

Dél felé járt az idő. A karaván összegyűlt a két meg-

«BARÁTAIM, A MAI NAPTÓL KEZDVE KETTŐS ZSOLD JÁR!»

figyelő körül, akik sextansaikkal voltak felfegyverkezve. A derék emberek roppant izgatottan várták az eredményt. Őket az érdekelte, hogy vajjon a társulat által szabott feltétel megvan-e, vagy még tovább kell menniök.

Az alternativa másik fele egyébiránt nem számíthatott kielégítő eredményre, mert a nem éppen megbízható térképek szerint, csak az orosz főhatóság alatt fekvő szárazföld érte el a Bathurst-fokon kívül a hetvenedik szélességi fokot, már pedig ott az angoloknak letelepedniök nem szabad. Így hát Hobson Gáspárnak nagyon igaza volt, mikor a Bathurst-foknak vette útját. Ez az elő-fok keresztül nyulik a hetvenedik fokon, oly magasságban van, mint egyik sem a brit Amerikához tartozó szárazföld-területek közül a századik és százötvenedik délkör között. Csak azt kellett tehát biztosan megállapítani, hogy a Bathurst-fok tényleg ott fekszik, a hol a térképek jelzik.

E fontos kérdést kellett most Hobson Gáspárnak és Black Tamásnak eldönteniök.

A nap közeledett delelő-pontjához. A megfigyelők a napnak szegezték sextansaik távcsövé, a ferdén állított tükör úgy tüntette fel a napot, mintha a szemhatáron volna, s abban a pillanatban kell a delelő pontra érnie, mikor alsó karéja a tükörre esik vagyis más szóval akkor metszi annak a helynek a délkörét.

Mindenki némán és feszülten figyelt.

— Dél! — kiáltott fel Hobson Gáspár.

— Dél! — hangzék ugyan ebben a pillanatban Black Tamás hangja.

A távcsöveket leeresztették. A hadnagy és a tudós megmérték a limbus fokain a szög nagyságát, s nyomban megkezdették számításaikat.

Néhány másodperc múlva fölemelkedett Hobson Gáspár és embereihez így szólt:

— Bajtársaim, a mai naptól, július 6-dikától kezdve, a társulat felemeli még egyszer annyira, mint eddig volt a zsoldotokat.

— Éljen! Éljen! Éljen a Társulat! — kiáltottak fel Hobson hadnagy útítársai egy szívvvel, egy lélekkel.

A Bathurst-fok és a mellette elterülő föld tehát csakugyan a 70-dik szélességi fokon túl feküdt.

Másodpercznyi pontossággal feljegyezzük a földrajzi helyzetet, mert ennek később igen nagy lesz a fontossága. Az új erőd e szerint:

Greenwichtől $127^{\circ} 36' 12''$ keleti hosszúság és $70^{\circ} 44' 37''$ északi szélesség alatt feküdt.

Ugyanaz nap este láthatták a vakmerő utazók távol az emberlakta világtól, nyolczszáz mérföldnél távolabb a Reliance-erődtől, a mint a nap északon a szem határát érintette, a nélkül, hogy tányéra még csak a legkevésbé is alámerült volna.

Az éjjeli nap először árasztotta reájuk fényét.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Az Esperance-erőd.

Az ujonnan építendő erőd helyét végre biztosan megállapíthatták. A legtermészetesebb és arra a célra legalkalmasabb a Bathurst hegy-fok mögött a tó keleti partjáig elterülő síkság kinálkozott. Hobson Gáspár hadnagy nyomban elhatározta, hogy a főépület készítéséhez haladéktalanul hozzá fog. Mindenkinék töle telhetőleg munkához kellett látnia; a kutyavontatta szánokat is igen elmésen felhasználták az építkezésnél. Meglehetős tágasnak kellett annak az épületnek lennie, hogy ideiglenesen mind a tizenkilencz ember kényelmesen elférjen benne.

Majd később, a tél beállta előtt a legénység számára kisebb házikókat, a bundák elhelyezésére raktárakat kell építeniök. Arra nem is gondolhattak, hogy szeptember vége előtt mindennel elkészülhetnek. Ezentúl azonban a rossz időjárás, a hosszú éjszakák, s a téli fagy miatt építkezésről szó sem lehet.

A Craventy kapitány által kiválasztott tiz közkatona közül kettő: Marbre és Sabine vadászok voltak; a többi nyolcz a faragó fejszével ép oly ügyesen bánt, mint a puskával, mint telivér matrónzép mindenhez értettek, valóságos ezermesterek voltak. Ez alkalommal főleg kézműves ügyességüket kellett bebizonyítaniok, nem hadi rátermettségüket, mert erőd-építésről volt szó, olyan erődéről, melyet egyhamar ellenség megtámadni nem fog. Petersen, Belcher, Raë, Garry, Pond, Hoppe és Kellet ácsmesterek voltak, a skót származású Mac Nap pedig bevált ács-pallérnak, értett a házak és hajók építéséhez. Kézműves-szerszámok: fejszék, balták, fűrészek, különféle gyaluk, kalapácsok bőséggel voltak kéznél. Raë tulajdonképpen kitanult kovács lévén, hamarosan felállított műhelyében szögeket, keresztvasakat, srófokat készített, szóval mindent, mire az építkezésnél szükség volt. Kőműves nem akadt köztük, no de nem is volt rá szükség, mert erre felé a sarkvidék táján merő fa-épületek vannak. Fát eleget találtak a Bathurst-fok környéken, de sziklát, avagy kavicsot, de csak egy szálát sem, föld és homok volt itt, semmi egyéb. Annál több kagyló-héjat vetett ki a partok szélteben-hosszában a tenger, tengeri növények, zoophyták valának szanaszét, főleg tengeri tüskés állatok és tengericsillagok. Egyébként a part laza fővénytorlasz volt, melyet a benne tenyésző vegetábiának alighogy öszszetartottak.

Aznap délután Hobson Gáspár hadnagy és Mac Nap, a pallér kijelölték a hegylábában a főépület helyét.

Erről a pontról a tóra és tiz-tizenkét mérföldnyi távolságra a nyugati szárazföldet lehetett belátni. Jobbra tőle a fokozatosan emelkedő, meredek tengerpart nyult végig; balra pedig beláthatatlan síkság nyújtózott el, kopár mocsár-tenger, melyet tél idején a valódi tenger-től emberi szem meg nem különböztethetett.

Minekutána megállapították a helyet, Hobson Gáspár és Mac Nap kötéllel kipécézték a ház-alap kerületét. Hosszúkás négyszög-épületnek tervezték: hosszában hatvan, szélességében harmincz lábnyinak. A homlokzaton négy nyílása, három ablaka és egy ajtója lesz, melyek, majdan a belső udvarra fognak szólni, tehát a hegyfok irányában; négy ablak pedig a tóra nyílik. Az ajtót sem a középre, hanem az épület bal szárnyára tervezték, még pedig arra nézt való tekintetből, hogy a hideg ne hatolhasson közvetlenül be a másik szárnyon elhelyezendő lakó szobákba. Az előbbi szárny eszerint pitvar-féle lesz, melyet kettős ajtó zár el a külső hidegtől, aztán következik a konyha, hogy a főzés, sütés gőze ne juthasson a szobákba; aztán következett az elég tágasnak ígérkező ebédlő, hol majd közösen ebédelnek, vacsorálnak, a többi helyet apró kamrácskákra osztották fel. Ezt a tervet csinálta a két építő mester.

A legénységnek egyelőre meg kellett elégedniök az ebédlővel, hol széles tábori-ágyon alusznak majd egymással sorban. Az egyes lakókamrák: Barnett Paulínának, Magdának, a hadnagynak, Black Tamásnak és a három családos katonának voltak szánva. Igaz, hogy ezekben a dióhéj nagyságú szobákban jóformán ki sem nyújtózhatnak, de hát mindez ideiglenes volt, majd nagyobb kényelmükről is fognak gondoskodni. A legénységnek külön házakat építenek, a főépületben pedig csak a vendégutazók és Hobson Gáspár hadnagy fognak lakni.

Végül is a negyedik helyiségben csak három kamarát

építettek, s a többi közfalat kiszedték, mert a sok zúgocska nem volt előnyös tél idején. A zúgok és szögletek a jégnek gyűlő helyei, a vérkeringésnek levegőre van szüksége, a nedvesség hóköntösbe hull le, s a kis kamrákban emberi élet meg nem lehet, az egészség az ilyen összeszorult levegőnek könnyen komoly kárát vallhatja. A tengeri utazók is, ha jég között telelnek meg, a hajó közepén közös tanyát fognak, hol tiszték és legénység együtt van. No de Hobson Gáspár erre nem gondolhatott, hogy miért nem, talán fölösleges részletesebben magyaráznunk.

Ebből a tervbe vett vázlatból kitűnik, hogy az új erőd főépülete földszintes tágas szobákból álló ház lesz, melynek a tetejét jó kúposra vonják, hogy az eső meg ne gyűljön rajta; a hó hadd gyűljön meg rajta, legalább védi a szél ellen, s jobban elzárja a benne élesztett meleget. A hó rossz hővezető, nem vezeti be — no de nem is ereszti ki a meleget — ez pedig ugyancsak fontos dolog az északi sarkvidéken telelőkre nézve. A tetőn két kémény fog majd épülni, egyik a konyhából, másik a lakó szobákból vezeti ki a füstöt. Hiszen valami építési remek bizonyára nem lesz, de a mi fő, az ember ellakhatik benne. Ennél többet kívánhattak volna-e? Ha majd hóval borítja be a tél köröskörül a tájékat, s ez a lak is jég-pánczélba öltözik, hó-bundába fülig betakarózik, s kéményeiből a barna füst fel-fel kóvályog: bizony érdekes képet festhetne róla a piktor.

A főépület tervrajza készen volt tehát; fel kellett építeni. Ez a Mac Nap és társai dolga volt. Az ácsok szorgalmasan faragtak, kovácsoltak, no de ezalatt a vadászok sem ültek vesztég. Bizony akadt ott minden kéznek munkája.

Mac Nap mindenenek előtt épület-fákat keresett. A halmon sok egyenes fenyőszálat találtak, hasonlót a skót

fenyőkhöz. Közepes nagyságuk, de az építkezésre alkalmasak voltak. Magától értetődik, hogy az ilyen faházak oldalfala, tetőgerendázata és padlója mind csupa gerendából készülnek.

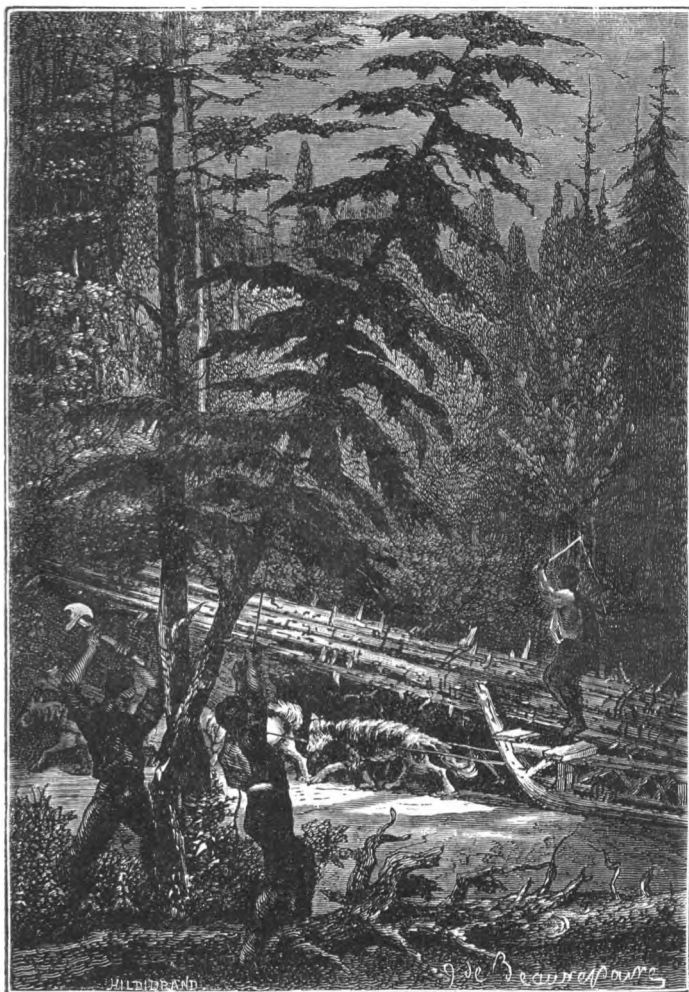
Az összeállításhoz nem kellett nagy művészet, s Mac Nap nem is sokat törte a fejét rajta. Nem törődve a szilárdsággal, hamarosan egyberóttá.

Lehetőleg egyenes szálfákat választott ki, azokat egy lábnyi magasságban a földtől levágatta. Mindeniket hús láb hosszúra kifaragták, végeiken a keresztfák beékelésére előkészítették. Aztán száz ilyen kifaragott gerendát rendre felraktak szánokra, s a kutyák odavontatták, a hol majd az új épület fog állani.

Az épület alapját kiegyengették, hogy szilárdabb legyen jól lesujkolták; itt-ott a gyérfüvet, bokrokat meggyújtották, s a hamu, mely lerakódott, a talajt sűrítette, s a tűz pedig jól kiszárította, s így a palló-gerendákat nyugodt lélekkel rakatta sorjában.

Azután az épület négy sarkán meg az oldalfalak végén a legvastagabb oszlopfaikat verték be a földbe, ezek fogják tartani a tetőt. Hogy hamar el ne rohadjanak, kissé megégették a külső részét; két oldalt kicsatornázták, hogy az oldal-gerendákat beleilleszthessék, természetesen jó előre gondoskodtak a nyílások, ablakok és az ajtó helyéről. A tetőgerendákat beleillesztették az oszlopgerendákba s így az egész épület alapjában szilárdan állott, s minthogy a tetőzet kissé előre ugrott a mestergerendák hosszúbbak lévén a ház szélességénél, olyan formája lett a háznak, mint a svájci nyárilakok szoktak lenni.

Úgy a belső valamint a külső oldal-gerendák egymásra nehezedtek, itt-ott ácsszögekkel voltak egymáshoz erősítve. A gerendák között természetesen nyílások maradtak, de azok betöméséről nemsokára gondoskodtak.

«A KUTYÁK ODA VONTATÁK.»

A hajósok csepűvel szokták az ilyen nyílásokat be-
dugdosni, Mac Nap mohát használt e célra, találtak
bőségesen a Bathurst-fok keleti menedékén. Ezt a mohát
a nyílások közé beszorították a csiptetővassal, aztán
fenyőszurokkal vastagon bekenték. Így aztán a tető és
fal egyaránt lég- és vízmentesen el volt zárva, nem kel-
lett a tél szelétől és fagyától sem félniök.

Az ablak és ajtó kerestzfáit erősen odaillesztették a
falakhoz; a kisded üvegtáblák szarunemű, sárgás, félig
átlátszó lemezek voltak, melyeket szárasztott halak lép-
jeiből készítettek; jobb nem lévén, be kellett evvel is
érniök.

Ha türhető az időjárás, úgyis nyitva kell tartaniök,
hogy a lakás szellőződjék; télen pedig vaskeretű ablak-
táblákkal kell úgyis elzárniök, fény amúgy sem hatol be
kivülről, az orkánokkal pedig a szaruhártya-lemez nem
daczolhatna.

A ház belsejének építésével is csakhamar elkészültek.
A külső ajtón kívül még egyet csináltak belül is, így
olyanforma köz támadt a két ajtó között, mint egy elő-
szoba, s a külső levegő nem hatolhatott közvetlenül a
lakószobákba. Egyébiránt a légszivattyút, melyet ma-
gukkal hoztak a Reliance-erődből a reservoirral együtt,
nyomban működésbe hozzák, hogy a füledt levegőt vele
felfrissítsék, ha a téli fagy naphosszat arra kárhoztatja
öket, hogy a szobában üljenek. Az egyik szivattyú arra
való volt, hogy a romlott levegőt kivezesse a szobából,
a másik arra való, hogy a reservoirba a külső friss leve-
gőt behajtsa, s kellő hevítés után az egyes szobákba
juttassa. Hobsen hadnagy igen gondosan állította fel
ezeket a készülékeket, mert szükség esetén sokat várt
tőlük.

A konyha legfontosabb berendezése egy hatalmas
öntött vasból készült takaréktűzhely volt, melyet részekre

szedve a Reliance-erődből hoztak. Raë, a kovács, könnyűszerrel összeállította. Nagyobb munkával járt a konyhában és ebédlőben levő kályha csöveinek elhelyezése meg a kémény. Pléhcsövekre gondolni sem lehetett, mert az éj-nap egyenlőség idején dühöngő viharok erejének ellent nem állhatnak; szilárdabb anyagból kelle azt készíteniök. Sok mindent megpróbált Hobson Gáspár, de sehogysem sikerült, pedig fából csinálni éppenséggel nem lehet. Hiszen, ha kő lett volna, az egész csak gyerektétel lett volna, csak hogy csodálatosképpen a Bathurst-hegyfok környékén hire-hamva sem volt kőnek. E helyett a tengerparton millió meg millió kagyló hevert.

— Nos hát — így szólott egy napon Hobson hadnagy Mac Naphoz, a kéményeket kagylóhéjból fogjuk csinálni.

— Kagylóhéjból? . . . — kérdé csodálkozva az ács-pallér.

— Abból, Mac Nap — mondá újra Hobson Gáspár; eltörjük, megégetjük és mészszé változtatjuk előbb a kagylóhéjat, annak utána táblákat formálunk belőle és egymásra rakjuk, mint a téglákat szokták a kőművesek.

— Isten neki, csináljuk tehát kagylóhéjból! — hejleslé az ács.

Hobson hadnagy ötlete pompás volt, nyomban hozzá fogtak, hogy megvalósítsák. A tengerparton tömérdek kagylóhéj hevert rakáson. Mac Nap néhány tonnányit szedetett össze, égető kemenczét rakott hevenyében, hogy a kagylómész között lappangó szénsavat hevítés által elpárolgattassa belőle. Így lett kémény-építésre alkalmas meszők.

A mész-égetés mintegy tizenkét óráig tartott. Túlzás volna azt mondani, hogy a kagylóhéjból égetett mész valami pompás, vízben könnyen oldódó, idegen

alkotórésztől ment, bámulatos tapasztó erejű és földdel vegyítve kitünő vakolatot adó anyag lett. Elég az is, hogy téglafarmákat gyúrhattak belőle, s ezekből felrakhatták a két kéményt, melyek elegendő szilárdaknak látszottak arra, hogy a legádázabb viharral is daczoljanak.

Barnett Paulina gratulált a hadnagynak és Mac Napnak, hogy néhány nap alatt a valóban nehéz munkát elvégezték.

— Ha ugyan nem füstölnek majd az önök kéményei — tevő hozzá hamiskásan.

— Pedig füstölni fognak, asszonyom — felelé bölcse nyugalommal Hobson hadnagy, legyen nyugodt, kell is füstölniök, mert mit ér a kémény, ha nem füstöl?

Egy hónap telt el, s a főépület teljesen készen állott. Augusztus 6-dikára tüzték ki az új ház felavatását. Mig Mac Nap és emberei éjjel-nappal dolgoztak, a többi legények Marbre, Sabine és Hobson hadnagy vezetése alatt a Bathurst-fok környékét járták be vadászkedvvel. Nagy örömmel tapasztalták, hogy bundás jószág meg szárnyas vad tömérdek van mindenfelé. Egyelőre nem rendeztek hajtóvadászatot, előbb a vadászterülettel akartak jól megismerkedni; mégis néhány iramszarvas-párt elevenen ejtettek rabul. Tenyésztetni akarták, hogy az új erődnek tejelő háziállatai legyenek. Karámot csináltak számukra néhány száz lépésnyi távolban a főépülettől, s Mac Napnak indiánus származású feleségére bízták őket, a ki értett az iramszarvasok gondozásához.

Barnett Paulina és Magda is ki akarták venni részüket a munkából, s e művelt, ügyes nő keze nyomát nemsokára megláthatták a ház belső berendezésén. Számos apróság árulta el, mire Hobson hadnagy és emberei ingyen sem gondolhattak volna. A konyha vezetését természetesen Joliffe káplár felesége vállalta magára.

Hobson Gáspár nemsokára megállapította, hogy ez a hely, hol tanyát fogtak, tulajdonképpen nem egyéb, mint félsziget, százötven négyszög mérföld lehet a területe. Legfeljebb négy mérföld szélességű lehetett a földnyelv, mely az amerikai szárazfölddel összekötötte, s a Washburn-öböl hátsó részétől keletnek, az átellenes rész megfelelő kiöblösödéséig nyult el. A hadnagy nevet is adott a félszigetnek. *Viktória félsziget*, ez lön a neve.

Hobson Gáspár arra is kíváncsi volt, hogy a tó és a szomszédos tenger miféle zsákmányt nyujthatnak.

Nem lehetett oka panaszra. A tó nem volt ugyan mély, de tömérdek hal nyüzsgött benne, u. m.: tengeri pisztráng, csuka és más édesvizi hal; a kis patakban is rengeteg sok lazacz, fehér hal tanyázott. A tengerben, főleg a part mentén kevesebb hal bukkant fel, de a parttól távolabb hatalmas fűrészhalak lövelték fel a vizet, bálnák is számosan mutatkoztak, melyek hihetőleg a Behring-tenger czethalászáinak szigonyai elől menekültek ide, s így számíthattak arra, hogy jöhet idő, mikor a tenger e szörnyetege közül is egyik-másik a parthoz közeledve ott reked zsákmányul. Egyébként nem juthatnának hozzá. A nyugati parton sok fóka-család fordult meg időnkint, de Hobson hadnagy megparancsolta embereinek, hogy egyelőre ne bántsanak egyet sem közülök. Később majd meglátják, hogy mitevők legyenek.

Augusztus 6-dikán a Bathurst-fok gyarmatosai beköltöztek új otthonukba. Előbb azonban közmegegyezéssel jó sorsot hirdető nevet adtak az erődnek.

Elnevezték «Esperance-erőd»-nek («Reménység»).

Hogy ezt a nevet a legújabb sarkvidéki térképen hiába keressük, annak megvan a maga oka; ugyanis az új térképírás nagy kárára az Esperance-erődre rémítő sors várt.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

Nehány kirándulás.

Az új házat nemsokára belül is egészen berendezték. Az ebédlő kemény fa-ágyain még csak a rajta végig heveredők hiányoztak. Mac Nap egy hatalmas fa-asztalt készített, mely bizonyára sohasem fog az ételek súlya alatt roskadozni, ha még olyan sokat hordanak is fel. Az asztal körül falóczák nyujtozódtak végig, lábaikkal beleékelve a padlógerendákba, s így a «butor» névre nem igen tarthattak számot, mert butor alatt ingó jószágot szoktunk érteni; néhány szék, s két hatalmas szekrény egészítette ki a felszerelést.

A háttérben levő szoba is lakható volt már. Vastag oldalfalak különítették hat kamarára, kettőt ezek közül az utolsó ablak világított meg. Az egyes kamarák vagy benyilók bútorzata volt: egy asztal és egy ágy. Barnett Paulina és Magda abba a kamarába helyezkedtek el, mely a tóra nézett, a másikat, mely az udvarra szolgált, Hobson Gáspár Black Tamásnak ajánlotta fel, a ki nyomban beleköltözött. Ő maga remélvén, hogy a legénység számára nemsokára külön házakat fognak építhetni, egyelőre megelégedett egy félig sötét benyilóval, mely az ebédlőbe nyílt, s összes világossága az oldalfalba vágott kerek ablaknyíláson át szűrődött be. A többi három kamarába a három család költözött: Joliffék, Mac Napék és Raëk. Embertelenség lett volna a család gyöngéd kötelékeit elszakítani.

Különben is a gyarmat lakói nemsokára egy leánynyal meg fognak szaporodni. Mac Nap, az ács-pallér, egy napon azt a kérdést intézte Barnett Paulinához, hogy

nem vállalná-e el majd a keresztanyaságot. A derék hölgy készségesen megígérte.

A szánokról is leszedtek mindent, az ágyneműt bevitték a szobákba, s minden fölösleges szerszámot, löpor-készletet a padlásra hordottak fel, hova lépcső vezetett a pitvarból. A téli ruhákat, csizmákat a szekrényekben helyezték el, hogy a nedvességtől megóvják.

Azután a hadnagy a fűtésről kezdett gondoskodni. Roppant sok fát hordatott össze a dombhátról, mert bölcsen tudta, hogy később majd hetekig nem tehetnek kifelé egy tapodtat sem. Arra is gondolt, hogy kellő mennyiségű fókát ejtsenek idején zsákmányul, hogy olaj dolgában majdan meg ne szoruljanak, mert a sarkvidéki tél ellenében minden lehető módon föl kell fegyverkezni. Az ő rendeletére és vezetése alatt a házban két condensatort készítettek, melylyel majdan a szobákban keletkező nedvességtől illetve jégtől megszabadulhatnak.

A fűtés módján, a mi csakugyan nagyfontosságú dolog volt, sokat törte a fejét Hobson hadnagy.

— Asszonyom — mondá egy alkalommal Barnett Paulinának — én az északi sarkvidék szülötte vagyok, magam is tapasztaltam, másoktól is hallottam, hogy minő nehéz dolog a tél ellen itt védekezni. Mindenről előre kell gondoskodnunk, ha az ember valamiről megfeledkezik, néha jelentéktelennek látszó dologról, iszonyúan megadhatja az árát.

— Elhiszem Hobson úr — felelé a hölgy, s látom előre, hogy a téli fagynak ön elkeseredett ellensége. De vajjon az élelmiszerek dolgát nem tartja ön hasonlóképpen nagyon fontosnak?

— Sőt nagyon fontosnak — asszonyom — s számítok arra, hogy ez a föld maga ellát minden szükséges holmival. Mihelyt a berendezkedéssel végeztünk, néhány nap mulva hajtóvadászkatokat fogunk rendezni; hogy az

éléskamránkat megtöltsük. A bundás vadakat egyelőre békében hagyjuk, különben is nincs még ideje, hogy czobolyok, hölgymenyétek, rókák s több efajta vadak ellen induljunk. A bundájuk még nem elég sűrű, ha most ejtenők törbe, legalább huszonöt százalékkal olcsóbban kelnének el a piacon. Hagyjuk meg őket; mindenekelőtt az éléskamra megtöltésére lesz gondom. Iram-, jávorszarvasokra és wapiti-kra kell puskát szerezünk. Hús ember és egy farka kutyát táplálni nem gyerekjáték.

Ebből kitűnik, hogy a hadnagy rendszerető ember volt. Módszeresen intézkedett minden ügyben, s hahogy emberei hozzá alkalmazkodnak, nehéz feladatát bizonyára emberül meg fogja oldani.

Az időjárás állandóan kedvező volt. Öt hétnél előbb a tél semmi esetre sem fog beállni. Mihelyt a házépítést az ácsok befejezték, Hobson hadnagy rögtön új munkához állította őket; nagy és tágas kutyaólat kellett összeróniok. Ez a «Dog-house» a hegyfok aljában, a menedékhez támasztva negyven láb hosszúságban épült jobbra a főépülettől, a legénység háza evvel szemben, a főépülettől balra fog állani, a löporraktár pedig a czölöpkerítésen belül a legénységi laktanya szomszédságában.

Hobson Gáspárnak az volt a szándéka, s ebben talán kissé túl is lőtt a czélon nagy óvatosságában, hogy a kerítést még a tél beállta előtt készítsék el. Hegyes czölövekből, még pedig hatalmasokból kell majd ezt a védczölöpkerítést készíteni, hogy kellő védelmére szolgáljon az erődnek a vadállatok, esetleg emberek támadásai ellen, ha esetleg indiánusok találnak erre vetődni. A hadnagy nem tudta elfeledni azokat a nyomokat, melyeket útközben láttak alig kétszáz mérföld távolságra az Esperance-erődtől. Ismerte jól ezeket a nomád vadászokat, s okos dolognak tartotta minden lehető

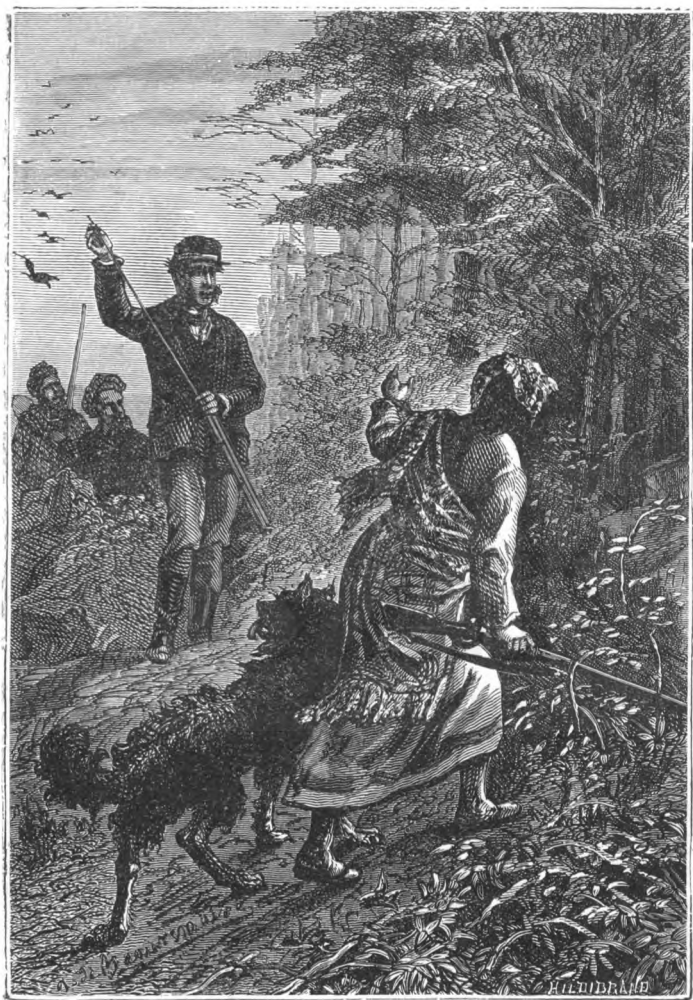
intézkedést megtenni, hogy a veszélyt elháríthassa. Mac Nap munkához látott, s nem mulasztotta el a kerítésnek a tóra néző két szögletén két őrtornyot róni össze, hogy az őrsége kirendeltek védve legyenek.

Ha utána látnak szorgalmasan a munkának — már pedig az ácsok ellen csakugyan nem lehetett Mac Napnak panasza — tél beállta előtt elkészülhetnek a kerítéssel is.

Ez alatt az idő alatt Hobson Gáspár többször rendezett hajtó-vadászatot. Egyelőre nem bántotta még a fókákat, s csak a nagyobb fajta kérődzők ellen fordult, mert a fóka húására nagy szükségük lesz majd télen.

Sabine és Marbre, hol magukra, hol a hadnagygyal és Long őrmesterrel augusztus 8-dika óta napról-napra bejárták több mérföldnyi távolságra a hegyfok környékét. Néha velök tartott Barnett Paulina is, pompásan kezelte a puskát, s nem vallott szégyent ügyesség dolgában a férfivadászok előtt.

Az augusztus havában rendezett vadászatok pompásan beütöttek s a padláson felhalmozott élelmiszerek napról-napra gyarapodtak. Az is bizonyos, hogy Marbre és Sabine minden vadászfertélyt ismertek, melylyel a sarkvidék vadjait, főleg pedig a félénk iramszarvasokat törbe ejthették. Minő óvatossággal leskődtek utánok, hogy ne szél ellenében, hanem szél irányában kerüljék hátba, mert az iramszarvasoknak roppant finom a szaglása, ellenében idején szimatolták volna a vadászok közeledését. Néha a törpe nyárfa-bokrok közé bujva előbb elejtett dām vadak agancsait mozgatták ide-oda, s evvel csalták közelebb a félénk állatokat, hogy aztán lőtávolságból elejtsék. Néha a galamb nagyságú nappali bagoly is elárulta Marbre és Sabine előtt a jávorszarvasok rejtekhelyét. Olyatén hangon rikoltott, mint a kis gyermekek szoktak, — s így méltán nevezik «áruló»-bagolynak.

«NÉHA VELÖK TARTOTT BARNET PAULINA IS.»

Mintegy ötven iramszarvast ejtettek zsákmányul. Husokat hosszú szeletekben sózták be, s tették el télire, bőrüket megszáritották, majdan csizmák készülnek belőle.

No de nem csak «caribou»-k húsából telt ki az élelem; sarkvidéki nyúl is tömérdek akadt, jócskán megdézsmáltak vadászaink a számukat. Nem voltak olyan gyors futók, mint európai rokonaik, s így könnyű szerrel puffogatták le őket. Hosszú testű és fülű állatok voltak, szemök barna, s szőrük a hattyúpehely tollához hasonló sima. Husok pompás ízű, a zsákmányul ejtett nyulak száma roppant nagy volt. Nem is számítva azokat, melyeket Joliffené szakértő kézzel hevenyében megsütött, száz meg száz nyúl húsát füstölték meg és rakták el az éléskamrában.

Gondoskodván a télire valóról, természetes, hogy a napi szükségletek fedezéséről sem feledkeztek meg; no mert sem Mac Nap és ács-társai, sem a vadászok nem idegenkedtek a vad pecsenyétől. Joliffené műtermében, — értsd a konyhát — az ehető vadak szakácsi műértelemmel a legváltozatosabb formákban kerültek asztalra. A káplár móltán dicsekedhetett a feleségével, mert bizony önmagát multa felül, hizott is Joliffenak a mája, mikor özönével zúdították felesége fejére a változtatott dicséreteket.

A szárnyasok sem hiányoztak asztalukról változatoság okából. Mindenek előtt a tó partján csapatostúl tanyázó vad-kacsák, no meg a gyepes helyeken társaságban éldegélő egyéb fajta madarak. Olyan fajták, mint a fajdok, persze nevök is volt bőséggel, mert ime, midőn Barnett Paulina először látott egyet, s megkérdezte Sabinetól, hogy micsoda madár az: Sabine ilyenénképpen felelt:

— Asszonyom, az indiánusok «füzes-tetrad»-oknak hívják, mi európaiak pedig egyszerűen «süket-fajd»-nak.

ÓRÁK HOSSZÁIG ELÜLDÖGÉLTEK ŐK KETTEN.

És valóban azok is voltak, csupán fehér volt a tolluk, farkuk csücske pedig fekete szegélyű. Húsok nagyszerű volt, főleg ha lángon, izzó parázs felett hirtelen sütötték meg.

Volt azonkívül hal is bőven. A tenger és a folyó kifogyhatatlan vala. A halászat mesterségében Long őrmestert, ezt a csendes vérű, derék katonát illeti meg a babér. Senki olyan bámulatos ügyességgel és példátlan türelemmel nem tudta a horgot kivetni, a víz tükrén a fonalat végig úsztatni, mint ő legfeljebb Magda, Barnett Paulina hűséges barátnéja. Órák hosszáig elüldögéltek ők ketten, Walton Izsák * e jeles tanítványai, s nézték a horogszálat, s szerencsére mindig mozgott az, s a tó meg a folyó pompás lazacokkal örvendeztette meg őket.

A vadászatok alkalmával gyakrabban találkoztak veszedelmesebb fajta állatokkal is. Méltán aggódott Hobson Gáspár a miatt, hogy a félszigeten sok a medve. Csaknem naponta hirül adták neki, hogy itt is, ott is mutatkozott egy-egy gonosz medve, sőt gyakran kellett rájuk lödözniök is. Részint barna maczkók, részint szőrnyű nagyságú jegesmedvék tűntek elő: ha majd beáll a tél, bizonyára egész csorda jön a nyomukba. Annyi bizonyos, hogy a sarkvidéken telelő utazók meg czethalászkok írásaiban gyakran olvassuk, hogy néha napokig ezekkel a makacs vadállatokkal kellett viaskodniok.

Marbre és Sabine egész farka farkast is láttak, de mihelyt feléjük közeledtek, nyomtalanul elillantak. Mikor «Wapiti»-kre állt a hajsza, ugatásszerű ordításaikat gyakran hallották. Nagy, barna, három láb magas farkasok voltak, farkuk hosszú, szőrük pedig tél közeledtével

* Egy horgászati kézi könyvnek a szerzője, melyet Angolországban nagyra tartanak.

fakulni kezdő volt. Ezen a puszta tájékon zsákmányuk bőven akadt, s ezért módfelett elszaporodtak.

A földben jókora lyukakat kapartak, s azokban húzták meg magukat, mint a rókák szokták. Mig volt mit enniök, a velök született gyávaság futásra készítette, mihelyt meglátták a vadászt. Bezzeg télen az éhség felbujtogatja, s mert nagyon sokan vannak, könnyen veszedelmesekké is válhatnak; földalatti oduik lévén, a telet is bizonyára itt töltik.

Egy napon a vadászok: Marbre és Sabine egy irtózatost, undok állattal tértek haza az Esperance-erődbe. Sem Barnett Paulina, sem Black Tamás nem ismerték. Ez a szörnyállat az amerikai borzhoz volt hasonló, undok ragadozó vad, alacsony testű, kurta lábú, melyen irtózatosszerű hosszú karmok éktelenkedtek, hatalmas alsó-állkapcsa, szemei vadul-forgók és orvul leskelődők, háta alá-görbült, mint a macskafajtáké szokott lenni.

— Micsoda szörnyállat ez? — kérde Barnett Paulina.

— Asszonyom — felelé a cikornyás beszédet kedvelő Sabine, a skót azt mondaná, hogy «quickhatch», az indiánus «ockelcoo-haw-gew»; a canadai «carcajou»

— És önök? — vágott a szavába Barnett Paulina.

— Mi azt, hogy «borz» — felelé önmagával tökéletesen megelégedve Sabine, abban a szent meggyőződésben, hogy tartalmasan és művelt emberhez méltóan magyarázta meg a dolgot.

Csakugyan borznak hívják ezt a sajátságos állatot. Éjjelenként veti magát zsákmánya után, egyébként odvas fákban, sziklahasadékokban tanyáz a hódnak, pézsmamacskának s más apró fajta rágó állatoknak a réme, a rókák sőt még a farkasok is megijednek tőle, gyakran elveszi tőlük a zsákmányt, vakmerően rájuk les, rajtok üt. Különben is nagyon ravasz, erős izomzatú állat, finom

a szaglása, s a leghidegebb égálg alatt is élél. Bundája fekete, rövid szőrű — jó ára van a piacon.

E kirándulások alkalmával a növényvilágot is behatóan megfigyelték. Annyi bizonyos, hogy kevesebb fajta van, mint állat, mert a növény nem daczolhat úgy a hideggel, vándorolni melegebb égálg alá pedig nem tud. A halmokon számos fenyőfa nőtt, főleg a tó keleti partján, azonkívül Hobson Gáspár néhány tacamahac-át is vagyis «balzsam-jegenyé»-t pillantott meg; nagyon magas fák voltak ezek, leveleik elsőhajtáskor sárgás színűek, később zöldet játszottak. Csakhogy az effajta fák nagyon ritkák voltak itt, valamint kivesző félben valának a veres-fenyők is, a tetejökre lövellő napsugarak alighogy éltették. Szívósabbak voltak a fekete-fenyők, főleg azokon a lejtőkön, hol az északi szél nem igen érhetette azokat. Nagyon örültek, hogy ilyen fa is akadt, mert rügyeiből az Észak-Amerikában «pine-alé»-nak, «pine-porter»-nek nevezett sört, e kedvelt italt készítették. Nagyon sok fenyő-rügyet halmoztak fel az Esperance-erőd éléskamrájában.

Továbbá voltak törpe nyirfa-bokrok, alig magasabbak két lábnál, továbbá törpe bodza-bokrok, melyek fűtésre különösen alkalmasak.

Olyan növények, melyek táplálékul szolgálhattak, vajmi gyéren voltak találhatók ezen az istenverte vidéken. Joliffené, aki a botanikának főleg e praktikus példányai iránt érdeklődött, mindössze két fajtát talált.

Az egyik holmi gumós növény volt, csakhogy nehezen találtak reá, mert levelei korán lehullottak; hagy-mája mintegy tojás nagyságú volt, főzeléknek eléggé megfelelt.

A másiknak neve Észak-Amerikában Labrador-thea, bőségesen termett a tóparti bozótok és fűzfa-bokrok között. Forró vízbe vetve, leszűrve, pálinkával fűszerezve

pompás volt, s a magukkal hozott chinai theát megtakaríthatták.

Hogy azonban teljes hijával ne legyenek a növényi tápláléknak, Hobson Gáspár sok növénymagot hozott, hogy majdan a kellő időszakban elvethesse, főleg sós-kát és tárkonyt, melyeknek anticorbutikus tulajdonságait ez alatt az égalj alatt kellő mértékben megtudta becsülni. Ha olyan helyet találnak, melyet a metsző hideg szelek nem járnak, remélhetik, hogy jövő nyáron kicsiráznak.

Egyébiránt gyógyszer dolgában szükségét nem szenvedtek, főleg scorbutikus baj ellen. A társulat néhány láda citromot bocsátott rendelkezésükre, hogy abból szükség esetén limonádét csináljanak, e nélkül sarkvidéki expedíció el sem képzelhető. Ámde mindennemű, készletben levő tárgyaikkal föltétlenül takarékoskodniok kellett, mert ha a tél esetleg hosszú ideig tart, ők el levén zárva a többi délre eső erődöktől: ugyan mi tevők lesznek.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Tizenöt mérföldre a Bathurst-foktól.

Beállott a szeptember. Legfeljebb három hétig lehetett még arra számítani, hogy a szabad ég alatt dolgozhatnak. Sietnök kellett tehát. Az új épületekkel szerencsére hamarosan elkészültek. Mac Nap mester és ácsai valósággal csodát műveltek. A «dog-house» már csaknem egészen készen volt, a védczölöp a kijelölt irányban körülfutotta az erődöt. Javában dolgoztak a belső udvarba nyíló kapun. A tizenötláb hosszú, meghegyezett végű czölöpök félhold alakjában vették körül az épület homlokzatát. Hogy az erődítési munkálatokat betetézék, még a Bathurst-fok ormát, mely mintegy főbástyá-

juk vala, meg kellett erősíteniök. Ebből kitetszik, hogy Hobson hadnagy sikeresen akart belekontárkodni Vauuban és Cormontaigne mesterségébe is; no de mig arra kerülne a sor, egyelőre a védczölöp is megteszi a szolgálatot, holmi maczkó- vagy ember-támadás ellen.

Szeptember 4-dikére tüzte ki Hobson hadnagy a fókák ellen való vadászatot, mert ideje volt, hogy tél beállta előtt gondoskodjanak elegendő fűtő és világító-anyagról.

A fókák tanyája mintegy tizenöt mérföldnyire esett az erődtől. Hobson Gáspár felszólította Barnett Paulinát, hogy tartson ő is velök; a hölgy szívesen vállalkozott. Nem annyira a vadászat maga vonzotta, mint inkább a vidék látása, főleg a Bathurst-hegyfok környékének az a része, mely a meredek tengerpart mentén volt.

Kiséretül Long őrmestert, Petersen, Hope és Kellet közlegényeket jelölte ki Hobson hadnagy.

Réggel 8 órakor indultak el. Két szán ment utánok, mindenikbe hat kutya volt fogva, hogy majd az elejtett fókákat szállítsák haza. Minthogy egyelőre üresek voltak a szánok, vadászaink elhelyezkedtek bennök. Az idő pompás volt, a lomhán alászálló ködön mindazonáltal csak gyöngén szűrődtek át a nap sugarai, sárgás korongja csakhoggy éppen áttetszett rajta.

A Bathurst-foktól nyugaton terülő föld lapály volt, a sarktenger felszínénél alig volt néhány lábbal magasabb. Ez a sajátságos jelenség főleg a következő okokból keltette fel Hobson hadnagy figyelmét.

A sarktengerekben — a mint általános a hit — naponta igen nagy a dagály. Több utazó: így Parry, Franklin, a két Ross, Mac Clure és Mac Clintock azt tapasztalták, hogy holdtólte alkalmával a sarktengernek 20—25 lábbal magasabb a tükre, mint egyébkor. Ha ez igaz — s ugyan miért kételkednénk igazságában? — méltán felvethette Hobson hadnagy a kérdést, hogy a

hold vonzó ereje következtében áradó tenger miért nem önti el ezt a rónát, mely alig pár lábbal magasabb, mint a tenger tükre? Hiszen sem gát, sem halom nem védi a tenger felől. Mi lehet annak az oka, hogy medrében marad a tenger, s nem nyúlik ki a Bathurst-fokig elnyelvén a szomszédos tavat? Nyilván való, hogy most nem önt ki, s hogy eddig ki nem öntött még.

Hobson Gáspár nem állhatta meg, hogy erre vonatkozólag megjegyzést ne tegyen, mire Barnett Paulina azt felelte, hogy a sarktengeren az ár meg apály váltakozását észre venni nem lehet, bár erről az utazók pro és contra sokat irnak.

— Ellenkezőleg, asszonyom — felelé Hobson hadnagy — az utazók mindnyájan megegyeznek abban, hogy a sarktengereken az ár és apály nagyon is határozottan fellépnek, már pedig azt nem tehetjük fel, hogy az utazók tudósításai hamisak.

— Nos hát, hadnagy úr, akkor magyarázza meg nekem, hogy ezt a síkságot, mely alig tíz lábbal magasabb a tenger színénél, miért nem önti el a tenger árja?

— Az az . . . hiszen éppen a miatt vagyok zavarban, hogy okát nem tudom adni a jelenségnek. Ide s tova egy hónapja, hogy ide érkeztünk, s azóta figyelem. s arról győződtem meg, hogy alig egy lábnyival emelkedik a tenger felszine; holott szeptember 22-dikén az áradásnak, lévén akkor éj-napegyenlőség, el kellene érni a maximumát, pedig akkor legfeljebb másfél lábnyi ha lesz a tenger vízének emelkedése.

— Hát a magyarázat, hadnagy úr, hol maradt a magyarázat? — sürgeté Barnett Paulina. Mindennek van valami oka.

— Nos hát, asszonyom, a magyarázatot e két föltevés valamelyikében kell keresnünk: vagy nem pontosan figyelték meg az utazók, habár egy Parryről, Franklin-

ról, a két Rosstról ilyesmit föltételezni legalább is kockázatos; vagy pedig az ár és apály beállításának ideje ezen a helyen egybe esik, mint például egyik-másik zárt tengeren, mint például a Földközín, hol tudvalevőleg az ár és apály egymást olyatén módon egyenlítik ki, hogy észre sem vehetjük.

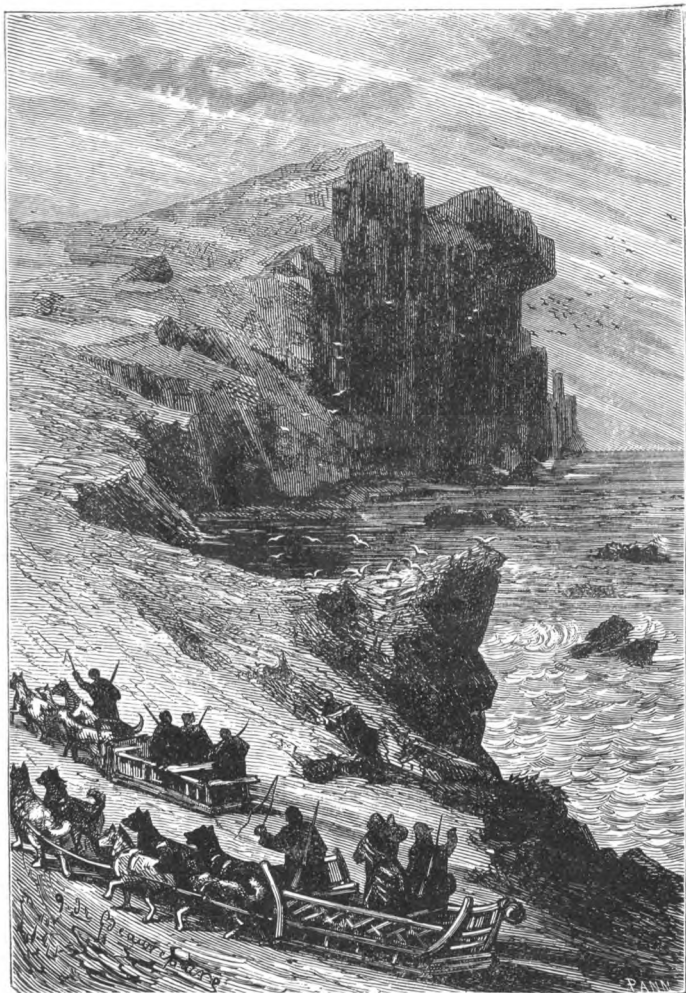
— Akkor hát maradjunk a második feltevés mellett, Hobson úr — mondá Barnett Paulina.

— Elvégre is be kell avval érnünk — jegyzé meg a hadnagy fejével bólintva, pedig engem ki nem elégít ez a magyarázat; isten tudja valami sajátságos jelenségnek tartom, a nélkül, hogy meg tudnám fejteni.

Kilencz órakor ahhoz az öbölhez érkeztek, hol a fókák szoktak tanyázni. Ott hagyták a tengerparton a két szánt, mert a fókákat észrevétlenül kellett meglepniök.

Mennyire különbözött ez a tájék attól, mely közvetlenül a Bathurst-fok mellett terült el!

Ott, a hol vadászaink megállapodtak, a tengerpart szaggatott, sok helyütt üreges volt, itt-ott, mintha a tenger beléharapott volna. Meredek emelkedések mutatkoztak néhol nyilvánvaló bizonyosságaiul annak, hogy földrengések, tűzhányók munkái voltak valamennyien. A Bathurst-fok mellékén könek hire-hamva sem volt, már ez magában véve is, valamint az árnak és apálynak hiánya méltán feltűnő jelenség számba ment, itt pedig a tengerpartján hatalmas szikladarabok állottak ki a földből, melyek mintegy oda besülyedteknek látszottak. Még kézzel foghatóbb bizonyosságai voltak e földrész vulkánikus eredetének, a fekete szemű, finom főveny és a rajta szanaszét elszórt földpátok. Számtalan labradorit csillogott e földpátokon: élénk kék, vörös és zöld színben játszó kavics-gyémántok; továbbá tajtkövek és obsidiánok. A háttérben pedig csaknem kétszáz lábnyira felmeredő tengerpart.

«KILENCZ ÓRAKOR AHHOZ AZ ÖBÖLHÖZ ÉRKEZTEK.

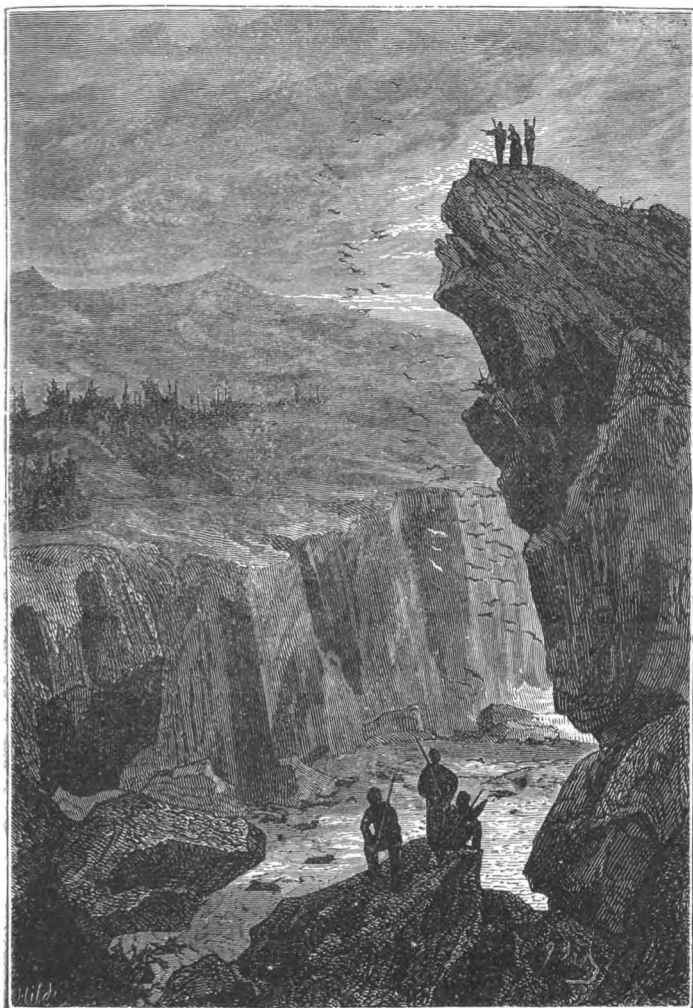
Hobson Gáspár elhatározta, hogy fölmászik e meredek partra, hogy a földterületnek keletre eső részét szemügyre vehesse. Elegendő ideje volt, mert a fókavadászat még nem kezdődött. Mindössze két fókát láttak a tengerparton nyujtozódni, meg kellett tehát várniok, míg a többiek is kijönnek a vízből szokásuk szerint süt-kérezni, s aztán ott a parton elnyomja őket az álom. Hobson hadnagy különben azt is látta, hogy valójában nem is fókák voltak azok, hanem a tengeri lovaknak, vagy tengeri borjaknak nevezett állatok, melyeket a természetrajz a rozmárok osztályába soroz, könnyen rájuk lehet ismerni a felső állkapczájokból lefelé nyúló hatalmas agyaraikról.

A vadászok megkerülték az öblöt, melynek hamarosan nevet is adtak, «rozmár-öböl»-nek hívták, s felkapaszkodtak a meredek partra. Petersen, Hope és Kellet egy alacsonyabb szirtfokon maradtak; Barnett Paulina, Hobson hadnagy és az őrmester felmásztak a 150—200 láb magas csúcsra. Ügyelniök kellett arra, hogy a három közlegényt ne tévesszék el szemük elől, mert abban állapodtak meg, hogy mihelyt elegendő rozmárt látnak a parton, jelt adnak nekik.

Negyed óra múlva a csúcsra értek fel. Innen köröskörül beláthatták a környéket.

Alattuk a véghetetlen tenger nyúlt el egybefolyva északon a szemhatárral. Sehol kiemelkedő jéghegy, sehol egy talpalatnyi szárazföld. Ez a tenger valószínűleg tovább is nyílt, s el a Behring-szorosig hajózható; e szerint nyáron a társulat hajói bizvást közlekedhetnek rajta.

Nyugat felől Hobson Gáspár egy eddig ismeretlen tájékot pillantott meg, melynek létezéséről a tengerparton talált vulkánikus maradványok bizvást tanúskodhattak.

«INNEN KÖRÖSKÖRÜL BELÁTHATTÁK A KÖRNYÉKET.»

Mintegy tiz mérföldnyi távolságban kúpalakú tűzhányó hegyeket látott, melyeket a Bathurst-foktól a meredek tengerpart miatt nem láthattak meg. Minden irányban olyaténkép meredeztek fel az égre, mintha valaki reszkető kézzel vontatna meg körvonalaikat. Behatóan nézve e vulkánokat, kis vártatva figyelmessé tette rájuk Hobson hadnagy Barnett Paulinát és az őrmestert, hanem szólani nem szólott semmit. Az ellenkező irányban kezdett kémlelni.

Kelet felé a partszegélyzet húzódott tova egészen a Bathurst-fokig, nem tűnt fel rajta sem szabálytalanság, sem jelentősebb földemelkedés. Ha távesővük jobb lett volna bizonyosan meglátják vala az Esperance erődöt, s a Joliffené konyhájának kéményéből felszállingózó füstoszlopot.

Hátuk mögött a láthatáron két sajátos kép jellegződött ki: keleten és délen az óriási róna, mely a Bathurst-fokot köröskörül mintegy keretbe foglalta; másfelül pedig a meredek tengerpart a «rozmár-öböl»-től a vulkán-csoportokig szörnyen szaggatott, hegyes-halmos: ez bizonyára vulkánikus kitörésnek volt a következménye.

A hadnagy hosszasan nézegette ez ellentétes képeket, s nem tehetett róla, de ez utóbbit nagyon «idegenszerű»-nek találta.

— Hobson úr — kérdé Long őrmester — csakugyan azt hiszi, hogy azok a kúpalakú hegyek tűzhányók?

— A már bizonyos, őrmester — felelé Hobson Gáspár. Ezek a tűzhányók ontották a tengerpartra a tajtköveket, obsidiánokat, labradoridákat, s ha három mérfölddel közelebb mennénk hozzájuk, mindenesetre lávára és hamura bukkannánk.

— E szerint föltételezi azokról a vulkánokról, hadnagy úr, hogy még nem égtek ki egészen? — kérdé újólag az őrmester.

«VADÁSZAINK ÉSZREVÉTTENÜL ROHANTÁK MEG.»

— Arról határozottan nem szólhatok.

— E pillanatban nem ontnak füstöt az ormok.

— Evvel, Long őrmester, még nem mond semmit; hát önnek a pipa folyton az agyarán van?

— Nincs, Hobson úr.

— No látja, szakasztott ilyenek a vulkánok is, nem füstölnek mindig!

— Eddig érteném a dolgot, hadnagy úr; csak az nem megy a fejembe, hogy a sarkvidéken is lehetnek tűzhányó hegyek.

— Hiszen valami sok itt sincs, a mint látjuk — jegyzé meg Barnett Paulina.

— Nem, asszonyom — bizonygatá Hobson hadnagy, és mégis neháynak a létezéséről biztosat tudunk: a Johann-Mayen, az Alenta szigetekén, Kamcsatkában, Orosz-Amerikában és Izlandon; a déli félgömbön pedig a Tüzföldön. Ezek a vulkánok, mintegy kéményei annak a hatalmas műhelynek, mely a föld belsejében van, s hol a földgömb vegyi folyamatai végbe mennek; én azt hiszem a Mindenek alkotója ezeket a levezető csatornákat ott helyezte el, a hol rájuk szükség volt.

— Igaz, Hobson úr — felelé az őrmester, de hát a sarkon, e dermesztő hideg éghajlat alatt! . . .

— Mindegy az, őrmester, akár a sarkon, akár az egyenlítőnél. Sőt én amondó volnék, hogy a sarkon még sokkal szükségesebb a biztonsági szellentyű, mint a földnek bármely más pontján . . .

— Ugyan miért? — kérdé szörnyen elbámulva e feleleten az őrmester.

Hobson hadnagy azonban nem magyarázhatta meg, mert ebben a pillanatban vette észre, hogy Kellet-jelt ad alulról.

— Asszonyom — mondá Hobson Gáspár a hölgyhöz fordulva — nem akarna velünk jönni?

— Nem, uram, a rozmárok lemészárlása nem igen érdekelt; inkább itt várom meg.

— Helyes, tehát egy óra múlva találkozunk, s haza felé vesszük útunkat.

Barnett Paulina ott maradt, s a táj szemléletébe merült, melynek sajátossága fölöttébb érdekelte őt.

Negyed órával utóbb a hadnagy és Long őrmester lenn voltak társaiknál.

A tengerparton ez alatt összegyülekeztek a rozmárok, lehettek mintegy százan. Csoportokba verődve déli álmukat aludták a fövényes parton, egyik-másik nehézkesen kúszott ide s tova. Nehány roppant nagyságú, (lehettek három méter hosszúak) örködött.

Nagy vigyázattal kellett közeledniök, mert a rozmárok minden gyanus zajra felriadnak, s ha aztán a tengerbe jutottak, akár bottal is üthetik a nyomukat, ellenben a szárazföldön nehézkesek, s olyan formán csúszkálnak előre, mint a hernyók; ha tehát a tengertől elzárhatják az útjokat, könnyen zsákmányul ejthetik.

A három nagyobb fajta rozmár gyanut fogva kezdett fülelni, de vadászaink oly észrevétlenül rohanták meg a delelő csordát, hogy őt sehogysem menekülhetett el, leterítették a golyók.

Pompás példányok voltak, ha agyaraiknak nem is, de zsirjuknak fölöttébb örvendett Hobson hadnagy, télire lesz égető olajuk elég. Sietősen a szánokra cipelték; volt mit húzniok a szegény kutyáknak.

Eltelt egy óra. Barnett Paulina is lejött a hegyről, s a vadászokkal együtt haza felé indult a part mentében.

Egyenesen az erődnek vették útjokat, óvakodtak a kerülő utaktól, mert nem hiába tartja azt a közmondás, hogy legjobb az egyenes út.

Valami gyorsan nem haladhattak, mert a kutyák nehezen vontatták a nehéz szánokat.

Long őrmester nem is mulasztotta el megjegyezni:

— Ezek az otromba rozmárok választhattak volna az erődhez közelebb eső tanyát is.

— Igen, ha találtak volna, de nincsen ám! — veté közébe Hobson hadnagy. A rozmárok az olyan partot szeretik, mely szeliden lankás, hogy kimászhassanak. A Bathurst-fok partja szörnyen meredek, olyan mintha valaki függőlegesen lemetszette volna. Ez is különben egyik sajátsága ennek a földnek; hogy ennek mi az oka, egyelőre nem tudom; csak sejtem, hogy valami vulkánikus erő működött itt, talán e föld egy részét elszakította, a mely elmerült a sarktengerbe.

TIZENHATODIK FEJEZET.

Két lövés.

Szeptember havának első fele elmúlt.

Ha az Esperance-erőd a sarkon feküdt volna, akkor szeptember 21-dikén már a sarkvidéki éj borult volna reá, no de a 70-diki szélességi fok alatt még körülbelül egy hónapig fel-feltünik a nap a szemhatáron még. Az éjjelek azonban hűvösebbek lettek, itt-ott vékony jégkéreg is képződtek. Zimankós szelek keltek szárnyra, a nap ereje fogyton-fogyott: szóval erősen közeledett a tél.

No de az erőd lakóinak nem volt okuk félni tőle. Élés-kamrájukban vadhús bőségesen vala felhalmozva, idő közben még húsz rozmárt ejtettek el, Mac Nap pompás istállót tákolt össze a megszelidített iramszarvasoknak, s tágas fás-kamrájuk is színültig tele volt tüzelő-fával.

Hadd jöjjön a tél: a sötétség, a hó, a jég, a dermesztő hideg, fittyet hánytak neki.

Ezen közben a vadak téli bundája is alkalmassá lett

arra, hogy vadászszanak rájuk. Hobson hadnagy rendszeres hajtóvadászatok tartásáról gondoskodott.

Indiánus vetélytársaktól nem kellett tartaniok, azok inkább dél felé tanyáznak. Így hát Hobson hadnagy, Sabine, Marbre s még ketten-hárman megkezdették a hajszát.

Mindenek előtt a patak egyik mellékágában hód-telepre bukkantak, legelőször ez ellen vetették ki a hálót.

Vadászainkat ide Barnett Paulina is elkövette. Menyire csodálkozott, midőn Hobson hadnagy megmutatta neki a hód-városkát, mely félig a vízbe volt építve, s minden házikóban egy pár hód tanyázott. Lehetett legalább száz hód a város lakója. Már javában dolgoztak a téli-házikók építésén.

— Látja, asszonyom, ezt a töltést a víz folyásával szemközt? — kérde Hobson hadnagy. Nos hát azt a hódok készítették, még pedig azért, hogy a víz itt, hol kúp alakú házaik vannak, mindig egyenlő magasságban álljon. Csodálatos házikók ezek. Emeletesek, az alsóban tartják télire összehordott élelmi szereiket, a felsőben, mely a vízből kiáll, tartózkodnak állandóan.

— De hódot nem látok egyet sem! — jegyzé meg Barnett Paulina.

— Természetesen, mert most alusznak a hálókamrájukban. Éjjel szoktak dolgozni. Ott lepjük meg őket.

A vadászat gazdag zsákmánnyal járt. Egy óra alatt száz hód került hálóba. Nehánynak közülök egészen fekete volt a bundája, a minek roppant ára van a piacon. A többiek bundája is hosszú, selyem szőrű, gazdag volt. Elhelyezték mindannyit a raktárban s lajstromba iktatták.

Szeptember második felében, sőt október közepéig is állandóan vadásztak, s napról-napra szaporodott a zsákmány.

Borzot keveset fogtak. Egyéb fajta bundás állatka annál több került horogra; főleg bizam-patkány, melynek roppant hosszúra megnő a farka, a bundája pedig elég becses.

Sok bajuk volt a vakmerő, szemes hiúzokkal. Puskával kellett rájuk menni. No de Marbre és Sabine értették a mesterségüket, mintegy hatvan darabot lőttek le.

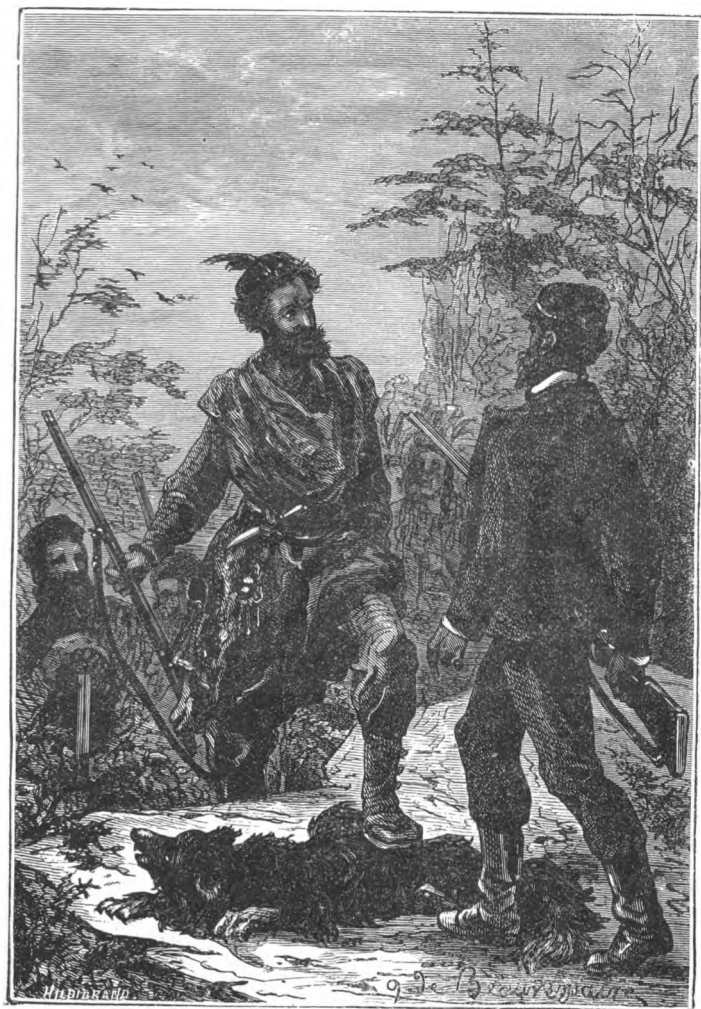
Hölgyeményét alig akadt egy-kettő, továbbá a görényeknek meg a nyesteknek sem fejlődött még ki teljesen a téli bundájuk, egyelőre tehát békében hagyták őket Hobson hadnagy parancsára. Annál buzgóban hajszolták fel a czoboly-nyesteket, melyeknek tudvalevőleg igen drága a bundájuk.

Szeptemberben nem igen számíthatnak sok zsákmányra a drágább bundájú állatok között, no de eljön majd annak is az ideje. A török és hálók megfognak majd naponta telni, csak türelem.

Nem szabad megfélekednünk az értékesebb vadak közül a kék és az ezüst-rókákról, mert ezeknek bundája tudvalevőleg úgy az orosz, mint az angol piacon a legeslegdrágábbak.

Kiváltképp becses a kék rókának vagyis az «isatis»-nek a bundája. Szőre világért sem kék, mint a neve után várhatnók, hanem sötétbe játszó szőke, hosszú, selyemlágú és nem hull ki könnyen, csodálatosan szép. A kék-róka bundájából készült prém hatszorta drágább, mint bármely más állaté. Az orosz csárnak az 1851-diki londoni világkiállításon közszemlére kitett kék-róka mállal bélelt prémes bundáját 3400 font sterlingre, tehát 34,000 frtra becsülték.

Néhány ilyen kék-rókát láttak vadászaink a Bathurst-fok környékén, de kézre nem tudták keríteni. Ezüst-rókát azonban lőttek mintegy tizet-tizenkettőt. Az egyik ritka-szép példány volt, nagyobb, mint a közönséges

«ÉS AZ ENYÉM!»

róka; füle, válla és farka koromsötét, de farkának a csücske meg szemöldei ezüst-fehérek.

Szeptember 24-dikén, korán reggel Barnett Paulina, Hobson hadnagy, Long őrmester, s a két vadász: Marbre és Sabin két szánon a rozmár-öböl felé mentek, mert-hogy a minap ezüst-rókák nyomára bukkantak a sziklák között. Nem mulaszthatták el az alkalmat, s azért lesbe állottak e drága zsákmány reményében. Két óra múlva csakugyan elejtettek egy ezüst-rókát.

Még kettőt-hármat pillantottak meg, s hamarosan két irányban nyomozták. Marbre és Sabin egyrészt, a hadnagy és Long őrmester másrészt, hogy a menekülő vadak útját könnyebben elállhassák.

Mintegy félóraig tartott a meddő hajsza. Az üldözőbe vett róka vagy nekimegy a tengernek, vagy a sziklák között vesz egérutat bátran szembe futva üldözőivel.

Amint az egyik szikla csücsére felugrott, Hobson Gáspár felkapta a puskáját és rálőtt.

Csaknem ugyanebben a pillanatban dördült el egy másik puska is, a róka azon nyomban felfordult.

— Hurrah! . . . hurrah! — kiáltott fel Hobson hadnagy — enyém vagy!

— És az enyém! — szólott hirtelen egy idegen férfiú, s reá lépett az elejtett vadra.

Hobson hadnagy visszahökölt. Azt hitte, hogy a második lövés gazdája Long őrmester volt, s ime egy egészen ismeretlen ember formál reá jogot.

A két vetélytárs farkas-szemet nézett egymással.

Barnett Paulina, Long őrmester, Sabin és Marbre is nemsokára odaérkeztek, a tengerpart felől pedig mintegy 10-12 idegen vadász bukkant fel, s közeledett a csoport felé.

Hobson hadnagy vetélytársa ős-tipusa lehetett volna a hirhedt «canadai vadászok»-nak, kiktől Hobson had-

nagy nem ok nélkül tartott. Szakasztott olyan volt az öltözete, mint Washington Irvingnak az amerikai regényírónak, hőseié: Köpeny alakulag panyókára vetett lebernyeg, tarka csíkos gyapoting, bőr-kamásli, iramszarvasbőrből készült cipő, tarka öv, benne vadász-kés, dohányzacskó és pipa, szóval a félig civilizált, félig vad társadalom viselete.

— Ez a róka az enyém, uram — kezdé a szót kis vártatva Hobson Gáspár.

— Az öné, ha ugyan az ön golyója terítette le — felelé az idegen angolul, de kissé szokatlan kiejtéssel.

— Téved, uram, ez a róka az enyém, még akkor is, ha nem én terítettem le.

Az idegen gúnyos mosolya volt erre a válasz.

— E szerint ön azt hiszi — vevé át a szót az idegen, miközben puskájára támaszkodott, — hogy a «Hudson bay company» ennek a sarkvidéknek föltétlen ura.

— Azt hiszem — felelé Hobson hadnagy, — s ha ön esetleg valamelyik amerikai társulatnak az embere....

— A «st. louis-i bunda áruk-szövetkezeté»-nek vagyok az embere — mondá az idegen udvariasan bókolva.

— Nos hát tessék írásban bizonyítani, hogy e vidéken jogos vadászterületük van.

— Írás, . . . privilegium! — vágott közbe csufondárosan a canadai — ugyan hallgasson el ezekkel az európai lim-lomokkal; Amerikában fittyet hánynak az ilyen avatag holmiknak.

— Az ám, csakhogy ön jelenleg nem amerikai, hanem angol területen van — magyarázta Hobson hadnagy.

— Hadnagy úr — viszonzá, kissé fölmelegedve az idegen — most nincs ideje annak, hogy vitatkozzunk e felől. Majd megérjük nemsokára, mikor ilyen jog emlégetésre senki sem fog gondolhatni és Amerikában a

Magelhaens-úttól fel az északi sarkig minden amerikai lesz.

— Nem gondolnám — veté oda szárazon a hadnagy.

— A mint tetszik, uram — viszonzá az idegen. A nemzetközi jog hánytorgatása ezúttal ne bántson minket. Annyi tény, hogy ön a Bathurst-fok alján erődöt épített, s én azon a környéken vadászni nem fogok, ámde erre észak felé nekünk is, önöknek is szabad a vásár. Ha majdan én is erődöt építek valahol, elvárom, hogy annak a környékén önök ne vadászszanak.

Hobson Gáspár homloka redőkbe szedődött. Világosan állott lelki szemei előtt a jövő: a társulatnak ma-holnap komoly vetélytársai támadnak, jogait nem fogják elismerni, s nem egyszer majd fegyvernek kell a vitás kérdést eldöntenie. Hogy e kérdés bonczolgatására nincs alkalmas idő, belátta, s így szívesen vette, midőn a különben udvarias ellenfél más fordulatot adott a beszédnek.

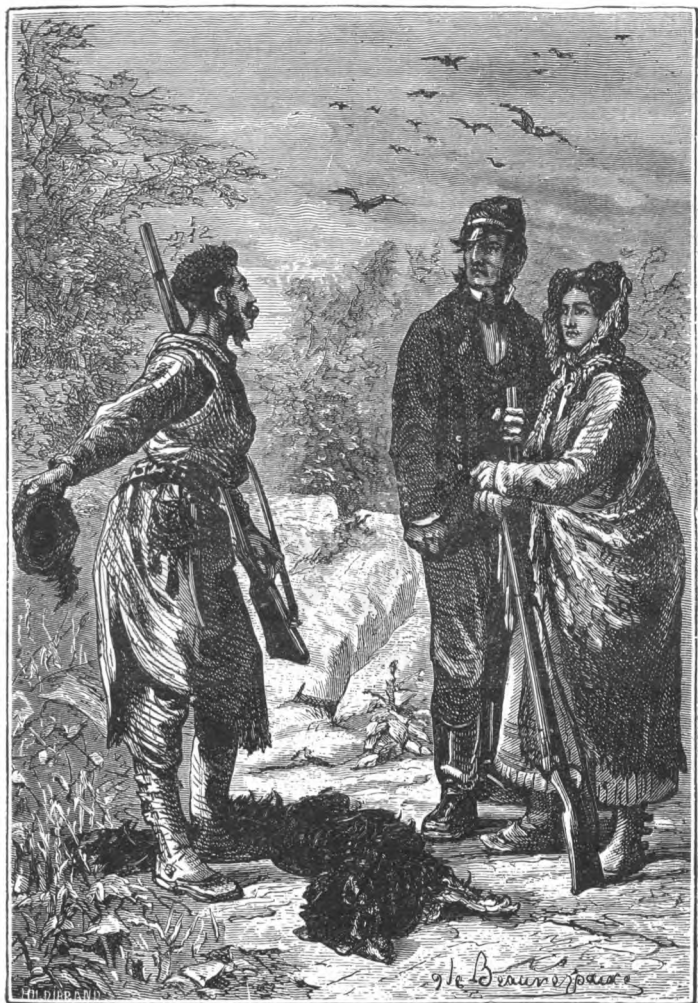
— Azt az ügyet, mely minket sürgősebben érdekel — mondá az idegen — könnyen eldönthetjük ősi vadászszokás szerint: Puskáinknak bizonyosan más a kalibere, nos hát a golyóink döntsenek. A róka legyen azé, kinek a golyója, halálosan megsebesítette.

Az ajánlat méltányos volt.

A róka hullájából kivették a két golyót. Egyik az oldalába, másik a mellébe furódott, ez utóbbi golyó a canadai puskájából röpült ki.

— Öné a zsákmány! — mondá Hobson hadnagy nehezen palástolva elégtelenségét a fölött, hogy a becses zsákmánytól megfosztották. A canadai felvette a rókát, oda lépett Barnett Paulina elé, meghajlott előtte, mint bármely világfi, s így szólott:

— A hölgyek szeretik a szép prémet. Ha tudnák, hogy néha milyen nehezen, sőt halálos veszéllyel

«A HÖLGYEK SZERETIK A SZÉP PREMET.»

daczolva jutnak a vadászok e ritka zsákmány birtokába, talán lelohadna a vágyakozásuk. Ámde szeretik, nos hát, engedje meg, asszonyom, hogy találkozásunkra való emlékezésül kegyednek felajánljam ezt.

Barnett Paulina eleinte nem akarta elfogadni, de az idegen olyan nyílt őszinteséggel és igaz szivességgel kínálta meg vele, hogy lehetetlen volt visszautasítani.

Megköszönte és elfogadta.

A canadai újólág meghajlott a hölgy előtt, udvariasan köszönt az angoloknak és kísérőivel együtt eltávozott.

Hobson hadnagy is haza felé vette útját. Lelkére nehéz gondok szállottak. Vajjon mi lesz ennek a váratlan találkozásnak majdan a következménye? . . .

TIZENHETEDIK FEJEZET.

Közeledik a tél.

Szeptember 21-dike volt. A nap az őszi-éj-nap egyenlőség pontján állott.

Tudva levő dolog, hogy a tenger árja ilyenkor szokta a tetőpontot elérni, mivelhogy a nap és a hold ilyenkor connectióban állanak. Hobson hadnagy különféle eszközökkel megmérte a tenger vizének magasságát és csodálatos módon úgy találta, hogy az apály és dagály egymást teljesen kiegyenlítik — holott az eddigi utazók másképpen tapasztalták.

— Hm, valaminek kell itt lennie, a mi nem természetes állapot — dörmögte magában a hadnagy.

De hogy mi legyen az, arról számot adni nem tudott.

Szeptember 29-dikén a hőmérő 0° alatt 5° -t mutatott. Nemsokára sűrűn hullott a hó. Kezdődött a tél.

«FOLYTATTÁK A HÓ ÉS JÉGMEZŐKÖN A VADÁSZATOT.»

Elő kellett szedniök a téli ruhákat: a gyapjúinget, dāmivad bőrből készült ujjasokat, fókabőr nadrágokat, prémes sapkákat és vizáthatlan csizmákat. A ház falait is bundákkal fedték be, Raë mester pedig működésbe hozta a condensatorokat, a kályhában a tűz sohasem hamvadt ki, állandóan $+10^{\circ}$ Celsiusnak kellett a hőmérséknek lennie.

Október 2-dikán még mélyebbre süllyedt a hőmérő higanyoszlopa. A Bathurst-fok körül mindenütt hó. Az északi szemhatáron élesen kiváltak a jéghegyek körvonalai.

Előbb befagyott a kis folyó, aztán a tóra került a sor. Vékony jégtáblák úsztak rajta. Mikor aztán egy éjjel — 9° -nál is alább süllyedt a hőmérő, az egész tó tükrét jégpánczél borította.

Néhány nap múlva a tenger is befagyott. A Bathurst-fok tájékának képe egészen megváltozott. Barnett Paulina nem győzte eléggé nézni ezt a soha nem látott téli panorámát. Ülvén a türhetően meleg társalgó szobában napról-napra számot adtak egymásnak az erőd lakói az új benyomásokról. Csupán Black Tamás volt minden iránt közönyös. Mióta nem láthatott csillagos eget, irtózatos düh fogta el, bezárkózott kamrácskájába, s az vigasztalta meg némileg, hogy Hobson Gáspár szavai szerint nemsokára felséges, tiszta éjjelek következnek, s a sarkvidéki ég sajátságos égi tüneményei: északi fény, holdudvar, mellék-hold bőséges alkalmat nyújtanak neki megfigyelésekre.

Ezen közben a hideg még nem volt elviselhetetlen. Néhány napig folytatták a hó és jégmezőkön a szokásos vadászatokat. Hó-szánkókat kötöttek a talpaikra, s úgy indultak el.

Számos bundás vaddal, jávorszarvassal, madárral megarakodva tértek mindannyiszor haza. Olykor-olykor egész

A KERESZTELŐT FÉNYESEN MEGÜLTÉK.

csorda farkassal találkoztak, immár az éhség vakmerőkké tette azokat, az erőd tájékán csatangoltak élelmet keresve.

A medvék is előkerültek odúikból, éjjelenként a czölöp-kerítésig ellátogattak, s egyik-másiknak a vére is festette a havat, ámde rendszeres vadászatot ellenök nem indított Hobson Gáspár, mert bölcsen belátta, hogy kár volna magukra uszítaniok; majd eljön annak is az ideje, ha a téli fagy a rabló-bandát közelükbe hozza.

A szép, száraz téli időjárást csakhamar zimankós szél, sűrű havazás váltotta fel. A földre hullt hó csakhamar megkeményedett, azért jó eleve kellett arról gondoskodniok, hogy az erődből az istállókba vezető utakon nyomban elseperjék, ellapátolják a havat, hogy az állatok gondozását semmi meg ne akadályozza.

A kirándulásokkal novemberben fel kellett hagyniok, mert a hideg olyan erős lett, hogy mindennemű mozgás a szabadban csaknem megbénította az embert; a hómezők vakító csillogása szörnyen bántotta a szemet. Az eszkimók közül is tudvalevőleg sokan meg szoktak vakulni. A nap is különben nagyon megrövidült, mindössze pár óráig volt világosság, aztán alászállott az esti szürkület homálya, s reá az éj sötétsége.

Hobson hadnagy intézkedett, hogy az erőd körül felállítsa a vadfogó töröket, farkasvermeket.

November 12-dikén megszorodott a gyarmat egy új lakóval. Mac Nap mestert megajándékozta a felesége egy tömzsi egészséges fiúcskával, a kire az apja csakugyan büszke volt. Barnett Paulina tartotta keresztvize, s adatott vala néki ez a melléknév «Esperance Mihály.» A keresztelőt fényesen megülték.

Néhány nappal azután — november 20-dika volt — a nap fölkeltét hiába várták . . . Csak két hónap múlva fogják újra megpillantani. Kezdetét vette a sarkvidéki éj-

TIZENNYOLCZADIK FEJEZET.

A sarkvidéki éj.

Ádáz viharra kezdődött. A hideg talán nem volt oly nagy, de a levegő tele nedves párázattal. A condensatorok minden reggel néhány font jeget találtak a házban.

Künn iszonyú hófúvás örvényzett. Hobson Gáspárnak meg kellett tiltania az ajtó kinyitását, mert attól félt, hogy az előszoba nyomban megtelik hóval. Utazóink most már a szó szoros értelmében rabságba jutottak. Az ablakok nyílásait légmentesen elzárták. Állandóan lámpás égett a szobában, melyet csak akkor oltottak el, ha éjszakai nyugalomra hajtották fejüket.

Künn üvöltött, ordított, jajgatott a szél, közben-közben pedig recsegték, ropogtak a jég-hegyek, s visszhang fokozta ropogásuk csaknem olyanná vált, mintha az ég zengett-bongott volna.

Az északi vidékek lakói ehhez a félelmetes zúgáshoz hozzá voltak szokva, Barnett Paulina és Magda lassankint szintén hozzátörődtek.

A szobai életre kárhoztatottak szépen megfértek egymás mellett, senki sem panaszkodott, hanem kiki a munkája után látott. Olvastak, kártyáztak, ruháikat javígtatták ki; Hobson hadnagy a naplóját irogatta szorgalmasan, a raktáron levő bunda-árukat lajstromozta, szitották a kályha tüzeit. Black Tamás szétszedte, újra összerakta csillagász műszereit, szidta a hófergeteget. Az asszonynép a konyha dolgát látta el, természetesen ott katuskodott állandóan Joliffe káplár is.

Vasárnaponkint elővette Barnett Paulina a bibliát, és olvasott belőle, mindnyájan áhitattal hallgatták.

Csengő, kellemes hangja a fülbe mászott és a szivbe

hatott. Ez a derék nő igazán éltető lelke volt a kis társaságnak. Mindenkihez volt nyájas szava, biztatása, jóakaró tanácsa. Úgy megszerette mindenki, hogy tűzbévizbe ment volna érte.

A fergeteges zimankónak nem akart vége lenni. Három álló napig dühöngött, anélkül hogy ereje csökkent volna. Hobson Gáspár kezdett nyugtalankodni. A szobában a levegő nagyon fülledt volt már, pislogva égett a lámpás, szénsavval telt meg a lég. A szivattyúkat kellett segítségül hívniok, hogy megtisztítsák, csak hogy a kivezető csatornák csövei tele voltak jéggel. Nem tehettek egyebet, mint hogy november 23-dikán nagy nehezen kifeszítették az egyik ablakot rámásztól. Egy pillanat elég volt arra, hogy a levegő megtisztuljon.

Eltelt egy hét. A kutyáknak és iramszarvasoknak előre volt készítve az élelmiszer meg a takarmány, azokról tehát nem kellett gondoskodniok. Nyolcz álló napig ki sem mozdulhattak a házból. Bizony sok idő ez olyan emberekre nézve, a kik hozzá szoktak naponta a szabad ég alatt való járáshoz-keléshez. Utóljára már sem az olvasásban, sem a «cribloge»*-ben nem találták örömeiket. Mindennap avval a reménynyel feküdtek le, hogy reggelre eláll a vihar, s minden nap arra ébredtek fel, hogy a vihar még nagyobb erővel dühöng.

Végre november 28-dikán elült a fergeteg.

Ki!... ki a házból! Az ajtón ki nem mehettek, elzárta a hó; felszakították az ablakot, s azon át mászkáltak ki. A megkeményedett hó ellapátolásáról szó sem lehetett, csákányokkal vágtak utat maguknak az ajtóig.

A hideg dermesztő volt ugyan, de mert a szél nem fúj, még tűrhető. Mac Nap felesége maradt csak a házbán, a többiek mind az udvaron sűrögtek-forogtak.

* Általánosan kedvelt kártyajáték Angolországban.

«ELŐVETTE BARNETT PAULINA A BIBLIÁT.»

Reggeli 8 óra volt. Black Tamás örjöngött a gyönyörtől. A sötétkék menyboltról millió meg millió csillag mosolygott alá. Ezt várta ő olyan epedve immár napok óta.

Az udvaron tiz lábnyi magasan volt a hó. Arra gondolni sem lehetett, hogy eltakarítsák. Emberfeletti munka lett volna. Sánczot vágtak a czölöpkerítés mellett, s így mintegy hóbástyával vonták körül a házat, ámbár ez a munka is hiábavaló, ha majd újabb hófergeteg támad.

Hobson hadnagynak csak a nap sugaraiban lehetett reménye, hogy az majd eltakarítja a havat... majd... majd!...

Joliffenének eszébe jutottak a házi állatok.

— A kutyáink!... Az iramszarvasaink!... kiáltá.

Csakugyan ideje is volt már, hogy a szegény állatok után nézzenek. Hátha egészen eltemette a hó istállóstul együtt. Szerencsére megvédte a hegyoldal, mindössze négy láb magas volt a kutyaól és jávorszarvas-istálló körül a hó. Az ajtókat sietve kinyitották, s a derék állatok vidáman szaladtak ki hangosan csaholva.

Ezen közben a hideg érzékenyebb kezdett lenni, s embereink siettek vissza a meleg szobába annál is inkább, mert már ebéd ideje volt.

Ebéd közben kérdezte Hobson hadnagytól Barnett Paulina:

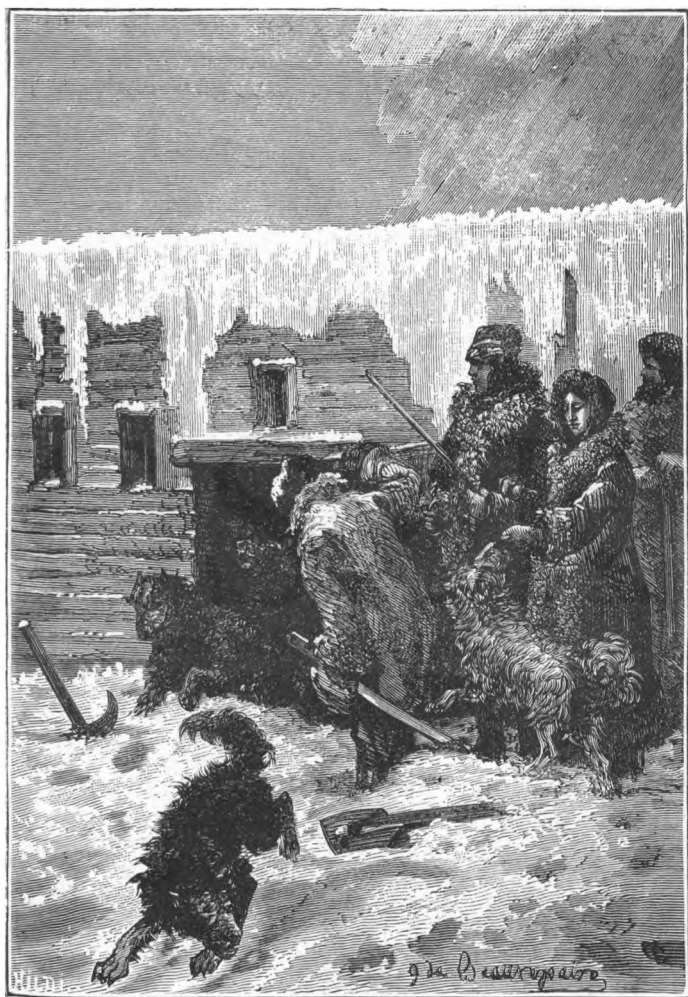
— Hadnagy úr, mit szólna ahhoz, ha hirtelen olvadás állana be?

— Szó sincs róla, asszonyom. Ez időtájt nem valószínű, hogy engedjen a fagy, sőt még pogányabb hideg fog beállani.

— Valóban?

— Több, mint bizonyos. 20° ezen a vidéken semmi.

— S mi lenne, ha a sarkon volnánk? — kérdé a hölgy.

«VIDÁMAN SZALADTAK KI, HANGOSAN CSAHOLVA.»

— A sarkpont valószínűleg nem a leghidegebb része a földnek, legalább az utazók azt tartják, hogy ott nem fagy be a tenger. Lejebb dél felé néha nagyobb a hideg, csak hogy nem állandó. Éppen ezért számíthatunk arra, hogy a Bathurst-fok mellett szerencsésen kitelelhetünk. Ha jól emlékszem 1845-ben... Long őrmester a Reliance erődben volt akkor maga?

— Ott voltam, hadnagy úr — felelé Long.

— Nos nem volt akkor januárban rendkívüli hideg ott is?

— Bizony az volt, határozottan emlékszem, hogy 0° -alatt $50^{\circ} 7'$ -et mutatott a hőmérő.

— Nos hát akkor mindenre el lehetünk készülve — jegyzé meg Barnett Paulina.

— A sarkvidéken telelőknek, asszonyom, mindennel le kell számolniuk. November 29-dikén és 30-dikán a hideg fokozódott. Hatalmasan kellett fűteniök, hogy a szoba hőmérséke állandóan $+10$ Celsius fok legyen.

Csak Black Tamást nem riasztotta vissza a fagyasztó hideg attól, hogy a csillagsugaras eget ne vizsgálja. A táveső a szó szoros értelmében «égett» kezei között, a mint nézte-nézegette a mennyboltozat felséges panorámáját. Hanem hamar be kellett telnie a gyönyörűség-gel, mert ha öt percznél csak egyetlen egygyel is tovább mélyed bele a csillagok szemléletébe: jégcsappá meredt volna a buzgó csillagász.

TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

Kirándulás a szomszédba.

Deczember 2-dikán valamivel alább hagyott a hideg, — 9° Celsiust mutatott a hőmérő. A szél elállott, s a sarkvidék éghajlatához szokottak elég türhetőnek találták. A hó-kéreg kissé meglágyult, s Hobson hadnagy kiadta a rendeletet, hogy a kerítés külső része mellő takarítsák el a havat. Nehány nap alatt elvégezték Mac Nap és emberei.

Marbre tanácsára vermeket ástak, hogy jávorszarvasokat csaljanak törbe, olyan fajta vermeket, minőkkel az eszkimók fogták e hasznos állatokat.

Miközben a tiz láb hosszú, tizenkét láb mélységű vermeket ásták, sajátságos jelenség ragadta meg a figyelmöket. Ugyanis, öt lábnyira ásva fővény-rétegre bukkantak majd alább újra kőkeménységű jégrétegre.

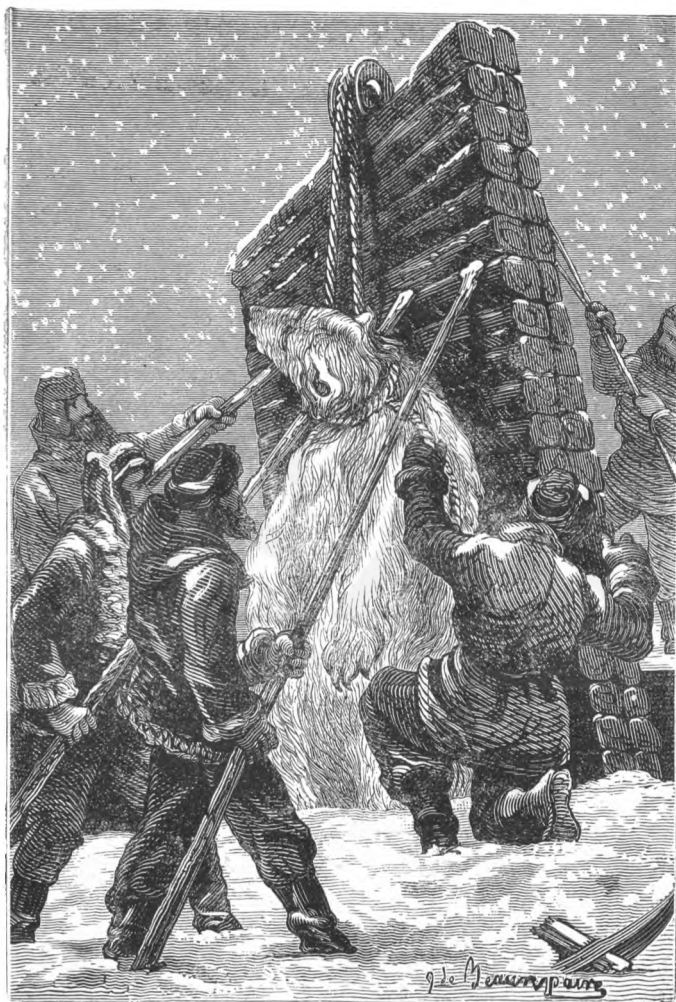
Hobson hadnagy úgy magyarázta meg a dolgot, hogy valamikor ez a föld nagyon megfagyott, s hosszabb ideig maradt ilyen állapotban, aztán holmi tüzhányó fővénnnyel borította be.

Midőn deczember 5-dikén Marbre és Sabine utána akartak nézni, hogy a jávorszarvas-verembe esett-e áldozat, már távolról tompa morgást hallottak. Hirtelen megállottak.

— Nem ilyen a hangja a jávorszarvasnak — mondá Marbre; úgy látszik egyéb zsákmányra számíthatunk, még pedig...

— Medvére, mi? — kérdé Sabine.

— Az ám pajtás! — felelé Marbre örömtől sugárzó arczczal.

NEM VOLT KÖNNYŰ DOLOG A MACZKÓT KIHÚZNI.

— Annál jobb... Hadd lássuk azt a medvét!

A két vadász előbb szemügyre vette puskáját, golyóra töltötte meg, s aztán a veremhez közeledett.

Benéztek a sötét verembe, s annak egyik szögletében iszonyú nagyságú jegesmedvét pillantottak meg. Bögött, ordított szörnyűségesen. Mind hiába volt a haragja és erőlködése. Két jól irányzott golyóval örökre elnémították.

Sabin visszasietett az erődbe, hogy embereket hívjon. Nem volt könnyű dolog a maczkót kihúzni a veremből. Tizen láttak hozzá. Hurkot vetettek a nyakába, s úgy húzták ki. Annyi bizonyos, hogy óriási egy példány volt: hat láb magas, súlya pedig legalább hatszáz font.

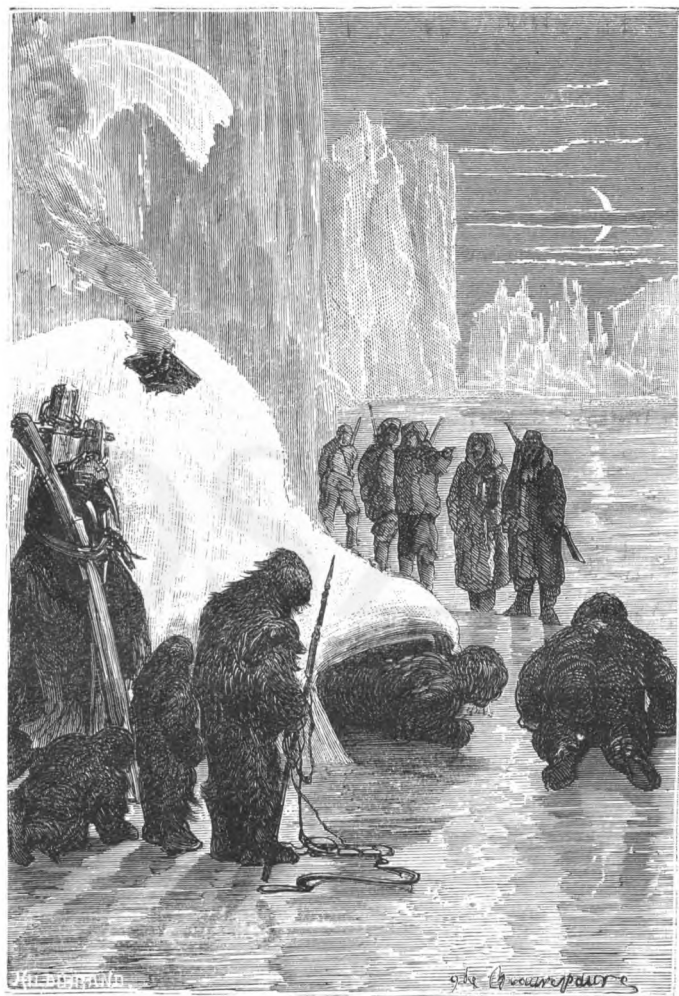
A rákövetkező héten sok szép bundás állat jutott hálójukba: körülbelül húsz czoboly és két-három róka.

Deczember 10-dikén a szél iránya megváltozott. Ismét havazott, de nem sűrű pelyhekben, a hideg nem csökkent, hahogy szél támad, alig állhatja ki az ember a dermesztő hideget. Újra a szobai életre fanyalodtak. Hobson hadnagy mész-pastillákat és citromlevet osztott ki a legénység között, hogy mindennemű kórságnak elejét vegye.

Nehány napig újra szobafogságra voltak kárhoytatva. egyelőre nem félhetek azonban attól, hogy megtámadják, főleg mióta tudták, hogy a védczölöp-kerítés mellől a havat eltakarították. Gyanus morgás, ordítózás nem ritkán hallatszott ugyan, de ellenséges érzületű indiánusoktól vagy canadai vadászoktól tartaniok nem kellett.

Deczember 14-dikén, délelőtt 9 órakor Long őrmester hazaérkezvén egy kirándulásról, elmesélte, hogy az erőtől mintegy négy mérföldnyire, ha ugyan szemei nem kápráztak, nomád embereket látott.

— Micsoda nomádokat? — kérdé Hobson hadnagy.

«NEHÁNY ALAK MÁSZOTT KI HASON CSÚSZVA»

— Vagy embereket, vagy — rozmárokat — felelé az őrmester.

Hobson hadnagy többeb magával rögtön elindult, hogy megbizonyosodjék a dolog felől. Meleg ruhájok, hó-szánkójuk, fegyverük mindennemű veszély ellenében biztosítékot nyújtott.

Jó sokáig hasztalan jártak-keltek, nem látták semmi jelét a nomádoknak, s már-már hajlandók valának azt hinni, hogy Long csakugyan nem embereket, hanem rozmárokat látott, midőn az őrmester vékony, kék füst-oszlopra tette őket figyelmessé, mely holmi kúp-alakú hó-halom tetejéből szállingózott fel.

— Nini, a rozmárok pipálnak!

Ugyanebben a pillanatban néhány alak mászott ki hason csúszva onnan. Eszkimók voltak, hanem azt csak a maguk fajtája mondhatta volna meg, hogy asszony-e vagy férfi, mert ruhájuk után ítélve nem különböztek egymástól.

Valóban bizvást lehetett volna őket szőrös-bőrös rozmároknak tartani. Mindössze hatan voltak: négy nagyobbacska, két kisebbecske: lapos orruk, bozontos szemöldökük, nagy szájuk, vastag ajkuk, hosszú, fekete kúszált hajuk és csupasz álluk volt. Fókabőrből készült csuklyás ujjasuk, csizmaik és könyökig érő keztyűjük volt, ugyancsak fókabőrből. Közeledtek az európaiakhoz és némán nézegették őket.

— Nem ért egyik sem a nyelvükön? — kérdé embereitől Hobson hadnagy.

Ebben a pillanatban megszólalt az egyik eszkimó még pedig angolul:

— Welcome! Welcome! — mondá az egyik eszkimó vagy — amint nemsokára megtudták egy eszkimó asszony, aki egyenesen Barnett Paulina felé tartott, s kezével intett neki.

«ODA MENT HOZZÁ ÉS NYÁJASKODOTT VELE.»

A hölgy csodálkozva válaszolt, s mert az eszkimó nő megértette, rögtön meghívták az egész karavánt az erődbe.

Az eszkimók összedugták fejöket, s rövid tanakodás után követték embereinket.

Mikor az erőd kerítéséhez érkeztek az eszkimó felkiáltott:

— House! House! Snow-house? (Ház!... Ház!... Hóból készült ház?)

Megmagyarázták neki, hogy az a ház nem hóból, hanem fából készült. Ezekután pár percz múlva az egész társaság benn volt a meleg szobában.

Csak itt lehetett őket arczban látni, mikor csuklyaikat hátra hajtották. Két férfiú volt köztük, 40-50 évesek lehettek, arczuk bőre vöröses-sárgás, foguk hegyes, pofacsontjaik kiálló, e miatt a ragadozó állatokhoz valának hasonló. Két fiatal asszony, hajuk be volt fonva és jegesmedve fogakkal meg karmokkal letüzdelve; végül két gyermek, öt-hat évesek, soványkák szegények, de szemök élénken csillogott.

Hobson hadnagy intett Joliffe káplárnak, aki nem-sokára ennivalóval tért vissza, s megkinálta a vendégeket. Szörnyű mohósággal ettek, csupán a fiatal asszony, aki némi keveset értett angolul, tartózkodott; sokat nézett Barnett Paulinára, s midőn észrevette Mac Nap feleségének az ölében a kis babát, odament hozzá és nyájaskodott vele.

Barnett Paulina érdeklődött iránta, szoba állott vele, s megtudta, hogy egy évig szolgált Uppernawik-ben a dán kormányzó házában, kinek a felesége angol nő volt. Majd elhagyta családjával Grönlandot, kísérte vadászaikra két bátyját és sógornőjét. A két gyermek e szerint unokatestvérei.

Az ifjú eszkimó leányt — mert csak most tudták meg

hogy leány — Barnett Paulina határozottan megkedvelte. Megigérte neki, midőn az eszkimók hazafelé igyekeztek, hogy meg fogja őt hó-kunyhójukban holnap látogatni.

Másnap el is ment Hobson hadnagy, Magda s néhány fegyveres katona kíséretében. Az eszkimó leány — «Kalumah»-nak hívták, már messziről elejébe jött, s bevezette a hókunyhóba, melyet eszkimó-nyelven «igloo»-nak neveznek.

Nyáron iramszarvasok bőréből készült sátrak alatt tanyáznak, télen a hóba vájnak ügyesen ilyen házikókat, melyeknek kúpos tetején nyilást hagynak, hol a füst száll ki.

A föld színén vájt ember-derék nagyságú nyíláson át kellett bemászni. Barnett Paulina nem riadt vissza ettől sem. Hja a királyi Földrajzi Társaság diplomás tagjának ilyen csekélységen megütköznie nem szabad.

Valóságos heroizmus kellett ahhoz, hogy őt perczig bennmaradjon a dögletes büzü eszkimó tanyán; Magda rögtön kimászott.

Midőn ő is kijött, megkérdezte tőle Hobson hadnagy:

— Nos, asszonyom, minőnek találta az eszkimók otthonát?

— Egy kis szellőztetés elkelne benne! — felelé a hölgy.

Az érdekes eszkimó-család nyolcz napig maradt a környéken.

A férfiak a nap legnagyobb részét avval töltötték, hogy rozmárokra vadásztak. Bámulatos türelemmel állottak lesbe egy-egy lék mellett, s mihelyt a rozmár felbukkant, hurokot vetettek a mellére, s nagy ügygyel-bajjal kivonszolták.

A rozmár-vért képtelen élvezettel szürcsölgették.

Ez alatt az idő alatt Kalumah mindennap ellátogatott

az erődbe, órák hosszáig elbeszélgetett a maga módja szerint Barnett Paulinával, nézegette a varrogató asz-szonyok munkáját, bekandikált a konyhába; sőt nótás kedve támadván énekelt is.

Barnett Paulina egy ilyen eszkimó-dalt hamarosan le is fordított angolra. Imhol magyarul így hangzik:

Grönlandi dal.

Sötét az ég!
 Fakó, halavány napsugár
 A földre leszáll.
 Csak én virrasztok még,
 Szivemben nincs reménység,
 Csak kínzó kétség.
 A szőke szép lány kaczag dalomra.
 Az ő szívét talán el jég takarja.

Angyalom vagy!
 Szerelmed nékem az élet,
 Szerelmed éltet.
 A vihar, a zord fagy
 Mit nékem! Nézz rám,
 S daczolok vélek.
 Égő tüzem és hevítő csókom...
 ... Nem olvad a jég... hiába ontom.

Ó légy enyém!
 Lelkem a lelked
 Ölelje meg!
 Édes remény
 Biztass, ha reggel én
 Karom kitárom... ő az enyém.
 Egünkre, édes, kisüt a nap majd
 S szivedről a jég nyomban leolvad.

December 20-dikán búcsúzni jöttek az eszkimók-
 Kalumah nehezen vált el Barnett Paulinától, ámde övéi-

hez is szeretet csatolta, s így velök tartott. Megígérte, hogy a nyár folyamán okvetetlenül eljön az Esperance erődbe.

Megható volt a búcsú. Kalumah egy réz-gyűrűt adott emlékül Barnett Paulinának, ez viszont egy fekete gyöngysort. Hobson hadnagy ellátta őket uttravalóval, s az érdekes társaság szánra ülve nemsokára eltűnt a távol ködében.

HUSZADIK FEJEZET.

A higany megfagy.

Egy ideig még eljárógattak vadászni, míg az időjárás megengedte, bőségesen akadt zsákmány, e tekintetben Hobson hadnagynak nem volt oka panaszra.

Ámde deczember 20-dikától kezdve szó sem lehetett vadászatról. Északi szél kerekedett, a hideg iszonyúvá lön. Szabad ég alatt nem tartózkodhattak. A hőmérő —28° Celsius volt. Gondoskodtak a házi állatokról, s a házba menekültek.

Deczember 25. Karácsony napja volt. Az angolok legnagyobb ünnepe. Áhítatos kegyelettel ülték meg. Hálát adtak a jóságos istennek, hogy eddig gondjukat viselte. Pompás ünnepi lakomát csaptak, két óriási puddingot készítettek, este pedig készült a punch. A borszesz lángja égett. Eloltották a lámpást, s gyönyörködtek a borszesz kékes lángjában, mely sajátságos fantasztikus világot terjesztett a szobában.

Mikor aztán a láng mind erőtlenebb lett, s végre kilobbant, a szoba nem lön sötét, mert kívülről az ablakokon át szokatlan fény áradt be. Mindnyájan megrémülve ugráltak fel :

— Tűz van! — kiáltott fel egyik-másik.

A hadnagy az ablakhoz szaladt, s csakhamar megtudta a fény okát: vulkánikus kitörés okozta.

A rozmár-öblön innen, a meredek, tengerpart tájékáról látszott, s az egész vidéket sajátságos világossággal öntötte el.

— Szébb az északi fénynél is! — lelkesedett Barnett Paulina.

Daczára az embertelen hidegnek, jól felöltözve kimentek többen a szobából, létrán felmásztak a ház tetejére, hogy gyönyörködjenek a borzasztó szép látványban.

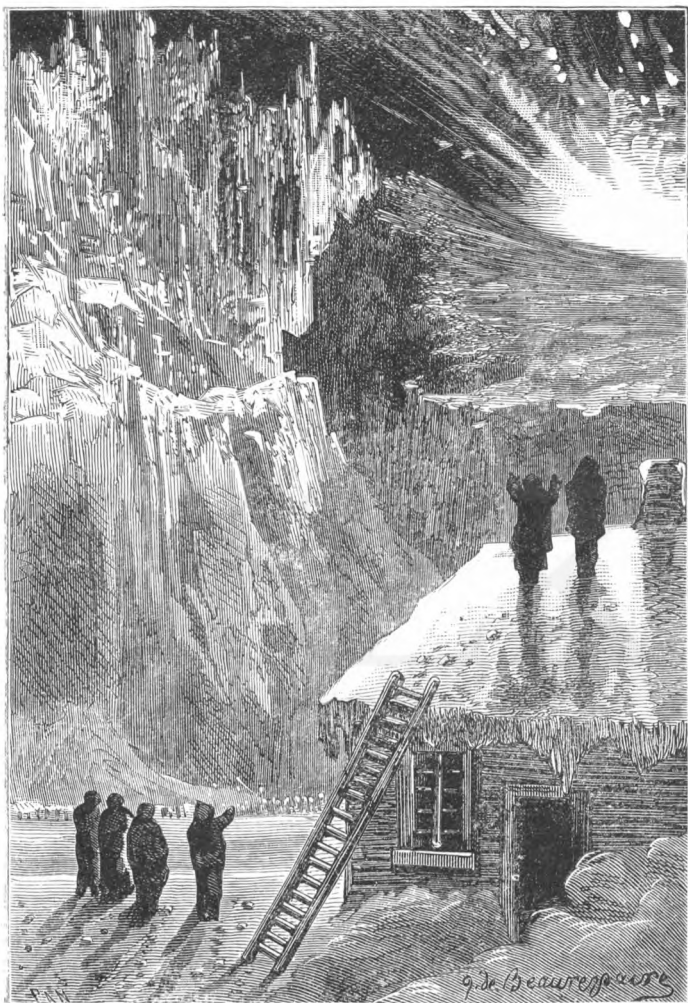
Sokáig nem maradhattak künn, mert daczára a prémes orr-takaróknak, többnek közülök lefagyott az orra.

Deczember 28-dikán éjjel —37° Celsiust mutatott a hőmérő.

Ha megfeszültek sem tudták a szobát —70°-nál többre fűteni. A kályha mellett még csak tűrhető volt az állapot, de a szoba más részeiben fáztak irgalmatlanul. Az ablakok és ajtók kinyitásáról szó sem lehetett. A padlásról mind le kellett hozniok a szeszes italokat, mert ott megfagytak volna. A rettentő hideg miatt még a kályhába vetett fa is csak nehezen égett, rozmárszirral kellett a hasábokat bekenniök, hogy hamarább gyuladjanak meg.

Az erőd lakóit csodálatos szomjuság lepte meg, továbbá szokatlan álmoság nehezedett ólomsúlylyal a pilláikra. Barnett Paulina buzdította az elálmosodókat, énekelt nekik, s vele együtt karban fújták a többiek is, ki a mint tudta, hogy el ne aludjanak.

Igy telt el néhány nap. Hobson hadnagy deczember 31-dikén arra ébredt fel, hogy a hőmérő higánya megfagyott. A hőmérséknek tehát —42° Celsiusnál kevesebbnek kell lennie.

«SZEBB AZ ÉSZAKI FÉNYNÉL IS.»

Másnap, 1860 január 1-jén a hadnagy üdvözölte az újév alkalmából Barnett Paulinát, megköszönte neki, hogy olyan férfias bátorsággal állotta ki a viszontagságokat, kérte őt, hogy legyen továbbra is a kis gyarmatnak jó tündére, éltető lelke.

No de korántsem örülhettek időnek előtte, mert ha a nap nemsokára újra fel fog is tűnni a szemhatáron, a tél még eltart teljes három hónapig, a fagy még fokozódni fog.

Valóban január 6-ikán 52°-os hidegre ébredtek.

Hobson hadnagy mindinkább kezdett e nagy hideg miatt aggódni. Attól tartott, hogy a bundás vadak elhagyják e tájékot, s akkor vadászataik eredménytelenek lesznek.

Aztán állandóan tompa moraj hangzott, mintha a föld kebeléből támadt volna. Nyilván való, hogy ott valami vulkanikus erő dolgozik állandóan; félt, hogy az új erőd ennek még megadja az árát.

Állandóan a szobában tanyáztak, s bármily füledtté vált is a levegő, a kiszellőztetést nem merték megkockáztatni. Fájuk kezdett szemmel láthatólag fogyni, de arról szó sem lehetett, hogy takarékoskodjanak vele.

Egy nap avval állt elő Long őrmester, hogy fájuk fogyatékán van.

— Mennyi van még? — kérde a hadnagy.

— Két-három napra való — felelé az őrmester.

— Hátha addig csökken a hideg, s kimehetünk az udvarra, hogy a fáskamarából hozzunk. Annyi bizonyos, hogy nem cselekedtünk okosan, mikor oda építettük a félszert, s nem a ház közvetlen közelében.

— Hadnagy úr, én nem hiszem, hogy egyhamar enged a hideg — jegyzé meg Long őrmester. Eltarthat ez még két hétig is.

— Nos hát, derék őrmesterem, ha kell, hát majd szemébe nézünk mi annak a hidegnek. . . .

— Meg lesz, hadnagy úr! — felelé a föltétlen engedelmességhez szokott altiszt.

Igy állottak a dolgok az Esperance-erődben.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET.

A jegesmedvék.

A háznak udvarra néző ablakáról a jeget forró vízzel naponta többször eltávolították, s ezen át nézték az idő állását.

Január 6-dikán Kellet, az egyik őrségre állított közlegény jelentette Long őrmesternek, hogy mozgó, sötét tömegeket vett észre a ház körül.

Long őrmester kinézett az ablakon, s mondá:

— Medvék!

Azok voltak. A védczölöpön átmászva mintegy hat medve tört be az udvarra.

Jelentették Hobson hadnagynak, a ki rögtön kiadta a rendeletet, hogy az udvarra nyíló ablakot el kell torlaszolni. Mac Nap rögtön munkához látott embereivel, s vastag keresztgerendákkal elzárta az ablak-nyílást, csak akkorát hagyott meg rajta, hogy belülről láthassák a ház lakói kellemetlen vendégeiket.

Hamarosan hadi tanácsot tartottak.

A helyzetet az tette aggasztóvá, hogy ők egy lépést sem tehettek ki a házból a rémítő hideg miatt. A medvéket viszont az éhség iszonyúan vakmerőkké tette. Annyit tudtak, hogy a fenevadak egyhamar tágitani nem fognak.

Egész éjjel örködtek sorjában az ablaknál. Egyik-má-

sik medve az ablakhoz közeledett, s behallatszék iszonyú morgása.

Abban állapotok meg, hogy egy-két nap kénytelen-kelletlen kiállják ezt az ostromállapotot védekezés nélkül, ha addig nem távoznak a négy lábú rablók, löréseket vágnak a falban és rájuk lödöznek.

A medvék ide s tova járkáltak az udvaron, felmásztak a háztetejére is.

Mikor Hobson hadnagy ezt megtudta, összegyűjté embereit, s így szólt hozzájuk:

— Bajtársaim, attól nem kell félnünk, hogy a fenekvadak a házba behatolnak, de valószínű, hogy a padlásra bejutnak, már pedig ott van felhalmozva a sok bunda. Az a társulaté, s nekünk kötelességünk, hogy megoltalmazzuk a társulat vagyonát.

A katonák szó nélkül, készségesen engedelmeskedtek, s egy óra múlva összes bundakészletük lenn volt, ez alatt a medvék jártak-keltek a ház tetején, próbálták körmeikkel fölfeszíteni, morogtak, bögtek. Ennél a veszéllynél még komolyabb fenyegette a gyarmatosokat: a hideg. Legfeljebb 12 órára való fa-készletük volt, akkor aztán nem terjeszt több meleget a kályha.

Szörnyű egy halál — a megfagyás; ez vár rájuk. Összebb szorultak egymáshoz a kályha körül; szegény Mac Nap kis gyermekét a szívére szorította — hanem panaszszó egyiknek sem jött az ajakára. Hősök voltak egytül-egyig.

Reggel 3 órakor Hobson hadnagy megnézte a hőmérőt. — 20°-ot mutatott. Homlokára szorította kezét, s nézett némán álló társaira. Nehány pillanatig mozdulatlanul állott, s félig nyílt ajkai közül kiáradó lehelete fehérös felhővé változott.

Ekkor valaki a vállára tette kezét a hadnagynak. Barnett Paulinát látta maga mellett.

«A MEDVÉK FELMÁSZTAK A HÁZ TETEJÉRE IS.

— Valaminek kell történnie, hadnagy úr, így nem szabad elpusztulnunk tétlenül.

— Úgy van, asszonyom, valamit kell tennünk.

A hadnagy három legbátrabb emberét hívta össze: Long őrmester, Mac Napot és Raët. Megbeszélték a dolgot, hogy miképpen teremtsenek elő fát a fás-kamarából, mely ötven lépésnyire volt a háztól. Long vállalkozott, hogy kimegy, derekára vastag kötelet köt, s a fáskamarába hatolva megtölt egy szánt fával, reáköti a kötelet, s annál fogva két társa az ajtó előtt várva behúzza. A kötél másik vége ott marad Longnál, újra visszahúzza az üres szánt, s megtölti fával.

Barnett Paulina kezét szorította a derék őrmesterrel.

Rögtön munkához láttak. A hőmérő, mely az ablak külső felén volt alkalmazva — 40° Celsiuszt mutatott.

Long őrmester kiment. A többiek halálos aggodalommal számlálták a perczeket. Elmúlt öt . . . tíz . . . tizenöt percz és semmi jel. Vajjon mi történt a szerencsétlennel?

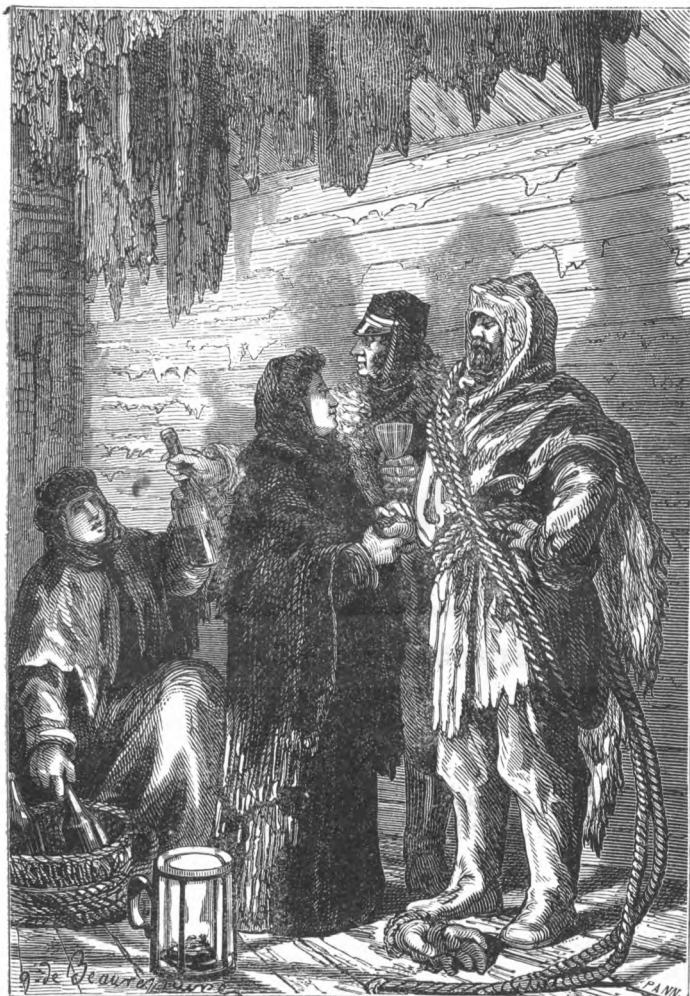
Hobson hadnagy megparancsolta, hogy húzzák vissza a kötelet. Raë és Mac Nap húzták, s valóban valami nehéz tárgy lehetett a végében, érezték.

Mily rémítő volt a meglepetésük, midőn a szán helyett Long őrmester dermedt testét ismerték fel a teherben. Bevitték a szobába telve halálos aggodalommal, mert szentül hitték, hogy megfagyott a szerencsétlen.

Alig hogy az ajtót Long őrmester bevonszolt teste után Hobson hadnagy beakarta taszítani, nem ment az, hanem morgás hallatszott kívülről.

— Segítség! — kiálta a hadnagy.

Barnett Paulina termett villámgyorsan mellette, s egész erejével taszította az ajtót, de a medve erősebb volt mindkettejőknél, bedugta a fejét a nyíláson. E pil-

«BARNETT PAULINA KEZET SZORÍTOTT AZ ÖRMESTERREL.»

lanatban a bátor nő kikapta a hadnagy övéből a pisztolyt s a fenevadnak a torkába lőtt.

Iszonyúat bödült és hanyatt vágódott. Az ajtót becsapták és elrekeszték.

Hamarosan tüzet kell rakniok minden áron, hogy szegény Longot megmenthessék, ha még megmenthető. A hadnagy kiadta a parancsot, hogy minden butort, ami fából van, továbbá a ház közfalait fel kell darabolni.

Megtörtént.

S negyedóra múlva tűz égett újra a kályhában, a dermedtő hideg engedett, s hosszas dörzsölés után föléllesztették az őrmestert halálos dermedtségéből. A boldogtalan alig tett künn húsz lépést — összerogyott. Ember azt a hideget ki nem állhatta.

A meleg és a forralt italok lassankint lelket öntöttek a szerencsétlen gyarmatosokba.

A veszély azonközben nőttön-nőtt, mert a szoba levegője ugyan tűrhető vala az előbbi hideghez képest, ámde a támadó fenevadak ez alatt betörték a ház fedelét, s a padláson dühöngtek teljes erővel. Attól kellett a szobába zárkózottoknak félniök, hogy betörik felettük a menyezet.

Mindenekelőtt a csapóajtót kellett jól elzárniok, hogy fel ne szakíthassák a medvék erős karmaikkal, s be ne hatoljanak a házba.

Alvásról szó sem lehetett, olyan pokolbeli lármát csaptak fejük felett a medvék.

Egyik-másik azt tanácsolta, hogy támadják meg a rablókat a padláson, ott nem olyan éktelen a hideg, talán kibírják.

Hobson hadnagy nem helyeselte ezt a tervet, mert jól tudta, hogy a padlásra csak egyenkint mehetnek fel, s így öt medve állott egy emberrel szemben. Kockázatos játék, lehetőleg jobb alkalomra kell várniok.

A FENEVADNAK TORKÁBA LŐTT.

Vártak tehát. A nap elmúlt, az éjszaka megint nem hozott álmot a szemeikre a rendkívüli izgatottság miatt.

Másnap reggel kilencz órakor újabb veszély fenyegette őket, mire Hobson hadnagy ingyen sem számíthatott.

A kémény nem volt valami erős alkotású, a mint a medvék neki rontottak, vagy esetleg minthogy meleg volt, hozzá támaszkodtak, bedült.

A füst nem szállott ki, hanem visszacsapott a szobába, s minthogy a fát rozmár-zsírral kenték be, az undorító szag füsttel vegyülve elterjedt a szoba minden zugában. Nehány percz múlva olyan sűrű lett a füst, hogy a lámpások elaludtak, olyan undorító a szag, hogy majd meghaltak tőle.

— Barátim, kiáltá Hobson hadnagy — baltát a kezetekbe, s utánam a medvékre.

Egyéb út-mód nem volt a szabadulásra. Egytül-egyig kirohantak a hadnagy után a padlásra vezető lépcsőn fel, s az ajtót feltaszítva a sűrű sötétségben puskák ropogása, medvék ordítása hallatszott.

Hirtelen mennydörgésszerű robaj reszkettette meg a levegőt, a ház alapjában megingott, a gerendák elváltak egymástól, s a medvék, mint a megriasztott juhok eltűntek a vak sötétségben.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

Öt hónap alatt.

Heves földrengés rázkódtatta meg az amerikai száraz-földnek ezt a részét. Ilyen jelenség nem is tartozhatott e tájékon a ritkaságok közé. Hobson hadnagy mindjárt tudta hányadán vannak. Szorongó szívvel várta, hogy mikor nyílik meg alattuk a föld, hogy őket mindenestül

«UTÁNAM, A MEDVÉKRE!

elnyelje. Újabb lökést azonban nem éreztek, hanem a ház kissé félregörbült.

Szerencsére nem dült egészen össze, továbbra is fedélül szolgálhatott. Hamarosan megtámogatták, a nyilásokat ügygyel-bajjal betömték, sőt a kéményeket is tőlük telhetőleg helyreigazították.

Ezek a javítások két napot vettek igénybe, majd a ház belsejének megigazítására fordítottak gondot; hanem a házból egy tapodtat sem tehettek ki.

Végre január 12-dikén megváltozott a szél iránya, a csillagok fénye is fakóbbat mutatott. A hőmérő mintegy varázskéz érintésére — 9° Celsiusra emelkedett. Valóságos tavaszi időjárás volt az eddigi pogány fagyhoz képest.

Dél előtt 11 óra tájban mind kimentek a szobából; Hobson hadnagy szigorúan megtiltotta, hogy a kerítésen túl menjenek. A nap ugyan nem tűnt még fel a szemhátáron, de már oly közel járt hozzá, hogy a szürkületben két mérföldnyire el lehetett látni.

Mindenekelőtt az tűnt fel a hadnagynak, hogy a Bathurst-fok körül a tájék egészen megváltozott. Az eddigi róna, mintha keletről nyugat felé négy mérföldnyi hosszúságban lejtőssé vált volna.

Joliffe és felesége a házi állatok körül szorgoskodtak. A kutyáknak nem történt kutya bajok sem, de a jávorszarvasok közül egyik megdőglött, a többiek jócskán lesóványodtak.

Hobson hadnagy most már bevallotta Barnett Paulina előtt, hogy világegyetében még akkora hideget nem állott ki, mint az elmúlt napokban, s hahogy az még tovább tartott volna, valószínűleg egytől-egyig áldozatul estek volna.

— Hanem egytől komolyan tartok, asszonyom — folytató a hadnagy.

— Nos?

«HAMAROSAN MEGTÁMOGATTÁK.»

— Ezen a tájékon gyakori a vulkánikus kitörés, ez ellen ugyancsak nem védekezhetünk. Látja, milyen nyomorékká tette most is a házunkat.

— Sebaj, kényelmessé tesszük majd.

— Helyes, asszonyom, a kegyed hősies lelke, szeretetreméltó jókedve mindnyájunknak drága kincse. Köszönöm, mindnyájunk nevében köszönöm, a mit eddig is . . .

— No . . . no . . . Hobson hadnagy, többre becsüli a kellőnél.

— Nem becsülöm többre. Kérdezze meg társainkat . . . Hanem valamit szeretnék kérdeni kegyedtől. Tudja, hogy Craventy kapitány juniusban élelmiszert küld nekünk a Reliance-erődből. Black Tamás valószínűleg elbúcsúzik tőlünk, hát ön asszonyom nem hagy el? . . .

— Hogyan, hadnagy, ön el akar üzni engem? — kérde mosolyogva a hölgy.

— Ó asszonyom! . . .

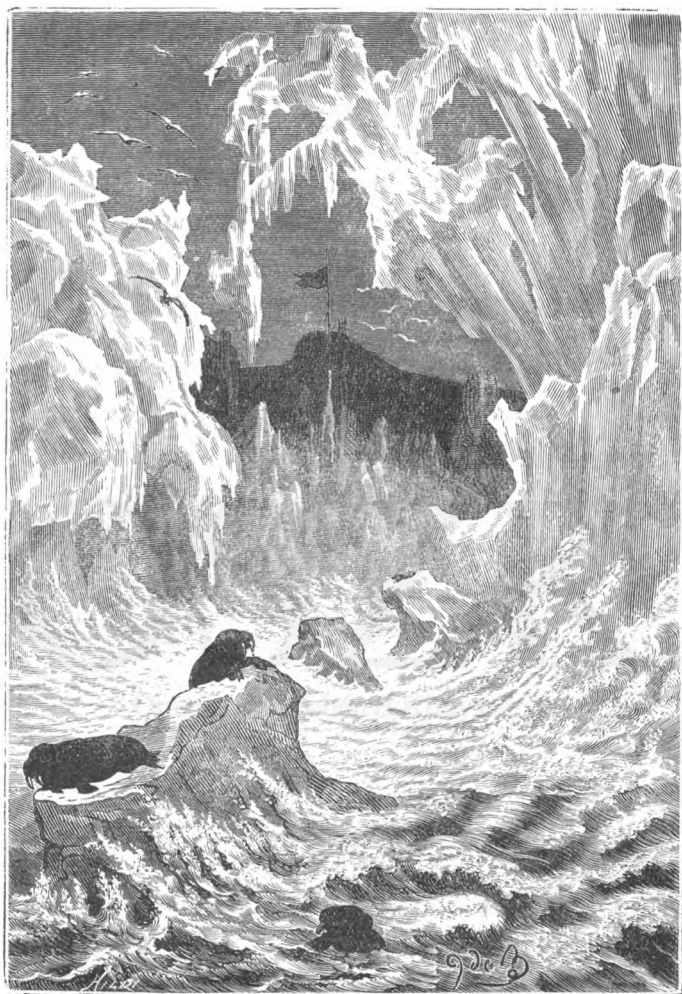
— Nos hát «hadnagyom» ime kérem öntől, engedje meg, hogy még egy telet itt tölthessek az Esperance-erődben, s majd a Bathurst-fokig közlekedő hajóval a Behring-szoroson át térhessek haza.

És a derék asszony kezet szorított Hobson hadnaggyal, a ki viszont mély és igaz rokonszenvet érzett iránta.

Január 20-dikán végre valahára felmerült újra a nap a szemhatáron, természetesen csak rövid időre.

Február havában és márczius első felében hideg, hófúvás, zimankós szél folyton váltakoztak, hosszabb vadászatra nem is volt szükségök, mert a felállított török, hálók, farkasvermek rakásra fogták a drága bundájú állatokat.

Márczius 20-dikán pillantottak meg először egy csoport hattyút, majd a sólymok is jelentkeztek, ha-

«A JÉCHEGYEK RECSEGTÉK-ROPOGTAK.»

nem a vidéket köröskörül még mindig vastag hóréteg borította.

Csak április elején vette kezdetét némi-neműleg az olvadás. A jéghegyek recsegték-ropogtak, mintha ágyú-ütegek adtak volna sortüzet.

A levegő hőmérséke 0° Celsius volt. Ekkor kezdett először a tó jege olvadozni, majd április 15-dikén a tenger is levetette jégpánczélját, no meg a Barnett-tó vizében is úszkálhattak a vadkacsák ezrei meg ezrei.

A földrengés okozta talajemelkedés szerencséjökre keletről nyugat felé történt, mert ha ellenkező irányú lett volna, az erőd menthetetlenül odavesz.

Hanem a patakot hiába keresték. A földrengés elnyelte nyomtalanul. A Barnett-tó is szűkebb határok közé szorult.

— Bizony volna okunk arra, hogy megijedjünk — mondá a hadnagy — mert ime oda a patak, s vele az ivóvíz, hahogy a Barnett-tó is a patak sorsára jutott volna.

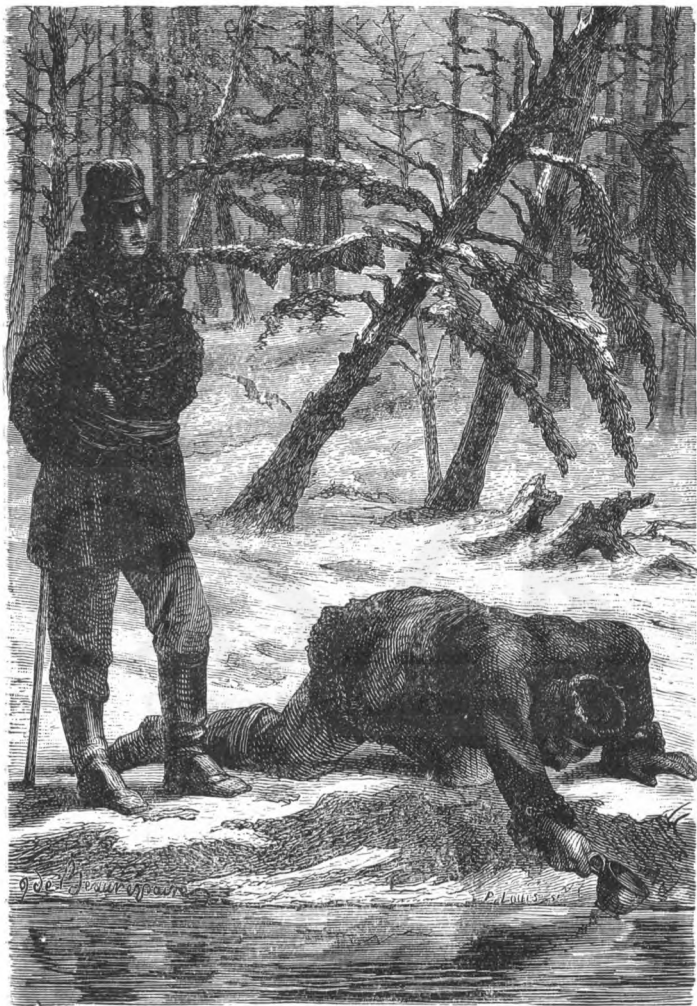
— Az ám — veté közbe Long őrmester — de vajjon nem változott meg annak is a vize?

Hobson hadnagy reá nézett az őrmesterre, s homloka redőkbe vonult. Erre nem is gondolt, pedig könnyen megeshetett. Odasietett az őrmesterrel a tó partjára — a tó vize édes maradt.

Május havában némi ereje volt már a napsugarainak. Itt-ott zöldelt a kopár föld; Joliffe káplár veteményei is kidugták fejüket. A napok is észrevehetőleg meghosszabbodtak, s így kezdődtek a szokásos vadászatok.

Minden áron azt akarta a hadnagy, hogy gazdag bundakészletet adjon majd át Craventy kapitány embereinek, ha ma-holnap megérkeznek az élelmi-szerekkel.

Vadban roppant gazdag volt ez a terület, soha ennek mását nem látták, hanem jeges medvének híre-porát

«A TÓ VIZE ÉDES MARADT.»

sem látták, mintha bizony a föld azon az emlékezetes napon elnyelte volna őket mind egy szálíg.

Eső gyakran esett, s a hőmérsék is csak + 5 Celsius fokra szállott fel. Ámde mindinkább közeledett június, a sarkvidék legmelegebb hónapja. Buzgón építgettek, a házat újra rendbe hozták, déli sarkához egy hatalmas raktárt építtetett a hadnagy az áruk számára.

Napról-napra várta, hogy jöjjenek már Craventy emberei, mert sok rendbeli szükséges holminak fogyatékán voltak már: pl. alig volt töltényük. Ha — amint megbeszéltek volt — Craventy május első napjaiban indította útnak embereit, akkor június közepén meg kell érkezniök.

A tengerpart egyik sziklájára kitűzette az angol lobo-gót, s embereinek megparancsolta, hogy a Bathurst fok környékén járva-kelve vigyázzák meg, hátha észreveszik a közeledőket.

Június eltelt, s ők hiába vártak. Hobson hadnagy kezdett nyugtalankodni főleg a sűrű köd miatt, mely a szemhatárt borította. Hátha eltévesztették az utat? . . .

Black Tamás sem titkolhatta el türelmetlenségét. Epedve várta azt a bizonyos napfogyatkozást, ám ha azon már túl lesz, akkor haza kell neki minden áron sietnie.

Julius 4-dikéig sem érkeztek meg. Arról, hogy Craventy kapitány róluk megfeledezett volna, szó sem lehetett, de arról igen, hogy a boldogtalanok eltévedtek.

Méltán aggódhatott Hobson hadnagy e késedelem miatt, mert a nyár, illetve a tűrhető időjárás még csak két hónapig tart, s azontúl ismét a tél kezdődik. No de férfiú volt ő, a ki egyhamar kétségbe nem esik.

Ez volt a terve:

Ha a július 18-dikán beálló napfogyatkozásig, tehát két hét múlva sem érkeznek meg a várva-vártak, akkor

a rákövetkező napon 4—5 szánt több megbízható emberével és a csillagászszal útnak indít a Rabszolga-tó felé. Hat hét alatt bizonyosan eljutnak a Reliance-erődbe, s magukkal viszik a zsákmányul ejtett legbecsebb prémeket.

Ezt hallván Black Tamás újra a régi lön; várta-várta a nap tányérának elsötétedését, azontúl pedig nem törődött senkivel és semmivel.

HUSZONHARMADIK FEJEZET.

Az 1860. július 18-diki napfogyatkozás.

A köd mind alább szállott, a napot vizsgáló Black Tamás nagy gyönyörűségére, de bezzeg nem örült ennek Hobson hadnagy.

Gyakran látták őt a zászlóhoz támaszkodva a távolba kémlelni, s aggodalma nőttön-nőtt; a jövő bizonytalan sejtelve szállotta meg, szótalanná lett, s többé már nem titkolta, hogy fél valamitől. Barnett Paulina próbálta őt vigasztalni.

— Igaza van, asszonyom, nem volna szabad így elvesztenem a bátorságomat, de hát a sejtelmeknek nem lehet mindig úra az ember. Férfiú vagyok én magamért, nem rettenek meg olyan ellenségtől, a ki szemtől-szembe áll velem, de a bizonytalanság gyötör.

— De hát valójában kitől vagy mitől fél? — kérdé kíváncsian a hölgy. — Embertől, állattól?

— Sem az egyiktől, sem a másiktól, hanem ennek a földnek a sajátságos voltától. Emlékezik nemde, hogy már egyet-mást elmondottam erre vonatkozólag?

— Emlékezem.

— A minapában újabb jelenséget figyeltem meg, s

megvallom, annak magyarázatát adni nem tudom, de a világ legnagyobb tudósai sem tudnák. Tegnapelőtt holdtölte volt, a tenger árjának ilyenkor a legnagyobb-nak kell lennie, pedig látja, egy fél lábnyival sem emelkedett, pedig jól megfigyeltem.

— Mire következtet ebből a jelenségből?

— Nos hát, asszonyom, én azt mondom, hogy vagy a természet törvényei változtak meg, vagy ez a darab föld van egészen különös viszonyok között . . . vagy — a jó isten a megmondhatója, hogy mire következtessek. Elég az hozzá, hogy szörnyen nyugtalanít.

A hadnagy nem szólott embereinek nyugtalanságának az okáról semmit, elég ha ő töpreng — gondolta magában.

Julius 15-dikén sem változott a helyzet. A hadnagy elhatározta, hogy szándéka mellett marad, s ő küldi embereit Craventy kapitányhoz.

A karaván fejéül természetesen Long őrmestert szemelte ki, bár a derék őrmester tőle nagyon nehezen vált el, s ő is erősen érezni fogja a hiányát, mert legalább is nyolcz hónapi távollétről volt szó.

Mindenről gondoskodtak, hogy a karaván élelmiszerek dolgában hiányt ne szenvedjen, előkészítették az elküldésre szánt becsesebb prémeket, s felrakosgatták a négy szánra. Az elindulás napját július 19-dikére tűzték ki.

Természetesen Black Tamás is velök megy. Szegény csillagász e napokban szörnyen izgatott volt; sem nem evett, sem nem ivott, még az álom is kerülte, aggódva nézett az égre, szidta a ködöt, s egészen kétségbe volt esve, ha arra gondolt, hogy a köd elfedi előle abban a várva-várt pillanatban az eget, a holdat, az elsötétedő napot . . .

Iszonyú . . . iszonyú egy gondolat.

GYAKRAN LÁTTÁK ŐT A ZÁSZLÓHOZ TÁMASZKODVA A TÁVOLBA KÉMLENI.

Gyakorta elkeseregte aggodalmait Barnett Paulina előtt, a ki nem győzte őt bátorítani és vigasztalni:

— Végre is Black úr, ha úgy esnék, hogy most nem figyelheti meg, majd a legközelebbit — remélem lesz még ebben a században napfogyatkozás?

— Lesz . . . lesz, ezen a mostanin kívül még öt teljes napfogyatkozásra számítunk. Még pedig: 1861 december 31, 1870 december 22, 1887 augusztus 17, 1896 augusztus 9, és 1900 május 28.

— No hát a jövő évben figyelheti meg . . . vágott közbe a hölgy.

— Az ám, ha csak tizenhét hónapig kellene várnom, de harminczhat évig, mert akkor lesz ilyen magassági fokon, mint most, melyet Grönlandban vagy a Lappföldön esetleg Szibériában figyelhetnék meg.

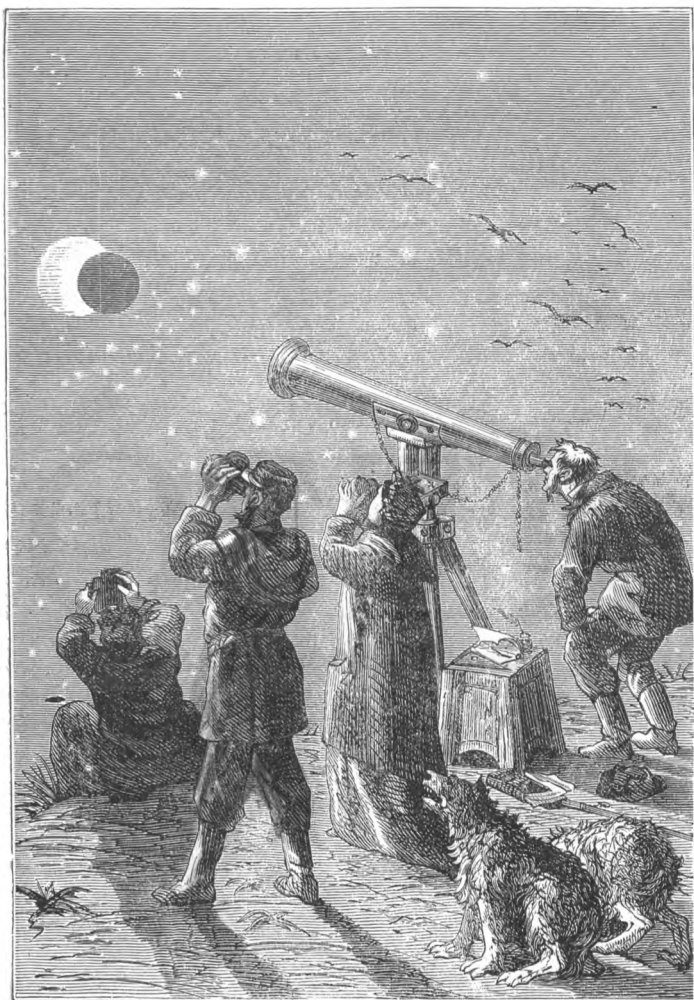
És a kövér kis ember elkezdette magyarázni, hogy milyen rémitően fontos a csillagászatlanra nézve, hogy ilyen magas északi vidéken figyeljék meg a napfogyatkozást.

Végre elérkezett július 18-dika, a nagy nap Black Tamásra nézve. Az ephemeridák szerint a napfogyatkozás négy első és harminczhét másodperczig fog tartani.

Hiszen a derék csillagász nem sokat kívánt a sorstól. Egy tenyérnyi derült eget, melyre reászegheti látcsövét négy első és harminczhét másodperczig, azontúl pedig hadd boruljon be az ég, támadjon zimankós fergeteg, oda se neki.

És ime a szemhatárt köd, sűrű áthatolhatlan köd borította; az Isten megszánta szegényt, mert nyolcz óra tájban tisztulni kezdett, szél támadt, s a felhőket elhajtotta.

Előhozták műszereit, s a hegy-fok csúcsán gondosan felállította. Most már megint a régi ember volt, jókedvű, türelmes és nézte . . . az ég boltozatát. Az ég is derült

«HOGY LÁTHASSANAK VALAMIT A TŰNEMÉNYBŐL.»

volt, ennél kevezőbb időt kívánva sem kívánhatott volna magának.

A gyarmat minden lakója köréje gyűlt, hadd lássák azt a ritka tüneményt. A nap lassan emelkedett fel, hogy megfussa rövid pályáját. Néma csend . . .

Féltizkor kezdődött a napfogyatkozás. A teljes elsötétülésnek a csalhatatlan számítások szerint tizenegy óra negyvenhárom első- és tizenöt másodperczkor kell beállania.

Black Tamás kormos üvegeket adott a körülötte állóknak, hogy ők is lássanak valamit a tüneményből. Negyed tizenegykor a nap tányérjának fele sötét volt már. A mellettük settenkedő kutyák elkezdettek nyugtalanul ugatni. A vadkacsák csoportokban röppentek fel, hogy éjjeli tanyájukra siessenek.

Tizenegy órakor a napnak két harmadrésze sötét volt már. A tárgyak színe vörösest mutatott. Nehány bolygót is megpillantottak: Venust, Mercurt. Mind sötétebb . . . sötétebb lett.

Háromnegyed tizenkettőkor a holdnak egészen el kell takarnia a napot.

— Tizenegy óra negyvenhárom percz! — mondja Hobson hadnagy elővéve óráját.

Black Tamás nem mozdult . . . Eltelt egy fél percz.

Black Tamás tágra nyitott szemekkel meredt a körülötte állókra, s felkiáltott:

— A hold . . . a hold . . . kezd eltűnni . . .

Csakugyan a nap nem sötétedett el tovább. Black Tamás kétségbeesve tántorgott hátra.

— Mi történhetett? — kérde Hobson hadnagy.

— Hogy mi történt? — ordított Black Tamás . . . az történt, hogy a napfogyatkozás ezen a helyen nem teljes . . . érti-e, nem teljes! Mert nem vagyunk a 70-dik

szélességi fok alatt. Ide a sextansomat . . . hamar, hamar . . . Mindjárt megtudom.

Hamarosan elhozták a műszert, Black Tamás fölvette a méréseket, számíttgatni kezdett, s midőn készen volt kérdé:

— Minő magasságban feküdt a Bathurst-fok mult évben, mikor ide érkeztünk?

— $70^{\circ} 44' 37''$ — alatt — felelé Hobson hadnagy.

— Nos hát, uram, most $73^{\circ} 7'$ és $2''$ alatt fekszik . . . Látja, hogy nem a 70° alatt vagyunk.

— Azaz helyesebben mondva *már* nem vagyunk ott — dörmögé Hobson hadnagy.

Most már tudta, hogy mi történt, a sajátságos jelenségek magyarázatát tudta már . . . !

A Bathurst-hegy vidéke azóta, hogy oda érkezett Hobson hadnagy, három fokkal észak felé — elhajlott.

MÁSODIK RÉSZ.

ELSŐ FEJEZET.

Az úszó erőd.

A Hobson Gáspár által épített Esperance-erőd elhagyta helyét. Vajjon ezért érheti-e a társulat derék emberét valamelyes vád? Nem, ez megtörténhetett volna bárkivel is.

A Victoria-félsziget váratlanul elszakadt az angol-amerikai szárazföldről. Évezredek óta így ismerhették, miglen a január 3-diki földrengés a félszigetet úszó szigetté változtatta át, s ime három hónapja immár, hogy a sarktenger áramlásainak szeszélye szerint ide-oda mozog.

Az Esperance-erőd egy hatalmas jégmezőn épült, melynek szilárd alapja nem volt. Egyébként nem tudta megmagyarázni Hobson hadnagy az eddig történeteket.

Nem kételkedett ugyan abban, hogy emberei bátrak, hidegvérűek és van elegendő erkölcsi erejük, mindazonáltal a helyzetet valóságban feltárni előttük még sem akarta. Különben is lesz erre majd elég ideje, ha lassan kint ők is észre fogják venni. Szerencsére egyik sem értett a dologhoz, s így nem is igen ébredt fel bennök a gyanú.

«LEGYEN NYUGODT, KÁPLÁR!»

A hadnagy erősen elhatározta, hogy mindaddig, amíg a helyzet kényszerítő hatalma nem parancsolja, hallgatni fog evvel a titokkal. Vigasztalta Black Tamást is, aki egészen oda volt, tépte a haját és dühöngött.

A csillagász nem is sejtette, hogy minek köszönheti keserves csalódását.

Ő abban kereste az okát, hogy az observatoriumok, ó szégyen-gyalázat, hamisan számították ki az ephemeridákat, s ezért kellett neki a teljes napfogyatkozás megfigyeléséből kikopnia.

Hobson hadnagy emberei előtt olybá tekintette ezt a dolgot, hogy valójában csak Black Tamást érdekli, őket éppenséggel nem.

A napi foglalkozást a rendes kerékvágásba terelte. Midőn azonban a hegyfokról lefelé haladtak, Joliffe káplár hirtelen megállott, s a hadnagyhoz közelebb lépve így szólott:

— Hadnagy úr, szabad valamit kérdezniem ?

— Csak rajta! — felelé a hadnagy nem is sejtve, hogy mire lyukad ki a dolog.

— A 70°-dik szélességi fokról volna szó, amint halljuk, jelenleg nem vagyunk ott....

A hadnagy arcza elborult.

— Csakugyan nem vagyunk ott, tévedtünk a számításunkban. Először rosszul határoztuk meg. De hát miért nyugtalankodik ön e miatt?

— Hát a dupla zsold... hiszen jól tudja, hogy a társulat dupla zsoldot ígért, ha...

Hobson Gáspár megkönnyebbülten lélekzett fel. Joliffe káplár természetesen nem törődött semmi egyébbel, mint a dupla zsolddal, s így méltán félt attól, hogy ily körülmények között nem számíthatnak arra.

— Legyen nyugodt, káplár, — felelé mosolyogva Hobson hadnagy — s nyugtassa meg bajtársait is e felől,

«MEGFENYEGETTE ÖKLÉVEL A NAPOT.»

mi a 70°-n nem innen, hanem túl vagyunk, a dupla zsold kijár.

— Köszönöm, hadnagy úr, — mondá újra felderülő arczczal Joliffe. Nem mintha a pénz bántana engem, hanem hát a pénz mégis csak pénz.

Evvel aztán rendben volt a dolog, a legénység nem is sejtette, hogy milyen borzasztó változás történt az új gyarmattal.

Az előfokon ekkor a hadnagy, Barnett Paulina, Magda, Black Tamás voltak csak, Long őrmester is éppen lefelé indult, hogy munkája után lásson. Hobson hadnagy megállította :

— Várjon csak, őrmester !

Long sarkon fordult és úgy állott előtte, mint a czövek.

Barnett Paulina azóta, hogy a napfogyatkozást várták, nem szólott egy árva szót sem, csak kérdőleg nézett több ízben a hadnagyra, a ki lehetőleg kerülte a választ. Vajjon sejtette-e a derék nő, hogy mi történt? Vajjon az ő szeme is olyan tisztán látott-e, mint a hadnagy-é? Nyugodtnak látszott, mint ott álla Magdára támaszkodva.

Black Tamás, mintha az esze megbomlott volna, ideoda szaladgált, kuszált haja lobogott, néha-néha a kétségbeesés egy-egy dühös kiáltásban tört ki kebeléből; megfenyegette öklével a napot, mintha le akarta volna az égről taszítani. Lassankint magához tért, újra szóhoz jutott; nyugodtabbnak látszék, s keresztbefont karral, villámló szemekkel állott Hobson hadnagy elé :

— Most már önnel kell leszámolnom uram, önnel, a Hudson-bai-company emberével !

Hobson hadnagy nyugodtan nézett reá.

— Hobson hadnagy úr — folytatá a dühnek fojtott hangján Black Tamás — nem volna-e kegyes megmon-

dani nekem, hogy mi történt? Miféle misztifikáció ez? Jaj önnek, ha szántszándékkal dolgozott ellenem!

— Mit akar evvel mondani? — kérde nyugodtan a hadnagy.

— Azt, hogy önnek kötelessége lett volna a 70°-nál alapítani az új erődöt.

— Vagy azon túl uram — jegyzé meg Hobson hadnagy.

— Azon túl? — ordított Black Tamás, — mit keresek én azon túl?

— Nos hát, uram, tévedtünk, egyszerűen tévedtünk.

— Ennyi az egész?... bömbölt Black Tamás, még inkább feldühödve a hadnagy nyugodtsága miatt.

— Csak azt akarom megjegyezni uram — folytatá éppen oly nyugodtan, mint eddig Hobson hadnagy — hogy ebben a tévedésben önnek is éppen annyi része van, mint nekem, mert remélem nem feledte el, hogy ketten vettük fel a Bathurst-fok földrajzi fekvését, mikor ide érkeztünk. Így hát önnek nem szabad a közös tévedés miatt engem tenni csak felelőssé.

Ezek a szavak kicsavarták a fegyvert Black Tamás kezéből. Nem tudott egy árva szóval sem védekezni.

Mit mond erre majd a tudós világ?... Black Tamás, a nagy csillagász ilyen óriási baklövést követett el.... Oda a becsülete.

Midőn kissé összeszedte magát, így kiáltott fel haját tépve:

— Hogy az isten szerelmére is tévedhettem így?... Hát megvakultam, hogy még a sextanssal sem tudok bánni?... Hiszen akkor legjobb lesz, ha innen a hegy ormáról leugrom a mélységbe.....

— Black úr — vágott közbe komolyan Hobson hadnagy. Ne vádolja magát, ön nem tévedett, s nincs joga arra hogy szemrehányást tegyen magának....

— E szerint csak ön....

— Én is éppen oly ártatlan vagyok, mint ön.... Ide figyeljenek mind, akik itt vannak, elmondom őszintén, hogy mi történt velünk, de kérve-kérem, hogy tartsák titokban.

Mindnyájan köréje csoportosultak és némán, izgatottan várták, hogy mit fog velök közölni.

— Barátaim, mikor mi ide érkeztünk ez előtt egy évvel, a Bathurst-hegyfok éppen a 70° alatt állott, most pedig a 73° alatt találtuk, ennek az oka, hogy előbbi helyéről — elhajlott.

— Elhajlott? — riadt fel Black Tamás, hitesse el ezt uram mással, de ne velem. Mióta indulnak meg a hegyfokok?

Pedig úgy van, amint mondom — folytatá nagyon komoly hangon Hobson hadnagy. A Viktória-félsziget egyetlen nagy jég-sziget, melyet a multkori földrengés elszakított a szárazföldtől, és most a sark-tenger árja sodorja....

— Hova? — kérdé Long őrmester.

— A jó isten tudja! — felelé Hobson hadnagy.

Mindnyájan megrendülve állottak ott, a szívök kinosan elszorult arra a gondolatra, hogy az Esperance-erőd és lakói czéltalanul bolyonganak a végetlen tengeren, szél és hullám szeszélyétől függve.

— Most már értem, — szólalt meg Barnett Paulina, hogy miért aggódott ön eddig, hogy sejtelve valósult, s azokat a különös jelenségeket megmagyarázni nem tudta. Most már okát tudja adni nemde?

— Fájdalom, tudom.

— Csak arra volnék kíváncsi, hogy az ár és apály miért volt a Bathurst-fok mellett olyan csekély mértékben érezhető-kérdé Barnett Paulina?

— Nagyon egyszerű a magyarázata. Akkor a félsziget

még a szárazföldhöz simult, s így ellene állott bizonyos mértékben a tenger árjának, s így húsz láb helyett mintegy két lábnyi emelkedést mutatott a tenger hullámzása. Mióta azonban a félszigetből úszó-sziget lett, az árral és apálylyal együtt emelkedik vagy süllyed, s azóta ár és apály között különbség nincsen. Aminthogy erről a minapi holdujtság alkalmával meggyőződhattunk.

Black Tamás visszas hangulata daczára is nagy figyelemmel hallgatta végig Hobson hadnagy magyarázatát. Igazat kellett neki adnia, ámde dühöngött mégis, ha arra gondolt, hogy miért kellett annak a képtelen, váratlan eseménynek éppen akkor történnie, mikor ő a teljes napfogyatkozást akarta megfigyelni.

— Szegény Black úr, — szólalt meg Barnett Paulina — az már igaz, hogy mióta a világ áll, ilyen siralmasan csillagász még nem csalódott.

— Okolni nem lehet senkit — folytatá Hobson hadnagy — egyedüli oka mindennek a természet. Most már azt is meg tudjuk magyarázni, hogy miért van annyi vad a Bathurst-fok tájékán.

— Nő meg azt is, — szólalt meg Magda — hogy miért szabadultunk meg a vetélytársaktól, kiktől Hobson hadnagy annyira tartott.

— Azt is — jegyzé meg Long őrmester — hogy miért nem érkeztek meg Craventy kapitány emberei.

— Végül azt is, hogy miért kell nekem még legalább egy évig itt maradnom — mondá Barnett Paulina lopva tekintvén Hobson hadnagyra.

A hölgy e szavai elárulták, hogy a változhatatlanba sokkal nagyobb bölcseséggel belenyugodott, mintsem várhatták volna. Elvégre is panaszkodással teheték volna-e meg nem történtté a megtörténtet?

Az úszó-jégszigetet emberi erővel oda tudták volna-e szegezni a szárazföldhöz? Nem...! Isten kezében volt

az Esperance-erőd sorsa, Isten akaratában meg kellett nyugodniok.

MÁSODIK FEJEZET.

Hol voltak ?

Hobson Gáspárnak első dolga az volt, hogy a Viktoria-sziget földrajzi fekvését megállapítsa.

Délután két órakor Hobson hadnagy és Black Tamás felvették a sextanssal a nap magasságát.

Másnap délelőtt 10 órakor akarták folytatni a további méréseket.

Az Esperance-erőd lakóit közvetlen veszély akkor még nem fenyegette, legalább Hobson hadnagy azt mondá társainak hazamenet, hogy katasztrófától nem kell tartaniok.

Csak két veszélytől tarthattak az úszó sziget lakói :

Vagy olyan messze felvetődnek a sarktengeren, honnan többé visszatérés nincsen, vagy a Behring-szoroson át a nyílt óceánra űzi a tengerár.

Az első esetben megfagynának vagy éhen vesznének; a második esetben a melegebb vizű tengerre jutva a jégsziget felolvadna, s ők a tengerbe süllyednének.

Sok válogatni való nem lenne, annyi bizonyos; ámde okvetlenül erre a két eshetőségre kell-e számítaniok ?

A nyárnak maholnap vége lesz, beáll a tél, akkor aztán a sarktenger befagy, s az uszó jégsziget meg a szárazföld között újra helyreáll a közlekedés. Hogy melyik részén lesznek addig a földnek, azt megmondani nem tudja senki, ámde olyan vihar- és viszontagság-edzett emberek, mint ők egyhamar kétségbe nem esnek, s néhány száz mérföldnyi uttól nem riadnak vissza, szán-

juk, kutyájuk elegendő van . . . nos hát útra kelnek majd; mert annak nem volna semmi értelme, ha tovább is itt maradnának az Esperance-erődben. Szóval meg kell várniok a kínálkozó alkalmat, s akkor útra kelnek.

Hobson hadnagy csupán attól félt, hogy addig is, míg a tenger befagy, tehát nyolcz-kilencz hónapig a tenger ár vagy messze északra, vagy messze délre elsodorja őket.

— Végre is nem kétségbeejtő a helyzetünk, s jó lesz, ha a gyarmat többi lakói elől eltitkoljuk, ők bizonyára más szemmel néznék.

— Nem volna czélszerű — jegyzé meg Barnett Paulina, — hogy embereink hajót készítsenek, melyre esetleg mindnyájunknak nagy szüksége lehet?

— Mindenesetre czélszerű volna — viszonzá Hobson hadnagy, — nem is fogjuk elmulasztani. Kiadom a napokban a rendeletet, hogy az ácsok hozzá fogjanak. Ámbár erre csak a legvégső szükségben fanyalodnánk rá. Inkább hiszem, hogy a jégmezőkön keresünk majd menedéket, ha a tenger befagy.

Mindnyájan egyetértettek vele e tekintetben, s ünneplésen megfogadták, hogy arról, a mit hallottak, senkinek sem fognak beszélni.

Mihelyt visszaérkeztek az erődbe, Hobson hadnagy elővette az északi sarktenger pontos térképét, s belemerülve így szólott a titokba beavatottakhoz:

— Reméljük barátaim, hogy balcsillagzatunk nem sodorja szigetünket a nyílt tengerre messze ki, mert onnan vissza nem térhetnénk soha.

— Miért nem, Hobson úr? — kérdé élénken Barnett Paulina.

— Hogy miért nem, asszonyom? Nézzen ide, s rögtön megtudja, hogy miért nem. Ime két ellentétes áramlat szegül itt egymásnak, ha közre kapnák a mi

szigetünket, távol a szárazföldtől egy ponthoz szögeznék, s mihelyt a tenger jege fölengedne vagy a kamcsatkai áram sodorná magával, vagy a Behring-szoroson át a Csendes óceánra vetődnek, s ott nyomtalanul elsüllyedne.

— Fogalmam sincs róla — vevé újra át a szót Barnett Paulina, hogy a sarktengernek melyik részén lehetünk most? Nem lehetséges-e, hogy a kamcsatkai áram sodor már magával s Észak-Georgia felé visz?

— Nem hiszem — mondá Hobson Gáspár kis várattatva a meggyőződés hangján.

— Miért nem?

— Mert ez az ár igen sebes, három hónap alatt bizonyára annyira elsodorta volna szigetünket, hogy valamely partot láthatnánk. Pedig nem láttunk eddig.

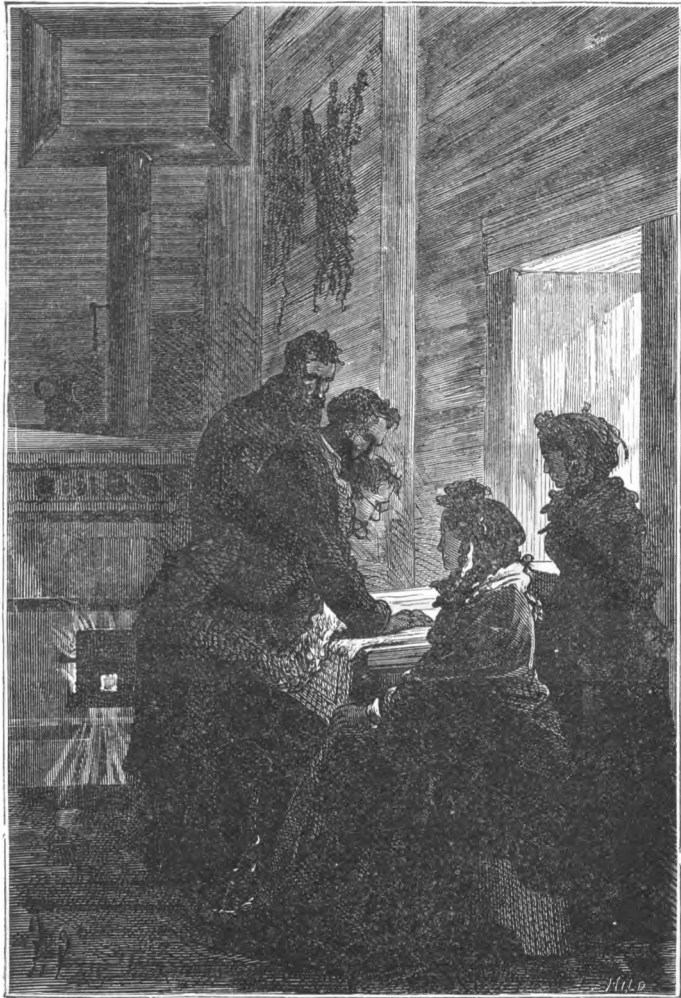
— Mit gondol, hol lehetünk?

Hobson hadnagy nem tudott erre egyelőre határozottan felelni. Hiszen majd megtudják holnap.

Várniok kellett, kiki a dolga után látott. Long őrmester tudára adta a legénységnek, hogy a holnapra tervezett utazás elmarad, mert az időjárás miatt nem valószínű, hogy elérik a Reliance-erődöt, továbbá, hogy a csillagász még egy telet itt akar tölteni újabb megfigyelés céljából, no meg, hogy élelmi szerekre sincsen épen égető szükségük stb. — A derék legényekben ez okok hallatára nem ébredett gyanú.

A vadászoknak szívére kötötte Hobson hadnagy, hogy főleg olyan vadakra menjenek, melyeknek ehető a húsa. Azt is megtiltotta, hogy az erődtől két mérföldnél távolabb ne vadászszanak.

Ennek a napnak, mintha vége sem akart volna szakadni Hobson hadnagyra nézve. Újra meg újra visszatért a Bathurst-hegyfok csúcsára és kémlelte a vidéket,

«NEM HISZEM MONDÁ HOBSON GÁSPÁR . . .»

mintha erőnek-erejével új szárazföldet akart volna megpillantani.

Barnett Paulina mellette maradt, s nemhogy kétségbeesett volna, hanem még tréfára fogta a dolgot.

— Hadnagy úr, — mondá mosolyogva — képzelhetne-e ennél az úszó szigetnél pompásabb hajót, mely minket egészen az északi sarkig szállíthat el?

Hobson hadnagy a fejét csóválta hallván a hölgy szokatlan elméletét a sarkhoz való juthatásra.

— Nem akarná az új szigetet keresztül-kasul bejárni?

— Sőt kötelességem is, ha teljesen tájékozódni akarok, asszonyom. Ámbátor előre biztosíthatom arról, hogy az egykori Viktória félszigetből sziget lett.

— Igy hát bátran kitörülhetjük a térképről a Viktória félszigetet. Ez is ritkán történik meg a messze útról haza tértekkel.

Másnap, július 19-dikén, délelőtt tíz órakor pontosan megmérte Hobson hadnagy a nap magasságát, s egybevetvén a tegnapi mérések eredményével kiszámította a helynek földrajzi szélességét.

Black Tamás nem volt jelen a mérésnél sem. Kamarájába zárkózott, és durczáskodott, mint egy gyermek, hogy ő már többé nem tudós, ő egy nagy semmi.

A sziget Greenwichől $157^{\circ} 37'$ keleti hosszúság alatt feküdt.

Ezt a mérést reá applikálták a térképre, s az eredmény az lön, hogy az úszósziget nyugot felé vette útját, s valami ismeretlen áramlat a Behring-szoros felé terelte. Szóval mindazoktól a veszélyektől tartaniok kell, mikről tegnap Hobson hadnagy említést tett, ha-hogy a sziget még a tél beállta előtt nem ütődik valahol tengerparthoz.

— Az amerikai szárazföldtől milyen messzire vagyunk

KAMRÁJÁBA ZÁRKÓZOTT ÉS DURCZÁSKODOTT, MINT EGY GYERMEK.»

tulajdonképpen — kérde Barnett Paulina ; mert nyilvánvaló, hogy az érdekel minket leginkább.

— A Barrow-hegyfoktól több, mint kétszázötven mérföldnyire — felelé Hobson hadnagy.

— S körülbelül mikor kezdődhetett a szigetnek térváltoztatása ?

— Valószínűleg április első felében — magyarázgatta Hobson hadnagy. Ekkor kezdett a jég-talaj lazulni, s indult északra a levált rész. Szóval feltehető, hogy immár harmadik hónapja megy nyugat felé. A napi sebesség átlag nyolcz-kilencz mérföld lehet.

— Így hát a dolog jelen állásában nincs mit tennünk ? — kérde Barnett Paulina.

— Nincs, asszonyom, — felelé a hadnagy, — várunk kell és epedve óhajtunk, hogy a tél minél előbb álljon be, mert csak ő menthet meg minket, a tél, melytől a tengerészek úgy rettegnek. A tél, asszonyom, jeget jelent, a jég pedig reményeink horgonya, csak a jég állíthatja meg úszó szigetünket.

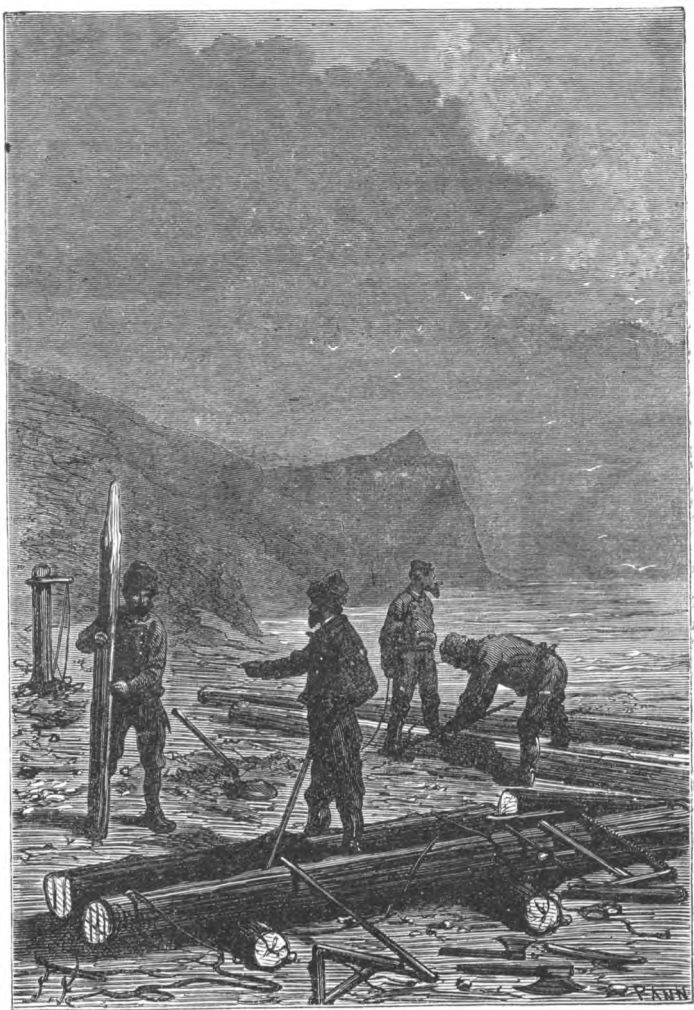
Országos Széchényi Könyvtár

HARMADIK FEJEZET.

A sziget bejárása.

E naptól kezdve elhatározták, hogy napról-napra megfigyelik és följegyzik a sziget állását, mint a hajók fedélzetén szokás. Mert ugyan mi is volt egyéb a Victória-sziget, mint egy vitorla és kormány nélkül bolyongó hajó.

Másnap konstataulta Hobson hadnagy, hogy a sziget néhány mérföldre nyugatnak tért. Az ácsoknak megparancsolta, hogy egy jókora hajót rójának össze. Okául

«AZ ÁCSOK SZÓ NÉLKÜL HOZZÁ FOGTAK A MUNKÁHOZ.»

azt adta, hogy jövő nyáron felfedező útra akar menni. Orosz Amerika felé.

Az ácsok szó nélkül hozzá fogtak a munkához.

A hadnagy még aznap el akart indulni, hogy bejárja a szigetet, melynek ő és emberei foglyai voltak. Erre annál inkább szükség volt, mert alakja és nagysága a dolog természetesen időről idővel változni fog. Főleg azt a részét kellett behatóan megvizsgálni, a hol a szárazföldről elvált, mert itt megtudhatják, hogy milyen minőségű a sziget talaja.

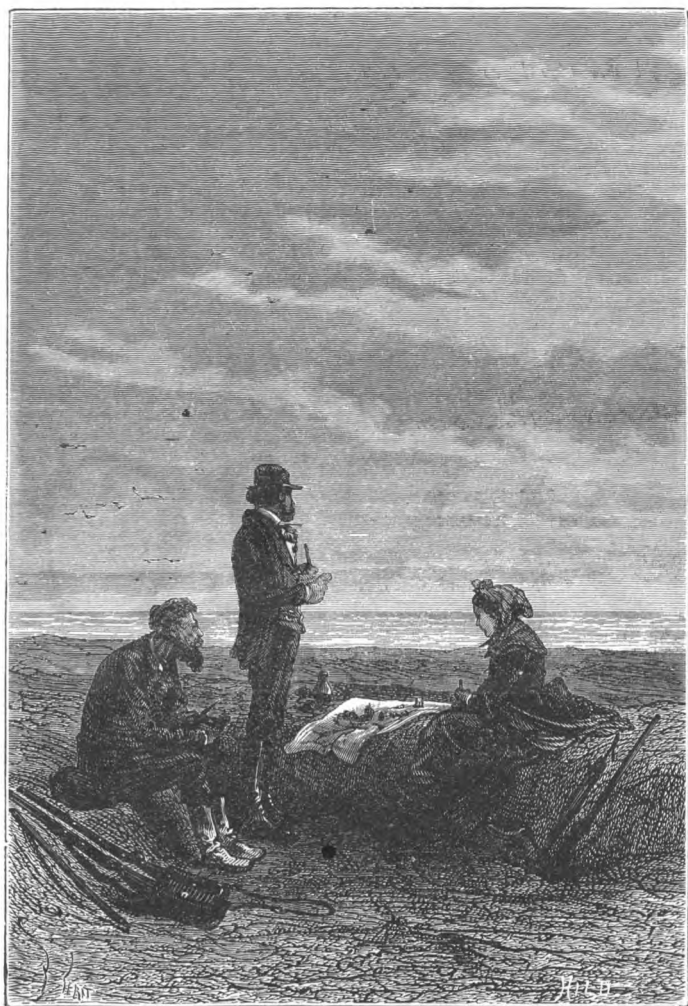
Csakhowy éppen ezen a napon köd volt, s délután vihar tört ki. Ugy esett az eső, mintha csebrekből öntöttek volna. Sőt a mi ezen a tájékon ritkaság számba megy, még — mennydörgést is hallottak.

Hobson hadnagynak meg kellett várnia, míg kedvesebb lesz az időjárás. Julius 20. 21. 22-dikén folyton dühöngött a vihar. Hullámok csapkodtak eget-földet rázkódtató robajjal a sziget partjaihoz, az ember méltán félhetett volna attól, hogy darabokra szakad az amúgy is gyöngye alapokon nyugvó sziget.

A július 22-dikéről 23-dikára menő éjjel hirtelen elült a vihar, s másnap az idő alkalmasnak kínálkozott arra, hogy Hobson hadnagy elinduljon szigetlátó körútjára.

Útitársakul Barnett Paulina és Long őrmester csatlakoztak hozzá. Hogy egy két napig távol lesznek, az nem fog a gyarmatosokban gyanút ébreszteni. Elegendő elemőzsiát pakoltak fel, pálinkáról sem feledkeztek meg. A nap elég hosszú volt, s így remélhették, hogy mindent apróra megnézhetnek.

Vadállatoktól egyáltalában nem kellett tartaniok, mert medvét a földrengés óta egyet sem láttak, hanem azért bölcs előre látásból mindhárman puskát vittek magukkal; a hadnagy és őrmester azonkívül bárdot és hóvájó

«LETELEPEDTEK ÉS REGGELIZTEK.»

kést is, mert ezek nélkül sarkvidéki utazó el sem indul hazulról.

Black Tamás megígérte, hogy addig, míg távol lesznek, a tengert fogja az északi partról megfigyelni, s minden változást pontosan feljegyez.

Elbúcsúztak társaiktól s a Bathurst-foktól az Eszkimofok irányában nyugatra vonuló tengerpart mentén haladtak. Reggeli nyolcz óra volt. A tenger tükre lassankint elsimult.

A tenger felett ezer meg ezer vizi madár röpködött; a bundás vadak sem igen riadtak meg tőlük, mintha a veszélyt érezték volna, mely mindnyájukat közösen fenyegeti.

— Ezek az állatok érzik, hogy köröskörül tenger övezi őket, s hogy nem menekülhetnek el — jegyzé meg Hobson hadnagy.

— Nem szoktak az apróbb bundás állatok télire elvándorolni? kérdé Barnett Paulina.

— Szoktak, asszonyom, de ezuttal, ha a tél meg nem lép, s oda nem fagyunk valahol a száraz földhöz, a szegény párákat mind megöli a fagy és az éhség.

— Hát a madarak?

— A madarak győzik az útát a levegő-égben, mind egy szálíg elvándorolnak melegebb éghajlatra — magyarázá a hadnagy.

— Nos, miért ne használhatnók fel hirmondókul? — veté közbe a hölgy.

— Pompás ötlet! Nehány százat összefogdosunk, nyakukra kötünk papirtekercseket, melyekre leírjuk jelen helyzetünket. Különben sem szokatlan módja ez a levélváltásnak.

Igy csevegvé haladtak a tengerpartján, melyen egyelőre semmi változást sem vettek észre, sehol hasadás, mely elárulhatta volna a földrengés jelét.

Dél előtt 11 órakor érkeztek az Eszkimó-fokhoz. Nyolcz mérföldnyi utat tettek meg tehát. Ott volt még a nyoma a Kalumah-család tanyájának, kihült hamurakás, rozmárcsontok szanaszét a földön árulták el. A hókunyhónak se hire se pora.

Itt megállapodtak utasaink, mert a rövid ideig tartó éjjelt a Rozmár-öböl mellett akarták eltölteni. Letelepdedtek a füvel gyéren benőtt térségen és reggeliztek.

Előttük a tenger végtelen síkja, sehol vitorla, sehol jéghegy . . . megmérhetetlen víz-róna mindenütt.

— Mit szólna ahhoz, Hobson hadnagy — kérde a hölgy — ha váratlanul hajót pillantana meg a tengeren?

— Nagyon örvendének — felelé Hobson hadnagy. Egyébiránt nem csodálkoznám nagyon, mert a czethalászkok járnak nyáronkint erre felé. Legfeljebb a tél közeledése tarthatna attól most vissza, holott mi éppen ezt várjuk epedve.

— Meglesz, hadnagy úr, meglesz — szólott közbe Long őrmester, — csak türelem.

Két órai pihenő után újra fölkerekedtek. Mielőtt az Eszkimó-fokot elhagyták volna, Hobson hadnagy még egy futó pillantást vetett a tengerre. Minthogy semmi különöst nem vett észre, utána sietett Barnett Paulínának és Long őrmesternek.

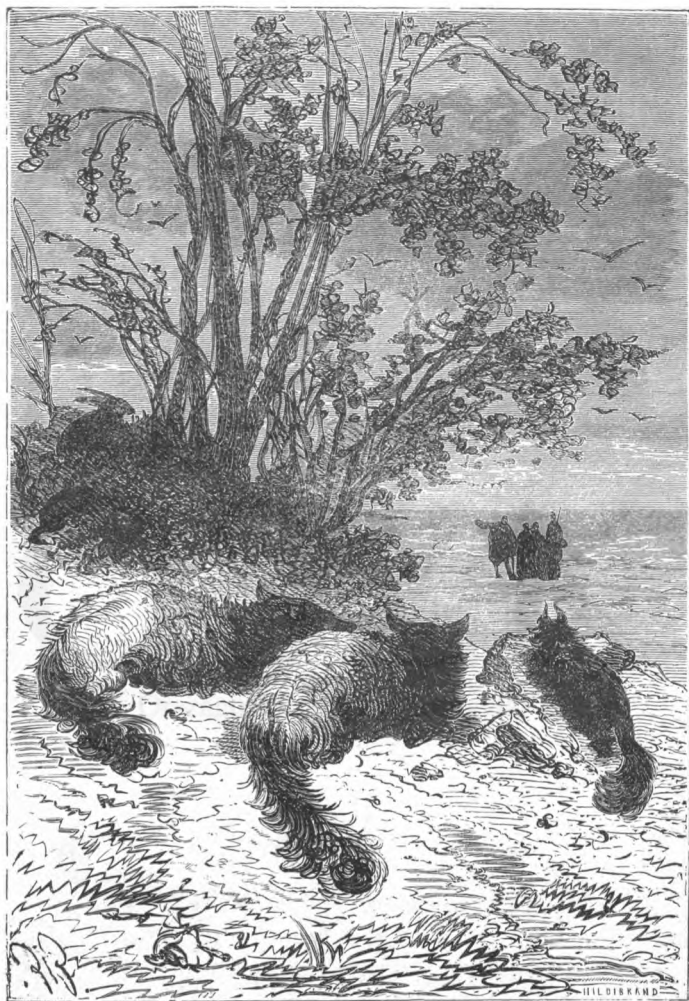
— Asszonyom, remélem emlékezik még az eszkimó családra, melylyel itt találkoztunk.

— Hogy ne emlékezném. Kalumah megígérte, hogy ellátogat a nyár folyamán hozzánk. Persze ígérését nem válthatta be szegény.

Miért kérdezi különben, Hobson hadnagy?

— Valami eszembe jutott, akkor nem is vetettem rá a ügyet, most tűnik csak fel nekem.

— Nos?

«NYESTEK KANDIKÁLTAK REÁJUK.»

— Az eszkimók nagyot néztek, mikor a Bathurst-fok alján épült erődöt megpillantották. Emlékszik?

— Emlékszem, Hobson úr.

— Most már értem, hogy miért csóválták meg olyan sajtóságos jelentőséggel a fejöket. Bizonyára ismerték a Victória-félsziget geologiai különös voltát tapasztalatból vagy hallomásból.

— Meglehet, de úgy látszik Kalumah erről a dologról nem tudott semmit, mert bizonyosan szóvá tette volna.

Igy beszélgetve folytatták tovább útjokat. Az Eszkimó-foktól a Rozmár-öbölíg meglehetősen egyenes vonalban haladt a tengerpart északról-délnek. Négy-öt mérföld távolságban felcsillant a szigetbeli tó tükre. A levegő-égben sasok szállongtak, a törpe bokrok mögül pedig nyestek kandikáltak reájuk. Mintha érezték volna, hogy nem kell tőlük tartaniok. Nehány hódót is észrevett Hobson Gáspár, szanaszét bolyongtak, mintha keresték volna az eltűnt folyócskát. Long őrmester egy farkast is látott a távolban. Szóval a Victória-sziget nagyon gazdagnak mutatkozott vad dolgában. Ha majd beáll a tél, nem egy kellemetlen látogatásra lehet kilátásuk.

Csupán jegesmedve nem bukkant fel. No e miatt éppenséggel nem volt okuk buslakodni. Egy nyirfa csoport mögött ugyan mintha valami nagy fehér tömeget látott volna Long őrmester, de közelebb érve oda, kitűnt, hogy csalódott.

A tengerpart ezen a részen alig volt valamicskével magasabb, mint a víz, sőt néhol a hullámok a rónára is ki-kihömpölyögték. Ez a körülmény arra a feltevésre indította Hobson Gáspárt, hogy a szigetnek ez a része lassankint süllyed; hogy azonban mennyire terjedt a süllyedés, ezt megállapítani nem lehetett.

Magától értetődik, hogy ilyen részletes megfigyelés

mellett utasaink csak lassan haladhattak előre. Long őrmester nyirfa-karókkal jelölte meg a tengerpart egyes pontjait, hogy jövőre tájékozódhassanak.

Délután három órákor már csak három mérföldre voltak a Rozmár-öböltől. De már ott is, a hol voltak, szemmel látható vala a változás, melyet a szigetnek a szárazföldről való elszakadása idézett elő. Ez előtt a délnyugati szemhatárt félkörben a Liverpool-öböl magas partjai szegélyezték... most a végtelen tenger nyújtózott ki; az a szárazföld eltűnt a szemük elől. A Victória-szigetnek a partja itt szögletes meredek volt, mintha leszelték volna.

Barnett Paulinának megdobbant a szive erre a látványra, el volt reá készülve, mégis megdőbrent.

Végre négy órákor elérték azt a helyet, a hol a Victória-sziget elszakadt a szárazföldről. A Rozmár-öblöt hiába keresték, ott maradt a szárazföld mellett.

— Isten ugyse, asszonyom — jegyzé meg Long őrmester — mégis csak jó volt, hogy nem neveztük volt el «Barnett Paulina öböl»-nek.

— Igaza van, — felelé a hölgy — kezdem belátni, hogy a földrajzi névtár nem számíthat bennem szerencsés keresztanyára.

NEGYESEDIK FEJEZET.

Éjjeli tanya a szabad ég alatt.

Hobson Gáspár nem csalódott, a félsziget a földrengésnek esett áldozatul. Nyugatra a szigettől nyoma sem volt már az amerikai szárazföldnek, a meredek tengerparti szikláknak... mindenütt köröskörül víz... víz.

A kis karaván a törés irányában folytatta útját, olyan

sima volt a part, mintha valaki késsel metszette volna le előbbi helyéről. A föld és hórétégből álló talaj, mintegy tiz lábnyira emelkedett ki a tengerből. Itt-ott újabb földomlás nyomait vették észre. A víz állandóan morzsolta, harapott le belőle, a mi egyáltalában nem szolgált Hobson hadnagynak megalégedésére.

A hadnagy úgy tervezte, hogy a Washburne-öböl mellett töltik el az éjet, mert úgy számította: itt van a tele-út.

Mig a nevezett öbölhöz érkeztek, semmi különös nem vonta magára a figyelmüket. Az éjjeli tanya helyére este hét órakor érkeztek. Itt is ugyanaz a változás látszott. A szigetnek ez a része úgy látszik nem szenvedett a földrengés okozta rázkódás miatt.

Barnett Paulina és kísérei megállottak a tengerparton. Észak felé ugyan nem, de délre jókora távolságban beláthatták a szigetet.

Még szürkületről szó sem lehetett, a nap ilyenkor későn szokott lemenni.

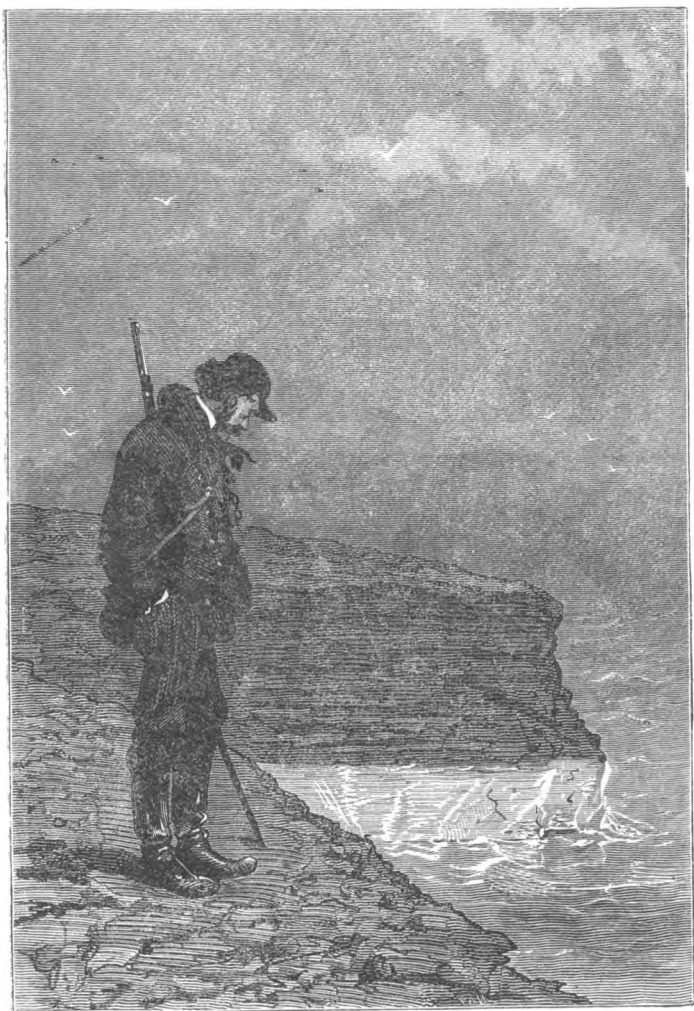
— Hadnagy úr — töré meg a csendet Long örmester, — ha most csodálatos módon valamely torony órája kezdene ütni, vajjon hányat ütne?

— Vacsora idejét, örmester, nemde asszonyom?

— Körülbelül — felelé Barnett Paulina.

Azon mód letelepedtek a földre és jóízűen falatoztak. Mindössze negyedóraig tartott. Azután a hölgy pihent még, az örmester azon fáradozott, hogy hevenyében éjjeli tanyát rójjon össze, Hobson hadnagy pedig járt-kelt a tengerpartján, mert az volt a szándéka, hogy megvizsgálja a sziget talajának minőségét.

Egy ilyen törést mutató helyen megállott, és nézte, amint a tenger hullámai mosták az alig három lábra emelkedő part talaját. Felső keskeny rétege fővény volt kagylótörmelékkel vegyesen, alatta elég vastag jég-

«EGY ILYEN TÖRÉST MUTATÓ HELYEN MEGÁLLOTT.»

kéreg. Nos hát ez baj, nagy baj, mert ha a sziget melegebb vizü tengerbe sodródik, az alsó jégkéreg lassan olvadásnak indul, alább nyomul a sziget s aztán csakhamar elsüllyed.

Komoly aggodalom szállotta meg Hobson Gáspárt. Elvégre is talán öt láb széles lehet talpuk alatt a szilárd talaj, hogy állhatna ellen a sokféle veszélynek, mely fenyegeti? Jövel reménység egyetlen mentsvára: tél!

Visszatért társaihoz. Long őrmester éppen azon buzgólkodott, hogy jég-kunyhót vájjon hármuk számára, ámbátor Barnett Paulina nem riadt vissza attól sem, hogy szabad ég alatt töltsék el az éjet.

Hobson hadnagy helyeselte szándékát, ámde figyelmeztette, hogy nagyon mélyre ne ásson be a földbe.

Nem telt el egy óra, s a kis odú készen volt.

Mig az őrmester belőlről igazgatta, egyengette a hálóvermet, a hadnagy újabb tapasztalatairól adott számot Barnett Paulinának. Avval fejezte be mondani valóját, hogy az Esperance-erőd lakóinak lehetőleg az erőd közvetlen közelében kell állandóan tartózkodniok, mert minden pillanatban elmerülhet a sziget, vagy darabokra szakadhat.

E pillanatban kiáltást hallottak.

Mindketten felugrottak és kémelve körülnéztek.

Nem láttak senkit.

Ujra segélykiáltás hangzék.

— Az őrmester hangja... az őrmester! — mondta Hobson Gáspár.

Oda sietett a készülő félben levő éjjeli tanyára. Öt nyomon követte Barnett Paulina.

Az őrmesternek csak a feje és válla látszott ki a földből, kését bele vágta a jégbe, s abba görcsösen kapaszkodva kiáltozott. Amint a földbe alá ásott, egyszer csak

«TARTSA MAGÁT ERŐSEN ÖRMESTER!»

sülyedni kezdett, megnyílt alatta a fenék, s övig beleesett a vízbe.

— Tartsa magát erősen örmester! biztatta a hadnagy.

Aztán leérve hozzá ruhájánál fogva kihúzta.

— Istenem, mi történt önnel, Long örmester? — kérde Barnett Paulina.

— Hát betört alattam a jég, s akarva nem akarya meg kellett fürödnöm.

— Úgy-e mondtam, hogy mélyre ne ásson be! — feddé Hobson.

Az örmester oda se neki a hideg fürdőnek, mindjárt egy másik helyen folytatni akarta aknamunkáját, csak-hogy most már Barnett Paulina semmiképpen sem egyezett belé. Elvégre is azt a pár óráig tartó éjszakát bárhol eltölthetik, miért tenné ki magát az örmester újabb veszélynek.

Hamarosan kikerestek egy fával, törpe nyir-cserjével gyéren benőtt halmocskát, pásztortüzet raktak, s mind hárman köréje telepedtek. Az örmester megszáritotta vizés ruháit. Hobson hadnagy elbeszélgetett a hölgygyel, aki váltig iparkodott őt sötét gondolataitól elterelni. Az ég boltozatán csillag-millió, szellő se lebben, a tenger olyan csendes volt.

— Ki hinné látván a nyugalmas, békét hirdető természetet, hogy mi most szigetünkkel együtt ellenátlhatatlan erő által sodortatunk — jegyzé meg Barnett Paulina.

— Valóban, asszonyom, csodálatos ez a mi állapotunk — viszonzá Hobson hadnagy. Ha tudnám először, hogy merre visz minket ez a hajó, másodszor, hogy elég szilárd alkotmány, s nem félhetünk attól, hogy darabokra szakad: bizvást neki vágnék vele az óceánnak.

— Igaza van, uram, felséges gondolat volna, ha ekkora sziget, mint a miénk ellátva minden jóval és

széppel: kertekkel, házakkal egyszer csak neki indulna a végtelen tengernek, s a tenger árvái vihetnék, a merre nekik tetszik. Ugyan lehetetlen dolog volna-e, kérdem én?

Hobson Gáspár nem állhatta meg, hogy el ne mosolyodjék. A derék hölgy oly kedvesen beszélt erről az új ötletéről, hogy csupa gyönyörűség volt hallgatni. Az ám, ha a Victória-szigetet a tenger vize nem fenyegetné minden perczen pusztulással.

A rövid éj szerencsésen eltelt. Újra tüzet raktak, faltak valamit, s megdermett lábaikat melengették.

Hat órákor tovább vették útjukat.

A Mihály-foktól a hajdani Barnett-kikötőig semmi különös változás nem volt. Az őrmester itt is póznákkal és karókkal jelölte meg a partvidéket.

Mindhárman igyekeztek, hogy még aznap estére visszaérkezzenek az Esperance-erődbe, annál is inkább, mert kíváncsi volt, hogy az erőd parancsnoka sokáig ne legyen távol övéitől.

Estére hazaérkeztek.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Julius 25-dikétől augusztus 20-dikáig.

Hobson Gáspárnak az volt az első dolga, hogy Black Tamással értekezzék a gyarmat állapota felől.

Semmi nevezetes változás nem történt, csupán újabb mérések útján megtudták, hogy a sziget egy fokkal közeledett dél felé és valamivel nyugat felé. Az áramlat is ezen a helyen valamivel gyöngébb volna. De azért mégis csak vitte, mégpedig a Behring szoros irányába. Julius 24-dike volt, s így középsebesség is elegendő arra nézve,

hogy a szigetet a Behring-szoroson át a csendes óceánba hajtsa egy hónap alatt.

A gyarmat többi lakói természetesen nem is sejtették, hogy minő veszélyes helyzetben vannak. Ki-ki jó reménységgel a dolga után látott. Az időjárás szép volt, a levegő egészséges, mindenik majd kicsattant az egészségtől.

A kis Miska, Mac Nap fiacskája akkor kezdett tipegni, járkálni. Joliffe káplár majd megette úgy szerette azt a kis porontyot. Már azon törte a fejét, hogy puskát ad a kezébe. Hej, ha az isten őt áldotta volna meg egy ily csöppséggel, tudom istenem milyen generálist nevelt volna belőle, de hát erre ugyan eddig is hiába várt.

A legénységnek akadt dolga elég. Mac Nap és ácsai szorgosan munkálkodtak a hajón. A gyarmat éléskamrájáról sem volt szabad megfeledkezniök. Hobson hadnagynak mindenre kiterjedt a figyelme, mintha az erődöt örök időkre alapította volna. A titkot a beavatottak híven megőrizték; egymás közt azonban annál gyakrabban tették szóvá, s a két nő minduntalan azt hangoztatta, hogy Hobson hadnagy túlságosan sötétnek látja a helyzetet, bizonyára sikerülni fog ennyi tetterős férfiúnak, hogy szerencsésen megmeneküljenek. Hobson hadnagy és Long őrmester azonban egy perczig sem áltatták magukat. És helyesen cselekedték.

Mac Nap a ház belső berendezésének tökéletesítésén is munkálkodott. Azonkívül a hegy-fok egyik kiálló szögletén őrtornyot is készített, s a védczölöpöt is magasabbra emelte.

Új fáskamráról is gondoskodtak, melyet közvetlen a ház mellé csináltak az ácsok, okulva a mult keserű tapasztalatán. A legénység számára is külön laktanya épült, hova a három családos katona mindjárt be is költözött. A bundaárukat új raktárépületben halmozták fel, melyet minden külső támadás ellen biztosítottak.

«JOLIFFE KÁPLÁR ÚGY SZERETTE, MAJD MEGETTE.»

Hobson Gáspár olyan aprólékos gondossággal és igazi szeretettel nézte új telepének napról-napra való gyarapodását! Ha tudta volna, hogy mindez hosszú időre száll, minő boldoggá tette volna őt! Az ám, csak hogy a «Jó Reménység-erőd» nevét immár jobb volna a «Reménytelenség-erődje»-nek nevével cserélni fel.

Mindenki munkálkodott. A hajó-építés is napról-napra előre haladt. A vadászok sem ültek veszteg otthon. Az ehető húsú vadaknak nyomában voltak szüntelen, ámde erős-kegyetlenül megparancsolta Marbrenak és Sabine-nak, hogy az erőd közelében maradjanak.

Egyik napon azt kérdezte Sabine a hadnagytól:

— Nem volna-e jó, ha a «Rozmár-öböl»-be mennének rozmárvadászatra?

Hobson Gáspár sietve válaszolt:

— Nem, hiába való volna!

Azt éppen nem mondhatnók, hogy Hobson hadnagy lemondott minden reményről, korántsem. Mikor a sziget körül megtette az utat, pontosan megmérte annak nagyságát. Negyven mérföldnél nagyobb volt a kerülete, területe pedig legalább is száznegyven négyszögmérföld, körülbelül akkora, mint Páris, valamivel nagyobb, mint Szt. Ilona szigete.

Ekkora szigetnek bizonyára van akkora ellenállóképessége, hogy a fagy beálltaig ne tördelőzzék darabokra. És mégis fáj Hobson hadnagynak, hogy annyi fáradozás hiábavaló volt, s annyi szép terve a szó szoros értelmében nem füstté, hanem — vízzé változzék.

Hagyta, hogy emberei dolgozzanak, világért sem árulta volna el, hogy úgyis kárba vész nem sokára.

Barnett Paulina is biztatta váltig Joliffet, a ki büszke volt a veteményes kertjére. Valóságos élő madárijesztő lett belőle, mert ezer meg ezer madár szállongott a kert felett, csakhamar vége lett volna az aratásnak.

«VALÓSÁGOS ELEVEN MADÁRIJESZTŐ LETT BELŐLE.»

Jávorszarvas csordájuk is felszaporodott. Mintegy harmincz darab volt már az istállóban. Téltre némi takarmányféléről is gondoskodtak a számukra. Igen hasznos állatok voltak, szánokba is fogták s pompás igavonó barmoknak váltak be.

Abban a medve-veremben számos jávorszarvas esett be, s így számuk idővel jócskán felszaporodott. Húsokat besózták, megszáritották és az éléskamrába tették el.

Egy napon beállít Marbre a hadnagyhoz, s jelenti neki, hogy többé nem megy a veremhez utána nézni, hogy van-e törbe esett jávorszarvas.

— Miért nem?

— Mert — tele van vízzel.

A hadnagy igyekezett elpalástolni ijedelmét. Közönyös hangon veté oda:

— Vagy úgy? . . . Se baj. A verem falai jégből valók, a nap melege felolvasztotta. Ennyi az egész.

— Bocsánatot kérek, hadnagy úr, az a víz nem megolvadt jég vize — szólott a vadász.

— Mert akkor édes víz volna, már pedig ez nem édes, hanem sós víz.

Hobson hadnagy, bármennyire ura is volt magának, e szavakra elsápadt, s hamarjában nem tudta, hogy mit feleljen.

— A víz mélységét meg akartam mérni és nagy bámulatomra, nem értem el a fenekét.

— Azon nincs mit csodálkoznia, barátom — felelé a hadnagy — a verem valamely földalatti nyíláson át összeköttetésbe jutott a tenger vizével, amint hogy ilyesmi gyakran megtörténik. Ez a dolog nyitja. Nincs ok semmi aggódásra. Másutt kell töröket és hálókat kivetni még pedig az erőd közvetlen közelében. Marbre szalutált, s eltávozott, hanem azért sajtáságos arccal nézett a hadnagra.

«SÜLYEDÜNK, LASSANKINT SÜLYEDÜNK !»

Hobson Gáspárt ez a hír leverte. Nyilvánvaló, hogy a sziget talaja lassankint olvadoz, s íme felütötte fejét a tenger.

Magához hivatta az őrmestert, s tudatta vele a hirt. Aztán mind a ketten titokban a Bathurst-fok mellett levő tengerpartra siettek, melyet pár nappal előbb póznákkal jelöltek meg.

Utolsó megfigyelésük óta a sziget hat hüvelykkel alább sülyedt.

— Hm, sülyedünk . . . lassankint sülyedünk — dörmögte félhalkan Long őrmester. Alattunk a jégréteg olvad . . .

— Csak a tél jönne már, csak a tél! — kiáltott fel Hobson hadnagy lábával a földre dobantva.

Arról pedig még szó sem lehet.

Ezenközben szorgosan készülődtek a gyarmatosok, hogy télire minden szükséges holmit beszerezzenek. E részben aggodásra nem volt semmi okuk, nyugodtan nézhettek elébe a hosszú téli éjszakáknak. Csupán a lőporral kellett nagyon takarékoskodniok. Szesziesitaluk, kétszersültük még jócskán volt. Egészség dolgában is jól megvoltak mindnyájan.

A tó mellett levő kis erdőtől vágtak fát annyit, mennyire télen át szükségük lesz.

Mac Nap nem győzte Hobson hadnagy előtt égre-földre dicsérni ezt az áldott földet, mely oly dúsan ellátja őket fával, vaddal, bundás-állattal. Van halban gazdag tavuk, van takarmány a jávorszarvasok számára, «dupla zsold». Hobson hadnagy szerencsés ember, hogy éppen ide építtette az új erődöt, mely idővel hatalmasan fel fog virágzani.

A téli ruhák rendbehozásáról, újak készítéséről sem feledkeztek meg. Barnett Paulina előhozatta a raktárból a legdrágább prémeket, azokat egymás mellé varratta,

úgy hogy kívül is belül is a prém jutott, s úgy készítette mindnyájuk számára téli ruhát. Bölcsen tudta, hogy a bunda-árakat majdan úgy sem vihetik magukkal, ha majd menekülniök kell a fagy beálltával s több száz mérföldnyi szánút áll előttük.

Az asszonyok szörnyen csodálkoztak, mikor ezt a páratlan pazarlást látták, no de Hobson hadnagy rendeltére történt, s elvégre is, egy-két szerencsés vadászat újra pótolja a hiányt a raktárban.

Igy telt el az idő augusztus közepéig. Az időjárás állandóan kedvező volt. Néha-néha köd ereszkedett le, de a nap sugarai hamar szétoszlatták.

Hobson hadnagy minden áldott nap kiment a tengerpartjára, hogy a sziget állását megvizsgálja. Természetesen olyan időt kellett kiválasztania, mikor emberei nem látták, különben könnyen gyanút ébreszthetett volna bennök. A sziget különféle részeire is ellátogatott, de szerencsére semmi lényeges változást nem vett észre.

Augusztus 16-dikán a sziget állása volt: $167^{\circ} 27'$ hosszúság és $70^{\circ} 49'$ északi szélesség.

Azóta, hogy a sziget előbbi helyét elhagyta, mintegy 1100—1200 mérföldnyi utat tehetett meg.

HATODIK FEJEZET.

Tíz napig tartó vihar.

Augusztus 17-dikétől 20-dikáig állandóan szép idő járt, a meleg pedig jelentékeny volt. A levegőég párázatai nem sűrűdtek felhőkké. Hobson Gáspárnak nem igen lehetett inyére mindez.

Augusztus 21-dikén a légsulymérő időváltozást jelzett, mert a higany néhány vonallal alább sülyedt. Másnap

azonban újra felszállott, és csak 23-dikán túl maradt állandóan alul.

Augusztus 24-dikén a köd áthatolhatlan sűrű volt. A hadnagy aznap nem figyelhetett meg semmit.

Másnap heves északkeleti szél támadt, s ha hébekorba elállott, záporosó szakadt alá, anélkül hogy a hőmérsék lényegesen megváltozott volna $+12^{\circ}$ Celsiuson maradt.

A munkákkal nagyjában elkészültek már. A hajó törzse durván egybe volt már róva; a vadászattal is bátran felhagyhattak, mert az éléskamra telidesteli volt.

Az erődből az esős napok alatt egy lélek sem távozott el.

— Mit szól ehhez az időjáráshoz? — kérde Hobson hadnagytól Barnett Paulina 27-dikén reggel, midőn a vihar mind ádázabb meg ádázabb lett. Vajjon nem válik hasznunkra?

— Azt még egyelőre nem tudom, asszonyom, hanem hogy az eddiginél jobb, az bizonyos. A szél északkeletről fúj, s igen könnyen megeshetik, hogy szigetünket az amerikai szárazföldhöz közelebb hajtja.

— Sajnos, hogy naponta nem figyelhetjük meg a sziget állását — jegyzé meg Long őrmester.

— Megengedem, őrmester, hogy ebben a nagy ködben az ember a napot, holdat és csillagokat nem láthatja meg, de arról biztosítom, hogy a szárazföldet, melynek közelébe vetődünk meg fogjuk ismerni. S ha reményem nem csal, Észak-Georgia lesz az.

— Én is azt hiszem, asszonyom — jegyzé meg Hobson hadnagy, mert mindeddig semminemű szigettel, vagy jéghegygyel nem találkoztunk, melybe belekapaszkodhattunk volna.

— Nos, hátha egyenesen Ázsia partjai felé tart ez a mi nagy hajónk? Hátha a Behring-szoroson át egyenesen a Tsutski-félszigetre szállít minket?

«MINTEGY NEGYEDÓRÁIG MARADT OTT HOBSON GÁSPÁR.»

— Azt már kötve hinném, asszonyom, mert a kamcsatkai áramlatra bukkannánk, s az orosz Amerikába térítene okvetetlenül.

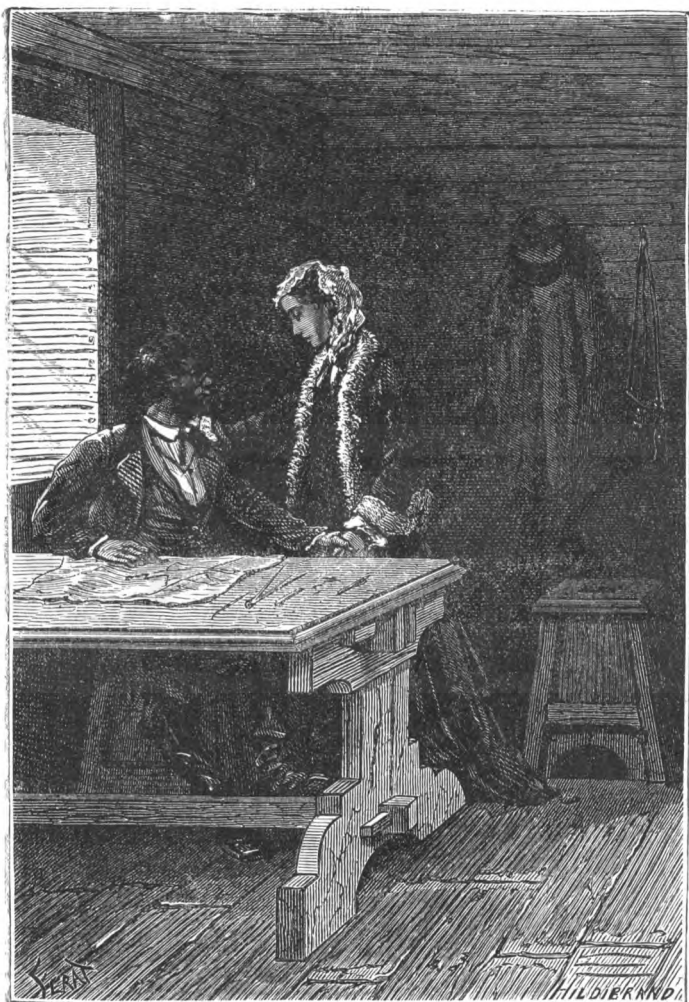
Erről a dologról természetesen nem a legénység előtt, hanem a hadnagy szobájában beszélgettek, hol őket nem hallhatták a beavatatlanok. Künn ezalatt süvöltött, ordított a vihar teljes erejéből, szórta a homokot, melyet a hegyfok ormáról sepert le. Hobson Gáspár nem törődve a pokoli lármával, augusztus 28-dikán okvetetlenül fel akart mászni a Bathurst ormára, hogy az eget, a szemhatárt köröskörül megvizsgálja. Jól beburkolózott ruhájába és elindult.

Nagy ügygyel-bajjal elhatolt a hegyfok lábához. A dolog nehezebb fele akkor kezdődött, mikor a hegy lejtőjén akart felkapaszkodni, mely meglehetősen meredek volt. Belemarkolt a fűbe, úgy kúszhatott lassankint fel az oromra. Ott azonban sem felállani, sem leülni nem tudott, hasra kellett feküdnie, s a bokrokba csimpajkodva állhatott csak ellen a szélvihar erejének.

A ködön át csak nehezen láthatta az eget. Szörnyűséges volt az. Feje felett felhők rohantak szakgatott, alaktalan tömegekben, fenn pedig köd-tömeg lomhán, mozdulatlanul. Távolról hallatszott a tenger hullámainak iszonyú harsogása. A vihar dühe nem ismert határt, zuhogott alá a zápor.

Hobson Gáspár más körülmények között megijedt volna ettől a napokig eltartó égi háborútól, most azonban örvendett, hogy dühöng veszettül, mert bizvást remélte, hogy a szigetet közelebb hajtja valamely szárazföldhöz. Csak addig darabokra ne szakadjon, a mi azonban hihetőleg nem fog megtörténni. A hajóra nézve a parthoz ütdés végső pusztulást jelentett volna, az uszószigetre nézve ez a mentsvár.

Mintegy negyed óráig maradt ott Hobson Gáspár,

«A HADNAGY MEGIGÉRTÉ, HOGY ÓVATOS LESZ.»

türte, hogy a vihar tépte, korbácsolta, az eső paskolta; belekapaszkodott görcsösen a földbe, s lassan alább csúszott, s visszaszaladt a házba. Első dolga volt, hogy híveinek elmondotta mit látott. A vihar — úgy mond — még nem érte el tetőpontját, napokig el fog még tartani.

Ugy mondá ezt, mintha jó újság volna; mindnyájan csodálkozva néztek reá: vajjon miért örvend az elemek szilaj harcának, mely még napokig fog tartani.

Augusztus 30-dikán még egyszer kiment Hobson hadnagy, most azonban nem juthatott fel a hegy ormára, csupán a tengerpartig hatolt. Ekkor történt, hogy a szél hosszú szárú tengeri növényyszálakat csapott az arczába, minő a szigeten nem fordultak elő.

Ebből azt következtette a hadnagy, hogy immár nem lehetnek messze valamely szárazföldről. A szél tehát kiragadta a szigetet az előbbi áram hatalmából s Amerika felé térítette.

Mihelyt visszaért az erődbe, elmondotta a tapasztalt dolgozó Barnett Paulinának és Long őrmesternek, s tele volt a szabadulásnak reményével, hanem szólni azért nem szólott arról.

Az erőd lakói a vihar napjai alatt is szorgalmasan dolgoztak, az ácsoknak mindig akadt valami tatarozó munkájok. Nappal tehát nem sokat törődtek a dühöngő orkánnal, hanem éjszaka nem tudtak miatta aludni. A gerendák a fejük felett recsegték-ropogtak, néha attól félhettek, hogy a vihar darabokra tépi fejük felett a tetőt. Hobson hadnagy inkább arra gondolt, hogy lábuk alatt nyílik meg a föld, ha még sokáig így tart. Egyelőre azonban szilárdan állott, mert ha a sziget valamely része elszakadt volna, bizonyosan észre veszik a szigetnek ide-oda való himbálózásáról, pedig oly szilárdan állott az, mintha még mindig a szárazfölddel lett volna összenőve, mint félsziget korában.

A sziget hollétét sem lehetett megállapítani, mert sem a nap, sem a hold, sem a csillagok nem mutatkoztak a beborult égen.

Hogy valamelyes mód tájékozódhassék, elhatározta Hobson hadnagy, hogy a Mihály-hegyfokra megy el; embereinek nem mondja meg miért, csupán az őrmestert avatja be szándékába.

Augusztus 31-dikén magához hivatta Long őrmestert.

— Őrmester — kezdé a szót — föltétlenül tudnunk kell, hogy hányadán állunk, merre sodorta szigetünket a szél; közeledünk-e Amerikához vagy nem.

— Hadnagy úr, erre valóban nagy szükségünk van. Minél előbb megtudjuk, annál jobb.

— A sziget déli részére kell mennünk!

— Nosza, induljunk!

— Este kilencz órakor, ha mindenki lefeküdt, útra kelünk ketten. Nem szabad senkinek tudnia arról, hogy mi járathatunk. Barnett Paulinának mondjuk meg csak, de semmi esetre sem engedjük meg, hogy velünk tartson.

— Isten ments! Nem neki való — mondá komolyan az őrmester.

Aztán a hölgygel tudatta szándékát, s bár ő is mindenáron vele akart tartani, hogy megossza a veszélyt, mely Hobson hadnagyot fenyegeti: a hadnagy nem egyezett bele.

— Asszonyom — mondá — kegyedre nagy szüksége lesz a kis gyarmatnak, ha . . . ha mi esetleg nem találunk visszatérni. Maradjon itt!

— Jól van, itt maradok, hadnagy, de kérem önt, vigyázzon magára, gondolja meg, hogy ön nélkül vége volna a gyarmatnak, ne kockáztassa az életét.

A hadnagy megígérte, hogy óvatos lesz. Nem is menne el, ha föltétlenül szükséges nem volna a sziget érdekében tájékozódást szerezni.

HETEDIK FEJEZET.

Tűzfény — kiáltás.

Az estét ott töltötte a hadnagy meg az őrmester a közös társalgóban. Barnett Paulina szokása szerint felolvasott valamit, a többiek szorgalmasan dolgoztak.

Joliffe káplár lovagoltatta a kis fiút, s vele együtt kaczagott. Nyolcz óraker elmondották a közös estéli imádságot, a lámpásokat eloltották, s lefeküdtek.

Mikor már mindnyájan aludtak, Hobson hadnagy és az őrmester nesztelenül az ajtóhoz sompolyogtak. Valaki már várt ott reájuk. Barnett Paulina volt, hogy még búcsúzóul kezet szorítson velök.

— A viszontlátásig holnap! — mondá a hadnagy... igen-igen holnap...

— És ha nem jönnek meg holnap? — kérdé a hölgy.

— Nos hát, akkor várnak holnaputánig.

— S ha akkor sem?

— Úgy hiába várnak, többé nem jövünk vissza — vágott közbe Long őrmester.

Az ajtó kinyílt, a két férfiú kilépett a házból. Barnett Paulina nehéz sóhajjal zárta be utánok.

A hadnagy és az őrmester egymásba fogózva törtettek át az udvaron, elérték a külső kaput, neki vágtak a viharzó-tomboló orkánnak.

Micsoda égháború?

A szél beléjük kapaszkodott, s csaknem ragadta magával, akaratlanul is szaladniok kellett.

Hobson hadnagy a sötétség daczára egyenes irányban akart a Bathurst-foktól a Mihály-fokig menni, mert a tengerpart mentén ok nélkül nagy kerülőt kellett volna

«NE TOVÁBB!»

tenniök, no meg a szél ereje is ott sokkal ádázabb. Mind-össze tiz-tizenegy mérföldnyi út állott előttük. Remélte, hogy idején odaérkeznek.

A szél segített, gyorsan haladtak botjaikra támaszkodva előre görnyedezve. Egy ideig, míg a tengerparttól meglehetősen távolban voltak, még elég csinján bánt velök a vihar, mert a fák és halmok itt-ott feltartóztatták némileg a dühét.

Bezzeg mikor az erdő déli pereméig érkeztek, s azon túl már rónaság futott végig a tengerpartig: egy pillanatra meg kellett állaniok. Még hat mérföld választotta el őket a Mihály-foktól.

— Most jön a hadd el hadd! — szólalt meg Hobson hadnagy.

— Az ám, itt majd megtánczoltat minket a szél és zápor — felelé Long őrmester.

— Attól félek, hogy jég is fog a fejünkre hullani.

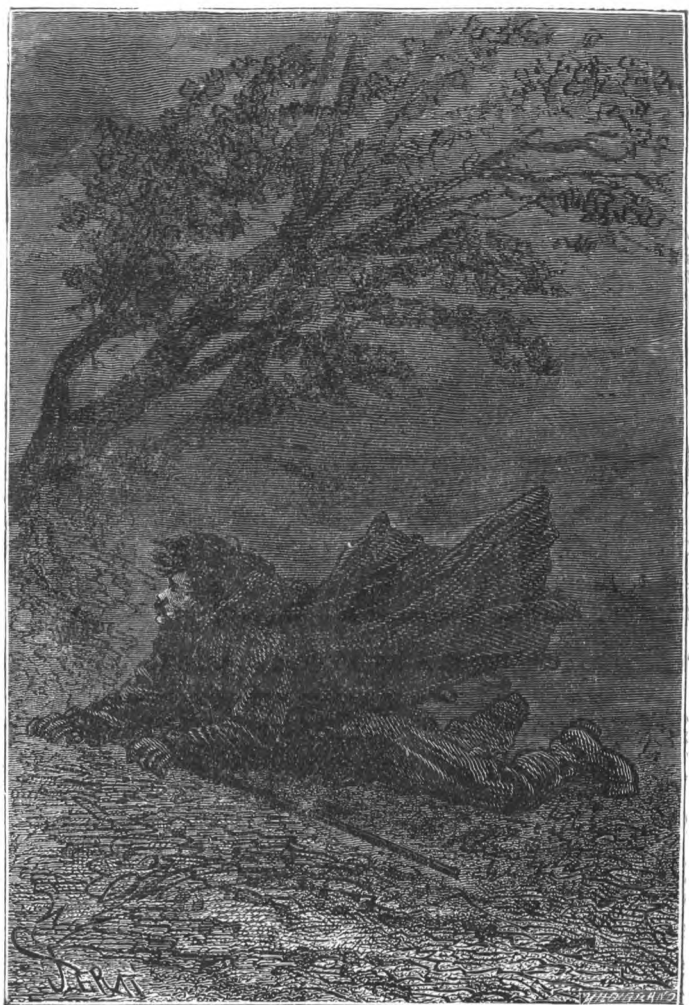
— Inkább jég, mint kartács! Isten nevében csak haladjunk előre!

— Előre, derék legényem!

Tíz óra volt. Alig derengett valami szürkés homály féle az éjszakai vak sötétségben. Az első pár lépés után, a miket tettek mindketten hasra vágódtak. Nagy nehezen kászolódtak fel, s egymásba kapaszkodtak, s előre hajolva siettek tovább.

Ha a vihar ereje olykor-olykor csökkent néhány pillanatra, megállottak és lélekzetet vettek. A hadnagy lehetőleg a helyes irányt igyekezett megjelölni, s folytatták tovább az utat.

Az éjjel beálltával, mintha az orkán tetőpontját érte volna el. Olyan ereje volt, hogy házakat döntött volna el, erdőket csavart volna ki tövestül. Mintha medréből kitorve a tenger az úszó szigetet mindenestől el akarta volna nyelni.

«ÖRMESTER, ÖRMESTER! HOL VAN?»

Hobson Gáspár csodálkozva vetette fel magában azt a kérdést: mi lehet az oka annak, hogy ez az orkán eddig nem tördelte darabokra a szigetet?

Távolról hallatszott a tenger mormogása. Long őrmester rögtön megállott, s így kiáltott fel.

— Ne tovább!

— Miért ne?

— A tenger . . .

— Hogyan? A tenger? Hiszen még nem értünk a délnyugati partra?

— Ott van, látja, hadnagy úr?

Valóban néhány lépésnyire fehérés hullám tünt fel előttük.

— Nem . . . nem, a tenger nem lehet, jóval távolabb kell a partnak lennie . . .

— Akkor . . .

— A sziget egy része beleszakadt a tengerbe — felelé Hobson hadnagy, s ebben a pillanatban a földre vetette magát, hogy a szél előre ne sodorhassa.

Feltápáskodtak, s más irányt vettek, jobbra tőlük hallatszott a hullámok morgása, ámde alig haladtak tíz perczig előre, gyengült az, s végre nem hallották.

— Csak valami öböl lehetett, forduljunk vissza délnek! — mondá a hadnagy.

Újra elindultak még pedig visszafelé, mert méltán tarthattak attól, hogy még az erődtől is elzárja a vihar az útát. Szó nélkül vergődtek előre a vak sötétségben. Világért sem tettek volna szóvá azt az iszonyú veszedelmet, melyben forogtak.

A vihar tépte, zápor paskolta őket, erejük végső megfeszítésével törtettek előre a bátor katonák. Minden pillanatban attól tarthattak, hogy rájuk hull valamely tövestül kidöntött fa és agyonüti őket, mert a sötétségben semmit sem láttak. Fülökbe harsogtak a tenger

»MOST MÁR AZOK IS MEGLÁTHATNAK MINKET.»

hullámai, attól távoztak, neki a zúgó erdőnek. Egymás kezét szorongatták, egymást támogatták, de a mint az erdőtől kiértek, egy forgószél eltépte őket egymástól, mind a kettőt földhöz csapta.

— Örmester! Örmester! Hol van? — kiáltotta teljes erejéből a hadnagy.

Itt vagyok hadnagy úr! — felelé Long.

A földön kúszva közeledtek egymáshoz, öveiknél fogva egymáshoz kötözték magukat, hogy többé el ne szakíthassa a szélvihar, s mondhatlan nehézségek leküzdése után egy halom oldalára kapaszkodtak fel, a fövénybe odut vájtak körmeikkel, s ereje-hagyottan kerestek ott menedéket.

Éjjeli tizenegy órakor történt ez.

Néhány perczig, mintha megbénultak volna heverték egymás mellett, felettük tombolt ádázul az orkán, összeverte a kopasz fenyőket, mint a csontvázok koczogása úgy hallatszott. Ólomsúlylyal nehezedett szemeikre az álom, emberfeletti erővel küzdhatték csak le. Az örmester elővette kulacsát, s néhány korty pálinkával erősítették meg magukat.

— Örmester, én úgy sejtem, hogy már nincs messze szigetünk a szárazföldtől — kezdé a szót Hobson hadnagy. — Lehetetlenség, hogy ez a pokoli erejű vihar, mely immár hetedik napja tart, ki ne ragadta volna szigetünket az előbbi áramlat hatalmából, mely nyugat felé vitt. Bizonyára délnek vette azóta szigetünk az irányt. A szélben bizom, örmester, ebben a gonosz szélben...

— Hadnagy úr, én csak a jó istenben bizom, a ki nem akarhatja, hogy ennyi ártatlan ember odavesszen.

Egy óra tájban kissé elült a vihar. Csak a háborgó tenger menydörgése hallatszott szüntelen. Csapkodták egymást rémítő erővel a hullámok.

Hirtelen megragadja az őrmester kezét Hobson hadnagy és felkiált:

— Hallja?

— Mit?

— A tenger harsogását?

— Hallom . . . hallom . . . hadnagy úr, mintha a hullámok már . . .

— Nem úgy csapkodnának . . . valahol megtörték . . . mintha sziklákon törték volna meg.

Szikla pedig nem volt az úszó szigeten. De hát hol . . . hol? Az őrmester összeszedte minden erejét, fel akart kelni, hogy hallgatózzék, hogy lásson valamit, de a szél nyomban földhöz vágta.

Valamivel fél három előtt hirtelen így kiáltott fel Long őrmester:

— Valamit láttam.

— Mit?

— Tüzet!

— Tüzet?

— Azt . . . azt, abban az irányban ni!

És délnyugat felé mutatott kezével. Vagy talán csalódott? Nem, Hobson Gáspárnak is úgy rémlett, amint oda nézett.

— Úgy van, úgy! . . . Tűz az! Ott a szárazföld, kiáltott fel örömtől ujjongva Hobson hadnagy.

— Hátha valami hajóról jön?

— Hajóról ilyen időben, őrmester? Az képtelenség! Szárazföld az, ha mondom, néhány mérföldre a szigettől.

Ó ha jobban láthattak volna.

— Őrmester, vegye elő a tűzszerszámát! — parancsolá a hadnagy.

Hamarjában galyakat hordottak össze, halomba, az őrmester borszeszbe mártott szivacsot gyújtott alája, s a szél élesztette.

— Most már azok is megláthatnak minket — kiáltott fel Hobson hadnagy.

A fenyőfák köröskörül tüzet fogtak, s mint egy-egy óriási fáklya bevilágították köröskörül a térségét. Addig tartott, míg mindenik fa leégett, aztán újra sötétség vette őket körül.

A hadnagy és társa várták, hogy erre a jelre fognak-e azok ott a szárazföldön újra tüzzel felelni.

Tíz perczig vártak feszülten, már-már kétségbeestek, midőn hirtelen kétségbeesett kiáltást hallottak a tenger felől.

A partig csúsztak le . . . minden néma volt újra.

A helyett néhány pillanat múlva kigyult az égen az északi fény. S a nap felkeltének első jelére a vihar ereje is megtört. Pitymallani kezdett, hanem szárazföldnek se hire se hamva. Csak a végtelen tenger mindenütt . . .

NYOLCZADIK FEJEZET.

Barnett Paulina kirándulása.

A hadnagy és Long őrmester reggel még ott maradtak a tengerpartján. Az eső már alig esett, de a szélnek megváltozott váratlanul az iránya. Délkeletivé vált, s ereje alig csökkent.

Ez a körülmény nagyon aggasztotta Hobson Gáspárt. Most már egészen cserbe hagyta az a remény, hogy szárazföldre fognak bukkanni, sőt ellenkezőleg attól félhetett, hogy a veszedelmes áramlatba fognak belesodródni.

Hiába kémleltek minden irányban, szárazföldet nem fedeztek fel sehol.

És az a fény, amit láttak?

Hajó lámpás volt-e? A tenger hullámai nem igen tették valószínűvé, hogy hajó lehetett volna a tengeren. Hajóroncsnak sincs sehol nyoma.

— Nos, hadnagy úr, mi tevők leszünk? — kérde az őrmester.

Hobson hadnagy csak ezt felelte:

— Be kell várnunk a telet. A fagy ment meg, vagy semmi. Dél felé járt már az idő. Vissza kellett indulniok, ha estére az erődben akartak lenni. Amint az erődhöz értek, a fák nagy részét a földön találták. A vihar iszonyú pusztítást vitt véghez. Azon a helyen, hol a tenger hullámaitól visszariadtak volt, jó darab hiányzott e szigetből. Egy darab jégszikla éppen akkor mállott le, s hullott bele a tengerbe.

— Ez — ez az igazi veszély, a mely minket fenyeget — dörmögé Long őrmester.

Délután négy órakor érkeztek haza.

A legénységnek azt mondta Hobson hadnagy, hogy utána akart még egyszer és útjára nézni, hogy Craventy kapitány emberei nem érkeztek-e meg.

— Hadnagy úr — szólalt meg Marbre — én a mondó volnék, hogy ebben az évben ugyan hiába várjuk őket.

— Én is úgy hiszem, Marbre! — jegyzé meg Hobson hadnagy, s a társalgóba ment.

A hadnagy elmondotta Barnett Paulinának és Magdának, hogy miket láttak, tapasztaltak, s nem feledkezett meg arról a tüzfénnyről meg a kiáltásról sem, melyet láttak és hallottak. Valószínűleg valamely hajó esett a háborgó tenger dühének áldozatul.

Másnap reggel hó borította a szigetet. Hobson hadnagy boldogan nézte a közeledő télnek ezt a hírmondóját.

Szeptember 2-dika volt. A felhők lassankint széteseladoztak, s dél felé a szélesség fokot majd az óra szöget

is sikerült megmérniök. Az eredmény lön $70^{\circ} 57'$ szélesség, $170^{\circ} 30'$ hosszúság.

Vagyis a Behring-szoros átellenébe került a sziget, mindazonáltal mintegy 400 mérföld távolságra északi irányban a keleti foktól és a Prince-de-Gallas hegyfoktól.

A helyzet aggasztó volt, mert a sziget mindinkább közeledett a veszedelmes kamcsatka-áramhoz, már pedig, ha annak a hatalmába kerül, ellenállhatatlanul sodródik észak felé.

Hobson Gáspárnak minden erejét össze kellett szednie, hogy nyugtalanságát emberei előtt eltitkolja. Szobájába zárkózott, s egész nap nem mutatkozott. Beletemetkezett a térképbe, s törte a fejét, hogy mi módon segítsen a kétségbeejtő helyzeten.

A hőmérsék néhány fokkal alább szállott, másnap újra havazott. Végre-valahára beköszöntött a tél.

Szeptember 3-dikán Parnett Paulina felkészülődött, hogy körülnéz kissé a Bathurst-fok és Eszkimó-fok között elterülő néhány mérföldnyi síkságon. Magda kísérte csupán, Hobson hadnagynak nem szólott szándékáról.

Veszélytől tartaniok nem kellett, mert a medvék a földrengés óta úgy látszik elhagyták a szigetet.

Reggel nyolcz órakor indultak el, nyugatnak véve útjukat. A nap sugarainak elég ereje volt arra, hogy a vékony hóréteget felolvasszák. A levegőégben madarak röpködtek, s az erőd közvetlen közelében számtalan bundás állat mutatkozott. Hanem Sabine és Marbre ügyet sem vetettek rájuk, mióta Hobson hadnagy elrendelte, hogy kimélni kell a vadakat. Mintha tudták volna, hogy úgylis hiába való lenne minden buzgóságuk.

Lépten-nyomon észrevehette Barnett Paulina, hogy minő pusztításokat vitt véghez az utóbbi vihar a szigeten. Újabb-meg újabb földrepedések mutatkoztak. A me-

«NÉZD, . . . NÉZD, MAGDA, EZEKET A LÁBNYOMOKAT !»

redék sziklapartokat hiába kereste, néhol a tenger árja ki-kihömpölygött a sziget egyik-másik részére.

— Kedves Magdám, — kezdé a szót Paulina, — az utóbbi vihar óta helyzetünk rosszabbra fordult. A sziget szemmel láthatólag süllyed. Ha a tél minél előbb be nem köszönt, végünk van.

— Leányom, a tél nem késik már soká! kétszer havazott, a hideg is erősebb. Bizom a jó Istenben, ő nem hagy el minket.

— Igazad van, biznunk kell Istenben, egyebet nem tehetünk. Sajna, hogy Hobson hadnagy nem így gondolkozik, mint mi. Ma-holnap letesz minden reményről.

— Erős akaratú, derék férfiú a hadnagy, leányom — viszonzá Magda.

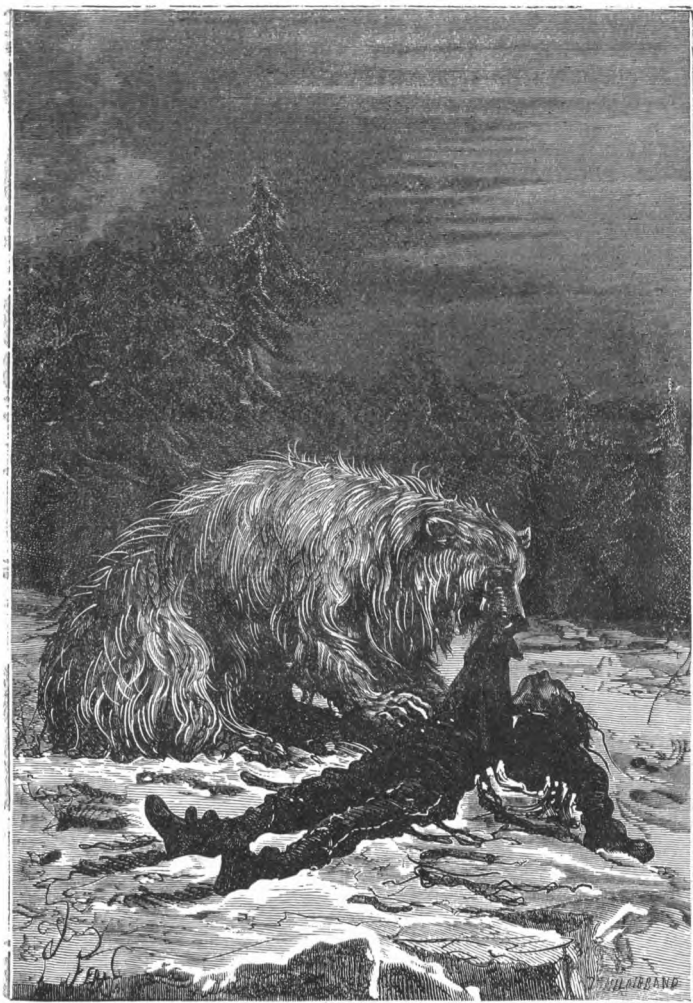
— Én is azt mondom, s ha ember megmenthet minket, ő bizonyára megment.

Kilencz órakor már négy mérföldnyi útát tettek meg az asszonyok. Minél távolabbra jutottak az erőtől, annál kevesebb állat mutatkozott. A szegény párák bizonyára oda menekültek, hol az emberek tanyáztak, mintha ösztönszerűleg érezték volna, hogy ott nagyobb biztonságban vannak. Itt-ott egy-egy kósa farkast is észrevettek nagy távolban, nem közeledtek hozzájuk, hanem csak hamar eltűntek.

— Minő sors vár ezekre az állatokra, ha majd a tél beáll, s nem találhatnak többé táplálékot? — kérde Magda.

— Ne félj, a farkasok nem vesznek éhen, a kisebb vadakra rontanak, melyeket vadászaink mostanság nyugton hagynak.

Tíz óra tájban az Eszchimó-fok közelébe jutottak, s mintegy két mérföldnyire a parttól. Kissé elfáradtak, s mielőtt vissza indultak volna, elhatározták, hogy megpihennek. Alacsony dombocska volt ott, a hol megállapodtak, néhány nyárfa, törpe bokor állott a dombon.

«FELEMELTE, ÚJRA LETETTE.»

Leültek és hamarosan ettek valamit, aztán Barnett Paulina még körül akart nézni az Eszkimó-fokon, hogy lássa, minő változások történtek a környéken. Magda hajlandó volt «leány»-át bárhova követni, csupán arra figyelmeztette, hogy immár 8—9 mérföldre távoztak el az Esperance-erődtől, esetleg Hobson hadnagy nyugtalankodni kezd hosszas távollétök miatt.

Barnett Paulina megnyugtatta Magdát, hogy az egész legfeljebb egy félóraig fog tartani.

Fölkerekedtek tehát, s az Eszkimó-fok felé vették útjokat. Alig haladtak néhány száz lépést előre, midőn Barnett Paula hirtelen megállott, s a földre mutatva így szólott Magdához:

— Nézd... nézd, ... Magda, ezeket a lábnyomokat!

Csakugyan szabályos alakú lábnyomok voltak a frissen esett hóban.

— Vajjon micsoda állat járhatott erre felé? — kérde Magda.

— Nem állat, hanem ember lábának a nyoma az, nézd csak meg jól!

— Emberi lábnyom?... Hiszen közülünk senki sem járt erre, már pedig ezek a nyomok egészen frissek.

— Jerünk e nyomok után!

A két nő folytatta útját mindenütt a nyomokat vigyázva.

— Megállj, Magda!... Nézd csak ezt a nyomot itt ni, hát tévedtem, mikor azt mondtam, hogy emberi nyom?

Azon a helyen pedig nemcsak emberi lábnak, hanem a kéznek is nyomai tisztán látszottak a hóban.

— Nő vagy gyermek keze nyoma, valóban! — kiáltott fel Magda.

— Úgy van, valamely nő vagy gyermek roskadhatott itt össze ereje fogyottan... aztán feltápászkodott

szegény és tovább vánszorgott... ott... látod... újra leroskadtt....

— Vajjon ki lehetett?

— A jó isten tudja. Olyan szerencsétlen teremtés, aki e szigetre szorult, mint mi... Talán hajótörött?... Emlékszel, hogy Hobson hadnagy kiáltást hallott akkor és világosság tünt a szemébe.... Siessünk, siessünk, hátha valamely szerencsétlen embertársunknak az életét menthetjük meg.

Tovább mentek a nyomok után, itt-ott vérfoltok is látszottak. Majd úgy a vérfoltok, mint a nyomok egészen eltűntek, csupán egy széles vonal jelölte, hogy valamit végig vonszoltak a földön néhol ruha-foszlányok heverték.

— Előre!... Előre! — kiáltá Barnett Paulina szív-szorongva.

Már, csak ötszáz lépésnyire voltak az Eszkimó-foktól, a nyomok más irányba tértek el. Mindazonáltal a kis halomra siettek, hogy körül nézzenek. Sehol nem láttak semmit.

Barnett Paulina a tengerpart felé kezdett szaladni, midőn a nyomában siető Magda hirtelen megragadta a karját s így szólott:

— Megállj!

— Nem... nem állok meg, tudnom kell —

— Megállj, leányom, s nézd azt ott — ott a...

Az Eszkimó-foktól mintegy ötven lépésnyire egy óriási jegesmedvét pillantottak meg. A hatalmas vad egy bundába csavart, s a földön fekvő tömeg körül járt ide-oda. Felemelte, újra letette, szagolgatta. Olyan formának látszott, mint egy döglött rozmár.

Barnett Paulina nézte... nézte. A lábai a földbe gyökereztek. Midőn a medve újra fel akarta emelni a terhet, egy sűrű hajborította fej vált ki a prémes csuklya alól.

— Egy nő! — kiáltott fel Paulina, s már-már oda akart szaladni, hogy megtudja: él-e vagy meghalt.

— Türtöztesd magad, leányom, ne félj, a medve nem bántja — mondá Magda.

Igaza volt Magdának, az állat nem volt semminémű gonosz szándékkal a szerencsétlen nő iránt.

Hirtelen recsegés-ropogás hallatszott, a föld is reszketett lábuk alatt, azt hitték a sziget ketté reped.

Hatalmas darab szakadott le a szigetből, s azon a darabon volt a medve és a földön heverő női test is.

Barnett Paulina kétségbeesetten kiáltott fel, utánna akart rohanni a szigettől mindinkább távolodó föld-darabnak.

Magda görcsösen megragadta úrnője kezét és ritka határozottsággal így szólott hozzá:

— Várj még, leányom, várj még!

A medve is megijedt, hátrált a női testtől, kerülgette az úszó földdarab peremét, kapargatta, morgott hatalmasan, majd fölvette a holttestnek látszó tetemet és beleugrott avval a tengerbe, vissza-úszott nagy ügygyel bajjal a szigetre, ott letette a földre.

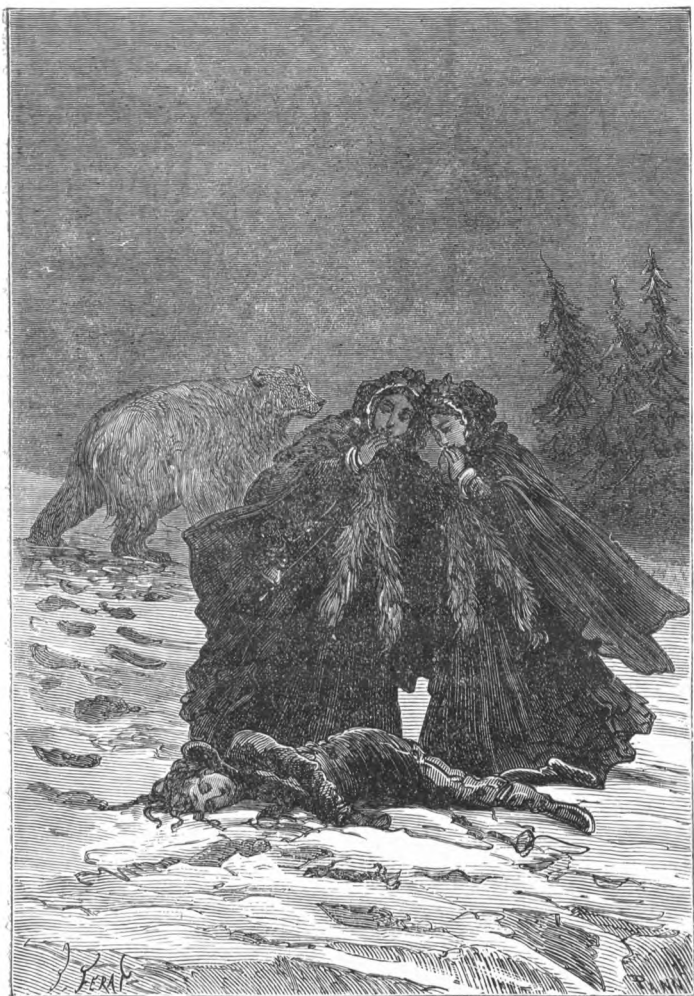
Ekkor Barnett Paulina nem törődve a medvével oda rohant. A medve két hátsó lábára állott, kítátotta a száját, aztán hirtelen — mikor már csak tiz lépés választotta el tőle a bátor nőt, leereszkedett, fejét a földre szegezve elkullogott. Még csak vissza sem nézett többé.

Barnett Paulina a hóban heverő női testhez sietett.

— Magda!... Magda! — kiáltott fel, amint lehajolva az arczába nézett a szerencsétlennek.

Magda is oda szaladt.

Kalumah volt, a fiatal eszkimó-leány.

KALUMAH VOLT, A FIATAL ESZKIMÓ-LEÁNY.

KILENCZEDIK FEJEZET.

Kalumah kalandja.

Csakugyan Kalumah volt? ... Lehetséges-e?

Nem volt se idejük, se kedvök reá, hogy e felett töprengjenek. Barnett Paulina feltépte a leány ruháját, hallgatta, hogy dobog-e még a szive. Halkan ugyan, de dobogott még. Kezét megsértette, a vér szivárgott belőle. Magda sietősen bekötötte a zsebkendőjével.

Barnett Paulina melléje térdelt, fölemelte a fejét a boldogtalan leánynak, s nyitott ajkai között néhány csepp pálinkát öntött a szájába, aztán hideg vízzel dörzsölte a homlokát és halántékát.

Igy telt el néhány pillanat. Mindketten aggódva kémlelték, hogy ad-e jelt arról, hogy él még.

Kalumah melléből gyöngye sóhaj szakadt fel, s anélkül, hogy láthatta volna, kik fogták fel ügyét, susogta:

— Paulina asszony! ... Paulina asszony!

— Él és élni fog! — kiáltott fel Magda, érezve, hogy a leány testébe lassankint visszatér az élet melege.

— Szegény gyermek! ... mondá Barnett Paulina meghatottan, az én nevemet susogták ajkai, midőn a halál küszöbén állott.

Azután nemsokára magához tért, boldogságtól sugárzott egy pillanatra az arcza, mikor ráismert Barnett Paulinára, s minek utánna egy-két falást falt, néhány csepp pálinkát ivott, jobbacskán érezte magát. Az éhség fosztotta volt meg erejétől, mert negyvennyolcz órája, hogy egy falatot sem evett.

Egy óra mulva már elég erőt érezett tagjaiban arra, hogy megmentőivel elinduljon az erődbe. Útközben

elmondotta, hogy mi történt vele, mióta nem látták, és miképpen került vissza a Victória-szigetre.

Hadd mondjuk el főbb vonásokban:

Emlékszünk még arra, hogy Kalumah megigérte volt, hogy a jövő év nyarán visszatér az erődbe, s meglátogatja a jó úrnőt. Mihelyt beállott a melegebb évszak, felkészülődött egyik sógorával. Junius közepe felé Új-Britanniába érkezett, s kevés idővel azután a Rozmár-öbölbe.

Ekkor vették észre nagy-csodálkozva, hogy a Bathurst-fok nincs sehol, az Eszkimó-foknak se hire, se hamva.

Kalumah zokogásban tört ki, azt hitte, hogy azt a földrészt, hol az a derék úrnő lakott, elnyelte a tenger.

Elvégre is nem tehettek egyebet, mint útra keltek, hogy Orosz-Amerikába visszatérjenek, hol rendesen halászni szoktak. Junius végén elindult sógorával a Rozmár-öbölből. Julius végén érkeztek Új-Georgiába. Azt hitte, hogy soha az életben nem fog találkozni Barnett Paulinával.

Visszaérkezett övéihez, s az Északi-fok közelében, a 70° szélességi fok alatt, több, mint 600 mérföld távol-ságra a Bathurst-foktól halászgattak.

Augusztus első felében nem történt semmi különös dolog. Vége felé azonban tombolni kezdett az az iszonyú vihar, mely Hobson hadnagynak is oly sok aggodalmat okozott. Ebben az időben a Bathurst-foktól legfeljebb kétszáz mérföldnyire lehettek. A vihar kitörésekor kunyhóikba huzódtak meg, egy tapodtat sem mozdulhattak ki onnan. Az augusztus 31-ről szeptember 1-re menő éjjel Kalumah elhagyta a kunyhót, hogy körülnézzen. A sötétség daczára valami nagy fehér tömeget vett észre, mely a tengerben lassan tovább úszott. Felizgatott képzelete világosan láttatta vele, hogy azok ott az ő barátai, kiket hiába keresett a régi szigeten. Visszaszaladt a kunyhóba. elővett egy fenyőszurokkal bevont eszkimó-fáklyát, s

«PAULINA ASSZONY!... PAULINA ASSZONY.»

azt meggyújtotta. A jég-fok csúcsán állva ide-oda mozgatta, hogy jelt adjon vele.

Ez volt a fény, melyet Hobson hadnagy és Long őrmester azon az emlékezetes éjjelen megpillantottak.

Örömpesve látta ő is a tüzet, melylyel Hobson hadnagy felelt, de nemsokára korom sötétség vette körül újra, a vihar üvöltött — vége volt szép reményének.

Nem tétozást sokat, csodálatos vakmerőség szállotta meg, beült kayakjába és neki vágott a vadul tajtékzó tengernek.

A hullámok hátán tánczolt a könnyű eszkimó sajka, nem árthatott annak az orkán dühössége, el-elöntötte, újra felkapta tarajos hátára, s vitte tovább... tovább. Egy óra múlva már olyan közel jutott az úszó szigethez, hogy tisztán kivehette.

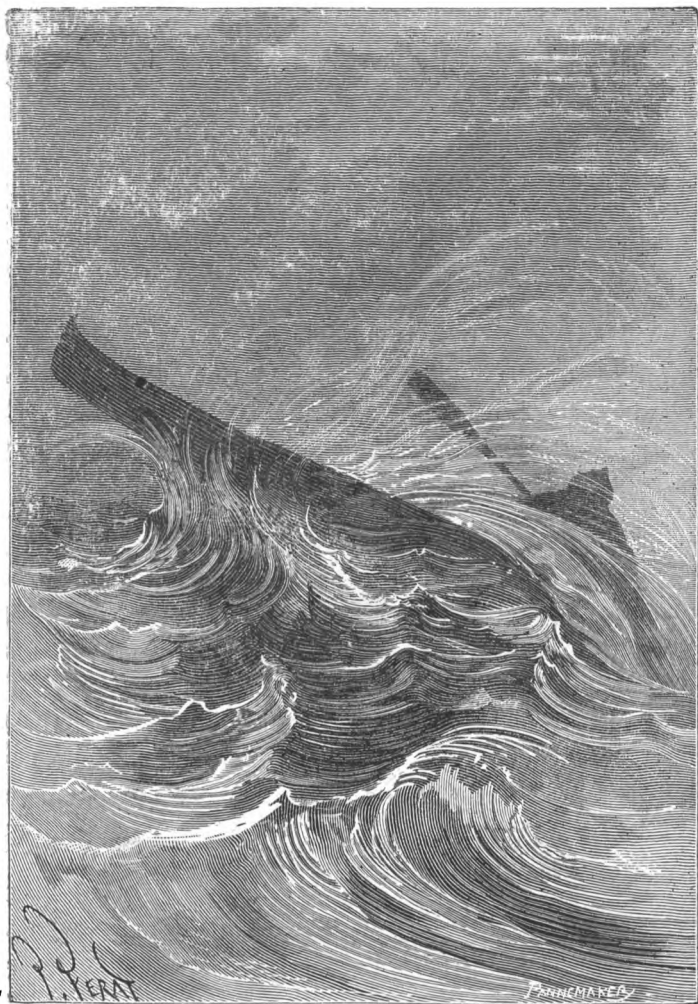
Ekkor hallotta azt a kétségbeesett kiáltást, melyről Hobson hadnagy említést tett.

Az ár ragadta tovább nyilsebesen, eltérítette az úszó sziget irányától. A leány karjai elzsibbadtak, ereje mind jobban csökkent, kezdette gyötörni az éhség, de lelki ereje nem hagyta el. Vért a keze, s mégis forgatta úgy ahogy tudta az evező-lapátot. Valami szent meggyőződés szállotta meg, hogy ő látni fogja Barnett Paulinát, el fogja érni azt a szigetet.

Egyszer csak érezte, hogy a kayak darabokra törik, s ő félig eszméletlenül a hullámok karjába esik.

Többet nem tudott magáról.

Arra ébredt fel, hogy valamely tengerparton van, kidobta a hullám, földet érzett lábai alatt, elkezdett vánszorogni, le-leesett lábáról, akkor csúszott-mászott tovább. Nagyon elerőtlenedett az éhség miatt, de ha arra gondolt, hogy Paulinát még látnia kell, mintha új erő szállott volna tagjaiba. Hanem a part mellett össze-rogyott, s csak akkor tért vissza az eszmélete, mikor

«A HULLÁMOK HÁTÁN TÁNCZOLT.»

Paulina és Magda szorgoskodtak körülötte, hogy megmentsék az életét.

— Köszönöm, jóságos asszonyom; ... köszönöm; nekem valami sügta, hogy ön fog megmenteni.

— Gyermekek — viszonzá Barnett Paulina, nem én, hanem az a derék jegesmedve volt a te megmentőd, mely visszahozott a szigetre.

Igy adott számot csodálatos történetéről az eszkimóleány. Már közeledtek az erődhez. Barnett Paulina siegett, hogy minél előbb tudassa Hobson hadnagygyal azt a szomorú hirt, hogy a szigetből újra levált egy jókora darab. Előbb azonban szívére kötötte Kalumahnak, hogy senkinek se szóljon arról, mi történt vele. Mondjon csupán ennyit:

— Megigértem, hogy visszajövök, látjátok, megtartottam ígéretemet.

Barnett Paulina remélte, hogy Kalumah visszatérése a gyarmatosokat meg fogja nyugtatni, s a sziget állapotáról még csak sejtelmök sem lesz.

Este öt órakor megérkeztek az erődbe.

TIZEDIK FEJEZET.

A kamcsatkai-áram.

Elképzelhetjük, hogy minő fogadtatásban részesült Kalumah az erődben. A három asszony Mac Napné Raëné és Joliffené elhalmozták gyöngéd figyelmökkel. Kalumah a kis gyermeket megpillantva karjába ragadta és csókkal borította arczát.

Mindenki örvendett, mikor megtudta, hogy az egész telet ott tölti velök az erődben.

Bezzeg nem akart Hobson Gáspár a szemeinek hinni,

KALUMAH CSÓKKAL BORÍTOTTA A KIS GYERMEK ARCZÁT.

midőn a fiatal eszkimó-leányt megpillantotta. Majd vilám-gyorsan egy gondolata támadt: az úszó szigetnek a napokban az amerikai szárazföld mellett kellett elhaladnia, vagy talán mellette is van.

Szinte örömtől ragyogott az arcza, ámde Barnett Paulina arczából mást olvasott ki.

Később elmondott neki mindent Paulina, a hadnagy figyelemmel hallgatta az újabb eseményeket.

Igaza volt tehát neki mindenben! Ott voltak azon az emlékezetes éjjelen a szárazföld közvetlen közelében, hanem az irgalmat nem ismerő orkán tovább ragadta újra, ki a nyílt tengerre, s azóta a délnyugati szél hajtja tovább, ... tovább feltartóztatlanul.

Hányszor meghányták-vetették már ők ketten: Hobson hadnagy és Barnett Paulina ezt a kérdést! A nő elmondotta azt is, hogy a sziget földje több helyütt repe-dezik, mind alább sülyed, nagy darabok válnak el tőle, s a tenger árja mohón ostromolja minden oldalról.

A mi megtörtént a sziget egyéb részén, ma-holnap megtörténhetik itt a Bathurst-foknál is, megnyílik alattuk a föld, s a tenger elnyeli őket mindenestül.

Iszonyú egy helyzet...! Csak a tél, a fagy állana már be...!

Szeptember 4-dikén újabb méréseket eszközölt, hanem a változás nem volt lényeges; a sziget a két veszedelmes ár között imbolygott hol ide-hol oda. A helyzet-hez képest, ez volt még a legjobb.

A tél... a tél, miért késik?

Ezenközben a telelésre tették meg a legvégső intézkedéseket. A házi állatoknak elegendő takarmányt hordottak össze egész télire. A kutyák jól megkövéredtek, dolguk egyáltalában nem volt és jól táplálkoztak.

A megszeliidített däm vadak is pompásan tenyésztek, jó tejelő állatok voltak a tehenek. Joliffe káplár vete-

«NYAKUKRA CZÉDULÁKAT KÖTÖTTEK.»

ményes kertje is megtermette a szükséges zöldségeket. Tüzelő fáról annyiról gondoskodtak, hogy a legszigorúbb téltől félni sem lehetett immár okuk.

Szóval mindennek az volt a látszatja, hogy az Esperance-erőd gyarmatosai biztosnak tekintik a jövőndőt, s jó előre gondoskodnak arról, hogy szükségét ne szenvedjenek. A katonák buzgóan végezték napi munkájokat, sejtelmével sem birván annak a veszélynek, mely őket minden pillanatban fenyegeti.

A rákövetkező napokban sem változott a sziget állásának helyzete; Hobson hadnagy már-már kezdett reménykedni. A vándor-madarak egymásután felkészülődtek nyilván való jeléül annak, hogy a tél közeledik.

Számos, ilyen útra készülődő vándor-madarat lépre csaltak és nyakukba papir-czédulát kötöttek, melyre leírta a hadnagy a sziget gyarmatosainak helyzetét. Erről azonban csak a beavatottak tudtak, mert titokban csinálták, hogy a többi gyarmatosban gyanut ne ébreszsenek.

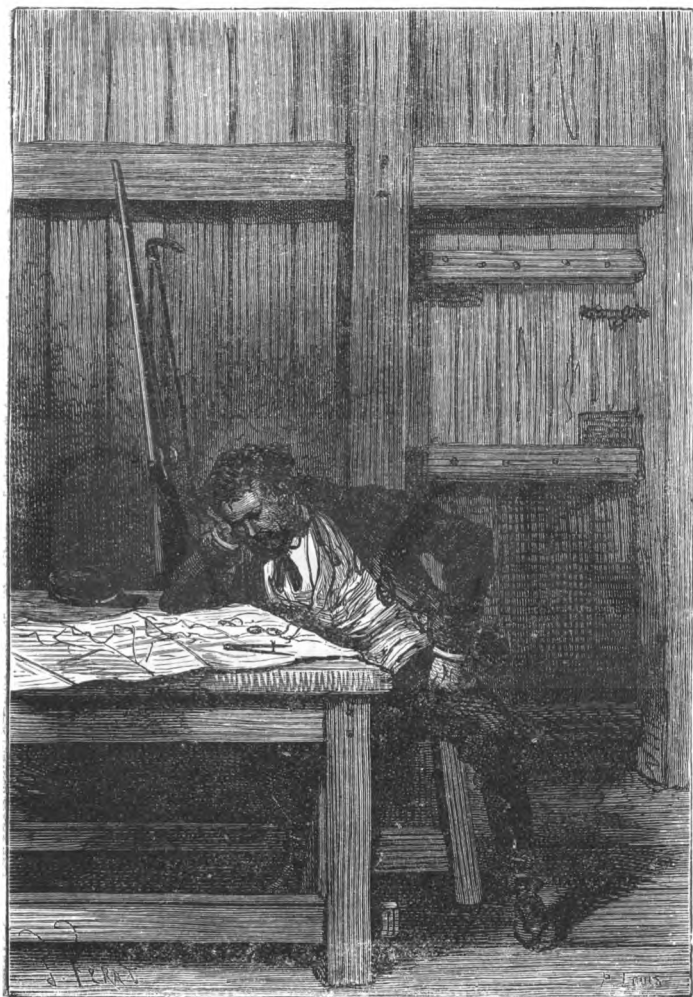
Szeptember 5-dikétől 9-dikéig nem történt semmi változás. A két ellentétes tenger-ár egy helyre rögzítette a szigetet. Ha még két hétig így marad, akkor biztos a szabadulás — reménykedék Hobson hadnagy.

Csakhogy a szenvedések pohara még nem telt meg csordultig... a szerencsétlen gyarmatosokra iszonyú megpróbáltatások vártak.

Szeptember 10-dikén újra megindult a sziget, még pedig — észak felé.

Hobson Gáspár úgy érezte magát, mintha a menykő csapott volna beléje. A kamcsatka-áram hatalmába került tehát a sziget — az pedig vitte — az északi jeges-tenger felé, honnan ember, állat vissza nem tér.

A beavatottak előtt nem titkolta el. Mindnyájan csendes megadással hallották a lesújtó hirt.

NAPONTA BEJEGYEZTE A TÉRKÉPRE A SZIGET HELYZETÉT.

— Ne mondjunk le még minden reményről — biztatá őket Barnett Paulina, — hátha megáll a sziget, vagy csak lassan halad előre. A tél beáll ma-holnap — egyébként legyen meg az Isten akarata.

— Tudassuk-e a helyzetet társainkkal? — kérde Hobson hadnagy.

— Várjunk még! — ajánlá Barnett Paulina. Nem szabad addig őket kétségbeejtenünk, mielőtt némi reménységre tarthatunk számot.

Abban állapodtak meg tehát, hogy még eltitkolják.

Szeptember 11-dikén és 12 dikén a sziget haladt tovább, naponta mintegy 12—13 mérföldnyi utat tett meg, a kamcsatkai áram ragadta nagy erővel.

Hobson Gáspár naponta bejegyezte a térképre a sziget helyzetét. Törte a fejét, hogy minő kiutat találhatna. Nem igen bizhatott a hajóban sem, mert emberei nem tudták olyan hamar elkészíteni, s a fogyatékos anyag és szerszámok miatt amúgy sem készíthettek volna olyan hajót, melyen neki vághattak volna a végtelen tengernek.

Szeptember 16-dikán 6-7°-ot mutatott a hőmérő a zero fölött, éjjel a zero fokig sülyedett a higanyoszlop. A tenger felszínén is újabb jégképződmények látszottak. Ha a tenger színe csendesebb lett volna, bizonyára jégkéreg vonja be rövid idő alatt, így azonban a folyton zajló hullámok széttördelték csakhamar.

Hobson hadnagy szíve dobogott. Felcsillant a remény kebelében: hátha mégis megáll a sziget, nem sodródik tovább.

Szeptember 21-dikén a tél közeledése még szemmel láthatóbb volt, az éjszakák is meghosszabbodtak. Hanem történt valami aggasztó dolog, a sziget nyugat felé, mintegy 90° alatt elhajlott.

Hobson hadnagy nagyon aggódott, hogy emberei észreveszik. Szerencsére nem tűnt fel senkinek.

Ettől az időtől kezdve óránként egy mérföldnyi sebességgel haladt nyugat felé északtól a sziget.

Szeptember 23—24-dikén sűrű hó hullott. A tenger is kezdett befagyni.

Szeptember 27-dikén a sziget megállott. A szárazföldről hatszáz mérföldre a $177^{\circ} 22'$ hosszúság és $70^{\circ} 57'$ szélesség alatt.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Hobson Gáspár elmondja a helyzetet.

Igy állottak a dolgok. Hatszáz mérföld választotta el őket az emberlakta szárazföldről, ezt az utat kellett volna szánón a legdermesztőbb sarkvidéki tél idején megtenniök.

Nagy vakmerőség kellett ehhez, de rá kellett adniok a fejöket. Mert ott kitelelni, s a tavasz beálltaig tétlenül vesztegelniök egy lett volna a biztos halállal. Megvárják, míg a tenger jege elegendő vastag lesz, akkor aztán útra kelnek.

Hobson hadnagy úgy számította, hogy három hét múlva fölszedhetik a sátorfájokat. Buzgóan nézegette a sziget egyes részeit, kereste az alkalmas szánútat, s a mellett volt, hogy Új-Georgia felé veszik útjokat.

Fájt neki a gondolat, valamint hűsége kisérőjének Barnett Paulinának is, hogy a szép reménynyel megalapított erődöt immár el kell hagyniok, no de a végzet rendelkezésével szemben az emberi erő tehetetlen.

Beletörődött.

Egyelőre még el akarta titkolni a gyarmatosok előtt, hogy mi vár rájuk. Ha majd az elindulás napját véglegesen meghatározhatják, akkor fogja velök tudatni.

Az erődben éppen úgy, mint a tavaly, az élet folyt a szokott kerékvágásban. A hideg sem volt nagyobb, mint a tavaly, s mert már némileg hozzászoktak, most még inkább tűrhetőnek találták.

Egész október havában mérsékelt volt a hideg, a zéro fokon maradt, a tenger sem fagyott be egészen. A jég-táblák iszonyú recsegése hallatszott éjjel-nappal.

Az erőd kerül csoportosan tanyáztak a bundás vadak, oda hajtotta az éhség a farkasokat is, hol aztán a görények és nyestek estek zsákmányul csattogó fogaiknak.

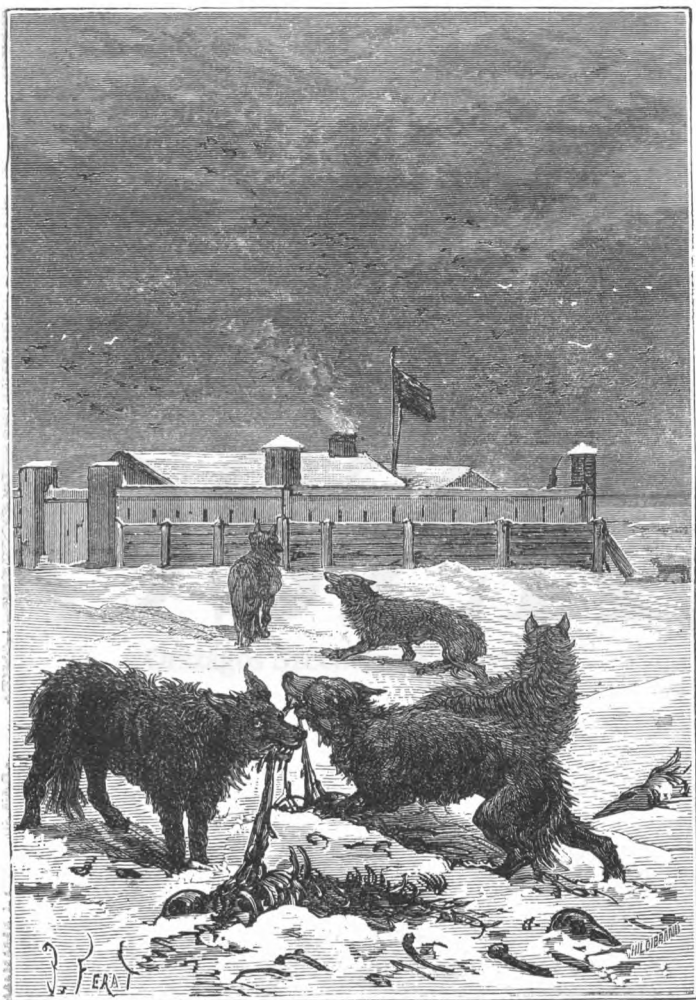
Október folyamán Hobson hadnagy és Long őrmester gyakran kirándultak a szigetre, hogy a jég-kéreg vastagságát a tengerpartján kémleljék. Az eredmény nem volt öröndetes. A jég sok helyütt összetolódott, hatalmas repedések látszóttak, a víz fel-felbugygyant, szóval szán-útról szó sem lehetett.

Hobson hadnagy és Long őrmester csak nagy nehezen tudtak egy két mérföldnyire hatolni dél felé. Csüggedten tértek vissza az erődbe, mert belátták, hogy elindulásról még nem lehet szó sem. November első napjaiban sem találták kedvezőbbnek a helyzetet. Az éj hamar állott be, a világító anyag fogyatékán lévén, ugyancsak takarékoskodniok kellett vele, mert ha még sokáig kell itt vesztegelniök, az állatszírra és fenyő-szurokvilágításra szorulnak.

A tél tehát beállott — de a fagy nem.

November 11-dikén ünnepet ültek a gyarmatosok. Mac Nap fiacskájának a születése napját. A derék ács-mester módfelett örült, hogy a kis piros-pozsgás jószág apjának a szakasztott hasonmása volt. Kijutott ez alkalmmal az örömből a kis Miska száraz-dajkájának — Joliffe káplárnak is.

November 12-dikén már többé nem tűnt fel a nap az ég boltozatán. Kezdődött a sarkvidéki éj; még pedig ki-

ODAHAJTOTTA AZ ÉHSÉG A FARKASOKAT IS.

lencz nappal hamarább állott be, mint a mult évben az amerikai szárazföldön.

Az időjárás és a hőmérsék azonban alig változtak. Hol havazott, hol esett az eső.

Az előkészületekkel már készen voltak, hogy bármely pillanatban elindulhassanak az Esperance-erődből. Legkésőbb november végén kell útra kelniök, hogy még idején a szárazföldre jussanak.

November 13-dikán összegyültek Hobson hadnagy, Barnett Paulina és Long őrmester, hogy az elutazás napját kitűzzék. Az őrmester úgy vélekedék, hogy minél előbb, annál jobb. Mert hatszáz mérföldnyi út megtevése nem kicsiny dolog, s minél előbb elindulnak, annál biztosabban remélhetik, hogy idején, az olvadás beállta előtt, megérkezhetnek.

— Vajjon elég erős-e a tenger hátán a jég? — kérde Barnett Paulina.

— Azt hiszem elég erős — felelé az őrmester.

— Nos, hadnagy úr, ön mikorra tűzné ki az elindulás napját?

— November végére, azontúl semmi esetre — felelé a hadnagy, ha azonban a körülmények kedvezők lesznek, akár november 20-dikára is.

— Helyes — viszonzá az őrmester, minden pillanatot fel kell használnunk.

— És a gyarmatosoknak a helyzetét? . . . — kérde Barnett Paulina.

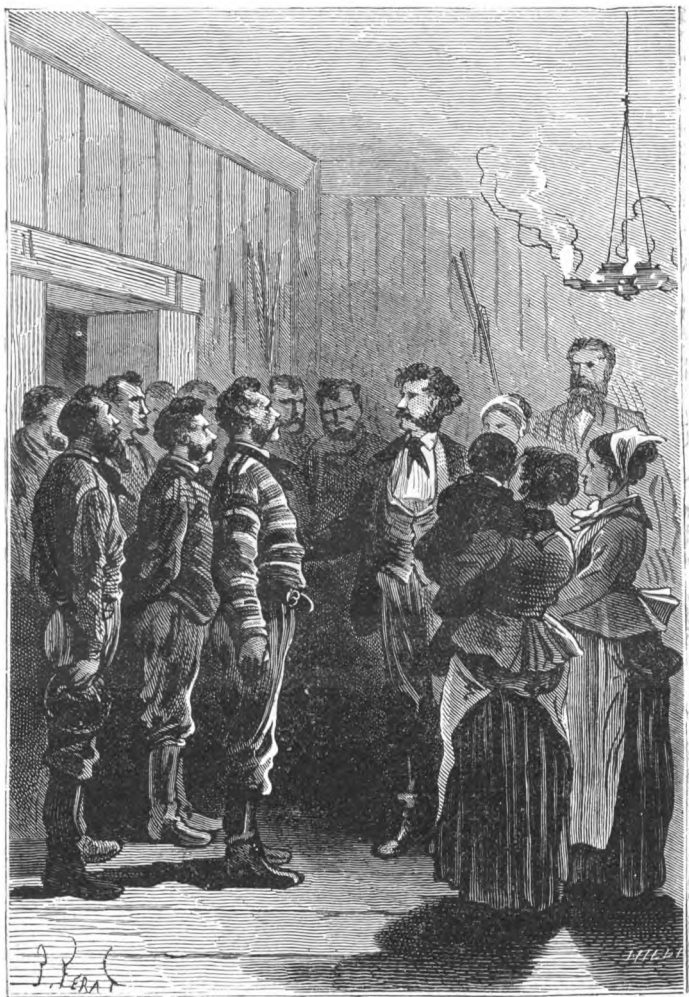
— Most már feltétlenül tudokra kell adnom.

— Most rögtön? — kérde az őrmester.

— Azonnal, menjen tudassa velök, hogy jövök.

Long őrmester szalutált és sarkon fordulva a legénységi szobába ment.

Hobson hadnagy és Barnett Paulina némán állottak ott, s várták míg az őrmester visszatér.

«BARÁTAIM!»...

Néhány percz múlva jelentette Long, hogy a legénység várja a hadnagy urat.

Hobson hadnagy és Barnett Paulina egyszerre léptek a terembe. Mindnyájan egybe gyülekeztek ott: férfiak, asszonyok; a lámpások fakó világa csak homályosan világította meg arcukat.

Hobson Gáspár odalépett hozzájuk s komoly hangon így szólott:

— Barátaim, nem akartam nyugalmatokat eddig megzavarni, azért eltitkoltam előttetek, hogy minő helyzetben van az Esperance-erőd . . . Földrengés elszakította szigetünket a szárazföldtől . . . a Bathurst-fok eltávolodott az amerikai földrésztől . . . félszigetünk céltalanul bolyongó szigetté változott . . .

E pillanatban Marbre kilépett a sorból, a hadnagyhoz közeledett, s határozott hangon így szólott:

— Hadnagy úr, ezt mi már tudtuk!

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Mentő kísérletek.

A derék legények tudták tehát a helyzetet! Nem téték szóvá, hogy a jó hadnagy gondját evvel ne öregbítsék.

Hobson hadnagynak köny szökött a szemébe, nem titkolta el, hogy mélységesen meg van hatva, megragadta Marbre kezét és melegen megszorította.

Ezer apróság tette őket a sziget helyzetének megváltozására figyelmessé, csupán Kalumahnak a szigetre jutása tűnt fel elöttük titokzatosnak.

Marbre vette először észre, elmondotta Mac Napnak és Raënak. Aztán megtudták az asszonyok, meg a gyar-

matosok mind, s összebeszéltek, hogy Hobson hadnagy előtt mindenáron eltitkolják, s minden parancsát, mint eddig, úgy ezután is vakon teljesítik.

Mikor minderről a hadnagynak Marbre számot adott, Barnett Paulina így szólott:

— Derék, nemes gondolkodású férfiak vagytok!

— A hadnagy úr nem fog bennünk ezentúl sem megcsalatkozni. Ő megtette a magáét, megteesszük mi is a magunkét — felelé Mac Nap.

— Úgy van, édes társaim — vevé át a szót újra Hobson hadnagy, a jó Isten nem hagy el minket, s mi is megteszünk minden tőlünk telhetőt, hogy megmeneküljünk.

Hobson hadnagy elmondotta, hogy mi történt a szigettel ama rettenetes földrengés óta, oda hozatta a térképét, s apróra megmutogatta, hogy milyen helyen fekszik a sziget most. Szóval hatszáz mérföldnyi utat kell megtenniök tél derekán, hahogy a szárazföldre akarnak jutni.

— Bármely pillanatban parancsolja hadnagy úr, mi útra készen állunk — felelé társai nevében Mac Nap.

Sietősen láttak a munkához, a szánokat javígtatták ki, a hadnagy pedig Barnett Paulina kíséretében naponta vizsgálta, hogy mennyivel lett vastagabb a jég.

Az elutazás napját november 20-dikára tűzték ki. Időközben alászállott a hőmérsék, az eső elállott, sűrűn szakadt alá a hó, s nyomban megkeményedett, ha ez tovább is így tart, néhány nap múlva bizvást felkerekedhetnek.

Szél indult meg, a tenger vizét, hol még nem fagyott be, erősen fel-felborzolta, s így a szánút nem volt valami alkalmas, mert sok helyütt hatalmas jég-halmok torlódtak össze. Napközben, de még éjjel is irtózatossá recsegés-ropogás, jéghegyek szakadása rémítette őket; ha erre a borzalmas vidékre leszakad az éjjel, s felhő takarója

alá rejtőzik a hold: minő képe lehet egy úttalan úton bolyongó karavánnak, melynek tagjai nemcsak férfiak, hanem nők, sőt egy gyámoltalan kis gyermek is.

Barnett Paulina egy ilyen sötét éjjel bolyongott Hobson hadnagy oldalán a szigeten, midőn hirtelen mozgó tömeget vett észre mintegy száz lépésnyi távolban előtte.

Hobson hadnagy elővette a puskáját, szemügyre vette s már-már löni akart, midőn váratlanul leeresztette újra a fegyvert, s nyugodt hangon mondá:

— Jeges medve . . . miért bántanám? A szerencsétlen úgy látszik menekülni szeretne a szigetről, mint mi.

Barnett Paulina is megnyugodott, a sajátságos világitás mellett imént szörnyetegnek látszott állat valósággal egy jeges medve volt.

Bizonyosan az a derék maczkó, mely Kalumahnak az életét minap megmentette, mert több medvének a szigeten hire-hamva sem volt a földrengés óta.

Igaza volt Hobson hadnagynak, az az állat a szigetről akart elmenekülni, de úgy látszik nem sikerül, mert egyik jégtábláról a másikra ugrálva, újra csak visszatér a sziget partjára, s dühösen morogva, mintegy húsz lépésnyire a hadnagytól és Barnett Paulinától elczamog, még csak ügyet sem vetve rájuk.

Az nap szomorúan gondolatokba merülve tértek vissza az erődbe.

A legénység buzgón készülődött az útra, mintha bizony már egészen biztosra vehették volna. A kutyákat szabadjukra eresztették, hadd futkározzanak kedvökre, szokjanak hozzá a futáshoz, mert a hosszas pihenő alatt egy kissé ellustultak, mindenik jó húsban és jó erőben volt, bizvást remélhették, hogy a nagy utat kibírják.

Előszedték a szánokat, kitatarozták, megerősítették, hogy a hepehupás úton hirtelen bajuk ne essék menetközben, azon kívül két nagyobb fajta teherhordó szánt is

«JEGES MEDVE, ... MIÉRT BÁNTANÁM?» ...

készítettek. Az egyikre felrakják az élelmi szereket, a másikkra a bundákat. Ezekbe a szánokba majd a megszedített iramszarvasokat fogják be. Hobson hadnagynak volt a kívánsága, hogy a bunda-árukat is magukkal vigyék, mert még ekkor sem feledkezett meg a társulat érdekéről; ha azonban legyőzhetetlen akadályokba találának ütközni, akkor a bundával terhelt szánt ott hagyja, s ők tovább veszik majd az útát.

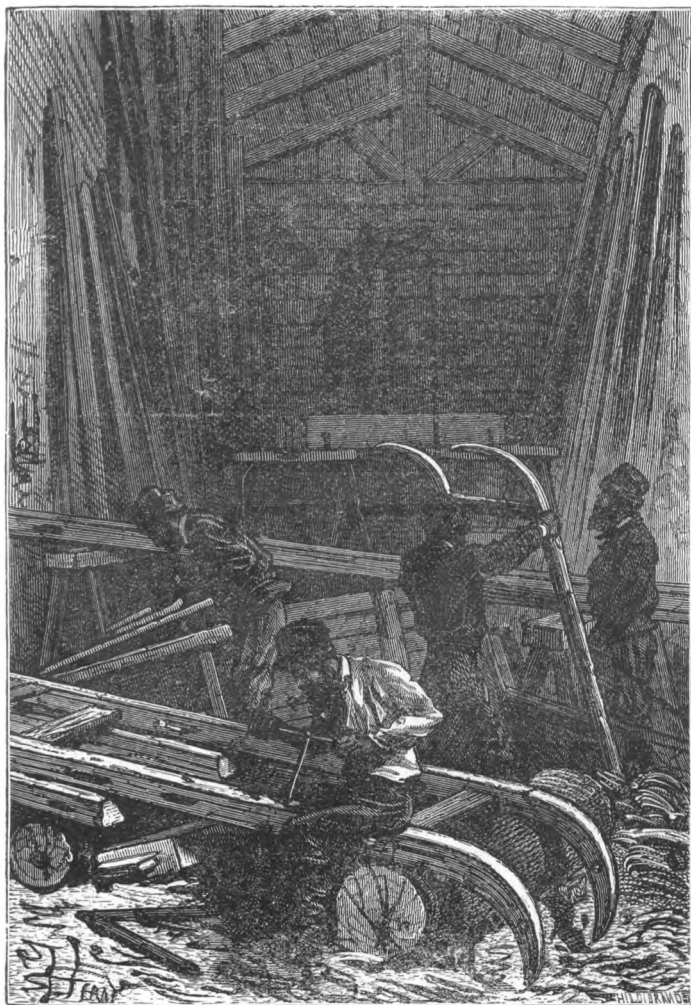
Bezzeg másképpen gondolkozott az élelmiszerek dolgában. Bőséges mennyiségről gondoskodott, mert azon a hosszú úton, mely reájuk vár, nem igen számíthatott arra, hogy a vadászok újabb, ehető húsu zsákmányt foghatnak ejthetni. Szívesen vitt volna tüzifát is magával, de ekkora terhet nem birt meg a gyöngé szán.

Black Tamás is előkerült kamra-odujából. Mióta olyan csúnyául felsült, azóta senkivel és semmivel sem törődött, egy árva szavát sem vehették. Egyébként most is csak avval foglalatzkodott, hogy mikép helyezze el a számára kijelölt szánon csillagász-műszereit. A természet jelenségeivel szemben is teljesen közönyös volt.

Az utolsó napokban mindenki olyan lázasan dolgozott, úgy hogy november 18-dikán az útra már teljesen készen voltak.

Csakhogy a jégmezőkön nem volt még mindig járható út. Hobson hadnagy meg a két vadász mindennap bejárták a szigetnek azt a részét, mely a Mihály-fok és az egykori Rozmár-öböl szöglete között terült el. Ők gyalogszerrel is csak roppant nehezen haladhattak mintegy másfél mérföldnyire előre a tenger síkján, s joggal félhettek attól, hogy vissza alig juthatnak, a Viktória-szigetre.

És mintha a természet maga is vesztükre tört volna, a fagy sehogysem vett erőt a tengeren, sőt a helyett újfent sűrű pelyhekben hullott a hó, aránylag melegebb lett a levegő, mert sok helyütt a frissen hullott hó nyom-

KÉT NAGYOBB FAJTA TEHERHORDÓ SZÁNT IS KÉSZÍTETIEK.

ban kezdett olvadozni. A tenger tükrén úszkáló jégtáblák is szemmel láthatólag fogytak, a nyílt tenger újra átláthatatlan akadálylá változott.

Hobson hadnagy szinte kétségbeesett.

Ráadásul november 20-dikán irtózatoss orkán támadt, csaknem szakasztott olyan, mint két hónappal ezelőtt. Az erődbe szorult gyarmatosok egy tapodtat sem tehettek ki az Esperance-erődből.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Neki a jégmezőnek.

November 22-dikén végre elült a vihar. A szél iránya északivá lön, s a hőmérő higánya néhány fokkal alászállott. Talán most már be fog állani az igazi tél. Be jó lett volna, ha a tavalyi zordon — 52°-os tél ismétlődött volna!

Hobson hadnagy elhatározta, hogy tovább már nem halasztja az elindulás napját. November 22-dikén fél-tizenkettőkor délelőtt kiadta a parancsot, hogy induljanak. A kisebb szánokba hat-hat kutyát, a két nagy szánba három-három iramszarvast fogtak. És a karaván a Mihály-fok felé vette hallgatagon az útját. A szigetnek ez a pontja esett a tengerre vezető út irányába.

Az északi fény sárgás-vörös fénye világította be a jégmezőt, a Bathurst-fok tövében épült erődöt. Még egyszer visszapillantottak rá, búcsút vettek tőle . . . Fájdalmas egy pillanat volt, sok-sok szép reményöket kellett eltemetniök.

Mennyi munka, mennyi fáradság veszett kárba!

— Isten veled! Isten veled! Elárvult tanyánk! . . . mondá Barnett Paulina kezével búcsút intve.

Aztán mentek szomorúan előre . . . előre . . .

Egy óra múlva a Mihály-fokhoz érkeztek. Eleinte nem volt nagyon nehéz, mert a sziget talaja elég síma volt. Bezzeg más út várt rájuk a befagyott tengeren. Mindenütt jég-hegyek meredeztek ellenökben, hatalmas lékek tátogtak. Nagyon kellett ügyelniök.

Keserves fáradtsággal tettek meg a jégmezőn néhány mérföldnyi útát. Mikor az éjszaka rájuk szakadt, éjjeli tanyát fogtak, a hóba, jégbe vájtak odúkat, mint az esz-kimók szokták.

Barnett Paulina megkérdezte Hobson hadnagytól, hogy körülbelül mennyi útát tettek meg?

— Legfeljebb tíz mérföldet — felelé a hadnagy.

— Egy nap alatt tíz mérföld hm! . . . E szerint két hónapig fog az út tartani, míg szárazföldre jutunk.

— Esetleg tovább is, asszonyom — jegyzé meg Hobson hadnagy — de hát gyorsabban nem haladhatunk, az út tele van akadálylyal . . . nehéz az előbbrejutás. Adjon nekünk az Isten erőt ahhoz, hogy ezeket az akadályokat leküzdhessük. Szerencse volna, ha három hónap alatt elérhetnők a szárazföldet.

A többieket csakhamar elnyomta az álom, de Hobson hadnagy sokáig nem tudott elaludni. Nyugtalanító zajt hallott, mintha alattok a jégtábla elkezdett volna repe-dezni. Valószínűleg még nem fagyott be elegendő vastagságra. A tél nem volt zordon, a bundás vadaknak észak felé való törekvése is ezt árulta el. Nos hát — gondolta magában a hadnagy, addig haladunk, a meddig lehet, s ha aztán legyőzhetetlen akadályok zárják el az útát — vissza kell térnünk az erődbe.

Másnap, november 23-dikán tíz mérföldnyi útát sem tehettek meg. Sajátságos alakú jéghegyek torlaszolták el lépten-nyomon az útát; gyalog ember még úgy a hogy talán boldogult volna, de szánokkal lévén a legnagyobb

óvatosságra volt szükségök. Mikor ilyen veszedelmes helyre jutottak, Hobson hadnagy megparancsolta, hogy sem beszélni, sem az ostorral pattogtatni, s a szánokat vonó állatokat sebesebb haladásra ösztökélni nem szabad.

Sok időt pocskoltak el avval is, hogy az úttalan úton bolyongva járható utat kerestek, hogy mindennemű veszélynek jókor elejét vegyék, s néha tiz mérföldnyi utat is be kellett járniok, hogy a kijelölt irányban csak egy mérfölddel is juthassanak előre.

24-dikén egyéb akadályok is felmerültek, melyeknek legyőzését Hobson hadnagy csaknem merő képtelenségnek tartotta s majdnem kétségbeesett.

Úgy történt a dolog, hogy mikor a szigettől mintegy húsz mérföldre jutottak, olyan nagy be nem fagyott tengerész állotta el útjokat, hogy azon keresztül sem szán, sem gyalog ember nem hatolhatott.

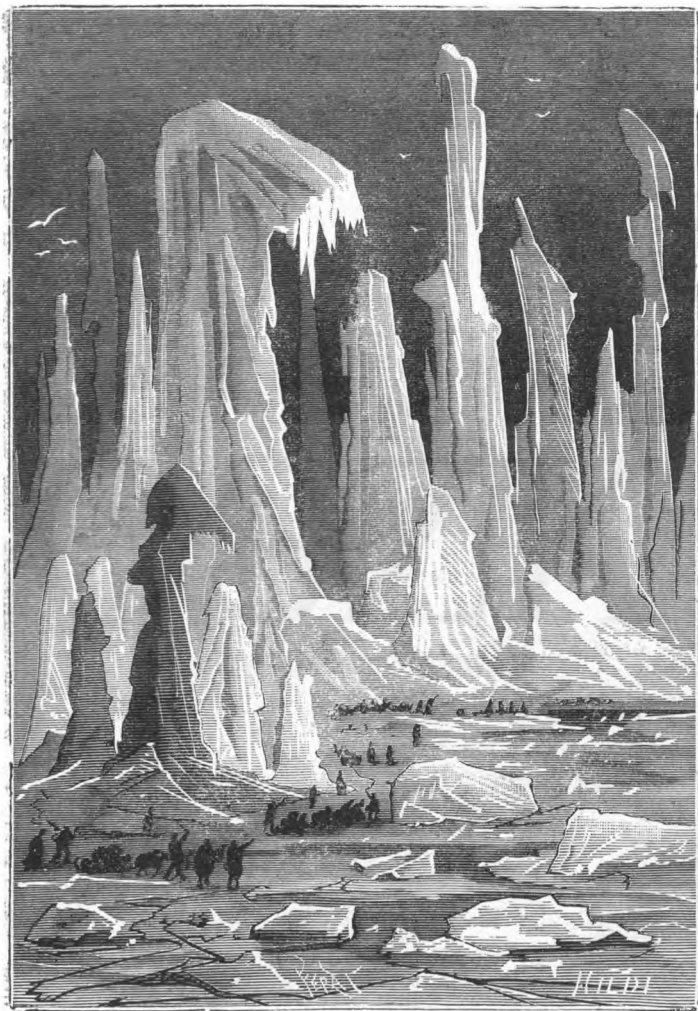
Eleinte keresték jobbra-balra a végét, de nem találták több mérföldnyi távolságban sem, vissza kellett térniök oda, hova először jutottak és kénytelen-kelletlen tanyát ütöttek.

Hobson hadnagy és Long őrmester tovább is haladtak keresve olyan helyet, hol talán áthatolhatnának, mindhiába, olyan részre nem bukkantak. Legalább száz lépés széles lehetett mindenütt.

— És mégis át kell jutnunk bármi áron a tulsó partra — mondá Long őrmester.

— Igaza van, őrmester — jegyzé meg Hobson hadnagy — addig keresünk átszálló helyet, a mig találunk, de sokat nem használ az sem, mert effajta nyílt tengerész részre még sokszor fogunk bukkani, ha ugyan a hőmérsék újra jelentékenyen alá nem száll, hogy a tenger sós vize egész terjedelmében befagyjon.

— Akkor hát, mielőtt tovább folytatnók az utat, előbb

« A LEGNAGYOBB ÓVATOSSÁGRA VOLT SZÜKSÉGÜK »

minden irányban ki kell kémlelnünk — tévé hozzá Long őrmester.

— Természetesen, s akár most rögtön fogjunk hozzá.

Több szót aztán nem is szaporított, hanem azon nyomban levetette ruhájának egy részét, beugrott a jég-hideg vízbe, s nemsokára a tulsó parton volt, s eltűnt a jéghegyek között.

Néhány óra múlva kimerülten érkezett vissza a tanyára, Long őrmester már ott várakozott reá. A hadnagy félre hívta Barnett Paulinát és Long őrmestert, s tudtokra adta, hogy a jégmezőn tovább haladni merő képtelenség.

— Egy ember magára, minden teher nélkül, még talán megpróbálhatná vakmerően, de karavánnal menni istenkisértés volna. Kelet felé mind számosabb a nyílt tenger-rés; hajóra inkább volna szükségünk, mint szá nokra.

— Ha egy ember megtehetné az utat, akkor egyikünknek el kell mennie, hogy segítséget hívjon . . . — mondá Long őrmester.

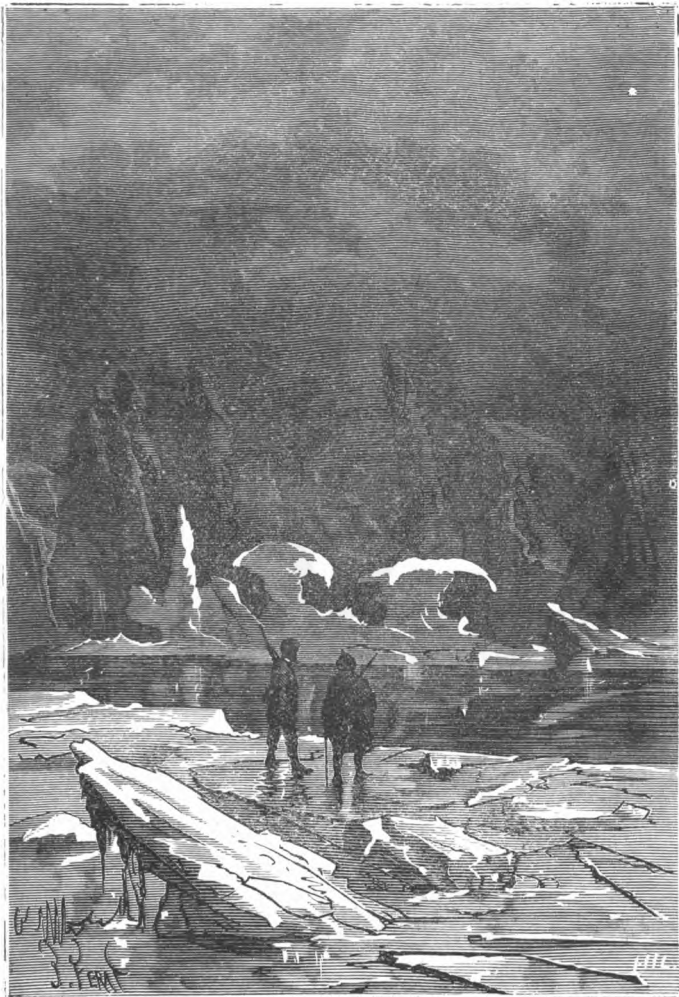
— Gondoltam is reá, hogy én . . .

— Ön, Hobson úr?

— A hadnagy úr?

E kettős felkiáltás egyszerre nyilvánvalóan elárulta, hogy minő meghökkenéssel fogadták Hobson hadnagy ajánlatát mindketten. Az expedíció feje hagyja el őket? Ki akarja magát tenni a veszedelmeknek, s elárvultan akarná hagyni azokat, kik minden bizalmukat beléje helyezték? . . . Az képtelenség. Arról szó sem lehet.

— Igazuk van, nekem nem szabad elhagynom az én hű embereimet, de egyáltalában czéltalan volna, ha bárki is reá adná a fejét; elpusztulna nyomorultul, mielőtt segítségünkre jöhetne. Elnyelne a tenger; s hahogy

«ÁT KELL JUTNUNK BÁRMI ÁRON A TULSÓ PARTRA.»

el jutna is New-Archangelbe, hajó onnan el nem indulhatna addig, míg a tengert jég borítja.

— Tökéletesen igaza van hadnagy úrnak — mondá Long őrmester. Maradjunk mind együtt, térjünk vissza az erődbe, s hogyha csak hajón menekülhetünk meg, ott van kéznél a Mac Nap hajója, nem kell idegen segítséget várnunk.

Barnett Paulina nem vegyült a társalgásba, némán hallgatta végig, s csak záradéku veté fel a kérdést:

— Mi az ön véleménye Hobson úr?

— Vissza kell térnünk a szigetre.

— Nos hát vissza — mondá a hölgy — s bizzuk sorsunkat az istenre.

Azonnal összegyűjtötték a karaván minden tagját, s Hobson hadnagy kijelentette előttük, hogy tovább nem lehet menni, nincs egyéb hátra, mint az erődbe visszatérni.

E szavak az első pillanatban mindenkit megdöbben tettek. Nem lehet csodálni, hiszen szegények már biztosra vették, hogy meg fognak szabadulni. Egyik-másik csaknem kétségbeesett, de azért szó nélkül felkészülődtek a hadnagy parancsára, hogy visszafelé vegyék útjokat.

A hadnagy aztán apróra elmondotta, hogy minő akadályok állják el az utat. Podgyászszal nem boldogulnának, podgyász, vagyis élelmiszer nélkül hónapokig tartó útra indulni esztelenség volna.

— Ha pedig erőnek-erejével amelletts maradnánk, hogy az utat mégis folytatnunk kell, először a szárazföldet el nem érnök, másodszor a Viktoria-szigetre sem juthatnánk vissza; vagyis hanyat-homlok a pusztulás karjába rohannánk. Ez a tiszta valóság, barátaim, sem szebbnek, sem kétségbeejtőbbnek nem festem a helyzetet, ti is elszánt, bátor férfiak vagytok, én sem riadok

vissza az akadályoktól, jól tudjátok, de most a lehetlenséggel állunk szemben.

Hobson hadnagyban mindenki törhetetlenül bízott. Ő azt mondta, hogy előre menni nem lehet, nos hát visszatérnek.

Vihar, eső, fergeteg csapdosta őket visszamenet, vaksötéttségben botorkáltak, halálos aggodalmakat állottak ki az alatt a négy nap és négy éjszakáig tartó út alatt, míg ismét az erődbe érkeztek.

És minő jövő várt itt rájuk! . . .

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

A téli hónapok.

November 28-dikán érkeztek vissza az Esperance-erődbe. Most már nem volt egyéb mentsvárjuk, mint a hajó, pedig annak az igénybe vételét is csak akkor remélhették, ha majd a tenger hátáról a jég eltakarodik.

Újra berendezkedtek. A szánokat a kamrába vitték, az élelmiszereket vissza a régi helyükre; Black Tamás, bár dúlt-fúlt mérgében, nem tehetett okosabbat, mint visszarakosgatta műszereit és bezárkózott kamrájába, nem törődött újra sem jóval, sem rosszal.

Kezdődött megint a szokott életmód az erődben. Ruháikat foltozgatták, beszélgettek, olvasgattak. Naponta kirándultak, hogy a tenger jégképződését megfigyeljék. Barnett Paulina olyan volt a mélyen megszomorodott, sőt kétségbeesett gyarmatosok között, mint valami jőtevő tündér. Vigasztaló, biztató szava mindenkire felvidítólág, megnyugtatólag hatott.

Kalumah egy perczre sem tudott tőle elválni; a fiatal eszkimó-leányt is mindenki megszerette, mert szelid és

minden szolgálatra kész volt. Barnett Paulina tanította. őt angolul, tanította írni, olvasni. A leány gyorsan és nagy kedvvel tanult.

Mac Nap éjjel-nappal fáradhatlanul dolgozott a hajón, minél előbb elakart készülni az oldalfalakkal, meg a fedélzettel. Addig a többiek a hajókötelek készítésén buzgólkodtak. A tél pedig csak nem akart igazi sarkvidéki tél lenni; ha egy-két nap fagyott is, másnap a nyugati szél felolvasztotta újra.

Igy telt el december. Hol esett, hol havazott; a hőmérsék pedig -3° és $+1^{\circ}$ között váltakozott. Tüzelőfajok bőséggel volt, de bezzeg világító anyag dolgában csakhamar megszorultak. Az olaj fogytán volt, nagyon takarékoskodniok kellett vele. Megpróbálták iramszarvaszsírt használni, de az olyan undok büzt terjesztett, hogy inkább sötétben ültek, hogy sem azt szagolják.

A munkásoknak abban kellett hagyniok a munkát, az órák pedig lassan, nagyon lassan teltek.

December 30-dikán tisztán sütött le a hold, s ennek fényénél láthatták, hogy a Viktoria szigetet északról és keletről ív alakjában jéghegyek koszorúzzák. Két-háromszáz láb magasak lehettek.

Január első hetében csodálatosan tiszta volt az égboltozat. A hőmérő $-13\frac{1}{3}^{\circ}$ -ra szállott alá.

Hobson hadnagy szükségét látta újra annak, hogy a sziget földrajzi fekvését megmérje; az eredmény az volt, hogy egy hajszálnyit sem változott a legutóbbi felvételt óta.

Ezen közben az olaj utolsó cseppig kifogyott.

Egy teljes hónapig vak sötétségben kellett volna ülniök, ha Kalumah nem segít vala rajtok.

Január 3-dikán történt, hogy Kalumah kiment a tenger partjára, s körülnézett a befagyott tengeren, hol itt is ott is meredek jéghegyek törtek fel szeszélyes csúcsaik-

kal az égre. Sok helyütt repedések, lécek, csaknem kör-alakú nyílások voltak láthatók. A gyakorlott szemű eszkimó leány rögtön felismerte, hogy ez utóbbiak nem egyebek, mint a rozmárok tanyái. Itt bujnak meg a jég alatt, s mikor szükségét érzik annak, fel-felbukkannak, hogy lélegzetet vegyenek.

Az eszkimók néha félnapokat eltöltenek lesben az ilyen réseknél, s mikor a rozmár felbukkan, hurkot vetnek a nyakába és zsákmányul ejtik.

Kalumah nyomban visszasietett az erődbe, s jelentette Hobson hadnagynak, hogy rozmár akad, csak vadász legyen, ki azt az eszkimók módjára kifogja.

Marbre és Sabine rögtön vállalkoztak reá. Hamar megértették a rozmár-fogásnak e módját, s hurokkal felfegyverkezve lesben ültek egy-egy rozmár-rés előtt.

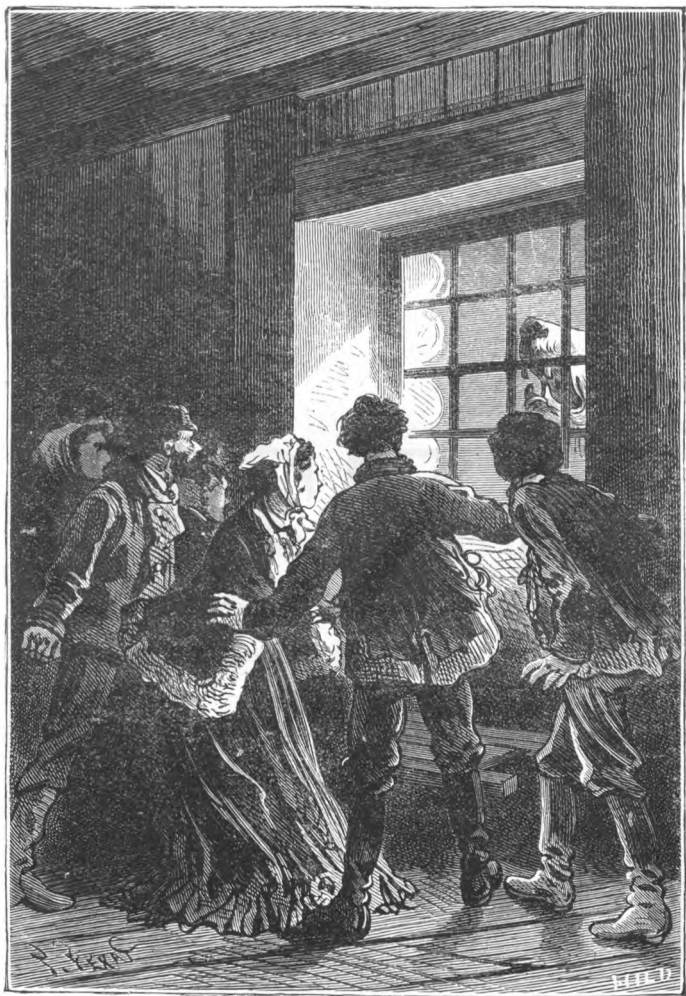
Sokáig, csaknem teljes óráig kellett várakozniok, miglen ott, a hol Marbre leste a zsákmányt, felbukkant egy rozmár, abban a pillanatban nyakába veté a hurkot, s kihúzta a többi társak segítségével az állatot. Egy-két baltacsapással aztán kioltották a rozmár életét.

Ily módon aztán még számos rozmárt ejtettek zsákmányul, s az erőd lakói nem voltak naphosszat sötétségre kárhoztatva.

Január hónapja baj nélkül telt el, a hőmérsék éppen nem volt a sarkvidékekhez méltó, a tavalyihoz képest valósággal enyhének mondhatták.

A tél enyhe voltának köszönhatték, hogy a Victoria szigetet körülövező tenger nem fagyott be egészen, s arra is bizvást számíthattak, hogy még sokáig nem áll be a fagy, mert a bundás állatok tömegesen mutatkoztak az erőd környékén, s miként ha egytül-egyig háziállatok lettek volna, csodálatos módon megszeliődtek.

Ámde vadászaink nem bántották őket, se oka se célja nem lett volna az üldözésnek. Csupán hébe-korba egy-

«MINDNYÁJAN VISSZARETTENTEK.»

egy jávorszarvast ejtettek törbe, mert azoknak a húsára szükségük volt.

Aggódva várták, hogy mit hoz majd a tavasz.

Január 7-dikén Mac Nap kis fiát erős láz kezdette kínozni. Égető szomjúság lepte meg, hirtelen forróság, majd hideg borzongatta szegénykét. Magda és Kalumah éjjel-nappal a kis szenvedő körül sűrögtek-forogtak, kimondhatatlanul gyöngéden ápolták őt.

Harmadnapra vörös foltok jelentkeztek a gyermek testén, gonosz vörheny fejlődött ki a lázból.

Magda, ügyességének és szerető ápolásának köszönhetők csupán a szülők, hogy a fiúcska január 20-dikán már túl volt minden veszélyen. Az erőd minden lakója örvendett, mert hiszen övék volt az a kis fiú, ott született, ott növekedett mindnyájuk szemeláttára.

Január 23-dikán a sziget helyzete még mindig a régi volt. A sarkvidéki éj tartott még javában, néhány nap óta sűrűn havazott.

Január 27-dikén hivatlan vendége jött az erődnek. A kerítésnél őrt álló két katona reggel egy hatalmas medvét pillantottak meg, mely az erőd felé közeledett.

Siettek hirül adni a gyarmatosoknak.

— Bizonyára a medvénk! — mondá Barnett Paulina Hobson Gáspárnak. Kisiettek a külső kapuhoz, hogy megnézzék.

— Valóban ez a mi medvénk, Kalumahnak a megmentője!

— Ne bántsuk őt! — kéré a fiatal leány, nem bánt senkit . . .

Hobson hadnagy megigérte, hogy nem fogják bántani, de azért ajánlja, hogy menjenek vissza a szobába, s az ablakon keresztül figyeljék meg, hogy miképpen viselkedik.

A medve a czölöpkerítéshez érve, a kapú tolózárát

félrehúzta, bezammogott az udvarra, a kutya és iramszarvas ólakhoz sietett, s a kutyák mérges ugatására morogni kezdett, azután a házhoz közeledett, s a nyitott ablakon át iszonyú fogait csattogtatva benézett.

Bizony szó mi szó, de mindnyájan visszarettek. Amint azonban a hatalmas állat megpillantotta Kalumaht, egyet gondolt, hátat fordított az erődnek, s lassan elcammogott.

Egyéb nevezetes dolog nem is történt ennél az egész hónapban. Az élet újra folyt a maga rendes kerékvágásában.

A kis fiú egészsége is rövid idő múlva teljesen helyreállott.

Február 3-dikán végre-valahára feltűnt újra a nap az égen.

A sarkvidéki éjnek vége volt.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Az utolsó kirándulás.

Ezentúl a nap mind magasabbra és magasabbra kapaszkodott fel, a hőmérsék pedig jelentékenyen alászállott: — 17° volt a legnagyobb hideg ezen a télen.

— Mikor kezdődik tulajdonképpen e vidéken az olvasdás — kérde egy alkalommal Barnett Paulina Hobson hadnagytól.

— Rendes körülmények között május elején — felelé a hadnagy, de ily enyhe tél miatt meglehet, hogy már április elején erőt vesz a nap melege a tél fagyán.

— Szóval még két hónapig kell várunk?

— Legalább két hónapig, asszonyom. Egyébként amondó volnék, hogy nem kell elhamarkodnunk a hajóraszállást.

— Nemde attól fél, Hobson úr, hogy a kamesatkaí áram hatalmába keríti hajónkat, s akkor visz kényekedve szerint?

— Attól nem félek asszonyom, mert határozottan tudom, hogy szigetünk a jégzajlás útját fogja követni, s belejutunk szigetünkkel a Behring-szorosba, s az volna a tervem, hogy ott szálljunk csak fel hajónkra, mert ott találhatjuk legközelebb a szárazföldet.

A gyarmatosoknak tehát türelmesen kellett várniok.

Február utolsó hetében nagy hó- és eső-zivatarok voltak, hatalmas délnyugati szél támadt. A Bathurst-hegyfok mellett összetorlódott jégvédgát százszorosán visszhangoztatta az üvöltő orkánt, jéghegyek recsegése-ropogása csaknem fülsiketítő lármává fokozódott. Attól féltek, hogy a hegyfok maga rájuk szakad. Szerencsére ez nem következett be.

Márczius első napjaiban egészen elült a vihar. Most már lehetővé vált, hogy megtekintsék, minő változáson ment keresztül a sziget.

Csodálatosan szép, de egyúttal félelmes volt a tenger képe. Óriási jéghegyek tornyosodtak fel minden oldalról, czik-czakos, rovátkolt szélű, merész alakú hegyek egymás mellé szorítva, hahogy közelebb nyomulnak a szigethez, s reá szakadnak, elborítják végkép.

Hobson hadnagy látta, de nem szólott sem jót, sem rosszat, szívében aggódva gondolt arra az időre, mikor majd a jég olvadni kezd. Mi lesz akkor?

Ekkortájt készült el Mac Nap a gyarmatosok hajójával. Hiszen valami nagyon formás alkotvány nem volt, de azért méltán becsületére vált mesterének. Hasonlított némileg azokhoz a hollandi bárkákhoz, melyekkel a hajósok a magas északi tengerre merészkednek ki; volt árbocza, kormányrúdja, s a sátorponyvából készült vitorlája.

Elég nagy, elfér benne az erőd minden lakója kényelmesen; s elég szilárd alkotású arra nézve, hogy eljussanak vele az amerikai partokig.

Ekkor Hobson hadnagynak az az ötlete támadt, hogy még egyszer kirándul a tengerre, hadd lássa, hogy délkelet felé nem nyílnék-e esetleg út az amerikai partok felé. Az előrelátó okosság is azt parancsolta nekik, hogy némi tájékozódást szerezzenek már jó eleve.

A kirándulás napjául márczius 7-dikét tűzte ki. Részt vesznek benne: Hobson hadnagy, Paulina, Magda, Kalumah és a két vadász. Két napnál tovább nem maradnak távol az erődtől.

Minden szükséges holmit felpakoltak az útra és márczius 7-dikén reggel elindult a kis karaván a Mihály-fok felé véve útját.

A hőmérő a fagypontot mutatta, a levegő ködös volt ugyan, de szél nem fújt.

Rövid pihenő után kilencz óra tájban leereszkedtek a Mihály-fok lejtőjén, s délkeleti irányba neki vágtak a jégmezőnek. A tengeren felmeredő jég-fal ettől a helytől mintegy három mérföldnyire volt.

Magától értetődik, hogy csak nagyon lassan haladhattak előre, mert lépten-nyomon akadályokba ütköztek: itt egy-egy mély repedés, amott összetorlódott jég-dombok, hegyek, melyeket óvatosan meg kellett kerülniök, hogy baj nélkül tovább juthassanak. Szánútról szó sem lehetett. E jég-sivatagon élő állatnak vagy embernek nyoma sem volt sehol. Még a madár sem járta.

Közeledtek a jég-bástyához. Kalumah járt mindenütt elül, hozzá szokott már, biztos léptekkel szökött egyik jégdarabról a másikra, ösztönszerűleg megtalálta mindig a legjárhatóbb utat, bizvást követhették őt, hazája volt a jegek országa, eligazodott a jéghegyek útvesztőjében.

Csak dél tájban érkeztek a jég-bástyához. A három mérföldnyi út megtevésére teljes három óra kellett.

A jéghegyek, melyek itt köröskörül ellenükbe meredtek, néhol négyszáz láb magasságuk voltak, a nap sugarai színekre töredezve vetődtek a rétegekben egymásra halmozódott jégfalra.

Tündéri látvány volt ez: szó ki nem mondhatja, toll le nem írhatja...

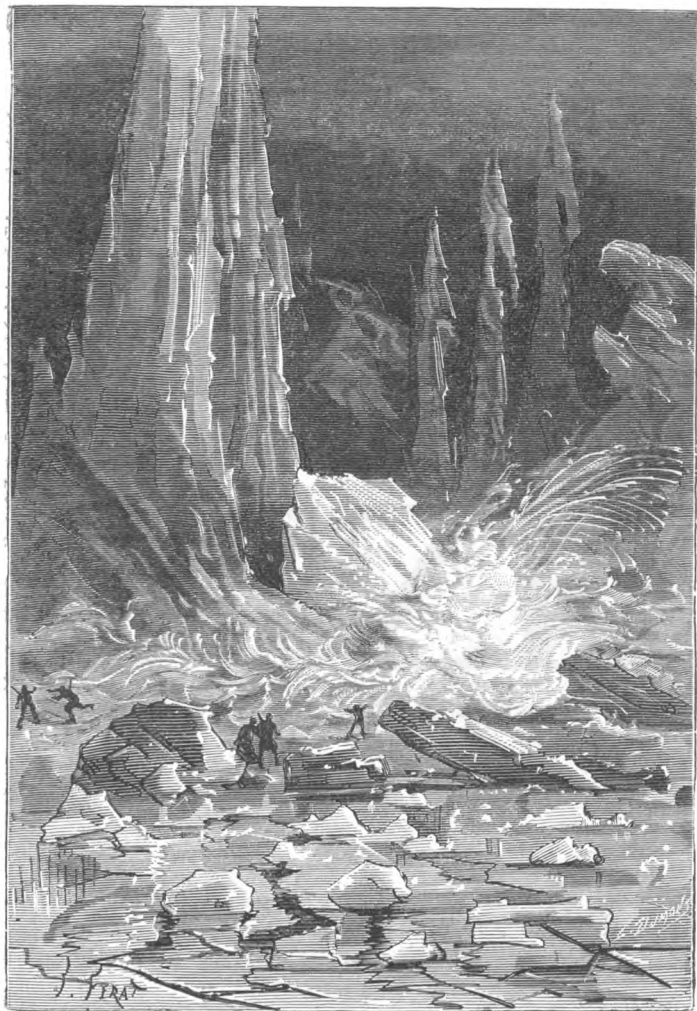
Nagyon közel menni hozzá nem lett volna okos dolog, mert a jégtáblák meglehetősen lazán állottak egymás hátán, könnyen összeomolhatnak. Szünetlenül recsegtek-ropogtak nyilvánvaló jeléül annak, hogy alul a víz folyton végzi bomlasztó munkáját.

Hobson hadnagy figyelmeztette a karaván tagjait, hogy biztos távolságban maradjanak a jégbástyától. Bölcsen cselekedtek, hogy szót fogadtak neki, mert két óra tájban, midőn egy völgy torkolatához érkeztek, egy hatalmas jéghegy összeomlott, betörte a jeget, s mennydörgés szerű robaj között, miként ha óriási bomba robbant volna szét, felcsapott hullámozva, tajtékozva a tenger vize.

Két és három óra között egy keskeny völgy torkolatára bukkantak, mely bevezetett mélyen a tenger jégmezejére. Jég közé fagyott fatörzsekre bukkantak itt, melyeket a tenger golf-áramlata ragadott ide valamely déli vidékről. Hajó roncsok, s egyéb tengerbe hulló eszközök romjaira is bukkantak.

Öt óra tájban kezdett sötétedni. Hobson hadnagy kiadta a rendeletet, hogy pihenőt tartsanak, s éjjeli tanyát fogjanak. Marbre és Sabine hóvájó késeikkel a jégbe odút vájtak hamarosan, oda bebujtak mindnyájan, elköltötték vacsorájukat, s a napi fáradalmaktól kimerülve csakhamar elnyomta őket az álom.

Reggel nyolcz órakor újra talpon voltak, s folytatták útjokat a völgy hosszában, hogy megtudják vajjon nem

«FELCSAPOTT HULLÁMOZVA, TAJTÉKOZVA A TENGHER VIZE.»

huzódik-e végig a völgyi út a jég-bástya egész szélességében.

Tizenegy óra lehetett, mikor a bástya tulsó oldalára jutott a karaván. E szerint a völgyi út valóságos átjáró vala. A hegy tulsó fele is szakasztott olyan volt, mint az innenső: beláthatatlan jég-sivatag telve hegyekkel, jég-szirtekkel, szanaszét összetorlódott jégtáblákkal. Élő lénynek se hire, se pora.

Barnett Paulina nézte... nézte hosszasan a sivár jég-pusztaságot, és megragadták lelkét szomorú, vigasztalan gondolatok. Úgy tűnt fel előtte az egész karaván, mint egy jég között, vaksötétben botorkáló bús társaság, melyre a jövő egyetlen remény-sugárral sem mosolyog.

Hobson Gáspár riasztotta fel merengéséből:

— Asszonyom, már huszonnégy órája, hogy hazulról eljöttünk, hogy ha szavunknak urai akarunk lenni, úgy hiszem ideje, hogy visszatérjünk.

A kirándulás nem volt célja tévesztett. Annyit megtudtak, hogy a jégbástya nem nagyon széles, ha majd beáll az olvadás, szétomlik, s útja lesz a gyarmatosok hajójának.

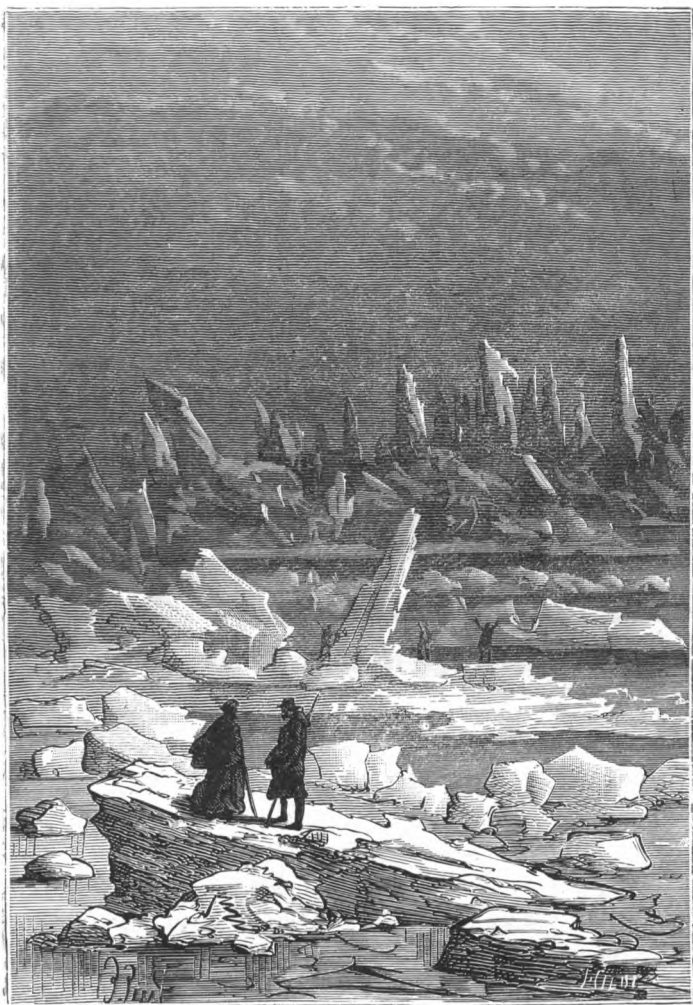
Egy órakor hamarosan ettek valamit, s visszafelé indultak, sietniök kellett, mert hátha hirtelen megváltozik az időjárás. Öt órakor újra tanyát fogtak egy hevenyészett jég-odúban, s másnap, márczius 9-dikén, reggel nyolcz órakor ismét útra keltek haza felé.

Mintegy tíz óra lehetett, mikor Marbre és Sabine, akik húsz lépéssel előre haladtak, hirtelen megállottak, s zavarodottan egymásra néztek.

— Nos, mi a baj? — kérdé Hobson hadnagy hozzájuk érkezve.

— Hadnagy úr, — mondá Marbre — milyen irányba is esik csak a jéghegy a Viktória szigettől?

— Nyugatra... felelé a hadnagy.

«IDEJE, HOGY VISSZATÉRJÜNK.»

— Hm, tudom... akkor mi most rossz irányban haladunk. Nyilván eltévesztettük az utat. Nézze csak az iránytűt, ne legyen Marbre a nevem, ha kelet felé nem megyünk.

— Az nem lehet! — szólott közbe Barnett Paulina. Ime a nap állása jobban útba igazít, a nap felkeltevel ellenkező irányban haladunk, nem kelet az, hanem nyugat.

— Hm, így hát a mágnes meg a nap ellenkezőt mutatnak.

— Úgy van, barátaim, — magyarázá Hobson hadnagy, — az északi sark vidékén az iránytű gyakran hatása alatt van a sarki delejességnek és rosszul mutat.

Ebben aztán mindnyájan megnyugodtak, s tovább folytatták az utat a megkezdett irányban.

Mekkora volt azonban a csodálkozásuk, midőn kiérvén a völgyi útból, Viktória szigetét nem látták sehol.

Mintegy megkövülten néztek egymásra. Képtelenség, babona, vagy mi játszott velök; az iránytű vagy a nap maga hagyta őket cserben.

Ekkor Kalumah így szólott:

— Jöjjenek utánam, én megtalálom az utat.

És az eszkimó leány ösztönére bizván magát vezette a karavánt, melynek tagjai nem törődve a hirtelen beálló sötétséggel követték őt vakon. Már-már alig pihegtek, midőn a völgyi útból kijutottak, látni nem láthattak semmit, csak puskalövéseket, kiáltásokat hallottak, s szurokfáklyák rőt világa tűnt fel a távolban.

Long őrmester és Black Tamás meg a gyarmatosok közül még többen jöttek elejökbe, keresték már több-óra óta.

Ugyanis a nagy jéghegy-szakadás zaját hallva az ott-honmaradottak ösztönszerű sejtelemtől megragadva keresésükre indultak.

Igy kerültek vissza holtra fáradtan ugyan, de minden komolyabb veszély nélkül a kirándulók.

Hát az iránytévesztésnek mi volt az oka?

Nem egyéb, mint az, hogy a Viktória sziget az alatt míg ők távol voltak félig megfordult a maga tengelye körül, s nem nyugati, hanem keleti oldalával került a jéghegyek átaellenébe.

TIZENHATODIK FEJEZET.

Olvad a tenger jége!

Ennek a helyzet változtatásnak az oka mindenek előtt az lehetett, hogy a sziget többé nem volt szilárd összefüggésben a szárazfölddel: vagyis az olvadás időszaka határozottan közeledik.

Hobson hadnagy úgy vélekedett, hogy ez a jelenség nem hátrányukra, hanem előnyükre válik, mert a Bathurst-fok dél felé irányult, vagyis a szárazföldhöz legközelebb eső pontra.

— Igy hát a helyzet jobbra fordult? — kérdé mosolyogva Barnett Paulina.

— Legalább egyelőre, asszonyom!

Márczius 10-dikétől márczius 21-dikéig nem történt semmi nevezetes, legfeljebb a közeledő tavasz jelei mutatkoztak mind sűrűbben. A jégzajlás minden perczben kezdődhetett.

Újabb meg újabb repedések támadtak, előzúdult a víz, vagy a mint a czethalászok szokták mondani: «végzett jég».

Lassankint visszatértek a vándormadarak is. Egyiknek-másiknak még ott volt a nyakán az ősszel rájuk kötött czédula.

Hobson hadnagy gyakran megmérte a sziget földrajzi fekvését, Barnett Paulina segített neki, mert már ebben is nagyon ügyes volt ez a rendkívüli asszony. Hobson Gáspár nem győzte eléggé csodálni. Ritka lelki erővel tudta Barnett Paulina elpalástolni a gyarmat lakói előtt aggodását, félelmét, mert hiába a jövőt rózsás színben éppen nem látta.

Kalumahnak is nagy hasznát vették a gyarmatosok. A fiatal eszkimó leány ösztönszerűleg érezte, s gyakorlott szemével első pillanatra észrevette, hogy hol és mekkora darab vált el napról-napra a bolyongó szigettől. Barnett Paulinát, mint egy hűséges eb kísérte naponta sziget-kémlelő útjára, ritka biztonsággal haladt a sok helyütt ingadozó jég-táblákon.

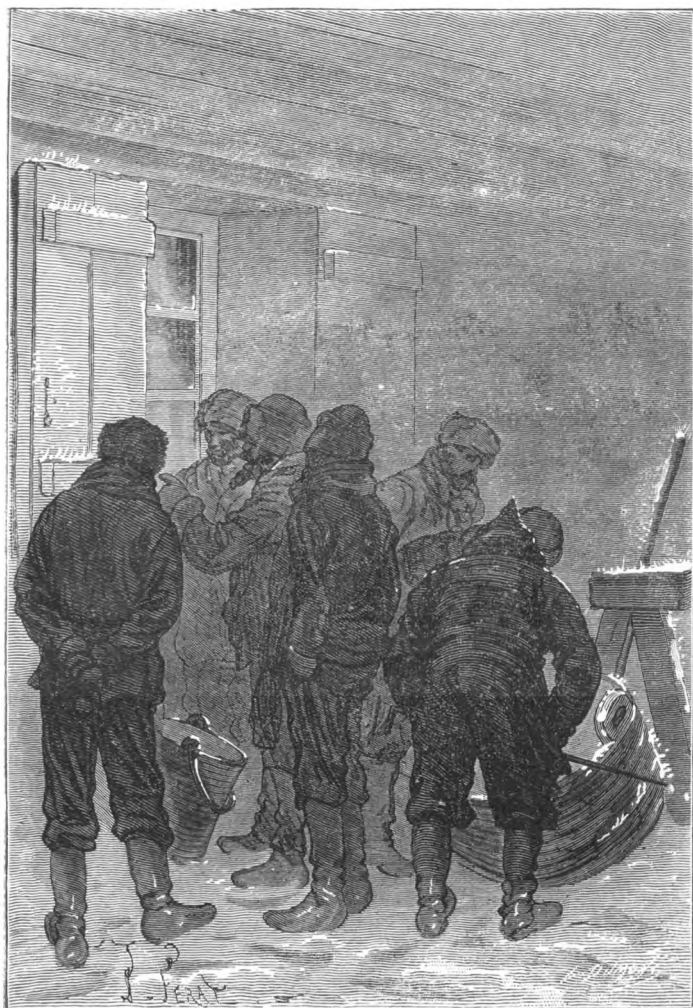
Márczius 20-dikától 30-dikáig jelentékenyen haladt előre az olvadás. A gyakori langy esők még inkább sietteték.

Rövid idő múlva, talán már két hét múlva hajóra szállhatnak. Hobson Gáspár még mindig attól tartott, hogy esetleg a kamcsatkai áramnak kerülnek hatalmába, de Kalumah váltig bizonygatta, hogy a veszély nem északról, hanem délről fenyegeti a gyarmatosokat. Délre pedig a végtelen Csendes óceán terült el.

Hahogy az eszkimó leánynak lesz igaza, akkor nincs mitől félniök — vélekedék Hobson hadnagy — mert biztos menedékük lesz a hajó, avval majd a száraz föld valamely pontján kikötnek az amerikai vagy ázsiai parton.

Igy hát szorgosan vizsgálták naponta, hogy minő változás történik a sziget helyzetében.

Arról természetesen szó sem volt, hogy a vadakkal törődjenek, hiszen a raktárak zsúfolásig tele voltak értékesebbnél-értékesebb bundákkal — s ugyan mitől lehetnek azok immár jók?

«AZ AIÁSZÁLLOTT KÖD MEGFAGYOIT ÁLLAPOTÁBAN.»

Az ácsok legfeljebb arról gondoskodtak, hogy az erőd lakóházát még jobban megerősítsék arra az esetre, ha talán a Bathurst hegyfokról jég-omlás fenyegetné. Támasztógerendákkal tették az oldalfalakat, a tetőzetet is még szilárdabbá, hogy egyhamar össze ne roskodjanak az esetleges nagy súly alatt.

A tavasz pedig szemmel láthatólag közeledett. Hovatovább a fák is kezdettek már rügyezni, a dombok lejtőin sárgás-zöld moha dugta ki a fejét, volt a házi állatoknak istenadta új takarmánya.

A gyarmatosok szerencsére egészségesek voltak, Mac Nap kis fia is a kiállott komoly betegség után olyan friss volt, mint a hal a vízben.

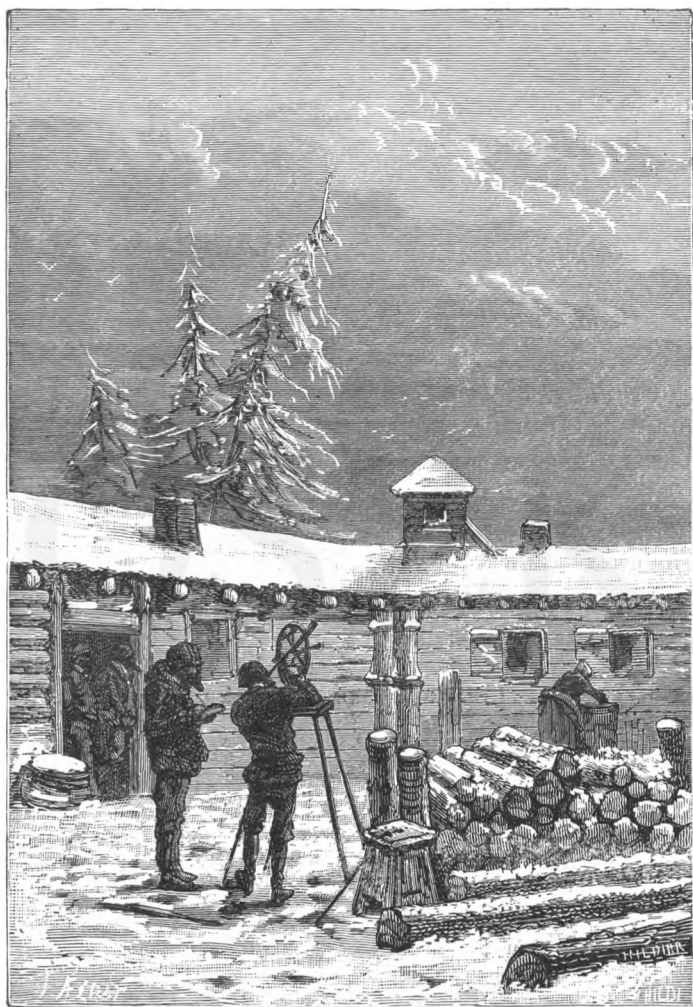
Április 2—5-kéig a nap ereje nőttön-nőtt, gyakortébb esett az eső. Az ég csaknem állandóan borult volt s e miatt a sziget földrajzi fekvését megmérni nem igen lehetett. Bizony kellemetlenül hatott ez a körülmény Hobson hadnagyra, mert jól tudta minő fontos dolog ezt tudniok.

Az április 7-dikéről 8-dikára menő éjjel kezdődött a jégzajlás a tengeren. Siettek a Bathurst-hegyfokra, hogy megfigyeljék. Tisztán ki lehetett venni, hogy az a hatalmas jég-bástya, mely félkörben vette körül a szigetet, középtűt ketté szakadt, a felsőbb része úgy látszik északnak vette az irányát.

Aggodalommal telve fontolgatta magában Hobson hadnagy: vajjon nem ugyanabba az irányba sodródik-e majd a Viktória-sziget is? Vajjon nem fenyegeti őket halálos veszedelem, mely a lehető legrövidebb idő alatt eldönti bizonytalan sorsukat.

Kalumahnak hiába mutatták az észak felé távolodó jéghegyet mondván:

— Látod, az a jéghegy is észak felé halad, pedig te azt mondtad, hogy déli irányú a jégzajlás...

HOBSON HADNAGY FELVETTE A NAP-MAGASSÁGOT.

Mind hiába, ő megmaradt makacsul a mellett, amit mondott. Pedig minden jel arra mutatott, hogy még sincs neki igaza.

Április 11-dikén reggel megmutatta Hobson hadnagy Kalumahnak az utolsó jéghegyeket, melyek észak felé a szigettől eltűntek a szemhatáron.

— Nem és százszor nem, azok a jégtáblák nem észak felé haladnak; a Viktória sziget déli irányba térül — mondá a meggyőződés határozott hangján.

Hátha mégis igaza van Kalumahnak?... tünődék magában Hobson hadnagy. Az is lehetséges, hogy a jéghegyek csak látszólag tűntek el, és a Viktória sziget helyzetváltozása annak az oka, hogy most nem látják.

Arra pedig nem volt mód, hogy újabb mérést eszközjenek, mert az ég állandóan borult volt, sőt ráadásul az utóbbi napok egyikén valami váratlan jelenség ejtette őket bámulatba.

Ugyanis az időjárás hirtelen megváltozott, hidegebb lett, s egy reggel arra ébredtek fel, hogy a házat, a földet, az udvaron levő tárgyak felületét tüalaku finom fagy-szilánkok borították.

Hobson Gáspár megmagyarázta embereinek, hogy az nem egyéb, mint az alászállott köd megfagyott állapotában («froste-rime»).

Bármi lett légyen is, elég kellemetlen volt, mert úgy megtöltötte a levegő eget, hogy három lépésnyire sem láthatott az ember tisztán. És éppen most kellett ennek történnie, mikor a sziget helyzetének megvizsgálása minden órában olyan nagyon szükséges.

Négy álló napig tartott így.

Április 15-dikén oszlott csak széjjel, s kisütött fényesen a nap. Hobson hadnagy szaladott a műszerei után, s felvette a napmagasságot, s kiszámította a sziget földrajzi állását.

Szélesség: $69^{\circ} 58'$ hosszúság: $179^{\circ} 33'$.

Kalumahnak tehát igaza volt. Az úszó sziget a Behring-áram hatalmába visszakerült és újra dél felé sodródott.

TIZENHETEDIK FEJEZET.

A jég-omlás.

Attól tehát nem kellett tartaniok, hogy észak felé vetődnek el.

Most már csak arra ügyeltek, hogy minden nap biztosan tudják, mennyire változott meg a sziget helyzete, továbbá azt is ki kellett számítaniok, hogy minő sebességgel halad az úszó sziget. A lehető legpontosabb számítás eredménye az lön, hogy május első hetében haladnak át az északi sarkkörön, melytől még csak két szélességi fok választja őket el.

Ha aztán a Behring szoros legszűkebb pontjára jutnak, nyomban a kéznél tartott, s teljesen felszerelt hajóra fognak szállani s a legközelebbi szárazföld felé veszik útjokat.

Ismét új remény szállotta meg a sokat hányt-vetett gyarmatosokat, visszatért bizalmuk, nem látták a jövőt olyan rémesnek. Az ebédet, vacsorát nem költötték el olyan szótlanul, mint eddig.

Gyakran tettek rövidebb kirándulásokat a sziget bel-sejébe. Az erőd körül egész rakás vad csatangolt, szegények velök együtt a szigetre szorultak.

Nagyobb változást nem vettek sehol észre, nagyobb, veszedelmesebb földrepedések sem támadtak az utóbbi vihar óta. Kósza farkas-csordákat is láttak, de ezek a falánk állatok éppenséggel nem édesedtek a gyarmatosok-hoz, el-el riadtak tőlük. Az a bizonyos jegesmedve azon-

ban gyakran hozzájuk csatlakozott, s elkísérte őket az erőd czölöp-kerítéseig.

A dél felé haladást úgy látszik nem akadályozta meg semmi.

Április 25-dikén harmadszor változott a szigeten az égtájak szerint való tájékozódás, még pedig kerületének egy negyedrésszével (135°) fordult északról keletnek. E szerint a Bathurst-hegyfok a szigetnek északnyugati részén feküdt most. Nem fért tehát kétség ahhoz, hogy a sziget szabadon mozog, s egyik részen sem ütődött szárazföldre.

Mindinkább közeledett az az idő, mikor a hajóra kell majd szállaniok.

Az időjárás állandóan kedvező volt, a téli ruhát is könnyebbel kellett felcserélniök. Black Tamás egy napon kapta magát, s minden holmiját felrakta a hajóra; ugyancsak a gyarmatosok is előre felrakosgattak egyet-mást, hogy evvel később ne kelljen az időt elvesztegetniök.

Május 2-dikán arra az örvendetes felfedezésre jutottak, hogy a sziget kissé kelet felé elhajlott, vagyis közelebb jutott az amerikai parthoz.

Long őrmester boldogan jegyzé még :

— Asszonyom, úgy látszik jobb napokra fogunk már virradni; a sors is kimerült abban, hogy minket gyötörjön.

— Én is azt hiszem, őrmester — viszonzá a hölgy, — s őszintén mondvá szivemből örvendek, hogy nem kellett öt hónapig bolyonganunk gyalogszerrel vagy szánon a végtelen jégmezőkön. Az isteni gondviselés nem feledkezett meg rólunk.

Május 5-dikén jelentette Hobson hadnagy, hogy a sarkkörön most haladtak át, vagyis a földgömbnek arra a részére jutottak, a melyet a nap végkép el nem hagy soha.

VALAMI SZOKATLAN ZAJ ÜTÖDÖTT FÜLÜKBÉ.

A szegény gyarmatosok valóságos ünnepet ültek ezen a napon.

Május 7-dikén a Viktória sziget újra egy negyeddel fordult tengelye körül, vagyis régi helyzetébe vissza-került, a Bathurst-fok ismét északi részén feküdt, amint a térképeken látható.

Május 8-dikán megmérte Hobson hadnagy a nap magasságát, s kiszámította, hogy a Viktória sziget a Prince-de-Galles-tól negyven mérföldnyire esik. Így hát nem-sokára meglátják a szárazföldet, s a megszabadulás biztos.

Este ünnepi lakomára gyültek össze a nagy teremben mindnyájan, s lelkesen éltették Barnett Paulinát és Hobson hadnagyot.

Még aznap éjjel elhatározta a hadnagy, hogy körülnéz a sziget déli részén. Barnett Paulina is vele akart tartani, de a hadnagy csak Long őrmesterrel indult el.

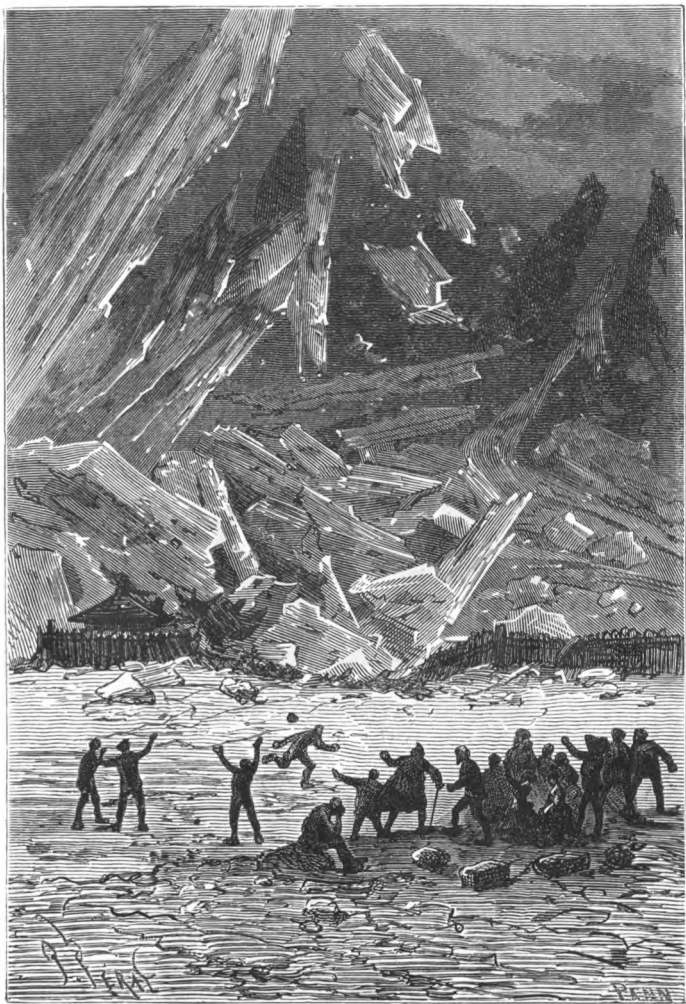
Csillagsugáros tavaszi éjjel volt, elég világos arra nézve, hogy némi távolságban elláthasson az ember.

Két három mérföldnyire a tengerpart mentén haladtak, s mintegy éjfélig vizsgálták a szigetet, minekutána látták, hogy semmi különös változás nem történt, megfordultak, hogy visszatérjenek az erődbe.

Néhány száz lépésnyire haladhettek már, s az egykori Paulina folyó medrében lehettek, midőn hirtelen megállottak, valami szokatlan zaj ütődött fülükbe. Mintha a menny dörgött volna távol észak felől. Mind közelebb-közelebb hallották, rémető zúgássá fokozódott, s egyszer csak rémülten veszi észre a hadnagy, hogy a föld megrendül lábai alatt.

— Siessünk!... Siessünk vissza az erődbe! Hátha megnyílt a tenger, elvonultak a jéghegyek, s hajóra szállhatunk! — kiálta Hobson Gáspár.

Lélekszakadva futottak mindaketten. Zúgott a fejük,

«JÉGHEGY-VIHAR SZAKADT A SZERENCSETLEN SZIGETRE».

hevesen dobogott a szívök: vajjon mi lehetett oka a szokatlan zúgásnak, robajnak?

Húsz percz alatt megtették a két mérföldnyi utat, mely őket az erődötől elválasztotta. Ámde még oda sem értek, midőn rémülten menekülő gyarmatos társaikra bukkantak.

Mac Nap gyermekét szívére szorítva lépett elébe s mondá:

— Nézze... nézze, hadnagy úr! — s felvivé őt egy dombra, s az erőd felé mutatott kezével.

Hobson hadnagy nem akart hinni a szemeinek.

A szigettel együtt úszó jéghegy-töredék a szigethez csapódott, reá omlott a Bathurst-hegyfokra, s azt is ledöntötte, s e kettő eltemette az Esperanca-erődöt. Jéglavina borította a fő és melléképületeket.

Jéghegy-vihar szakadt a szerencsétlen szigetre.

Vége volt a — hajónak is... a gyarmatosok utolsó reménye oda tehát.

— Hol vannak az utazó hölgyek? — kiáltott fel a halálos félelem iszonyú hangján Hobson hadnagy.

— Ott rekedtek a főépületben — felelé Mac Nap, s reá mutatott az iszonyú jég és föveny halmazra.

Valóban úgy történt... Barnett Paulinát, Magdát, Kalumaht és Black Tamást a romok eltemették.

TIZENNYOLCZADIK FEJEZET.

Munkára, a kinek keze van!

A jéghegy reá zuhant szörnyű erővel a bolyongó szigetre. A jégomlás első pillanatában, midőn az istállók és a főépület csaknem egyszerre tűntek el, Mac Nap és társai még ráértek, hogy megmentseék életüket. Az elteme-

tett épületeknek egyetlen gerendája sem látszott ki a jég alól. A sziget pedig tartott a végtelen óceán felé! De hátha Barnett Paulina, Magda, Kalumah és Black Tamás éltek a romok alatt? Fel kell őket kutatniok mindenáron, még úgyis, ha csak holttetemeikre bukkannak.

Hobson hadnagy nyerte vissza legelőször nyugodtságát, s így kiáltott fel:

— Munkára fel! A ház gerendái elég szilárdak voltak, nem rombolhatta össze a jég. Elő a csákányt, fejszét!

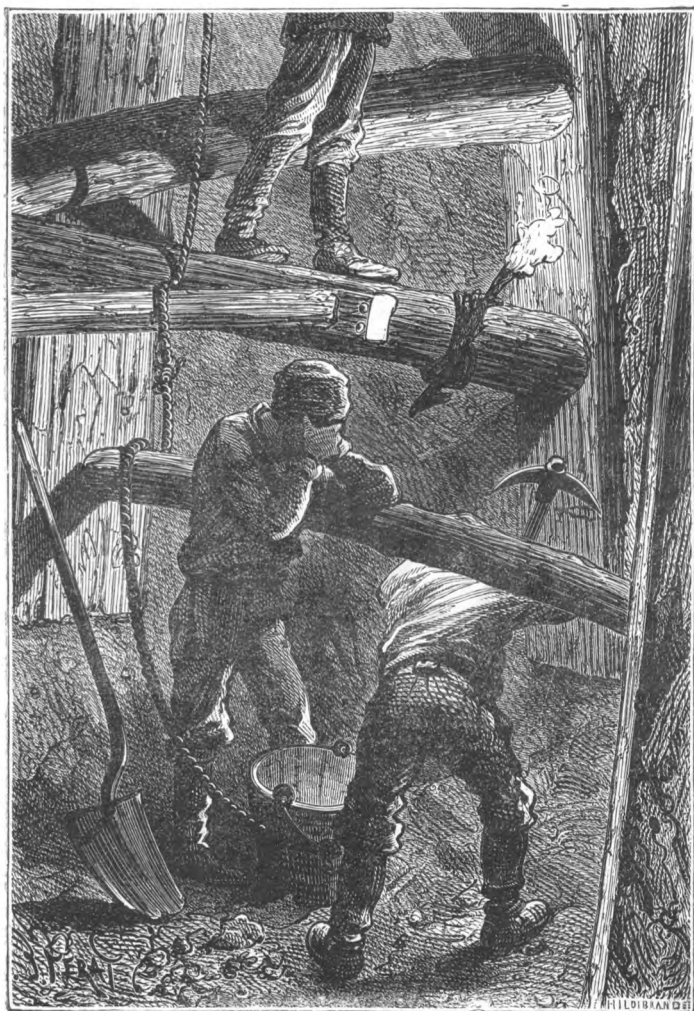
Pedig arról szó sem lehetett, hogy rögtön munkához fogjanak, mert a jégomlás még mindig tartott, s a kétszáz lábnyi magas jégfalomhoz közelíteni sem lehetett komoly veszedelem nélkül. A robaj, időnként megújult, lábuk alatt reszketett a föld, s méltán attól félhettek, hogy a sziget darabokra szakad avagy a nagy nyomás alatt mindenestül elsüllyed. A sziget partvidéke szemmel láthatólag süllyedt, s a tenger hullámai sok helyütt reázúdultak. A tó közeléig elöntötték már a veszendő szigetet.

Kimondhatatlanul kétségbeejtő volt a gyarmatosok helyzete. Az éjszakát ott kellett eltölteniök a szabad ég alatt, s még csak nem is gondolhattak arra, hogy eltemetett társaiknak segítségére siessenek.

Valahára megvirradt. A pusztulás színhelyére mentek s most már nem törődve helyzetük iszonyú voltával, mind munkához láttak. Hiszen annak a derék nőnek megmentéséről volt szó, a kiért szívesen kiontották volna utolsó csepp vérüket.

A Bathurst-fok, a mint már említettük reá szakadt az erőd épületeire. Elborította fövényével, s azon felül még mintegy hatvan lábnyi magas jégszíkla tornyosult rája. Ez alól kellett kiásniok a szerencsétleneket.

Mielőtt a munkához fogtak, megkérdezé Hobson hadnagy Mac Naptól:

«Ó, AZOK A SZERENCSETLÉNEK!»

— Mit gondol, nem zúzta össze a hegy a főépületet?

— Azt hiszem, hadnagy úr, hogy nem zúzta össze, mert nagy gondot fordítottunk volt arra, hogy szilárd legyen; no meg utólag is gerendákkal erősítettük meg.

— Bár igaza volna önnek — mondá a hadnagy fájdalmas sohajjal! . . .

Joliffenétól viszont megtudakolta, hogy volt-e eleendő élelmi szer még a kamrában, továbbá viz. Minek utána megtudta, hogy minden bőséggel van, kissé megnyugodott. Éhen szomjan tehát nem fognak veszni.

Hanem hát levegő van-e? Erre a kérdésre persze senki sem adhatott feleletet. Ettől a veszélytől kellett őket a leginkább féltetniök, ha ugyan a ház össze nem roncsolódott egészen. Haladéktalanul hozzá kellett látniok a munkához.

Csodálatos kitartással dolgoztak mindnyájan, nem szüneteltek éjjel sem, szurok fáklya világa mellett folytatták; jégsziklákat görgettek le, repesztettek, csúsztatnak alá. Minthogy roppant lassan ment, Mac Nap a jégtorlasz közepén egy függőlegesen alá menő gödröt ásott, mint a bányák tárnói szoktak lenni, abban a hiszemben, hogy hamarabb érnek le a házba.

Nehezen ment, nagyon nehezen.

Eleinte többen dolgozhattak rajta, de mihelyt hús lábnyi mély volt, csak egyenkint, felváltva, s az oldal falakat, hogy be ne omoljanak, gerendákkal kellett megtámasztaniok.

Alig pihentek addig, míg egyet-kettőt faltak, aztán új erővel és törhetetlen buzgalommal folytatták a munkát. A harmadik nap este már ötven láb mélységű volt a tárna.

És még semmi nyoma a ház fedelének. A szegény emberek kétség és remény között hanyatva, hol szomorú csüggetésséggel, hol meg-megéledő reménynyel folytat-

ták az ember feletti munkát. A fővény-réteghez érve egy csebet eresztettek le kötélén, s a felásott földet kötélén húzták fel. A harmadik nap mindössze tíz lábbal jutottak mélyebbre.

Hobson hadnagynak az is eszébe jutott, hogy Barnett Paulina, a milyen férfias jellemű és rettenhetetlen, valahol más irányban keresett kivezető utat, avagy tört utat a jég és fővény-sirból. De nem, nem lehet az. Merő képzelenségnek látszott, mert ha élelmiszer dolgában nem szorulnak is meg, de hát honnan kaphatnak tápláló levegőt?... Puhatólózott, hallgatózott, hahogy valamelyes zörejt hallhatna meg a jég alól, de nem hallott semmit... semmit.

A harmadik napon délután négy órakor Mac Nap dolgozott lenn az ötven láb mélységű tárna fenekén, elővette a szegesvégű póznát, beszúrta a fővénybe, kémlelve, hogy a ház fedelét nem éri-e el... Nem érzett semmit. Iszonyú gondolat támadt az agyában. De nem mondotta el senkinek. Folyt a munka... folyt tovább.

Később újra próbálgatta, még mindig nem ütődött kemény tárgyba. Ekkor arcát elfedve mormogá :

— «Ó azok a szerencsétlenek!»

Felmászott a tárnából, fölkereste Hobson hadnagyot és Long őrmestert, akik lázas izgatottsággal vártak minden tudósítást.

— Nos — kérde a hadnagy — épen találta a házat?

— Ép... ép!... Annak kell lennie — mondá reszketve, és köny lopózott a szemébe, de...

— Beszéljen, a jó istenre kérem!... Mi történt?

— De a föld a ház alatt aligha kiállotta, attól félek, hogy a sziget talaja áttört, a ház alásülyedt, s a boldogtalan áldozatok...

— A tengerbe fulladtak?... — kérde szorongva az őrmester.

— Úgy gondolom... úgy!

A három férfiú némán egymásra nézett. Érezték mindhárman, hogy e föltevés valószínű.

— Mindegy — szólalt meg Hobson hadnagy — élve vagy halva, de látnunk kell őket.

Mac Nap szó nélkül visszasietett a tárnába, s a munka folyt tovább. Hobson Gáspárnak sem volt tovább nyugta fenn, ő is leereszkedett a tárnába, hogy saját szemeivel lássa, mi történik ott.

Egymást óránként felváltva dolgoztak a derék emberek: a hadnagy egy pillanatra sem hűnyta le a szemeit.

Hajnali három órakor Kelletnak a csákánya fába ütődött. Mac Nap felkiáltott:

— A házon állunk!... Meg vannak mentve!

Történt pedig ez a hetvenhatodik órában azután, hogy a Bathurst-fok ráomlott az erődre.

— Tovább!... Tovább! — parancsolá a hadnagy fojtott hangon. A gerendát áttörték, a fedélzet léceit letördelték, a mennyezetbe egy nyilást vágtak.

Ekkor a sötét üregből egy alig felismerhető alak ván-szorgott elé.

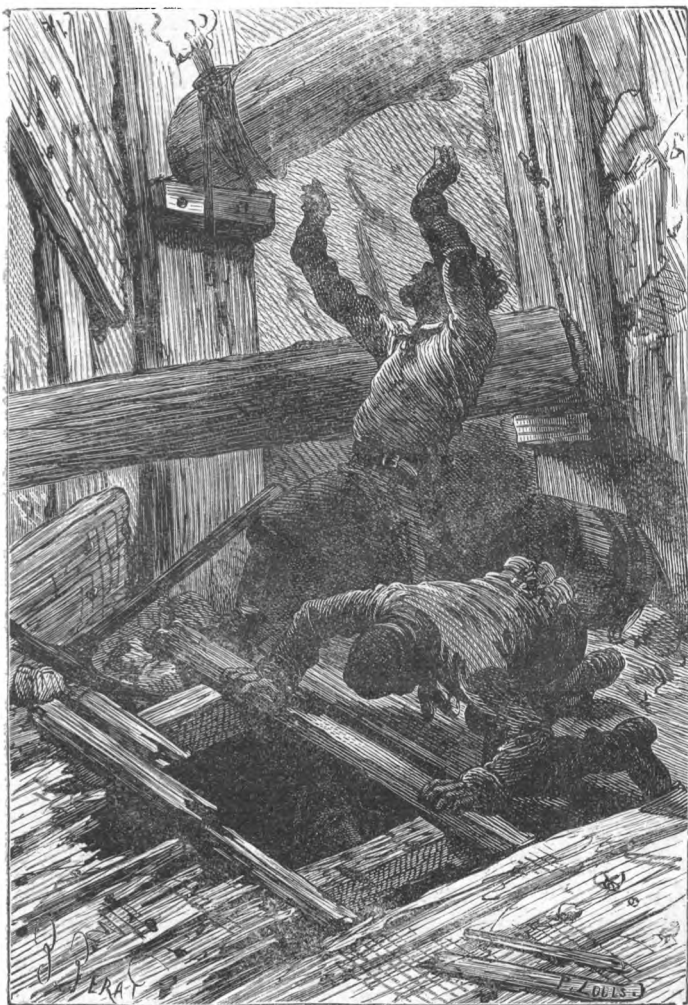
Kalumah volt.

— Segítség!... Segítség! — rebegé gyöngé hangon.

Hobson Gáspár bemászott a nyíláson. Iszonyú hideg csapta meg, borzongás futott végig a hátán. Mac Napnak tehát igaza volt, a sziget földje besülyedt, s a tenger vize felszivárgott. Ő maga is övéig vízben tapogatózott a vak sötétségben. Egy mozdulatlan testbe ütődött, felémelte, s a nyíláshoz czipelte... Black Tamás volt.

Nemsokára megtalálta Magdát is. Mindkettőt felvonták köteleken a tárnából.

Barnett Paulinát kellett még megmenteniök. Kalumah vezette a hadnagyot a sötét padláson, s ime az egyik szögletben találta meg. Csak a feje látszott ki a vízből,

«SEGÍTSÉG!... SEGÍTSÉG!»

mert már odáig hatolt fel a tenger. Olyan volt, mint a halott. Őlébe vette, s vitte fel . . .

Néhány pillanat múlva künn voltak a szabad levegőn. Köröskörül állottak mind a hányan voltak, szó nem jött az ajkára egyiknek sem.

Kalumah ereje végső megfeszítésével reá borult úrnőjének élettelen testére.

Barnett Paulina szive még dobogott . . . A friss levegő rövid idő alatt magához térítette.

Ó milyen kimondhatatlan boldogság sugárzott a körülötte állók arcán, hogy ujjongtak, hogy borultak térdre, s adtak hálát a jó istennek! . . .

Virradni kezdett éppen, a nap feltűnt s elönté fényes sugaraival a szomorú gyülekezetet.

Barnett Paulina minden erejét összeszedve felállott, kémlő pillantást vetett köröskörül és sajátságos hangon suttoág:

— A tenger, a tenger!

. . . És valóban az úszó szigetet nyugatról és keletről a tenger hullámai nyaldosták.

TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

A Behring-tenger.

A úszó sziget roppant gyorsasággal haladt előre, a Behring-szoroson keresztül szárazföldre nem ütközve ki a nyílt Behring-tengerbe sodródott. A tenger áramlatának nem volt mód, hogy ellenállhasson. A melegebb vízbe jutva mindinkább közeledett a katasztrófához, főleg most, hogy a hajó sem állott többé rendelkezésükre.

Barnett Paulina lassankint teljesen magához tért, s

röviden számot adott arról, hogy mi történt velök az alatt, míg a hegytörmelék, s a jégomlás elborította.

Az első zajra föltetteve álmukból az ajtóhoz és ablakokhoz rohantak, hogy kimeneküljenek, de már késő volt.

Néhány percz múlva iszonyodva vették észre, hogy a ház süllyed, alapja elmerült a tengerbe, a víz pedig fölfelé nyomult. Hamarjában összeszedték, a mi enni valót a konyhában találtak, s mind a négyen felmenekültek a padlásra. Mindezt a szó igaz értelmében ösztönszerűleg tették, mert hogy is gondolhatták volna el, mi vár rájuk.

Felülről a jéghegy, alul a tenger, az agyonnyomással, ez elnyeléssel fenyegette őket.

Csodával határos véletlennek köszönhatték, hogy az iszonyú súly nem lapította össze a ház fedelét. A víz körül egy lábnyi magasra emelkedett fel a padlás is.

A gerendákba kapaszkodva várták, hogy mi fog velök történni. Kalumah vitte oda egyikhez is, másikhoz is az enni valót, hogy éhen ne vesszenek.

Iszonyú órákat töltöttek így el . . . Mentő kísérletekről szó sem lehetett; a beszorult kis levegőt is csakhamar elfogyasztották, s a végén már alig vehettek lélegzetet. Ha még néhány óráig ott kellett volna maradniok, menthetetlenül elpusztulnak, s csak holttesteiket találják meg.

Barnett Paulina folyton avval a gondolattal tépelődött, hogy a szigetet a tenger sodorja dél felé . . . azért volt első, jelentőséggel teljes szava is a «tenger».

Ekkor lettek a gyarmatosok is figyelmessé arra, hogy minő helyzetbe került a sziget, eddig jó formán eszközbe sem jutott, hogy a maguk bajával törődjenek, annyira lefoglalta minden gondolatjukat a szerencsétlenek meg-

mentése. Így hát a gyarmat minden tagja élt még, e tekintetben nem lehetett okuk a panaszra.

De mi lesz belőlük ezután? . . .

Hobson hadnagy még aznap körülnézett a szigeten, hadd lássa, mi történt az utóbbi három nap alatt. A jég-hegynék immár csak töredékei úszkáltak a tengeren. A sziget pedig haladt a bizonyos romlás útján.

A romok közül szerencsére megmentették Black Tamás csillagvizsgáló műszereit is épen; Hobson hadnagy nyomban megmérte a nap magasságát, még pedig a körülményekhez mérten elég pontosan.

Az eredmény: május 12-dikén a sziget $168^{\circ} 12'$ nyugati hosszúság, $63^{\circ} 27'$ északi szélesség alatt mozgott; vagyis a térkép szerint mintegy száz mérföldre esett a Norton-öböltől az ázsiai Tsaplin és az amerikai Stephens-hegyfokok között.

— Így hát nem remélhetjük, hogy valamely részen szárazföldre ütődünk? — kérde Barnett Paulina.

— Úgy van, asszonyom — viszonzá Hobson hadnagy — erről a reményről le kell mondanunk. Az áramlat iszonyú sebességgel sodor minket a nyílt tengerre ki, legfeljebb arra számíthatunk, hogy a vakeset útunkba czethalászokat hoz, s azok talán megkönyörülnek rajtunk.

— Hátha valamely sziget felé visz az áramlat? — kérde ujólag a nő.

Csakugyan ez megtörténhetik. Ez a gondolat olyan volt, mint egy szalmaszál, melybe a szegény gyarmatosok görcsösen kapaszkodtak. A Behring-tengerben volt néhány jelentékeny nagyságú sziget: Szt. Lőrincz, Szt.-Máté, Nouniwak, György stb. No meg a Szt.-Lőrincz szigettől nem is voltak olyan távol, de ha ettől esetleg eltérnek is, reábukkanhatnak könnyen az Aleutákra, mely a Behring-tengernek a határszélén van.

«NÉZTE A MORAJLÓ HABOKAT.»

E szigetek közül egyik vagy másik talán mentsvárunk lesz a szegény kétségbeesetteknek. A baj csupán az, hogy az Alenták, melyben leginkább bízhattak, nyolcz-száz mérföldnyire esik tőlünk . . . vajjon nem szakad-e addig darabokra az úszó sziget.

Minden attól függ, hogy mily rohamosan halad előre a sziget jég-talajának olvadása; nagyon féltő, hogy a korán beállott tavasz hamarabb meghozza, mintsem kíváncsatos volna.

Imhol a Behring-tenger vize is inkább zöldesbe játszik, többé nem olyan világos-kék színű. Hudson tudósítása szerint ez annak a jele, hogy jéghegyek közelednek.

Hobson Gáspárnak az az ötlete támadt, hogy hatalmas tutaj építését rendelte el arra az esetre, ha a sziget földje többé nem állja ki a tenger vizének feloldó erejét. Úgy reménykedett, hogy ennek a segítségével ideig-óraig még fenttarthatják magukat, s valószínűleg hajóra bukkannak, mely megszabadítja őket.

Mindenek előtt azonban védő fedélről kellett hevenyében gondoskodniok, a hol megvonhatják magukat a gyarmatosok addig is, míg a tervbe vett tutaj elkészül.

Rögtön munkához láttak, s a romhalmazból kiásott legénységi tanya épen maradt gerendáiból összeróttak pár nap alatt egy jókora kunyhót. Ebben az eső elől legalább menedéket találtak.

Az elsülyedt főépületből is apránként kihoztak egyet-mást, mire szükségük volt: ács-szerszámokat, fegyvereket, ágyneműt, szelelő-szivattyút, lég-rezervoiret stb.

Másnap, május 13-dikán le kellett arról a reményről mondaniok, hogy a Szt. Lőrincz-szigeten partra jutnak, mert keletre messze tőle elhaladt az ár-ragadta Viktoria-sziget. Most már főleg abban bizakodtak, hogy a hálószerűen kiterjeszkedő Aleuták valamelyik szigete vetődik útjukba, ha ugyan addig szét nem mállik a veszendő jég-

«ZOKOGVA BORULT MAGDA VÁLLÁRA.»

sziget a tenger hatása miatt. Most még nagy gyorsasággal halad, mert nyomában vannak, s mintegy üzik a jéghegyek, de hát ha majd azok összeroskadnak a nap meleg sugarainak következtében? . . .

Május 14-dikén Mac Nap és emberei hozzá fogtak a tutaj építéséhez. Mindenekelőtt arra kellett ügyelniük, hogy a tutajnak bárkaszerű oldalfalakat rakjanak, különben a nyílt tengeren a hullámok csakhamar keresztülcsapnak rajta, s lesöpörnek róla mindenkit. A feladat épenséggel nem volt könnyű, de Mac Nap és emberei nem riadtak vissza semmi nehézségtől. Raë, a kovács, szerencsére számos vaskampóra és keresztvasra bukkan a főépület romjai között, melyeket még a Reliance-erődből hoztak volt magukkal. Ezek segélyével a tutaj talpgerendáit erősen egymáshoz szegezheték.

Említésre méltó Hobson Gáspárnak az az ötlete is, hogy minő helyen róják össze a tutajt. Igen okos előrelátással a sziget tavacsáját szemelték ki erre a célra. Ez nagy nehézségbe nem ütközhetett, hiszen a tó éppen nem volt mély, s könnyen dolgozhattak Mac Nap és emberei a tó vizén lebegő talp-gerendákon. Tették pedig ezt főleg azért, hogy ha a sziget esetleg szétmállik, a tutaj minden baj nélkül készen várja őket a tenger vizével egyesült tó hátán. A sziget törmelékek miatt így nem szenvedhet semmi zúzódást.

Hobson Gáspár gyakran ment ki eközben a tenger partjára, s nézván a morajló habokat, azon törte a fejét, hogy mi módon lehetne szerencsétlen társain segíteni. És nézett . . . nézett a távolba, kémlelve, mint a hajótöröttek szokták, hogy nem mutatkozik-e valahol közeledő hajó, . . . mely sajna, rendesen nem szokott mutatkozni. A szennyes hullámokban úszó gerendák, fák hömpölyögtek, ki tudja honnan tépte ki, s ragadta magával az ár? . . .

Május 16-dikán Barnett Paulina és Magda sétálni mentek. Nyoma sem volt már a szigeten a hónak, csak a tengerpartján fehérítő jégtáblák maradtak a tél hírmondói, hanem ezek is napról-napra olvadoztak, s eltűntek nyomtalanul a tenger vizében.

Sajátságos képe volt ennek a pusztulása felé siető szigetnek! A kikelet pompája, éltető ereje csodálatos módon megnyilatkozott rajta. Nemcsak zuzmók, mohák, hanem virágok is felütötték fejceskéiket, a fűszálak színe immár nem fakó, hanem üde zöld színű volt hatása alatt a nap meleg sugarainak; nedvben dúsabb, duzzadt rügyek verődtek ki a bokrok, a fák ágain. Meglátszott mindenben, hogy immár nem a sarkvidék éghajlata alatt van a Viktória-sziget.

A természetnek e szépsége iránt azonban Barnett Paulinának most érzéke nem volt. A minapi katasztrófa lebegett szüntelenül lelki szemei előtt; aminthogy az erőd köré csoportosuló vadállatokból is a létfenntartás szükségérzete kiölt minden vadságot és minden félnkséget... mintha felismerték volna, hogy most már rajtok csak az ember, a teremtetett lények koronája segíthet, köréje gyülekeztek, hadd védje meg őket is a romlástól.

Barnett Paulina szeme ott révedezett szüntelenül a végtelen tengeren, a kegyetlen tengeren, mely ölelkezett az égboltozattal.

— Szegény Magda — mondá szomorúan — megtudod-e nekem bocsátani, hogy jóságodat, hűségedet így háláltam meg, hogy részesévé tettelek szörnyű sorsomnak?

— Nincs a világon semmi, a mit én neked meg nem tudnék bocsátani, leányom — felelé Magda; az volna a halálom, ha veled valamit meg nem oszthatnék.

— Magda! Magda! Szívesen meghalnék most, ha

ezeknek a szegény embereknek az életét megválthatnám halálommal.

— Nem reméled már jobbra fordulását helyzetünknek? — kérde Magda.

— Isten a tanum, hogy nem! — felelé Barnett Paulina és zokogva borult Magda vállára.

Az erőslelkű nőt is legyőzte e pillanatban a fájdalom hatalma. Hullottak a könnyei.

Magda ölelte, csókolta, arczát simogatta, igyekezett őt vigasztalni.

— Ne mondd meg senkinek, hogy könnyeimet láttad, ne mondd meg nekik.

— Nem, nem — viszonzá Magda, különben sem hinnék el. Hiszen csak pillanatig tartó ellágyulás volt. Légy újra a mi bátor, erőslelkű megvigasztalónk!... Bátorság, leányom, bátorság!

— Hát neked még mindig van reményed? — kiáltott fel csodálkozva Barnett Paulina, s mélyen szemébe nézett hűséges barátnejának.

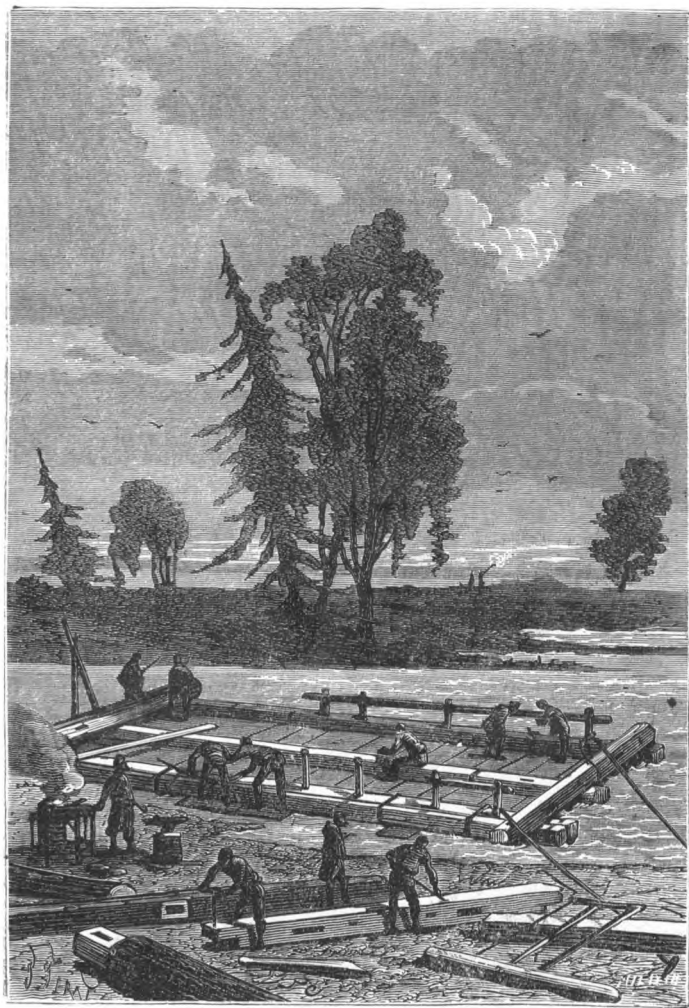
— Mindig remélek! — viszonzá Magda.

Vajjon maradhatott-e szívökben a reménynek csak egy csillama is, midőn néhány nappal utóbb a Viktória-sziget a Szt. Máté-szigettől is messze siklott tova, s a Behring-tengeren sziget több nem volt? . . .

HUSZADIK FEJEZET.

A nyílt tengeren.

A Viktória-sziget a Behring-tengernek legszélesebb részén sodródott nagy sebességgel tova, mintegy hatszáz mérföldnyire volt az Aleutáktól, kétszáz mérföldnyire a keleti parttól. Ha a sziget sebessége csak valamicskével

A FENÉK RÉSSZEL MÁR ELKÉSZÜLTEK.

is csökken, legalább három hét kell arra, hogy az Alenták szigetcsoportjához érkezzenek.

Hobson hadnagy váltig sürgette az ácsokat, hogy siessenek a tutaj készítésével. A fenékrészszel már elkészültek. Mac Napnak fő gondja volt arra, hogy minél tartósabb legyen, s a hullámok csapkodását esetleg hosszabb ideig tartó tengeri út alatt is kiállja, mert hiszen arra nem számíthattak biztosan, hogy czethalászokkal találkozni, s így talán egészen az Aleutákig kell lehajózniok.

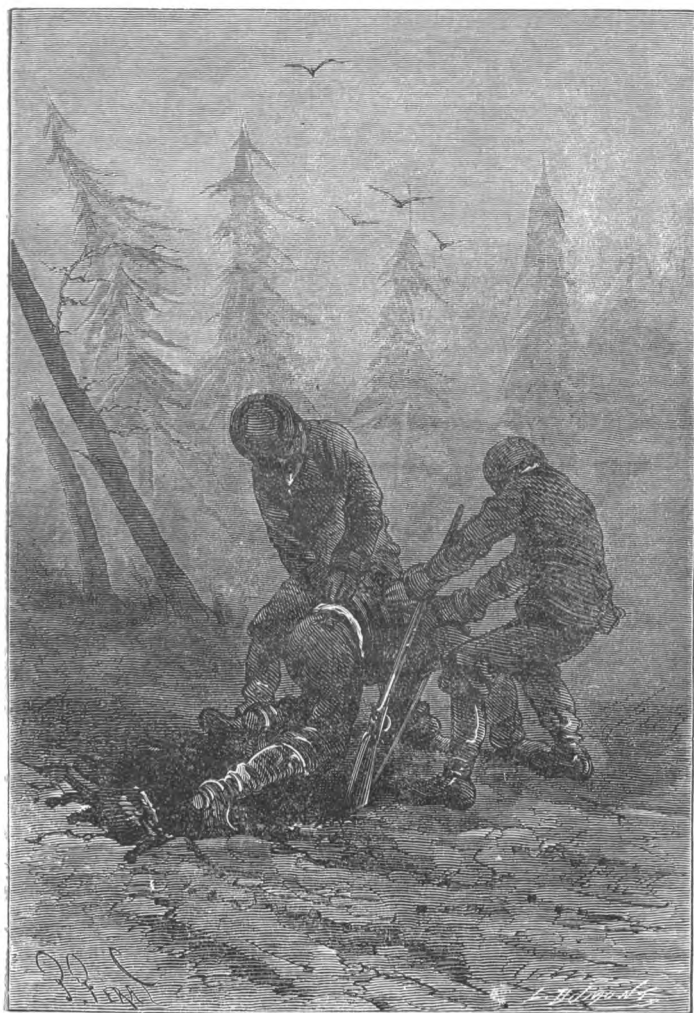
A Viktória sziget területe ez alatt lényeges változást nem szenvedett, mindazonáltal messze az erődtől nem mertek távozni, mert minden pillanatban attól tarthattak, hogy a sziget valahol ketté szakad.

A Mihály-fok közelében támadt mult évi rés a télen befagyott újra, de most újra fölengedt a jég, s a repedés elnyult egészen a néhai Paulina folyó medréig. Hahogy a folyó medrének irányában terjed a repedés, akkor esetleg a szigetnek nagyobb része válik el a Bathurst-foktól. Hobson hadnagy óva intette embereit, hogy a szigetnek azt a részét lehetőleg kerüljék.

A sziget talajának vastagságát több helyütt megmérték, s azt találták, hogy az erőd helyén a legvastagabb. Napról-napra mérték e helyen a vastagságot, s aggódva tapasztalták, hogy ha lassan is, de folytonosan vékonyodik lábuk alatt a jég-réteg. Aligha kitart három hétig a melegebb vizü tengerben.

Május 19-dikétől 25-dikéig esős, szeles, sőt viharos napok állottak be. Villámok cikáztak az égen, a levegőt megrázkódtatta a mennydörgés. A tenger hullámai magasan felcsaptak. A kis gyarmat apraja-nagyja mind együtt volt, hogy minden perczen a tutajra szállhasanak.

Közben zápor eredt meg, a kövér, meleg esőcseppek

TÁRSAI ODA SZALADTAK, S KIHÚZTÁK.

mélyen belehatoltak a sziget földjébe. A sziget egyes pontjain a vékony fövenyréteget elmosta az eső, előtűnt a sziget aljának jégkérgé. Sietősen behintették fövénynyel, és betakarták földréteggel, hogy a nap sugarai ne olvaszthassák hamar fel. A fás dombok is sokat szenvedtek a vihartól. Számos fát gyökerestül kicsavart a forgószél és hosszában ledöntött. Pár pillanat alatt a szigetnek ezt a részét tökéletesen kiforgatta régi formájából. Alig egy-két nyir-bokor és fenyőfa maradt épen. És mindezt látták a gyarmatosok, nem tehettek ellene semmit. A sziget közeledett a végbomláshoz.

Május 23-dikán Sabine kiment a kunyhóból, hogy kissé körülnézzon. Arra a helyre jutott, hol hajdanában a főépület állott. Egyszer csak lábai alatt besüppedt a föld, s ő belebukott. Szerencsére belekapaszkodott görcsösön a nyílás szélébe, és segítségért kiáltozva társai oda szaladtak s kihúzták.

A vihar valahára elült. A tengerben úszkáltak az egykori erőd épületeinek gerendái, mikéntha valamely elmerült hajónak a roncsai lettek volna. A sziget talaját is szörnyen megrendítette a napokig tartó szélvihar és meleg záporosó.

Május 25 dikén megváltozott a szél iránya, északkeletnek fordult, a tenger sem háborgott többé oly vadul. Másnap felsütött a nap az ég boltozatán. Hobson hadnagy megmérte a sziget földrajzi fekvését.

Az eredmény volt: $56^{\circ} 13'$ szélesség; $170^{\circ} 23'$ hosszúság. E szerint a sziget szédítő gyorsasággal haladt, mert két hónap alatt csaknem nyolczszáz mérföldnyi utat tett meg.

Hobson Gáspárt ez a gyors haladás újra kezdette biztatni.

Elővette a térképet, s az Aleutákra mutatva így szólott:

— Barátaim, ezektől a szigetektől már csak kétszáz mérföldnyire vagyunk. Nyolcz nap alatt odaérhetünk.

— Nyolcz nap . . . mormogá Long őrmester, . . . nyolcz nap nagy idő. Barnett Paulina némán nézett a térképre, szeme azon a ponton révedezett, mely a sziget mostani állását jelezte, s lelkében felmerült mindaz, a mi hónapokon át történt, holott annyi csapás között nem akadt semmi, de semmi szerencsájök, s komor gondolataiból felrezzenve így szólott Hobson hadnagyhöz:

— Nincs emberi hatalom, mely irányt szabhatna szigetünk útjának?... Még nyolcz nap, s elérjük az Aleutákat...

— Isten kezében a sorsunk, asszonyom, — felelé komolyan Hobson hadnagy, most már csak ő menthet meg minket.

— Én is azt hiszem, Hobson úr, de hát az embernek is hozzá kell járulnia az ég akaratjához... Mondja, nem tehetünk éppen semmit?

A hadnagy tagadólag rázta a fejét. Ő csupán a tutajban bizakodott még. Minden áron vitorlát kell arra vonni, s úgy vágni neki merészen a tengernek, hogy az amerikai parthoz hajtsa a szél.

Hobson Gáspár megbeszélte a dolgot Long őrmesterrel, Mac Nappal, kinek véleményére sokat adott, továbbá a két vadászszal, hogy mikor szándékoznak tutajra szállani. Abban állapodtak meg, hogy csak a legvégső szükségben hagyják el a sziget földjét, mert szemben a tenger hullámaival a gyámoltalan tutaj elegendő biztonságot aligha nyújt.

Aztán meg kell várniok: vajjon nem érik-e el az Aleutákat.

Hanem a megpróbáltatásoknak még nem akart vége szakadni, nem telt meg csordultig az ürömpohár.

A sziget haladásának gyorsaságába vetett reményük is cserbe hagyta őket.

Május 27-dikén a sziget még egyszer félig fordult tengelye körül, így a jéghegy, mely utána úszott, a sziget futását gyorsította, dél felé folytatta útját, a Viktória sziget pedig magára maradt.

A hajótöröttek — mert valósággal azok voltak — rémülten vették észre, hogy a nap nem a Barnett-kikötő, hanem az Eszkimó-fok felől kel fel.

Rémes sejtelem szállott meg mindenkit, mintha megértették volna Kelletnek eme szavait:

— Még nap nyugta előtt befogjuk adni a kulcsot!

Úgy értette Kellet, hogy most már a Viktória sziget elvesztette régi gyorsaságát, s olyan, mint egy vitorlája- és kormányrúdja vesztett hajó, melylyel kénye-kedve szerint játszik a szeszélyes tenger.

És Kelletnek nagyon is igaza volt.

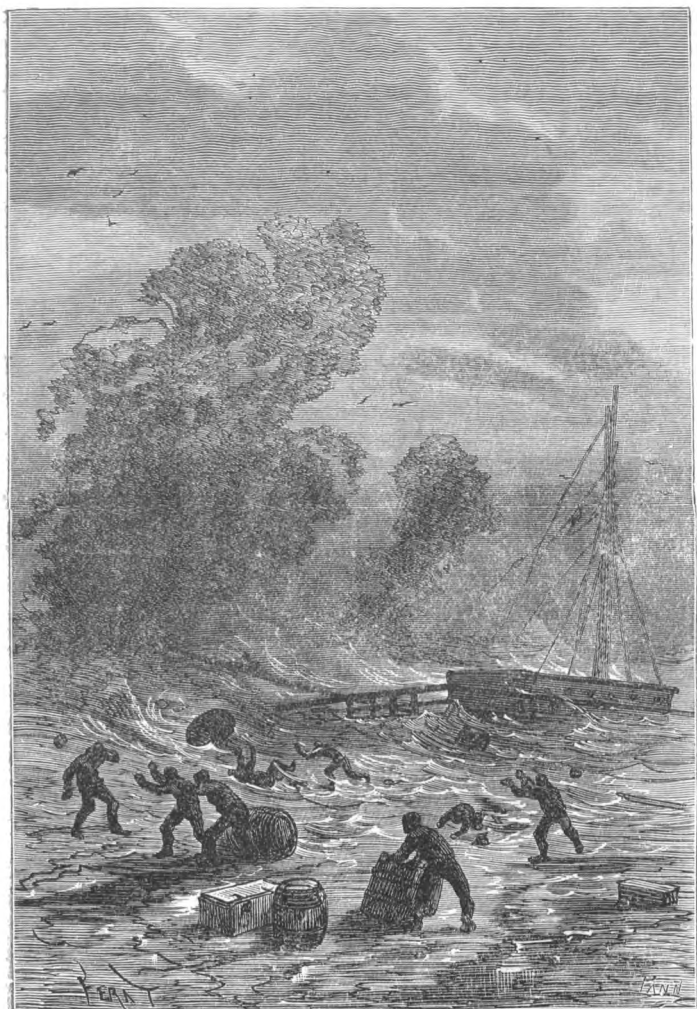
Nem szólott senki. Alig negyed óra mulva iszonyú ropogás halatszott, s a szigettől elszakadó jéghegyek folytatták gyorsan útjokat — dél felé.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET.

A szigetből szigetekse lesz.

Három órával utóbb a jéghegynek se hire se nyoma nem volt a szembatáron. Nyilván való bizonyosága volt ez annak, hogy a sziget nagyon lassan halad előre. A másnap eszközölt mérés igazolta, alig félmérföldnyi utat tettek meg egy nap alatt.

A Viktória sziget állása volt: $54^{\circ} 33'$ szélesség, $177^{\circ} 19'$ hosszúság. Legközelebb esett hozzá az Aleuták szigetcsoportja, s az is néhány száz mérföldnyi távolságban.

KÉNYTELENEK VOLTAK ABBA HAGYNI A FELRAKODÁST.

Hobson hadnagy még egyszer összehívta embereit, hogy közösen állapítsák meg, mitevők legyenek.

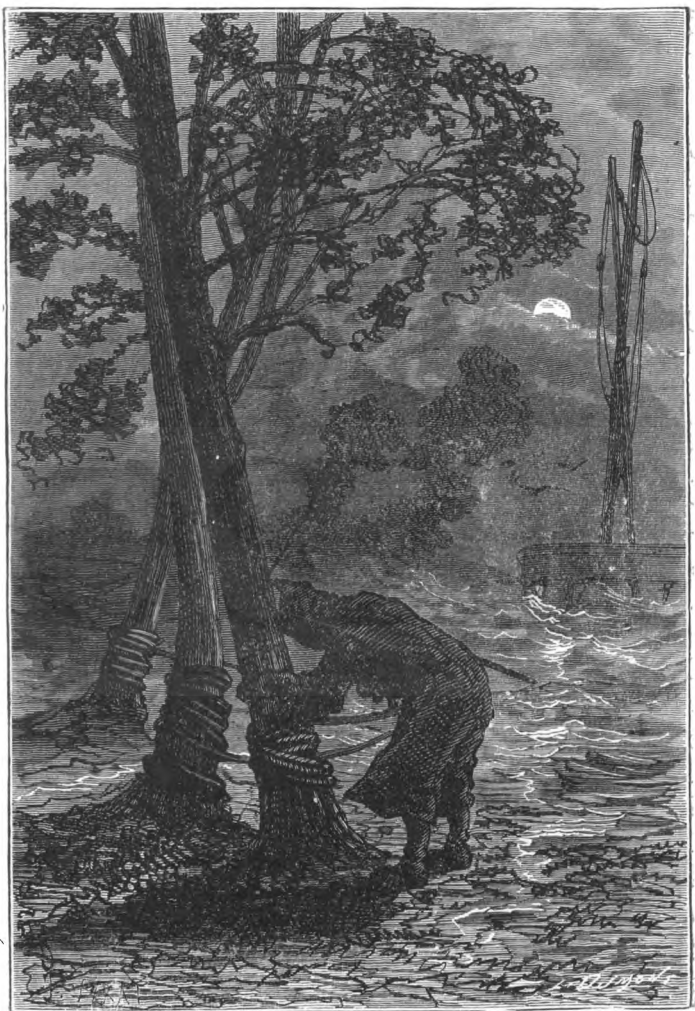
Mindenki a mellett volt, hogy körömszakadtáig maradjanak a szigeten, mely elég nagy lévén, megvédi őket a hullámcsapások erejétől; mihelyt észreveszik, hogy a végső bomlás megkezdődik, mulhatatlanul szálljanak a tutajra.

A tutaj ekkor már teljesen készen volt. Mac Nap a közepén egy kis födeles szint épített, hol a gyarmatosok szükség esetén mind megvonulhatnak; készített árbo-czot is, melyre, ha kell, a vitorlát felhuzhatják.

Hobson Gáspár az élelmi szerekről sem feledkezett meg. Bőségben éppenséggel nem úsztak, mert a jégomlás alkalmával nagy mennyiség elveszett. No de volt a szigeten vad elég. A vadászok hamarosan lőttek néhány nyulat és iramszarvast.

Hobson Gáspár jól tudta, hogy emberei nem nagy kedvvel vállalkoznak arra, hogy a törékeny tutajra szálljanak, s a tenger hátán bizonytalanra bolyongjanak; nem is vette tőlük zokon, hiszen nem tengerészekkel, hanem vadászokkal volt dolga, a kik szivesebben vannak még a mozgó és ingatag talajú szigeten is, mint a gerendákból összerótt tutajon. De hát a szükség kényszerítő hatalma uralkodott a helyzeten, emberi erő azt meg nem változtathatja.

A tutaj különben elég tágas volt, mindenik oldala harmincz lábnál valamivel hosszabb, így térfogata csaknem ezer négyszög láb. Talpa egy-két lábnyira állott ki a vízből, s oldalfalai a kisebb hullámok ellen még megvédhették, de ha magasabbra csapnak fel a hullámok, bizonyára elöntik. A közepén egy kis házikó volt, melyben húsz ember elfért. Köröskörül szekrények, melyekben az élelmi-szereket lehet elhelyezni. Az árbo-cz lehetett harmincz láb magas.

«VÉGIG TAPOGATTA A KÖTELEKET.»

Ebbe a tutajba helyezték a gyarmatosok minden reményüket.

Junius 1-jén újabb csapás érte őket. Hope, a közlegény, elment a tóhoz, hogy ivó vizet hozzon a konyhára. Joliffné megkóstolta, hát sós ize volt.

Rögtön értesítették Hobson hadnagyot, aki e hír halatára elsáppadt, rögtön oda ment a tóhoz, s meggyőződött arról, hogy Hopenak igaza volt. A tó vize sóssá vált. Ez annyit jelentett, hogy a tó feneké eltűnt, s a tenger vize egyesült a tó vizével.

Midőn ennek a híre elterjedt, a gyarmatosok szörnyen megijedtek.

— Nincs több ivóvizünk! — kiáltának fel a szegények.

Előbb elvesztették a Paulina folyót. most meg a tavat.

A hadnagy csakhamar megnyugtatta őket.

— Barátaim, jegünk van elég, ne aggódjatok! Szigetünk javarésze jég, olvastunk abból vizet... remélem, nem isszuk meg az egész szigetet — s ezt mondván megpróbálta még mosolyogni.

Néhány gödröt ástak, s ott volt az ivóviz, mert tudnivaló dolog, hogy a felolvadó jég elveszti ásványtartalmát.

Annyit azonban megértett a hadnagy ez újabb csapásból, hogy a sziget kezdett alapjában bomladozni. Elképzülhetnek arra, hogy minden pillanatban széthull lábuk alatt a jég-talaj. Hobson hadnagy megparancsolta embereinek, hogy hazulról ne távozzanak el.

A madarak száma is szemmel láthatólag megcsappant, vándorútra keltek a hattyuk, mert nyilván érezték, hogy a Viktória szigeten nem lehet már tovább maradásuk. Barnett Paulina és Magda éppen a tengerparton állottak, midőn fejük felett elvonult a vándor hattyúk csapata. Rossz jelnek tekintették.

— A madarak sejtik a vészt, Magda, s elhagyják a szigetet, pedig volna bőséggel táplálékuk.

Hobson hadnagy még aznap kiadta a rendeletet, hogy hordjanak a tutajra élelmiszereket, elegendő ivóvizet. Azt is elhatározták, hogy mindnyájan felszállanak reá.

Csakhogy éppen akkor kezdett a tenger háborogni, hullámok tornyosultak fel, s ime a sziget tava is hullámokat hányt, háborgott, mint egy fia-tenger. Valósággal az is volt. A tutaj ide-oda hanyódott, hullámok csaptak rajta keresztül-kasul. Kénytelenek voltak abba hagyni a felrakodást.

Hobson hadnagy sem erőltette a dolgot. Hadd töltsék még ezt az éjjelt a szigeten, holnap reggel aztán, ha a tenger lecsendesül, felszállanak mindenestül.

Az éjszaka nyugodtan telt el. A szélvihar elült, a tenger hullámai elsimultak. Este nyolcz órakor csak néha-néha lehetett hallani a parthoz ütődő hullámok csapkodását. A vihar után könnyű köd szállott alá, mely éjjelre mind sűrűbbé változott. Északról jöve a sziget legnagyobb részét elborította.

Hobson Gáspár, mielőtt álmra hajtotta volna a fejét, még egyszer utána nézett a tutajnak. Végig tapogatta a köteleket, melyekkel három fa törzséhez volt erősítve. Mindent rendben talált, s visszatért a kunyhóba, hogy lefeküdjék.

HUSZONKETTEDIK FEJEZET.

A rákövetkező négy nap.

Másnap reggel Hobson Gáspár korán kelt fel, hogy a kis gyarmat tutajra szállását hamar megkezdhesse. A tóhoz sietett.

A tó vize felett még köd lebegett, de a nap sugarai már áttetszettek a ködön, az ég boltja is megtisztult a vihar után; minden jel arra mutatott, hogy meleg lesz.

Midőn a tó partjához érkezett, a köd még oly sűrű volt, hogy nem látott semmit.

Barnett Paulina, Magda, s még néhány gyarmatos követte őt nyomon.

A köd lassankint szétoszlott, a levegő tisztult, hanem a tutajt nem látták sehol.

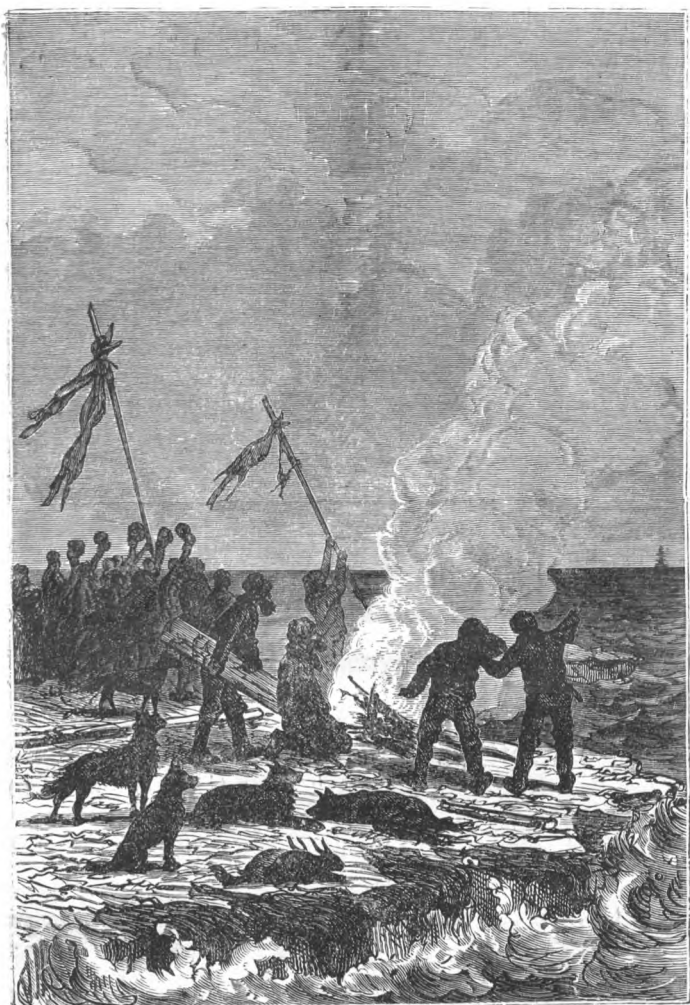
Hirtelen szél támadt, a köd utolsó foszlányait is szét-tépte. . .

Sem tutaj, sem tó nem volt ott már, helyettök a tenger, csupán a mérhetetlen tenger.

Hobson Gáspár tovább már nem tudta titkolni kétségbeesését . . . melléből halálos félelem kiáltása tört ki.

Ezen az éjszakán a szigetnek hat hetedrésze vált el, s merült el zajtalanul a tengerben. Ki tudja hol ringatózik a tenger hátán Mac Nap tutajja.

A gyarmatosok kétségbeesése leirhatatlan volt. A közlegények közül többen a tengerbe akartak ugrani. Barnett Paulina könyes szemmel állotta el útjokat, kérte, hogy reménykedjenek még. Elképzelhetjük, hogy minő gyötrelmeket állott ki Hobson Gáspár. . . Ime, huszonegy embernek az élete felett kell örködnie s a szigetből

«MAGASRA SZÁLLT FEL A FÜST.»

egy darabka úszó föld lett, melyet csak isten irgalma tart a felszinen.

A hadnagynak első dolga az volt, hogy körülnézzon, s a még megmaradt szigetdarabkán kipuhatolja, melyik része a legvastagabb.

Barnett Paulina és Magda kísérték őt.

— Te még mindig remélsz? — kérde Magdától barátnéja.

— Örökkön örökké! — válaszolá Magda.

Barnett Paulina nem szólott aztán semmit, hanem Hobson hadnagyhoz csatlakozva nézte, minő változást szenvedett az az úszó jég-kéreg, melyre őket a sors kárhoztatta. A Bathurst-foktól az Eszkimó-fokig megmaradt még a sziget, mindössze nyolcz mérföld hosszúságban. Az egykori tó innenső partja most már a sziget partjává változott. Szélessége alig volt nagyobb egy mérföldnél.

Eddig 120 négyszögmérföldnyi területe 20 négyszögmérföldre olvadt le.

Hobson hadnagy most is arra az eredményre jutott, hogy az egykori erőd helye a legtöbb biztonságot nyújtja.

A tengerben szétmálló és alásülyedő szigetrésszel együtt számos vad és házi állat merült el a tengerben. A jeges medve ott rekedt velök. Ott cammogott morogva minduntalan a tengerparton, kerülgette a szigetet, mint a kalitkába zárt vadállatok szokták tenni.

Öt óra tájban tért vissza a hadnagy a közös tanyára; szóltanul, szomorúan találta embereit. Sem beszélni, sem enni nem volt semmi kedvök.

Röviden számot adott arról, hogy mit látott, és mindnyájoknak a szívére kötötte, hogy ne távozzanak el a tanyáról, mert az a szigetnek legtöbb biztonságot nyújtó része.

A nap is most már melegebben kezdett sütni, a

«BARNETT PAULINA KÉRDŐLEG TEKINTETT MAGDÁRA.»

gödrökben nem kellett tüzzel olvasztaniok a jeget, hogy ivóvizök legyen.

A sziget is észrevehetőleg kezdett jobban, mind jobban belenyomulni a tengerbe.

Az nap éjjel nem tudott senki aludni, csak az ártatlan kis fiúcska, a ki gondtalanul mosolygott anyja szemébe, s édesen elaludt annak kebelén.

Junius 24-dikén is melegen süttött a nap. Egyébként semmi különös változás nem történt.

Dél tájban Sabine a kis halom tetején állva felkiáltott.

— Hajó! Hajó!

Mindegy varázsszóra oda szaladtak mind a gyarmatosok s messze távolban a tenger hátán fehér füstoszlopot pillantottak meg. Némán meredtek reá, s csakhamar felismerhették, hogy hajó.

Mintegy óráig nézték reménykedve, csakugyan közeledett, mert ime már a hajótörzset is kivehetik szabad szemmel.

Csakhogy, sajna, nem feljök tartott, hanem északnak vette útját. Bizonyára czethalászok indultak új fogásra.

— Jelt kell adnunk! kiáltozák a gyarmatosok.

Két póznát tartottak a magasba, melyeknek a végére vitorlarongyokat kötöztek, néhány gerendát felaprózva tüzet raktak, magasra szállt fel a füst.

És várták szivszorongva, hogy közeledik-e a hajó? Észreveszi-e őket? Hátha észreveszi, de nem vet rájuk ügyet sem . . . Jégsziklának tekinti az egész szigetet, s fél, hogy hajóját szilánkokra zúzza? . . . kerüli, nehogy felkeresné . . .

Délután két óráig még az a remény éltette őket, hogy talán a jó isten megkönyörül rajtok . . . A hajó csakugyan közeledett, már alig volt távolabb hat mérföldnél. Minden módon jelt adtak: tüzzel, füsttel, lengő póznákkal, puskákat sütöttek el . . .

Mind hiába.

Fél háromkor a hajó kezdett tőlük távolodni, észak-keletnek vette az útját.

Egy órával utóbb mindössze fehér foltként tűnt fel a szemhatáron, majd egészen eltűnt.

E pillanatban Kellet, a közlegény velőtrázó kaczagásban tört ki. Az ember azt hihette volna, hogy megbomlott.

Barnett Paulina kérdőleg tekintett Magdára. Mintha azt akarta volna tőle kérdeni:

— Még mindig remélsz?

Magda elfordította az arcát.

Aznap este újabb recsegés-ropogás hallatszott. A sziget egyik darabja vált el újra, s eltűnt a tenger mélyében. A szigetnek már csak az a darabkája volt meg, mely az erőd és a Bathurst-fok között terült el.

A szigetből — úszó jégtábla lön!

HUSZONHARMADIK FEJEZET.

A jégtáblán.

Egy jégtábla, szabálytalan, háromszögű jégdarab, melynek oldalai száz legfeljebb százötven láb hosszúak voltak. Ezen a jégtáblán huszonegy ember, s mintegy száz kisebb-nagyobb állat, s a hatalmas jegesmedve összeszorulva.

Legalább életben maradtak mind. Vajjon a sors eddig csak azért kimélte meg életüket, hogy egy csapással pusztítsa el mindnyájukat?

Minő éjszaka várt rájuk! Sokan ott gunnyasztottak a kunyhóban némán, meg sem mozdultak helyükről. Mások kimentek, hogy isten szabad ege alatt várják be a katasztrófát.

Másnap, június 5-dikén melegen tűzött le a nap az égről. A szerencsétlenek szótlanul állottak egymás mellett, mintha a beszéd is fájt volna nekik. Révedező szemmel néztek körül, de a tenger határtalan síkján sem sziget, sem fövenytorlat, sem hajó nem látszott.

Csak a jég-tábla imbolygott czéltalanul . . .

Alig öt-hat lábnyira emelkedett ki a tengerből. Bizonyára jelentékeny vastagságú része van még a vízben, de meddig fog ez még tartani, hiszen minduntalan szakad belőle itt is, ott is le egy-egy darab . . .

Még aznap levált az úszó-jégtáblának az a része, hol egykor a főépület állott, ez alkalommal estek a tengerbe a csillagász-műszerek és ács-szerszámok is mind; a szivattyút és lég-rezervoárt sikerült még idejekorán megmenteniök.

Mindnyáján a legmagasabb pontra gyülekeztek, odavitték holmijaikat is.

Mintegy négy óra tájban odalépett a boldogtalan Kellet Barnett Paulínához s komoly, ünnepélyes hangon így szólott hozzá:

— Asszonyom, én beleugrom a vízbe.

— Kellet! — kiáltott fel megrémülten a hölgy.

— Mondom, hogy a vízbe ugrom; jól megfontoltam a dolgot; úgy sincs egyéb menekvés, inkább magam jószántából ugrom bele.

— Kellet, azt maga nem fogja tenni! — mondá Paulina a boldogtalan ember kezét megragadva, azt maga nem fogja megtenni.

— De mégis csak beleugrom; kegyed mindig olyan jószágos volt irányunkban, nem akartam úgy meghalni, hogy el ne búcsúzzam.

Evvel a tenger felé fordult. Barnett Paulina belékapaszkodott, oda kiáltotta Hobson hadnagyot, Long

örmestert. Mindnyájan igyekeztek a boldogtalan embert visszatartani, de ő nem hajtott rábeszélő szavaikra.

— Kellet — mondá ekkor Barnett Paulina szelid hangon, félig mosolyogva — nemde maga őszinte, igaz barátom nekem?

— Az vagyok, asszonyom — felelé nyugodtan Kellet.

— Nos hát, Kellet, holnap, ha akarja, együtt megyünk önkényt a halálba . . . de ma még nem.

— Asszonyom!

— Nem, nem, barátom, ma még nem lehet, nincs hozzá bátorságom, de holnap . . .

Kellet reá szegezte szemét a nő arczára, aztán vadul pillantott a csillogó tengerre, majd simogatta homlokát tenyerével és dörmögte:

— Tehát holnap!

— Szegény ember! — gondolá magában Barnett Paulina, holnapig megmentettem . . . és holnap, ki tudja, mosolyog-e reám még az isten napja? . . .

Az éjet Hobson hadnagy a tengerparton töltötte. Azon törte váltig a fejét, hogy mily módon akadályozhatná meg a jégtábla olvadását addig, míg valahol szárazföldre bukkannak. A csillagok csodálatos tisztán ragyogtak az égboltozaton. A hajótöröttek szanaszét heverték a földön, mintha meg lettek volna már halva.

Az őrmester néha-néha fölemelkedett, körülnézett, aztán újra végig terült a földön. A parton pedig állott az óriási jegesmedve, mint egy mozdulatlan nagy hó-tömeg.

Mihelyt megvirradt, a hadnagy körüljárta az úszó jégtáblát. Valamivel kisebb volt, mint tegnap, sőt a középső része is, mintha lejobb ereszkedett volna. Itt-ott a hullámok elöntötték.

— Asszonyom — kérde a hadnagy Barnett Paulinától — beváltja ma szavát, melyet tegnap adott Kelletnek?

— Hobson úr — viszonzá Paulina csaknem ünnepélyes hangon — megtettünk mindent, a mi emberi erő-től telt?

— Mindent, asszonyom!

— Akkor hát legyen nekünk az isten irgalmas.

Mindazonáltal még aznap egy utolsó, kétségbeesett kísérletet tettek arra, hogy megmeneküljenek. Északnyugatról szél támadt, tehát abba az irányba fújt, hol a legközelebb juthattak szárazföldre.

Hogy milyen távolságra lehet az a sziget, azt természetesen nem tudták megállapítani, mert mérő eszközük nem volt.

Hobson Gáspár agyában egy terv született, s csakhamar szándékká sőt tetté érlelődött. Vajjon nem lehetne-e az úszó jégtáblára vitorlát feszíteni ki a szél irányában s így gyorsaságát fokozni?

Haladéktalanul munkához láttak. Egy szarufából Mac Nap ügyes kézzel árboczot faragott, azt a jégtábla közepén megerősítette. Erre köteleket vontak, a jégtábla széléhez feszítették, aztán előszedtek mindent, a mi a vitorlavásznat pótolhatta, összevarrták, s felvonták az árbocz-kötelekre . . . A vitorlát dagasztotta a kedvező szél és a jégtábla nagy sebességgel haladt előre . . .

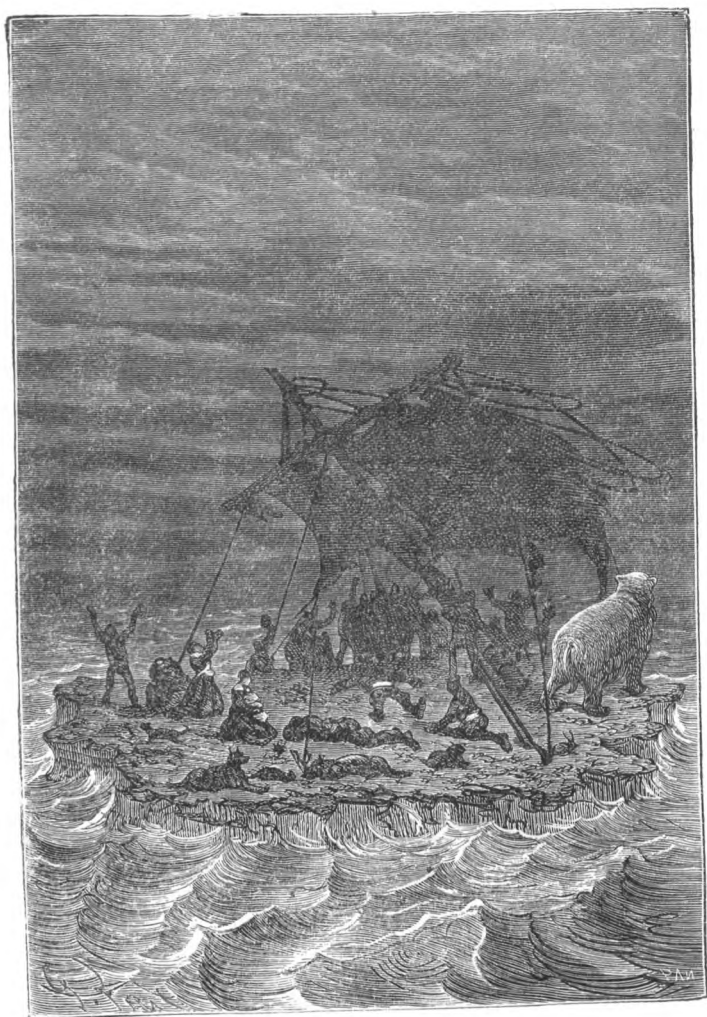
Ez a kis reménysugár mindnyájuk szívét fölmelegítette, új erőt öntött beléjük, ujjongtak örömben.

Mintegy három óráig haladt előre nagy gyorsasággal a jégtábla, a hullámok hátán könnyedén siklott, nem állotta útját semmi. Hanem szárazföldet még nem láttak sem távolban, sem közelben.

Hobson hadnagy félrehívta Long őrmestert és fülébe súgta:

— Gyorsan haladunk előre, de ez a jégtábla rovására történik.

— Hogy érti ezt, hadnagy úr?

«SZÁRAZFÖLD !... SZÁRAZFÖLD !»

— A jégtábla a víz surlása következtében gyorsabban olvad, hamarabb töredezik. Mióta vitorlánk van, jelen-
tekenyen megvékonyodott.

— Adjuk tudtára a többieknek, határozzanak ők, hogy folytassuk-e így az útát, vagy leszedjük a vitorlát.

Összegyűjtötték az embereket, s a hadnagy felvilágosította őket a helyzetről, s megkérdezte tőlük, hogy mit tegyenek?

— Előre! Előre! — kiálták egy szívvvel egy lélekkel mindnyájan.

Folytatták az útát, nem törődve, bármi lesz is velök. Este hat órakor felállott Magda, s egy pontra mutatva a szemhatáron, így kiáltott fel:

— Szárazföld! . . . Szárazföld! . . .

Mindenki izgatottan ugrott fel, s nézett abba az irányba. Csakugyan mintegy tizenkét mérföldnyire tőlük délkelet felé szárazföldet pillantottak meg.

— Vitorlát! Vitorlát ide! — parancsolá Hobson Gáspár. Mindenki megértette, mit akar. Előszedtek mindent, a mi alkalmas volt arra, hogy a vitorlát megtoldják.

Most még gyorsabban haladtak, hanem a jégtábla is kezdett minden oldalán olvadozni. Érezték, hogy meg-megremeg lábuk alatt.

Oda se neki! . . . Amott a szárazföld, ott int az élet . . . A reménytől mintegy megittasodva kiáltottak feléje.

Fél nyolczkor már szemmeláthatólag közeledtek a partokhoz, hanem a jégtáblát is szörnyen megviselte ez alatt a tenger, javarészt víz borította, az állatok nagyobb fele odaveszett.

Mindenképpen óvniok kellett a gyors olvadástól. A partokra fövenyet szórtak, bundákat teregettek ki, hogy a nap sugarai ne ériék közvetlenül. Mindent elkövettek, hogy a végső katasztrófát késleltessék. Az ám, csakhogy recsegés-ropogás hallatszott a jégtábla belse-

jéből, s a felszínen is repedések támadtak . . . Pedig a szárazföldről még négy mérföld választotta őket el.

Leszállt az éj, hold nem világított, sötét volt.

— Rajta, barátaim! — bíztatá őket Hobson hadnagy, adjunk jelt, hátha észrevesznek minket ott.

Pár pillanat múlva lobogott a tűz a jégtábla hátán, felcsapott a vörös láng . . .

Hanem a jégtábla ezen közben irtózatossággal olvadt, vékonyodott, csak a kis halom emelkedett már ki a vízből. A medve félelmesen kezdett ordítani . . .

Legfeljebb egy negyed óráig ha eltart, aztán elmerülnek mind . . .

Hobson Gáspár kétségbeesetten kiáltott fel:

— Az életemet adom oda, ha valaki megakadályozza a jég gyors olvadását!

Ekkor egy hang szólalt meg:

— Van még egy mód rá!

Black Tamás hangja volt, a kinek ama nevezetes nap óta egy árva szavát sem vehették; a kiről azt hitték, hogy örökre elállott a szava. Ime ő mondá, hogy van még egy mód arra, hogy a jég rohamos olvadását megakadályozzák.

— S mi légyen az? — kérdé izgatottan Hobson hadnagy.

— A szivattyúkhöz! — felelé nyugodtan Black Tamás.

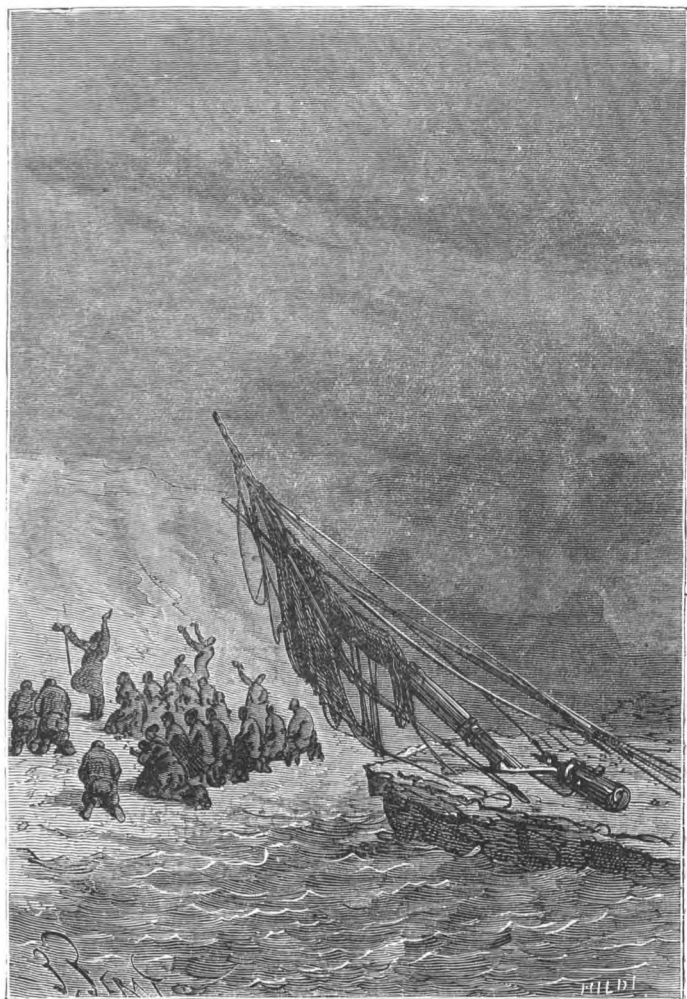
Hát megbolondult ez a tudós? Hát süllyedő hajó ez a jégtábla, mely léket kapott és megtelt vízzel?

— Elment az esze! — mondá Long őrmester.

— A szivattyúkhöz ismétlé a csillagász. Eresszetek levegőt a rezervoárba.

— Fogadjunk szót neki! — indítványozá Barnett Paulina.

A szivattyúkat összekötötték a lég-rezervoárokkal, s a levegőt néhány atmoszféra erejéig összesajtolták, ekkor Black Tamás néhány börtömlőt alkalmazott a rezervoárra,

TÉRDRE HULLVA ADTAK HÁLÁT A JÓSÁGOS ISTENNEK.

kinyitotta ezek szeleleit, s a jégtábla széleihez tartva végig ment a parton.

És ime mi történt? . . . Azokon a részeken, hova a tömlőkből kiáradó komprimált levegő ért, megszűnt a jég olvadása . . . mintha újból fagyni kezdett volna.

— Uram — kiáltott fel Hobson hadnagy — ön csodát mivel, úgy ment meg minket.

— Nagyon egyszerű a dolog — felelé a csillagász.

A hajótöröttek bámulatos kitartással dolgoztak a szivattyúknál, s több óráig haladt előre a régi sebességgel az úszó jégdarab, anélkül hogy szétmállott volna.

Közeledtek a szárazföldhöz.

Mikor egy negyed mérföldnyire voltak tőle, a medve beleugrott a tengerbe, s úszott a sziget felé.

Néhány percz mulva parthoz ért a jégtábla. A hajótöröttek partra szállottak s térdre hullva adtak hálát a jószágos istennek csodálatos megmenekülésökért.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET.

Befejezés.

A Behring-tenger szélén levő Aleuták egyik szigetén, Blejinic-en vetődött partra az Esperance-erőd személyzete, minekutána 1800 mérföldnyi útát tett meg az úszó sziget. A sziget halászlakói vendégszeretően fogadták őket. Csakhamar értesítették sorsukról a Hudson-bai-company ügynökeit.

Fölösleges dolog volna szóvá tenni, hogy minő lelki erőt és bátorságot tanúsítottak e derék emberek a sors csapásoknak közepette, s hogy mennyire méltók voltak vezetőjükhöz. Azt is el kell ismernünk, hogy Barnett Paulina jó szellemök volt mindvégig; mintaképe a tör-

hetetlen akaraterőnek. Egytül-egyig megállották emberül a sarat az ujonnan épített erődben, az úszó szigeten, majd szigetekskén, végül a jégtáblán.

Hobson hadnagynak szemrehányást nem tehetett a társulat amiatt, hogy feladatát nem teljesítette; ime megvédte a reá bizottakat, mindenik életben maradt, sőt két új taggal: Mac Nap fiacskájával és Kalumahval meg is szaporodtak.

Hat nappal utóbb New-Archangelbe érkeztek a hajótöröttek.

Itt aztán el kellett egymástól válniok — talán örökre. Hobson Gáspár és emberei a Reliance-erődbe igyekeztek vissza; Barnett Paulina, Magda és Kalumah, mert ez utóbbi el nem vált volna úrnőjétől a világért sem, no meg Black Tamás San Franciscón át az Egyesült-Államokba, s onnan Európába.

Mielőtt elváltak volna egymástól, így szólott Hobson Gáspár mindnyájuk jelenlétében megindulástól remegő hangon Barnett Paulinához:

— Asszonyom, áldja meg kegyedet az isten azért a sok jóért, mit velünk tett! Hitünk, vigasztalásunk, lelkünk volt kegyed! Szivem mélyéből köszönöm mindnyájunk nevében!

Háromszoros «éljen!» — kiáltás hangzott fel, s azután a katonák rendre kezet szorítottak a lelkes nővel, az asszonyok pedig megölelték.

Hobson Gáspárnak is nagyon nehezére esett ez a búcsú, mély vonzalom támadt szívében Barnett Paulina iránt, s midőn utóljára szorította meg kezét, így szólott:

— Hát lehetséges-e, hogy mi többé ne találkozzunk egymással az életben?

— Nem, Hobson Gáspár, nem — felelé a hölgy — az nem lehetséges! Ha ön nem jön Európába, én keresem

fel újra itt vagy az új erődben, melyet majd alapítani fog . . .

Ekkor odalépett hozzájuk Black Tamás, a ki mióta a szárazföldet érezte talpa alatt, újra a régi volt, s így szólott nagy határozottsággal:

— Úgy van, mi újra találkozunk . . . huszonhat év múlva. Barátaim, az 1861-diki napfogyatkozást elszalasztottam, de a következőt, az 1886-dikit nem fogom elszalasztani. Érdemes hölgy, derék hadnagy, tehát a viszontlátásig huszonhat év múlva az északi sarktenger vidékén.

Országos Széchényi Könyvtár

TARTALOM.

ELSŐ RÉSZ.

	Lap
<i>Első fejezet.</i> — Mulatság a Reliance-erődben	3
<i>Második fejezet.</i> — Hudson's bay fur Company	14
<i>Harmadik fejezet.</i> — Egy életre dörzsölt tudós	22
<i>Negyedik fejezet.</i> — Egy telep	32
<i>Ötödik fejezet.</i> — A Reliance-erődből az Entrepise-erődbe	40
<i>Hatodik fejezet.</i> — A wapiti-párbaj	53
<i>Hetedik fejezet.</i> — A sarkkör	65
<i>Nyolczadik fejezet.</i> — A Nagy Medve-tó	77
<i>Kilenczedik fejezet.</i> — Vihar a tó hátán	87
<i>Tizedik fejezet.</i> — Visszapillantás	101
<i>Tizenegyedik fejezet.</i> — A part mentén	110
<i>Tizenkettedik fejezet.</i> — Éjjéli nap	121
<i>Tizenharmadik fejezet.</i> — Az Esperance-erőd	131
<i>Tiennegyedik fejezet.</i> — Néhány kirándulás	143
<i>Tizenötödik fejezet.</i> — Tizenöt mérföldre a Bathurst-foktól	153
<i>Tizenhatodik fejezet.</i> — Két lövés	164
<i>Tizenhetedik fejezet.</i> — Közeledik a tél	172
<i>Tizennyolczadik fejezet.</i> — A sarkvidék éj	177
<i>Tizenkilenczedik fejezet.</i> — Kirándulás a szomszédba	184
<i>Huszdik fejezet.</i> — A higany megfagy	193
<i>Huszonegyedik fejezet.</i> — A jegesmedvék	197
<i>Huszonkettedik fejezet.</i> — Öt hónap alatt	204
<i>Huszonharmadik fejezet.</i> — Az 1860 július 18-diki napfogyatkozás	213

MÁSODIK RÉSZ.

	Lap
<i>Első fejezet.</i> — Az uszó erőd ...	220
<i>Második fejezet.</i> — Hol voltak ?	228
<i>Harmadik fejezet.</i> — A sziget bejárása	234
<i>Negyedik fejezet.</i> — Éjjeli tanya a szabad ég alatt	243
<i>Ötödik fejezet.</i> — Julius 25-dikétől augusztus 20-dikáig	249
<i>Hatodik fejezet.</i> — Tíz napig tartó vihar	257
<i>Hetedik fejezet.</i> — Tűzfény-kiáltás	264
<i>Nyolczadik fejezet.</i> — Barnett Paulina kirándulása	272
<i>Kilenczedik fejezet.</i> — Kalumali kalandja	283
<i>Tizedik fejezet.</i> — A kamcsatkai-áram	288
<i>Tizenegyedik fejezet.</i> — Hobson Gáspár elmondja a helyzetet	295
<i>Tizenkettedik fejezet.</i> — Mentő kísérlet	300
<i>Tizenharmadik fejezet.</i> — Neki a jégmezőnek	306
<i>Tizenmegyedik fejezet.</i> — A téli hónapok	313
<i>Tizenötödik fejezet.</i> — Az utolsó kirándulás	319
<i>Tizenhatodik fejezet.</i> — Olvad a tenger jege	327
<i>Tizenhetedik fejezet.</i> — A jég-omlás	333
<i>Tizennyolczadik fejezet.</i> — Munkára, a kinek keze van	339
<i>Tizenkilenczedik fejezet.</i> — A Behring-tenger	346
<i>Huszadik fejezet.</i> — A nyílt tengeren	354
<i>Huszonegyedik fejezet.</i> — A szigetből szigetcske lesz	360
<i>Huszonkettedik fejezet.</i> — A rákövetkező négy nap	366
<i>Huszonharmadik fejezet.</i> — A jégtáblán	371
<i>Huszonnegyedik fejezet.</i> — Befejezés	380

